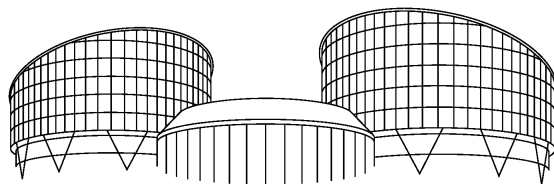

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Udhëzues për Nenin 10 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut

Liria e shprehjes

Botimi i Parë – 31 mars 2020

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Botuesit ose organizatat që dëshirojnë të përkthejnë dhe/ose të riprodhojnë këtë udhëzues të gjithë ose pjesërisht, në formë botimi të shtypur apo elektronike), janë të lutur t'i drejtohen publishing@echr.coe.int për informacione për procedurat e autorizimit.

Nëse dëshironi të mësoni se cilët Udhëzues të Jurisprudencave janë në proces përkthimi, jeni të lutur të shihni [Përkthime në pritje](#).

Ky Udhëzues është përgatitur nën autoritetin e *Jurisconsult* dhe Gjykata nuk ka asnjë detyrim.. Udhëzuesi mund të jetë subjekt i rishikimit editorial.

Ky udhëzues u hartua fillimisht në frëngjisht. Ai përfundoi në 31 mars 2020 dhe do të përditësohet rregullisht.

Udhëzuesit e Jurisprudencave mund të shkarkohen në www.echr.coe.int (Jurisprudenca - Analiza e jurisprudencave - Udhëzuesit e jurisprudencave). Për përditësime të publikimeve, ju lutemi ndiqni Gjykatën në Twitter në https://twitter.com/ECHR_CEDH.

Pasqyra e Lëndës

Shënim për lexuesit	7
I. Hyrje	9
A. Metodologjia e përdorur në këtë Udhëzues 9	9
B. Konsiderata të përgjithshme për nenin 10 në jurisprudencën e Gjykatës..... 9	9
II. Pranueshmëria e nenit 10 të Konventës	11
A. Zbatueshmëria e nenit 10 të Konventës 11	11
B. Çështje të tjera të pranueshmërisë..... 12	12
1. Shterimi i mjeteve juridike të brendshme (neni 35 § 1)..... 12	12
2. Statusi i viktimës (neni 35 § 3 (a)) 13	13
3. Mungesa e dëmit të konsiderueshëm (Neni 35 § 3 (b))..... 15	15
III. Shqyrtimi nga Gjykata i çështjeve sipas nenit 10 – analiza hap pas hapi	16
A. Nëse ka pasur ndërhyrje në ushtrimin e të drejtës për lirinë e shprehjes dhe format e ndërhyrjes. 16	16
B. Tre “testet”: ligjshmëria e ndërhyrjes, legjitimiteti dhe nevoja e saj në një shoqëri demokratike 17	17
1. Testi i “Ligjshmërisë së ndërhyrjes” 17	17
2. Testi i “Legjitimitetit të qëllimit që ndjek ndërhyrja” 19	19
3. Testi i “Nevojës së ndërhyrjes në një shoqëri demokratike” 19	19
a. Ekzistenca e “nevojës së ngutshme shoqërore” 19	19
b. Vlerësimi i natyrës dhe ashpërsisë së sanksioneve..... 20	20
i. Masa më pak kufizuese 20	20
ii. Masa të përgjithshme..... 21	21
c. Kërkesa për masa relevante dhe arsye të mjaftueshme 21	21
C. Konflikti mes dy të drejtave të mbrojtura nga Konventa: baraspeshimi 22	22
1. Neni 6 § 2 i Konventës 22	22
2. Neni 9 i Konventës 22	22
3. Neni 11 i Konventës 23	23
4. Neni 1 i Protokollit nr. 1 23	23
IV. Mbrojtja e reputacionit apo e të drejtave të tjerëve	25
A. Metodologjia 25	25
B. Baraspesha e drejtë mes lirisë së shprehjes dhe të drejtës për jetë private në kontekstin e publikimeve (aspektet intime të jetës dhe reputacionit të individit)..... 26	26
1. Publikime (fotografi, imazhe dhe shkrime) lidhur me aspektet intime të jetës së individit apo të familjes së vet..... 27	27
a. Kriteret dhe zbatimi i tyre 27	27
i. Kontributi në një debat me interes publik 27	27
ii. Masa sa i njohur është personi në fjalë..... 28	28
iii. Sjellja e mëparshme e personit në fjalë..... 29	29
iv. Metoda e marrjes së informacionit dhe vërtetësia e tij..... 30	30
v. Përmbajtja, forma dhe pasojat e artikullit të kontestuar 31	31
2. Elementët dhe parametrat e arsyetimit të Gjykatës posaçërisht për çështjet e shpifjes (mbrojtja e reputacionit)..... 33	33
a. Elementët e përkufizimit dhe inkuadrimit: disa konsiderata 33	33
i. Ekzistenca e lidhjes objektive ndërmjet deklaratës së kontestuar dhe personit që pretendon mbrojtje sipas nenit 10 § 2 të Konventës..... 33	33
ii. Shkalla e ashpërsisë së sulmit ndaj reputacionit..... 34	34
b. Parametrat dhe elementët në vlerësimin nëse ndërhyrja ka qenë proporcionale me qëllimin legjitim të mbrojtjes së reputacionit..... 35	35

i.	Elementët e përmbajtjes	36
à.	Format/mjetet e shprehjes	36
ß.	Dallimi mes deklaratave faktike dhe gjykimeve vlerësuese.....	36
γ.	Çështjet procedurale: standardi dhe barra e provës, barazia e armëve	38
δ.	Mbrojtjet.....	40
ii.	Elementët e kontekstit	40
à.	Roli dhe statusi i personit që bën deklaratën e kontestuar.....	41
ß.	Shënjestra e deklaratës së kontestuar	41
iii.	Natyra e masave dhe penalteteve në përgjigje të shpifjes.....	44
α	Sanksionet penale.....	44
ß.	Masat civile restauruese dhe sanksionet	45
V.	Roli i "rojtarit publik": rritja e mbrojtjes, detyrimet dhe përgjegjësitë	49
A.	Roli i rojtarit	49
B.	Të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me funksionin e gazetarit	49
1.	Mbledhja e informacionit.....	50
a.	Hapat e kërkimit dhe hetimit.....	50
b.	Akresi në vende specifike dhe prania aty për qëllime të mbledhjes së informacionit.....	50
c.	Ligjshmëria e sjelljes së gazetarit	51
2.	Detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me vendimmarrjen editoriale.....	52
a.	Informacioni i besueshëm dhe preciz: përgjegjësitë lidhur me verifikimin dhe transmetimin.....	53
b.	Përgjegjësi të tjera: redaktorët dhe drejtorët botues të gazetarëve, lexuesit, kontribuuesit	55
VI.	Mbrojtja e burimeve gazetareske	56
A.	Parime të përgjithshme.....	56
B.	Përkufizime, fusha e zbatimit.....	56
C.	Format dhe proporcionaliteti i ndërhyrjes	57
1.	Urdhrat për zbulimin e burimeve.....	57
2.	Kontrollet	57
3.	Mbikëqyrja e përqendruar e gazetarëve për të identifikuar burimet e tyre.....	58
4.	Urdhri për të paraqitur prova në një çështje penale ku akuzohet burimi	58
D.	Garancitë procedurale	58
VII.	Parandalimi i përhapjes së informacionit të marrë me konfidencialitet	60
A.	Parime të përgjithshme.....	60
B.	Kriteret e vlerësimit	61
1.	Kontributi në një debat publik mbi një çështje me interes të përgjithshëm	61
2.	Sjellja e personit përgjegjës për përhapjen e informacionit	61
3.	Shqyrtimi i gjykatave vendase	62
4.	Proporcionaliteti i masës së dënimit.....	62
VIII.	Mbrojtja e posaçme për sinjalizuesit dhe për denoncimin e parregullsive të supozuara të zyrtarëve publikë	64
A.	Mbrojtja e sinjalizuesve	64
B.	Mbrojtja në kontekstin e denoncimit të sjelljes së parregullt të zyrtarëve shtetërorë	67
IX.	Liria e shprehjes dhe e drejta e njohjes me informacionin e Shtetit	69
A.	Parime të përgjithshme.....	69
B.	Kriteret e vlerësimit për zbatueshmërinë e nenit 10 dhe ekzistenca e ndërhyrjes	69
1.	Qëllimi i kërkesës për informacion.....	70
2.	Natyra e informacionit të kërkuar	70
3.	Roli i personit që kërkon informacionin	71
4.	Informacioni gati dhe i disponueshëm	71

C. Kriteret për vlerësimin e nevojës për ndërhyrje (nëse ndërhyrja është proporcionale me qëllimin legjitim apo nëse është gjetur baraspesha e drejtë mes të drejtave dhe interesave të ndryshme)	72
X. Mbrojtja e autoritetit dhe paanshmërisë së sistemit të drejtësisë dhe liria e shprehjes: e drejta e lirisë së shprehjes në kontekstin e proceseve gjyqësore dhe pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik	74
A. Statusi i posaçëm i aktorëve në sistemin e drejtësisë dhe liria e shprehjes së tyre në kontekstin e proceseve gjyqësore	74
1. Pjesëtarët e gjyqësorit	74
2. Avokatët	75
B. Përcjellja mediatike e proceseve gjyqësore	76
1. Metodologjia	76
2. Parime të përgjithshme.....	76
3. Kriteret për ankim.....	77
a. Kontributi në një debat publik mbi një çështje me interes të përgjithshëm.....	77
b. Natyra ose përmbajtja e komenteve të kontestuara.....	78
c. Metoda e marrjes së informacionit të kontestuar	78
d. Nëse ndalimi i publikimit apo penaliteti ishte proporcional	78
4. Konsiderata kontekstuale lidhur me interesat që mund të preken nga publikimet e kontestuara.....	79
a. Publikimet/deklaratat që mund të ndikojnë në proceset gjyqësore	80
b. Publikimet që mund të cenojnë konfidencialitetin e hetimit gjyqësor dhe prezumimin e pafajësisë.....	80
c. Publikimi i informacionit për jetën private të palëve në gjyq	81
d. Përçmimi i gjykatës.....	81
C. Pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik	83
XI. Liria e shprehjes dhe qëllimet legjitime të sigurisë kombëtare, integritetit territorial apo sigurisë publike, parandalimi i prishjes së rendit apo krimet	85
A. Parime të përgjithshme.....	85
B. Kriteret e vlerësimit lidhur me justifikimin e ndërhyrjes	86
1. Kontributi në një debat me interes të përgjithshëm	86
2. Natyra dhe përmbajtja e deklaratave dhe ndikimi potencial i tyre: analiza e tekstit në kontekst	86
a. Diskursi separatist dhe publikimi nga organizata të paligjshme	88
b. Lavdërimi dhe mbrojtja e akteve kriminale dhe/ose terroriste.....	90
c. Lloje të tjera deklaratash që kufizohen mbi bazën e parandalimit të prishjes së rendit dhe krimet	90
3. Ashpërsia e dënimit	91
XII. Liria e shprehjes dhe mbrojtja e shëndetit ose moralit.....	93
A. Parime të përgjithshme.....	93
1. Mbrojtja e shëndetit	93
2. Mbrojtja e moralit.....	94
B. Kriteret e vlerësimit lidhur me justifikimin e një ndërhyrjeje.....	95
1. Natyra, përmbajtja dhe ndikimi potencial i deklaratave	95
a. Natyra dhe përmbajtja e deklaratave.....	95
b. Ndikimi i deklaratave: mjetet e përhapjes dhe audienca e synuar.....	96
2. Ashpërsia e dënimit apo masës.....	97
XIII. Liria e shprehjes dhe Interneti	99
A. Veçoritë specifike të Internetit në kontekstin e lirisë së shprehjes.....	99
1. Natyra novatore e Internetit	99
2. Interneti dhe mediat e tjera	100
B. Mbrojtja e të drejtave të të tjerëve në kontekstin e Internetit	100
1. Komente të përgjithshme	100

2. Mbrojtja e personave të cenueshëm.....	102
3. “Detyrimet dhe përgjegjësitë” e portaleve të lajmeve.....	102
4. Përgjegjësia që lind nga publikimi i një hiperlinku.....	103
5. “Detyrimet, përgjegjësitë” dhe publikimet e shtypit në Internet	104
C. Bllokimi i aksesit në internet	105
D. Aksesit në Internet dhe personat e privuar nga liria	105
XIV. Pluralizmi dhe liria e shprehjes.....	107
A. Parimet e përgjithshme për pluralizmin në median audiovizive	107
B. Pluralizmi i medias dhe zgjedhjet.....	108
C. Aktet normative për reklamën me pagesë	109
D. Shpërndarja e burimeve audiovizive.....	110
E. Transparenca lidhur me pronësinë e medias	111
F. Pluralizmi dhe liria e shprehjes e pakicave	111
XV. Neni 10 dhe marrëdhënia e tij me dispozitat e tjera të Konventës dhe Protokolleve të saj: pavarësia, mbivendosja	113
1. Neni 8 i Konventës	113
2. Neni 9 i Konventës	113
3. Neni 11 i Konventës	113
4. Neni 2 i Protokollit nr. 1	114
5. Neni 3 i Protokollit nr. 1	114
Lista e çështjeve të cituara	115

Shënim për lexuesit

Ky Udhëzues është pjesë e serisë së Udhëzimeve për Jurisprudencën publikuar nga Gjykata Evropiane e Të Drejtave të Njeriut (këtej e tutje "Gjykata", "Gjykata Evropiane", "Gjykata e Strasburgut" për të informuar profesionistët ligjorë mbi aktgjykimet dhe vendimet thelbësore që ka dhënë Gjykata e Strasburgut. Ky Udhëzues analizon dhe përmbledh jurisprudencën për nenin 10 të Konventës Evropiane për Të Drejtat e Njeriut (këtej e tutje "Konventa", ose "Konventa Evropiane" (aktgjykimet ose vendimet e dhëna nga Gjykata dhe vendimet apo raportet e Komisionit Evropian për Të Drejtat e Njeriut, këtej e tutje "Komisioni"). Udhëzuesi përfshin periudhën nga viti 1957 deri më 31 mars 2020.

Lexuesit do të njihen me parimet kyçe në këtë fushë dhe precedentët përkatës. Jurisprudenca e cituar është përzgjedhur mes vendimeve udhëheqëse, kryesore dhe/ose më të fundit.* Megjithatë, Udhëzuesi nuk përfshin si më poshtë:

- çështjet lidhur me nenin 10 për të cilin është dhënë një vendim pranimi (papajtueshmëri *ratione materiae*) si të përjashtuara nga mbrojtja e Konventës në zbatim të nenit 17 (ndalimi i abuzimit me të drejtat) dhe çështjet lidhur me nenin 10 ku vendimi i ka vlerësuar si haptazi të pabazuara ose ku aktgjykimi që nuk ka konstatuar shkelje, në të cilat Gjykata ka shqyrtuar pretendimin e abuzimit me të drejtat nën dritën e nenit 17 të Konventës**;
- çështjet që janë bërë jorelevante pas një ndryshimi të qartë dhe pa ekuivok në jurisprudencë (për shembull, çështjet për të drejtën e informimit që janë shqyrtuar para aktgjyimit në *Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], nr. 18030/11, 8 nëntor 2016).

Aktgjykimet dhe vendimet e Gjykatës shërbejnë jo vetëm për të vendosur çështjet që i sillen para saj, por, më në përgjithësi, të ndriçojë, të mbrojë dhe të zhvillojë rregullat e përcaktuara nga Konventa, duke kontribuar kështu në respektimin prej Shteteve të zotimeve që kanë marrë si Palë Kontraktuese (*Irlanda k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 154, 18 janar 1978, Seria A nr. 25, dhe më së fundmi *Jeronovičs k. Letonisë* [DhM], nr. 44898/10, § 109, GjEDNj 2016 dhe *Nagmetov k. Rusisë* [DhM], nr. 35589/08, § 64, 30 mars 2017).

Misioni i sistemit të krijuar nga Komisioni është të përcaktojë çështjet e politikës publike me interes të përgjithshëm, duke rritur kështu standardet e mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe duke shtrirë jurisprudencën e të drejtave të njeriut në mbarë komunitetin e Shteteve të Konventës (*Konstantin Markin k. Rusisë* [DhM], § 89, nr. 30078/06, GjEDNj 2012). Është e vërtetë që Gjykata ka theksuar rolin e Konventës si "instrument kushtetues i rendit publik evropian" në fushën e të drejtave të njeriut (*Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi k. Irlandës* [DhM], nr. 45036/98, § 156, GjEDNj 2005-VI).

* Jurisprudenca e cituar mund të jetë në një rën ose të dyja gjuhët (anglisht dhe frëngjisht) të Gjykatës dhe të Komisionit Evropian për Të Drejtat e Njeriut. Përveç se kur referohet ndryshe, referimi është për një aktgjykim për thelbin të dhënë nga Dhoma e Gjykatës. Shkurtimi ("vend.") do të thotë se citohet një vendim i Gjykatës dhe "[DhM]" se çështja është dëgjuar para Dhomës së Madhe. Aktgjykimet e Dhomës që nuk kanë marrë formë përfundimtare kur është përditësuar ky Udhëzues janë shënuar me asterisk (*).

**Këto çështje trajtohen nga [Udhëzuesi për nenin 17 të Konventës](#) (ndalimi i abuzimit me të drejtat).

Ky Udhëzues përmban referenca për fjalë kyçe për secilin nen të cituar të Konventës dhe të Protokollove të saj shtesë. Problematikat ligjore që trajtohen në secilën çështje përmbledhen në një Listë fjalës kyçe të zgjedhura nga fjalorthi i termave (në shumicën e rasteve) të marrë nga teksti i Konventës dhe Protokollove të saj.

Databaza HUDOC e jurisprudencës së Gjykatës mundëson kërkime me anë të fjalëve kyçe. Fjalët kyçe shërbejnë për të gjetur grupe dokumenteve me përmbajtje ligjore të ngjashme (arsyetimin dhe përfundimet e Gjykatës në secilën çështje përmbliidhen përmes fjalëve kyçe). Fjalët kyçe për çështje të veçanta mund të gjenden duke klikuar etiketën HUDOC në Detajet e Çështjes. Për më shumë informacion mbi databazën HUDOC dhe fjalët kyçe, lutemi shikoni manualin e përdoruesit HUDOC.

Neni 10 i Konventës – Liria e shprehjes

“1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione ose ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që t’u kërkojnë ndërmarrjeve të transmetimit audioviziv, televiziv ose kinematografik të pajisen me licencë.

2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t’u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të drejtave të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.”

Fjalë kyçe HUDOC

Detyrime pozitive (10)

1. Liria e shprehjes (10-1) – Liria mendimit (10-1) – Liria për të marrë informacion (10-1) - Liria për të dhënë informacion (10-1) - Liria për të marrë ide (10-1) - Liria për të dhënë ide (10-1) – Ndërhyrje e autoriteteve publike (10-1) – Pa marrë parasysh kufijtë (10-1) Ndërmarrjet e transmetimit të pajisen me licencë.

2. Detyrime dhe përgjegjësi (10-2) - Ndërhyrje e autoriteteve publike (10-2)

Të parashikuara me ligj (10-2) – Aksesueshmëria (10-2) – Parashikueshmëria (10-2) – Mbrojtja kundër abuzimit (10-2) Të nevojshme në një shoqëri demokratike (10-2) – Siguria kombëtare (10-2) – Integriteti territorial (10-2) – Siguria publike (10-2) – Mbrojtja e rendit (10-2) - Parandalimi i krimit (10-2) - Mbrojtja e shëndetit (10-2) - Mbrojtja e moralit (10-2) - Mbrojtja e të drejtave të tjerëve (10-2) - Mbrojtja e dinjitetit të tjerëve (10-2) – Ndalimi i përhapjes së të dhënave konfidenciale (10-2) – Garantimi i autoritetit dhe paanshmërisë së pushtetit gjyqësor (10-2).

I. Hyrje

A. Metodologjia e përdorur në këtë Udhëzues

1. Duke pasur parasysh jurisprudencën e gjerë të zhvilluar nga institucionet e Konventës për të drejtën e lirisë së shprehjes, lënda duhet të trajtohet duke përdorur një metodologji të përcaktuar qartë.

2. Para se të shqyrtohet përmbajtja e së drejtës e mbrojtur nga neni 10 sipas temave të ndryshme, Udhëzuesi paraqet fillimisht një përmbledhje të përgjithshme të zbatueshmërisë së nenit 10 të Konventës dhe kriterëve të pranueshmërisë të zhvilluara më shpesh në rastet në lidhje me këtë dispozitë.

3. Më pas, para kapitujve me analizë tematike të detajuar për nenin 10 të Konventës, do të hulumtohen disa pika që duan theks të veçantë në lidhje me fazat e ndryshme shqyrtuese të Gjykatës.

4. Kapitujt vijues të bazuar në tema janë strukturuar rreth qëllimeve të ndryshme legjitime, të cilat mund të justifikojnë ndërhyrje në ushtrimin e së drejtës për lirinë e shprehjes (neni 10 § 2). Analiza e secilit prej qëllimeve legjitime ndryshon, në varësi të sasisë së jurisprudencës përkatëse dhe nuancës që përmban.

5. Duhet të vihet re se shpesh bëhet fjalë për më shumë se një qëllim legjitim në çështjet që lidhen me nenin 10. Si pasojë, një çështje e referuar në një kapitull tematik mund të jetë gjithashtu relevante për kapitujt e tjerë. 6. Çdo seksion që shqyrton një qëllim legjitim paraqet parimet e përgjithshme që lidhen veçanërisht me kontekstin e qëllimit të dhënë dhe kriteret specifike të zbatimit që dalin nga jurisprudenca e institucioneve të Konventës. Gjithsesi, parimet dhe kriteret e zbatimit nuk janë ekskluzive për temat pasi ato janë strukturuar në këtë udhëzues; fushat e mbivendosjes dhe ndërlidhjes janë të zakonshme në të gjithë zhvillimin e jurisprudencës që është nën shqyrtim këtu.

7. Udhëzuesi përmban gjithashtu kapituj për fusha të caktuara tematike që nuk përmenden në mënyrë specifike në tekstin e Konventës por që Gjykata i ka përfshirë në sistemin e Konventës për mbrojtjen e të drejtës së lirisë së shprehjes siç janë pluralizmi, e drejta për njohjen e informacionit, mbrojtja e sinjalizuesve, dhe liria e shprehjes në internet. Struktura e këtyre kapitujve ndjek logjikën e qenësishme të këtyre fushave tematike siç interpretohen në jurisprudencën e Gjykatës.

Në fund, Udhëzuesi rishikon metodologjitë që Gjykata përdor në shqyrtimin e të drejtës së lirisë së shprehjes në lidhje me të drejtat e tjera të garantuara nga Konventa dhe Protokollat e saj, pavarësisht nëse kjo marrëdhënie është marrëdhënie është plotësuese apo konfliktuale.

B. Konsiderata të përgjithshme për nenin 10 në jurisprudencën e Gjykatës

8. E pandashme nga demokracia, liria e shprehjes është e mishëruar në një numër instrumentesh kombëtare, evropiane¹, ndërkombëtare dhe rajonale² që promovojnë këtë sistem politik, të njohur si i vetmi sistem i aftë për garantimin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Në interpretimin e saj të nenit 10 të Konventës, Gjykata

¹ Shih, për shembull, nenin 11 të [Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian](#) (2000), ku thuhet si vijon: “1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione ose ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. 2. Liria dhe pluralizmi i medias do të respektohen.”

² Shih, për shembull, nenin 13 të [Konventës Amerikane për të Drejtat e Njeriut](#) (1969), nenin 19 të [Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike](#) (1966) ose nenin 9 të [Kartës Afrikane për të Drejtat e Njeriut dhe të Popujve](#) (1981).

është shprehur se “liria e shprehjes përbën një nga bazat thelbësore të shoqërisë [demokratike], një nga kushtet themelore për përparimin e saj dhe për zhvillimin e çdo njeriu”. (*Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 49).

9. Gjykata ka theksuar në disa raste rëndësinë e këtij neni zbatohet jo vetëm për “informacionin” ose “idetë” që merren me pozitivitet ose konsiderohen si jofyese ose si indiferente, por edhe për ato që fyejnë, tronditin apo shqetësojnë; të tilla janë kërkesat e pluralizmit, tolerancës dhe mungesës së paragjyqimeve pa të cilat nuk ka “shoqëri demokratike” (*Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 49; *Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 59).

10. Siç parashikon neni 10, liria e shprehjes është objekt i përjashtimeve që duhen interpretuar në mënyrë rigoroze dhe nevoja për çdo kufizim të krijohet bindshëm (*Stoll k. Zvicrës* ([DhM], § 101, përsëritur në *Morice k. Francës* ([DhM], § 124) dhe *Pentikäinen k. Finlandës* ([DhM], § 87).

11. Krahas këtyre konsideratave të përgjithshme, Gjykata ka hulumtuar në jurisprudencën e saj detyrimet pozitive të Shteteve në mbrojtjen e ushtrimit të kësaj të drejte. Këto detyrime pozitive nënkuptojnë, ndër të tjera, se Shteteve u kërkohet të vendosin një mekanizëm efektiv për mbrojtjen e autorëve dhe gazetarëve në mënyrë krijimin e një mjedisi të favorshëm për të gjithë të interesuarit që të marrin pjesë në debatin publik ku lejohen të shprehin mendimet dhe idetë e tyre pa frikë, edhe nëse bien ndesh me ato të mbrojtura nga autoritetet zyrtare ose nga një pjesë e konsiderueshme e opinionit publik, ose edhe nëse janë irrituese ose tronditëse për këto të fundit (*Dink k. Turqisë*, § 137; *Khadija Ismayilova k. Azerbajxhanit*, 158 §).

Si pasojë, Neni 10 i Konventës gëzon një fushëveprimi shumë të gjerë, si në lidhje me përmbajtjen e ideve dhe informacioneve të shprehura, ashtu dhe me formën në të cilën ato përcillen.

II. Pranueshmëria e nenit 10 të Konventës

A. Zbatueshmëria e nenit 10 të Konventës

12. Neni 10 nuk zbatohet vetëm për lloje të caktuara të informacionit ose ideve ose formave të shprehjes (*markt intern Verlag GmbH dhe Klaus Beermann k. Gjermanisë*, § 26), veçanërisht për ato me natyrë politike; ai përfshin gjithashtu shprehjet artistike si pikturat (*Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 27), krijimi i një shfaqjeje (*Ulusoy dhe Të tjerë k. Turqisë*) dhe informacionet me natyrë tregtare (*markt intern Verlag GmbH dhe Klaus Beermann k. Gjermanisë*, § 26; *Casado Coca k. Spanjës*, §§ 35-36; *Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 61; *Sekmadienis Ltd. k. Lituaniës*).

13. Për më tepër, Gjykata ka specifikuar në shumë raste se liria e shprehjes shtrihet deri në botimin e fotografive (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM]; *Verlagsgruppe News GmbH kundër Austrisë (nr 2)*) dhe madje edhe fotomontazheve (*Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*).

14. Në mënyrë të njëjtë, Gjykata ka konsideron që neni 10 është i zbatueshëm edhe për format e sjelljes (*Ibrahimov dhe Mammadov k. Azerbajxhanit*, §§ 166-167; *Semir Güzel k. Turqisë*; *Murat Vural k. Turqisë*; *Mätäsaru k. Republikës së Moldavisë*, § 29; *Shvydika k. Ukrainës*, §§ 37-38), në rregullat që rregullojnë veshjet (*Stevens k. Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i Komisionit) ose në shfaqjen e simboleve vestimentare (*Vajnai k. Hungarisë*, § 47), duke përfshirë sjelljen në burgje (*Donaldson k. Mbretërisë së Bashkuar*).

15. Po kështu, Gjykata konstatoi se protesta e zhvilluar në katedrale konsistonte nga një kombinim shprehjesh verbale dhe joverbale, dhe arriti në formë të shprehjes artistike dhe policore që janë objekt i nenit 10 të Konventës (*Mariya Alekhina dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 206). Në çështjen *Tatár dhe Fáber k. Hungarisë*, një tubim i paligjshëm dhe që zgjati pak nga dy individë që varnin rroba të palara në kangjellat e godinës së Parlamentit u vlerësua nga Gjykata si formë shprehjeje e mbrojtur nga neni 10.

16. Gjithashtu, Gjykata pranon se neni 10 zbatohet pavarësisht mjedisit. Kështu, ajo është shprehur se liria e shprehjes nuk ndalet në portat e kazermave të ushtrisë (*Grigoriades k. Greqisë*, § 45) ose të burgjeve (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës*, 22 §; *Bamber k. Mbretërisë së Bashkuar*, Vendimi i Komisionit).

17. Në lidhje me këtë, në çështjen *Nilsen k. Mbretërisë së Bashkuar* (vendimi), sa i takon masave të marra nga administrata e burgut për parandalimin e një vrasësi serial nga botimi i autobiografisë së tij, Gjykata pranoi që neni 10 ishte i zbatueshëm dhe se refuzimi për t'ia kthyer dorëshkrimin kërkuesit për ta rishikuar atë me qëllim botimi përbënte ndërhyrje në ushtrimin e së drejtës së tij për lirinë e shprehjes, përpara se të arrinte në përfundimin se ndërhyrja në fjalë kishte qenë proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur (§ 44).

18. Në çështjen *Kalda k. Estonisë*, që trajtonte mundësitë e kufizuara të burgosurit për të hyrë në faqe interneti që publikojnë informacione ligjore, Gjykata përsëriti se neni 10 nuk mund të interpretohet si imponim i një detyrimi të përgjithshëm për të lejuar të burgosurit të futen në internet ose në faqe specifike të internetit. Megjithatë, ajo konkludon se mund të ketë ndërhyrje në nenin 10 të Konventës nëse Shtetet i japin të burgosurve akses në Internet, por i ndalojnë të konsultohen me faqe të caktuara (§45).

19. Shkarkimi i një nëpunësi civil ose zyrtari shtetëror për arsye politike u sigurua gjithashtu të shqyrtohet sipas Nenit 10 të Konventës (*Vogt k. Gjermanisë*; *Volkmer k. Gjermanisë* (vendim); shih gjithashtu, *a contrario*, *Glaserapp k. Gjermanisë*, 53 §). Fakti që kërkuesit u shkarkuan nga poste mësimdhënieje, që nga vetë natyra përfshijnë dhënien e ideve dhe informacionit në baza ditore, ishte faktor vendimtar për këto çështje.

20. Në kundërshtim, Gjykata konstatoi se shkarkimi i kërkuesve nga postet e tyre, përkatësisht, si inspektor tatimor dhe prokuror, për të cilët u ndoq zbatimi i legjislacionit të brendshëm të veçantë që vendosi masa shqyrtimi bazuar në punësimin e tyre të mëparshëm në KGB, nuk e shkelte të drejtën e kërkuesve për lirinë e shprehjes dhe se neni 10 i Konventës nuk ishte i zbatueshëm për çështjen në fjalë (*Sidabras dhe Džiautas k. Lituanië*, §§ 71-72).

21. Për më tepër, Gjykata konstatoi se neni 10 i Konventës zbatohet në kontekstin e marrëdhënies së punës, përfshirë çështjet që rregullohen nga ligji privat (*Herbai k. Hungarisë*, § 37; *Fuentes Bobo k. Spanjës*, § 38).

22. Gjykata konstatoi gjithashtu se një kërkues që pretendon se nuk i ka bërë deklaratat që i ngarkohen, mund të evokojë mbrojtjen e nenit 10, pasi me atribuimin e deklaratave që kurrë nuk i ka bërë dhe urdhrin që të paguajë dëmet, gjykatat vendase kanë ndrydhur në mënyrë indirekte ushtrimin e lirisë së shprehjes së kërkuesit. Përndryshe, duke supozuar që pretendimet e kërkuesit vërtetohen të jenë të sakta, dëmet që i ishin urdhëruar të paguante ka të ngjarë ta dekurajojnë për të bërë ndonjë kritikë të ngjashme në të ardhmen (*Stojanović k. Kroacisë*, § 39).

23. Lidhur me të ashtuquajturën “e drejta negative” për të mos u shprehur, Gjykata nuk e përjashton mbrojtjen e një të drejte e tillë në përputhje me nenin 10 të Konventës, por ka konstatuar se kjo tematikë duhet të adresohet në baza çështjeje (*Gillberg k. Suedisë* [DhM], § 86). Ky problem u ngrit në çështjen *Wanner k. Gjermanisë* (vendim), që kishte të bënte me dënimin për dhënien e dëshmisë së rremë të një individi të dënuar më parë dhe që refuzonte të tregonte bashkëpunëtorët e tij dhe vazhdoi të deklarohet i pafajshëm. Gjykata vendosi që dënimi për shkelje të detyrës qytetare për të dhënë dëshmi të vërtetë, edhe duke supozuar zbatimin e nenit 10, ishte i nevojshëm në një shoqëri demokratike (§§ 38 dhe 44).

24. Gjykata ka konstatuar se neni 10 nuk e mbron të drejtën e votës si në zgjedhje ashtu dhe referendume (*Moochan dhe Gillon k. Mbretërisë së Bashkuar* (vendim), § 48).

25. Për çështjet ku shtetasve të huaj iu refuzohet dhënia e nënshtetësisë, pas vlerësimit diskrecional të besnikërisë së tyre ndaj shtetit, Gjykata ka konstatuar se neni 10 nuk është i zbatueshëm (*Boudelal k. Francës* (vendim), §30). Në veçanti, ajo ka theksuar se vlerësimi i besnikërisë për qëllime të një vendimi natyralizimi nuk i referohet besnikërisë ndaj qeverisë në pushtet, por më shumë ndaj Shtetit dhe Kushtetutës së tij. Gjykata vlerëson se një shtet demokratik ka të drejtë t’iu kërkojë personave që dëshirojnë të fitojnë nënshtetësinë e tij të jenë besnikë ndaj Shtetit dhe, në veçanti, ndaj parimeve kushtetuese mbi të cilat është themeluar (*Petrovaolovskis k. Letonisë*, § 85)

26. Gjykata ka konstatuar se neni 10 i Konventës nuk është i zbatueshëm për një sërë çështjesh, përmes tërheqjes nga mbrojtja e Konventës siç përcaktohet në nenin 17 (ndalimi i shpërdorimit të të drejtave). Këto çështje shqyrtohen me hollësi në Udhëzuesin për nenin 17.

B. Çështje të tjera të pranueshmërisë³

27. Tre kundërshtime ndaj pranueshmërisë mund të përmenden në lidhje me nenin 10 të Konventës.

1. Shterimi i mjeteve juridike të brendshme (neni 35 § 1)

28. Gjykata përsëriti në çështjen *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM] se qëllimi i këtij rregulli është t’iu ofrojë Palëve të Larta Kontraktuese mundësinë për të parandaluar ose riparuar, zakonisht përmes gjykatave, shkeljet

³ Shih [Udhërrëfyesin Praktik Për Pranueshmërinë](#)

e pretenduara kundër tyre para se këto pretendime të depozitohen në Gjykatë. Ajo shtoi se kjo dispozitë duhet të zbatohet me një farë mase fleksibiliteti dhe pa formalizma të tepruara, dhe se ishte e mjaftueshme që ankesa e synuar për t'u bërë rrjedhimisht në Strasburg të ishte ngritur para autoriteteve kombëtare, të paktën në substancë dhe në përputhje me kërkesat formale dhe afatet e përcaktuara në të drejtën e brendshme (§§ 37-39).

29. Në rastet kur kërkuesi nuk është mbështetur në asnjë pikë të nenit 10 të Konventës ose argumente me efekt të barasvlershëm ose të ngjashëm nga e drejta e brendshme në juridiksionet që po trajtojnë çështjen e tij/e saj, Gjykata e deklaroi ankesën si të papranueshme për mos-shterim të mjeteve të brendshme në përputhje me nenin 35 § 1 dhe 4 të Konventës (shih, ndër autoritetet e tjera, *Aydar k. Turqisë* (vendim)).

30. Gjithashtu, Gjykata pranon se për të verifikuar nëse ky rregull është respektuar apo jo, është thelbësore të konsiderohen rrethanat për secilën çështje dhe duhet të merren parasysh me realizëm jo vetëm ekzistenca e mjeteve formale në sistemin juridik të Shtetit të interesuar, por edhe konteksti i përgjithshëm ligjor dhe politik në të cilin kanë vepruar, sikurse dhe rrethanat personale të kërkuesit, në mënyrë që Gjykata të mund të shqyrtojë në të gjitha rrethanat e çështjes nëse kërkuesi bëri gjithçka që pritej logjikisht prej tij ose saj për shterimin e mjeteve juridike të brendshme (*Yilmaz dhe Kılıç k. Turqisë*, § 38).

31. Referimi që gjykatat kombëtare bëjnë ndaj se drejtës për lirinë e shprehjes, nga vetë lëvizjet dhe substanca, Gjykata e çmon se përmbush kërkesën për shterimin e mjeteve juridike të brendshme në këtë fushë (*Yilmaz dhe Kılıç k. Turqisë*, § 42).

32. Në çështjen e *Karácsony dhe Të tjerë k. Hungarisë* [DhM], Shteti i paditur argumentoi që kërkuesit, anëtarë të parlamentit që iu ishin nënshtruar procedurave disiplinore dhe ishin urdhëruar të paguanin gjoba për sjelljen e tyre gjatë një seance parlamentare, nuk kishin shteruar mjetet e brendshme, përkatësisht një ankesë kushtetuese. Gjykata e rrëzoi këtë kundërshtim, duke vërejtur se ankesa në fjalë nuk u ofronte kërkuesve mundësinë për të kërkuar ndonjë formë të korrigjimit të vendimeve disiplinore, pasi nuk kishte rregullore për këtë qëllim në ligjin hungarez (§§ 81-82); shih gjithashtu çështjen e *Szanyi k. Hungarisë* (§ 18).

2. Statusi i viktimës⁴ (neni 35 § 3 (a))

33. Si rregull i përgjithshëm, Konventa nuk parashikon nevojën e një *actio popularis* për interpretimin e të drejtave të përcaktuara në të apo të lejojë individët për t'u ankuar për një dispozitë të së drejtës kombëtare thjesht sepse mendojnë, pa u prekur në mënyrë të drejtpërdrejtë, se mund të jetë në kundërshtim me Konventën. Kur legjislacioni, që prek të gjithë qytetarët, vihet në diskutim por pa vendosur asnjë lidhje të drejtpërdrejt ndërmjet ligjit në fjalë dhe detyrimeve ose ndikimeve tek kërkuesit, Gjykata nuk gjykon se ata qëndrojnë si viktimë (*Dimitras dhe Të tjerë k. Greqisë* (vendim), § 31). Megjithatë, mbetet e hapur për kërkuesit të pretendojnë se ligji, në mungesë të një mase individuale për zbatimin, shkel të drejtat e tyre nëse i përkasin një klase personash që rrezikojnë të preken drejtpërdrejt nga legjislacioni ose nëse u kërkohet të modifikojnë sjelljen e tyre ose rrezikojnë të ndiqen penalisht (*Burden k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 33-34, dhe referencat e cituara aty; *Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, 44 §)

34. Në çështjen *Margulev k. Rusisë*, u ngritën procedurat civile për shpifje kundër një gazete, veçanërisht për deklaratat e bëra nga kërkuesi. Gjykata vuri në dukje se, duke e njohur ndërhyrjen e kërkuesit si palë të tretë në procedurat e shpifjes, gjykatat vendase kishin pranuar në heshtje që të drejtat e kërkuesit mund të prekeshin

⁴ Kërkesa për papranueshmërinë në bazë të mungesës ose humbjes së statusit të viktimës shpesh mbivendoset me pyetjen nëse ka pasur ndërhyrje, të bazuar pjesërisht në një logjikë të njëjtë. Çështja e fundit trajtohet më poshtë në kapitullin "Shqyrtimi nga Gjykata i çështjeve të nenit 10: analizë hap pas hapi".

nga rezultati i procedurave. Kështu, ajo arriti në përfundimin se të drejtat dhe detyrimet e kërkuesit viheshin në pikëpyetje në procedurat e kontestuar dhe se kishin një ndikim të drejtpërdrejtë në të drejtën e tij për lirinë e shprehjes (§§ 36-37).

35. Ekzistenca e legjislacionit që frenon shumë gjerë shprehjen e llojeve specifike të mendimit, duke iu lejuar autorëve potencialë të miratojnë një lloj autocensurë, mund të përbëjë ndërhyrje në lirinë e shprehjes dhe autorët në fjalë mund të pretendojnë kështu statusin e tyre të viktimës (*Vajnai k. Hungarisë*, § 54; *Altuğ Taner Akçam k. Turqisë*, §§ 68-83).

36. Në çështjen e *Rotaru k. Rumanisë* [DhM], Gjykata vuri në dukje se një vendim apo masë në favor të kërkuesit nuk mjafton parimisht për ta privuar atë nga statusi si "viktimë" përveçse kur autoritetet kombëtare e kanë njohur shprehimisht ose në përmbajtje, dhe më pas kanë lejuar dëmshpërblim për shkelje të Konventës (§ 35; shih gjithashtu *Amuur kundër Francës*, § 36).

37. Për shembull, Gjykata arriti në përfundimin se një masë e amnistisë nuk e plotësonte këtë kriter, pasi nuk përmbante njohjen e ndonjë shkeljeje të të drejtave të kërkuesit dhe as nuk ofronte mundësinë që të kërkonte kompensim për ndonjë humbje të pretenduar të fitimeve të shkaktuara nga sanksioni disiplinor i kundërshtuar (*Albayrak k. Turqisë*, § 33).

38. As falja presidenciale nuk mund ta heqë efektin frenues të një dënimi penal për shpifje, pasi kjo është masë që i nënshtrohet kompetencave diskrecionale të Presidentit të Republikës; gjithashtu, ndërkohë që një akt i tillë mëshire i çliron personat e dënuar nga detyrimi për kryerjen e dënimit, ai nuk e shuan dënimin (*Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 116).

39. Në çështjen ku kërkuesit ishin subjekt i sanksionit disiplinor për paraqitjen e peticioneve përmes të cilave kërkonin të siguronin arsimimin në gjuhën kurde, fakti që ishin çliruar përfundimisht nga dënimi nuk i privonte ata nga statusi i viktimës, duke pasur parasysh që gjykatat kombëtare as nuk e pranuan dhe as nuk ofruan dëmshpërblim për ndërhyrjen në të drejtat e tyre (*Döner dhe të tjerët k. Turqisë*, § 89; për çështjen që përfshin çlirimin nga dënimi të një pronari gazete pas shtatë procedimesh të lidhura, shih *Ali Gürbüz k. Turqisë*, §§ 63-68).

40. Problemi nëse një person ende mund të pretendojë të jetë viktimë e një shkeljeje të Konventës përfshin, në thelb, shqyrtimin *ex post facto* të situatës së vet nga ana e Gjykatës (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 82). Prandaj, sipas Gjykatës, alokimi i frekuencave të transmetimit çka i jep fund situatës për të cilën është ankuar kompania kërkuese, kompani me përgjegjësi të kufizuar që operon në sektorin e transmetimit televiziv, në aplikimin dhe në kompensimin vijues, nuk përbënte njohje të nënkuptuar të shkeljes së Konventës dhe as dëmshpërblim për periudhën gjatë së cilës kompania kërkuese ishte parandaluar nga transmetimi (po aty, § 88).

41. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, kur ndjekjet penale të bazuara në legjislacionin penal specifik ndërpriten për arsye procedurale, por mbetet rreziku që pala e interesuar të shpallet fajtores dhe të ndëshkohet, ajo palë mund të pretendojë në mënyrë të vlefshme të jetë viktimë e një shkeljeje të Konventës (shih, ndër autoritetet e tjera, *Bowman kundër Mbretërisë së Bashkuar*, § 29).

42. Prandaj, ndjekjet penale të gazetarëve të nxitura në bazë të ankesave penale dhe që çuan në një pezullim trevjeçar të procedurave, edhe pse procedurat penale pas asaj periudhe u mbyllën në mungesë të një dënimi, përbënin ndërhyrje për shkak të efektit të tyre frenues tek gazetarët (*Yaşar Kaplan k. Turqisë*, § 35; shih, për të njëjtin efekt, *Aslı Güneş k. Turqisë* (vendimi)). Një kufizim për periudhën e pezullimit ka qenë gjithashtu

element që e mundësoi Gjykatën të konstatojë shkelje të nenit 10 në disa çështje (*Şener k. Turqisë*, § 46; *Krasulya k. Ruisë*, § 44).

43. Në mënyrë të njëjtë, Gjykata vendosi në çështjen *Nikula k. Finlandës* se dënimi për shpifje thjesht nga pakujdesia të një avokateje në bazë të kritikës së saj gjatë procedurave penale ndaj strategjisë së miratuar nga prokurori publik, edhe pse dënimi u rrëzua përfundimisht nga Gjykata e Lartë dhe gjoba e vendosur për të u hoq, ishte përgjegjës për praninë e një efekti frenues në detyrën e avokatëve mbrojtës për të mbrojtur me zell interesat e klientëve të tyre (§ 54).

3. Mungesa e dëmit të konsiderueshëm (Neni 35 § 3 (b)).

44. Gjykata e nuk e ka pasur shpesh mundësinë të shqyrtojë zbatimin e kriterit të pranueshmërisë “pa dëme të konsiderueshme” në çështje ku ngrihet liria e shprehjes.

- Në çështjen *Eon k. Francës*, Gjykata rrëzoi kundërshtimin fillestar sipas kriterit të dëmit të konsiderueshëm, duke pasur parasysh debatin kombëtar në Francë për çështjen nëse fyerja ndaj Kreut të Shtetit duhet të mbetet vepër penale si dhe, më gjerë, nëse kjo vepër ishte në përputhje me Konventën (§§ 34-36).
- Në çështjen *Margulev k. Ruisë*, Gjykata rrëzoi të njëjtin kundërshtim, duke pasur parasysh faktin se kërkuesi kishte përjetuar një efekt frenues si rezultat i procedimeve për shpifje kundër bordit editorial të një gazete ku ai kishte shprehur opinionet vetjake, dhe gjithashtu rolin thelbësor të një shtypi të lirë për të siguruar funksionimin e duhur të një shoqërie demokratike (§ 42).
- Në çështjen *Sylka k. Polonisë* (vendim) Gjykata e pranoi këtë kundërshtim ku thekson se, në çështjet që lidhen me lirinë e shprehjes, ky kriter duhet të zbatohet duke marrë parasysh rëndësinë e kësaj lirie dhe t'i nënshtrohet një shqyrtimi të kujdesshëm nga Gjykata. Një shqyrtim i tillë duhet të përqendrohet në elemente si kontributi i dhënë në debat me interes të përgjithshëm dhe faktin nëse çështja përfshin shtypin ose media të tjera informative (shih gjithashtu vendimin e Komitetit në *Anthony France dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*).

III. Shqyrtimi nga Gjykata i çështjeve sipas nenit 10 – analiza hap pas hapi

A. Nëse ka pasur ndërhyrje në ushtrimin e të drejtës për lirinë e shprehjes dhe format e ndërhyrjes

45. Gjykata çmon se ndërhyrja në të drejtën e lirisë së shprehjes mund të përfshijë një gamë të gjerë masash që zakonisht mund të jenë një "formalitet, kusht, kufizim apo penalitet" (*Wille k. Lihtenshtejnit* [DhM], § 43).

46. Për më tepër, Gjykata çmon se për të konstatuar nëse ka pasur ndërhyrje në të drejtën e lirisë së shprehjes, nuk është nevoja të analizohet kategorizimi që kanë bërë gjykatat vendase. Në mjaft raste, fakti që provat që shërbyen për dënimin e kërkuarit konsistojnë vetëm në forma të shprehjes, ka bërë që Gjykata të konstatojë ekzistencën e ndërhyrjes (*Yılmaz dhe Kılıç k. Turqisë*, § 58; *Bahçeci dhe Turan k. Turqisë*, § 26).

47. Në një çështje ku kërkuari kishte mohuar para gjykatave penale vendase përgjegjësinë për materialet që kishin çuar në dënimin e tij, Gjykata vendosi që ky dënim përbënte ndërhyrje në ushtrimin e të drejtës së tij për lirinë e shprehjes. Sipas mendimit të Gjykatës, të çmoh ndryshe do të ishte njësoj si t'i kërkohej të pranonte aktet për të cilat akuzohej, në kundërshtim me të drejtën për mosinkriminim, e cila qëndron në zemër të konceptit të gjykimit të drejtë që mbrohet nga neni 6 i Konventës. Për më tepër, mospranimi që një dënim penal përbën ndërhyrje, me shkakun se personi në fjalë ka mohuar çdo përfshirje në aktet e pretenduara, do ta mbyllte atë person në një rreth vicioz që do ta privonte nga mbrojtja e Konventës (*Müdür Duman k. Turqisë*, § 30).

48. Njësoj si me statusin e viktimës, çështja nëse ka pasur ndërhyrje në të drejtën e lirisë së shprehjes lidhet ngushtë me mundësinë e një efekti frenues në ushtrimin e kësaj të drejte. Kështu, në një çështje ku procedimi penal përfundon shpejt përmes një urdhri lirimi ose vendimi pafajësie, Gjykata ka çmuar se, në mungesë të proceseve të tjera të lidhura, ato procese nuk mund të konsiderohen se kishin efekt dekurajues mbi veprimtarinë botuese të kërkuarve dhe nuk përbëjnë ndërhyrje në lirinë e tyre të shprehjes (*Metis Yayınçılık Limited Şirketi dhe Sökmen k. Turqisë* (vend.), §§ 35-36).

49. Gjykata shqyrton rast pas rasti situata që mund të kenë ndikim kufizues në gëzimin e lirisë së shprehjes. Në çdo rast, çmon se thjesht pretendimi se masat e kontestuara kishin "efekt frenues" pa sqaruar se në cilën situatë specifike ndodhi një efekt i tillë, nuk mjafton për të konstatuar ndërhyrjen sipas nenit 10 të Konventës (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 72).

50. Për shembull, sipas jurisprudencës së Gjykatës, format e mëposhtme mund të konsiderohen ndërhyrje në të drejtën e lirisë së shprehjes:

- dënimi penal (*Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 59) i kombinuar me gjobë (*Kasabova k. Bullgarisë*) ose burgim (*Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM]);
- urdhri për pagim dëmi (*Tolstoy Miloslavsky k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 51), edhe kur shuma është simbolike (*Paturel k. Francës*, § 49);
- dënim, edhe kur ekzekutimi i tij pezullohet (*Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 60);
- thjesht fakti i të qenit objekt hetimi penal apo rreziku real i një hetimi të tillë mbi bazën e një legjislacioni të paqartë dhe që interpretohet në mënyrë të paqartë nga gjykatat vendase (*Altuğ Taner Akçam k. Turqisë*);
- ndalimi i një botimi (*Cumhuriyet Vakfı dhe Të tjerë k. Turqisë*);
- konfiskimi i një botimi (*Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*);
- konfiskimi nga administrata e burgjeve e gazetave dhe revistave që të afërmit i dërgojnë një të burgosuri kërkuar, apo e radios në posedim të tij (*Rodionov k. Rusisë*);
- refuzimi për të alokuar një frekuencë transmetimi (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë*);

- vendimi gjyqësor që ndalon një person të marrë transmetime nga satelitët e telekomunikacionit (*Khurshid Mustafa dhe Tarzibachi k. Suedisë*, § 32);
- ndalimi i një reklame (*Barthold . Gjermanisë*);
- masa disiplinore ndaj një doktori për shkelje të etikës profesionale, për kritikën lidhur me trajtimin mjekësor që i është dhënë një pacienti (*Frankowicz k. Polonisë*);
- urdhri për të zbuluar burimin gazetaresk (*Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar*), madje edhe kur urdhri nuk është ekzekutuar (*Financial Times Ltd dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 56) ose kur burimi ekspozohet vetë dhe gazetari është detyruar të japë prova kundër tij (*Becker k. Norvegjisë*);
- deklarata e një Kryetari Shteti se nuk do ta emërojë kërkuesin, një gjyqtar, në ndonjë post publik, me shkakun se për një çështje kushtetuese ka shprehur një opinion që supozohet se bie ndesh me opinionin e Kryetarit të Shtetit (*Wille k. Lihtenshtejnit* [DhM], § 50);
- refuzimi për të dhënë autorizim për të filmuar brenda burgut kur përgatitet një emision televiziv dhe për të intervistuar të burgosurit (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës*);
- refuzimi për të lejuar hyrjen në një qendre pritjeje të azilkërkuese, me qëllim marrjen e deklaramëve për kushtet e jetesës aty (*Szurovecz k. Hungarisë*);
- arrestimi dhe burgosja e protestuesve (*Steel dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 92; *Açık dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 40).

51. Në çështjet me procedura disiplinore ose largim apo emërim gjyqtarësh, Gjykata, kur vlerëson nëse masa e kontestuar përbënte ndërhyrje në ushtrimin e lirisë së shprehjes së kërkuesit, përcakton së pari fushëveprimin e masës duke e vënë në kontekstin e fakteve të çështjes dhe të legjislacionit përkatës (*Baka k. Hungarisë* [DhM], § 140; shih edhe *Wille k. Lihtenshtejnit* [DhM], §§ 42-43; *Kayasu k. Turqisë*, §§ 77-79; *Kudeshkina k. Ruisë*, § 79; *Poyraz k. Turqisë*, §§ 55-57; *Harabin k. Sllovakisë*, § 149).

B. Tre “testet”: ligjshmëria e ndërhyrjes, legjitimiteti dhe nevoja e saj në një shoqëri demokratike

52. Gjykata analizoi edhe nëse ndërhyrja është "e parashikuar me ligj" dhe nëse "ndiqte një prej qëllimeve legjitime" në kuptimin e nenit 10 2, dhe, së fundmi nëse ndërhyrja ishte "e nevojshme në një shoqëri demokratike"; në shumicën e çështjeve, kjo është linja që përcakton vendimmarrjen e Gjykatës në një çështje të caktuar.

1. Testi i “Ligjshmërisë së ndërhyrjes”

53. Ndërhyrja në lirinë e shprehjes përbën shkelje të Kushtetutës kur nuk përmbush kriteret e përcaktuara në pikën e dytë të nenit 10. Prandaj, duhet të vlerësohet nëse ishte apo jo "parashikuar me ligj". Pikësëpari, u takon autoriteteve kombëtare dhe veçanërisht gjykatave që të interpretojnë legjislacionin e brendshëm. Për sa kohë që interpretimi nuk është arbitrar ose haptazi e paarsyetuar, roli i Gjykatës kufizohet vetëm në konstatimin nëse efektet e këtij interpretimi janë në përputhje me Konventën (*Cangi k. Turqisë*, § 42).

54. Gjykata disponoi se një normë nuk mund të konsiderohet "ligj" nëse nuk është formuluar me saktësi të mjaftueshme që i jep mundësi qytetarit të rregullojë sjelljen e vet dhe të jetë në gjendje, nisur nga rrethanat, të parashikojë në një shkallë të arsyeshme nisur nga rrethanat pasojat që sjell një veprim i caktuar – qoftë nevoja edhe me këshilla të përshtatshme. Sidoqoftë, Gjykata më tej arsyetoi se këto pasoja nuk kanë nevojë të parashikohen me siguri absolute, pasi përvoja ka treguar se kjo është e paarritshme (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 131). Siguria mund të mbartë ngurtësi të tepruar, sado e dëshirueshme, dhe ligji duhet të mbajë ritmin e ndryshimit të rrethanave. Prandaj, shumë ligje janë hartuar me paqartësi në masë të madhe apo të vogël dhe interpretimi dhe zbatimi i tyre është çështje praktike (*Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 41).

55. Gjykata është shprehur edhe se një individ nuk mund të pretendojë se një dispozite ligjore i mungon parashikueshmëria thjesht për faktin se është zbatuar për herë të parë në çështjen e vet (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 150; *Tête k. Francës*, § 52).

56. Për më tepër, Gjykata ka theksuar se fushëveprimi i koncepteve të parashikueshmërisë dhe aksesueshmërisë varet në një masë të konsiderueshme nga përmbajtja e instrumentit në fjalë, fusha që synon të rregullojë dhe numri e statusi i personave të cilëve u drejtohet. Një ligj mundet prapëseprapë të plotësojë kërkesat e parashikueshmërisë edhe nëse personi i interesuar duhet të marrë këshilla të përshtatshme ligjore për të vlerësuar, në një shkallë të arsyeshme nisur nga rrethanat, pasojat që mund të sjellë një veprim i caktuar. Kjo vlen veçanërisht për personat që ushtrojnë veprimtari profesionale, të cilët janë mësuar të sillen me shkallë të lartë kujdesi gjatë ushtrimit të profesionist; për këtë arsye, prej tyre pritet që të tregojnë kujdes të veçantë në vlerësimin e rreziqeve që mbart një veprimtari e tillë (*Chauvy dhe Të tjerë k. Francës*, §§ 43-45).

57. Për më tepër, Gjykata vlerëson se fushëveprimi i konceptit të parashikueshmërisë varet nga konteksti në të cilin përdoren masat kufizuese në fjalë. Kështu, përdorimi i tyre në një kontekst zgjedhur merr rëndësi të veçantë, duke pasur parasysh rëndësinë e integritetit të procesit të votimit në ruajtjen e besimit të zgjedhësve të institucionet demokratike (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt k. Hungarisë* [DhM], § 99).

58. Në lidhje me nenet 9, 10 dhe 11 të Konventës, Gjykata ka theksuar se thjesht fakti që një dispozitë ligjore mund të ketë disa interpretime nuk do të thotë se nuk përmbush kërkesën e parashikueshmërisë (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 135; *Vogt k. Gjermani*, 48 § me gjobë, në lidhje me nenin 10). Në këtë kontekst, gjithmonë ka një element pasigurie lidhur me kuptimin e legjislacionit që parashikon vepra penale të reja, derisa ky legjislacion të interpretohet dhe të zbatohet nga gjykatat penale (*Jobe k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.)).

59. Në vlerësimin e parashikueshmërisë së ligjit, Gjykata merr përsipër të verifikojë edhe cilësinë e legjislacionit në fjalë, lidhur me qartësinë dhe saktësinë e tij. Nën këtë optikë, Gjykata ka theksuar se togfjalëshi "e parashikuar me ligj" kërkon që masa e kontestuar duhet jo vetëm të ketë bazë në të drejtën e brendshme, por edhe t'i referohet aksesueshmërisë dhe cilësisë së ligjit në fjalë. Gjykata çmon se një ligj që publikohet në fletoren zyrtare kombëtare konsiderohet i aksesueshëm.

60. Gjykata disponoi se dënimi i një kërkuesi, kryetar i një kongresi politik, sepse nuk ndërhyri që të mos lejonte delegatët në kongres të flisnin në gjuhën kurde, edhe pse ishte paralajmëruar nga një mbikëqyrës shtetëror, nuk ishte "i parashikuar me ligj". Gjykata disponoi se dispozitat e brendshme që rregullonte partitë politike nuk ishte mjaftueshëm e qartë për kërkuesin që të parashikonte pasojën e përballjes me një procedim penal (*Semir Güzel k. Turqisë*, §§ 35 dhe 39-41).

61. Në çështjen *Pinto Pinheiro Marques k. Portugalisë*, Gjykata vlerësoi se nuk kishte bazë ligjore të mjaftueshme për ndërhyrjen, duke vërejtur se një dispozitë ligjore që penalizonte një tjetër lloj komenti ishte zbatuar për deklaratat e bëra prej kërkuesit (§§ 37-39).

62. Në të njëjtën mënyrë, Gjykata konstatoi shkelje të kërkesës se ndërhyrja duhet të jetë e ligjshme, pasi vuri në dukje kundërshtitë ndërmjet dy teksteve ligjore dhe mungesën e një zgjidhjeje të qartë (*Goussev dhe Marenk k. Finlandës*, § 54) ose ekzistencën e mospërputhjeve në praktikën gjyqësore (*RTBF k. Belgjikës*, § 115).

63. Në një tjetër çështje, Gjykata theksoi se dispozitat e ligjit penal (për gjuhën e urrejtjes, në këtë rast) duhet të përcaktojnë qartë dhe saktë objektin e shkeljeve penale përkatëse, me qëllim që të shmanget situata ku diskrecioni i Shtetit në procedimin penal të tyre bëhet tepër i gjerë dhe potencialisht abuzues përmes zbatimit selektiv (*Savva Terentyev k. Rusisë*, § 85; shih edhe *Altuğ Taner Akçam k. Turqisë*, §§ 93-94).

64. Në çështjen *Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k. Ukrainës*, Gjykata disponoi se, nisur nga mungesa e garancive adekuate në të drejtën e brendshme për gazetarët që përdorin informacionin e marrë nga interneti, kërkuesit e kishin të pamundur të parashikonin mjaftueshëm pasojat që mund të sjellë botimi i kontestuar. Kjo i dha mundësi Gjykatës të konkludonte se nuk përmbushet kërkesa e ligjshmërisë e përcaktuar në pikën e dytë të nenit 10 të Konventës (§ 66).

65. Në një çështje ku e drejta e brendshme nuk përmbante dispozita që ndalojnë fotografimin e fletës së votimit dhe ngarkimin e tyre në mënyrë anonime në një aplikacion celulari me qëllim që të qarkulloheshin gjatë një referendumi, Gjykata vuri në dukje pasigurinë e theksuar lidhur me efektet potenciale të dispozitave ligjore të kontestuara që zbatoheshin prej autoriteteve vendase, si edhe çmoi se dispozita të tilla ishin të paparashikueshme (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt k. Hungarisë* [DhM]).

66. Gjykata disponoi edhe se nuk e kufizon vlerësimin vetëm te cilësia e ligjit të cilën e ka shpallur më herët si të paqartë dhe të paparashikueshëm, por se është me vend që të vlerësojë edhe nevojën për ligje të tilla që janë në mospajtim e me konceptet e barazisë, pluralizmit dhe tolerancës të qenësishme në një shoqëri demokratike (*Bayev dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 83).

2. Testi i "Legjitimitit të qëllimit që ndjek ndërhyrja"

67. Qëllimet legjitime të ndërhyrjes në të drejtën e lirisë së shprehjes përcaktohen në mënyrë shteruese në pikën e dytë të nenit 10 të Konventës. Në këtë fazë të shqyrtimit, Gjykata mund të konstatojë se ndërhyrja nuk shërben për të çuar përpara qëllimin legjitim që ndiqet (*Bayev dhe të tjerët k. Ruisë*, § 83), ose zgjedh të mbajë vetëm një nga qëllimet legjitime që evokon Shteti, ndërkohë që rrëzon qëllimet e tjera (*Morice k. Francës* [DhM], § 170; *Perinçek k. Zvicrës* [DhM], §§ 146-154; *Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 54; *Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, § 63).

3. Testi i "Nevojës së ndërhyrjes në një shoqëri demokratike"

68. Parimet e përgjithshme për të vlerësuar nevojën e ndërhyrjes në të drejtën e lirisë së shprehjes të theksuara disa herë nga Gjykata që në vendimin *Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, u përmbledhën në *Stoll k. Zvicrës* [DhM] (§ 101) dhe u deklaruan sërish në *Morice k. Francës* [DhM] (§ 124) dhe *Pentikäinen k. Finlandës* [DhM] (§ 87).

69. Pra, Gjykata ka zhvilluar në jurisprudencën e vet konceptin autonom nëse ndërhyrja është "proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur", i cili vlerësohet duke pasur parasysh të gjitha rrethanat e çështjes dhe duke përdorur kriteret e vendosura në jurisprudencën e Gjykatës dhe me ndihmën e parimeve të ndryshme dhe mjeteve interpretuese.

Këto kriteret do të analizohen hollësisht në kapitujt që flasin për zbatimin material të nenit 10 në kategori të ndryshme çështjesh.

70. Më poshtë përshkruhen disa parime dhe mjete interpretimi që Gjykata ka përcaktuar, përdorur dhe artikulluar në arsyetimin e vet ku vlerëson nevojën e ndërhyrjes në lirinë e shprehjes.

a. Ekzistenca e "nevojës së ngutshme shoqërore"

71. Nevoja e ngutshme shoqërore nuk është sinonim me "e domosdoshme", por as nuk ka fleksibilitetin e termave të tilla si "e pranueshme", "e zakonshme", "e dobishme", "e arsyeshme" apo "e dëshirueshme" (*Gorzelik*

dhe *Të tjerë k. Polonisë* [DhM], § 95; *Barthold k. Gjermanisë*, § 55; *The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1)*, § 59).

72. Teksa Shtetet Palë kanë njëfarë hapësire vlerësimi kur përcaktojnë nëse një nevojë e tillë ekziston, si rregull, kjo hapësirë vlerësimi kufizohet në rastet kur është në rrezik liria e shtypit (*Dammann k. Zvicrës*, § 51). Kështu, ndërsa ua njih Shteteve hapësirën e vlerësimit për të përcaktuar nëse një nevojë e tillë ekziston, Gjykata mund të rrëzojë argumentet e paraqitura në këtë drejtim (shih, për shembull *Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 71; *Fáber k. Hungarisë*, § 45).

73. Gjykata jo gjithmonë disponon shprehimisht në konkluzionet e veta nëse ekziston nevoja e ngutshme shoqërore, por gjykon nëse arsyet e dhëna nga autoritetet kombëtare janë relevante dhe të mjaftueshme, si dhe disponon shprehimisht lidhur me hapësirën e vlerësimit të Shtetit nëse një nevojë e tillë ekzistonte (për shembull, *Janowski k. Polonisë* [DhM], §§ 31 dhe 35; *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], §§ 58 dhe 73).

74. Në fund, Gjykata mund t'u japë më shumë peshë faktorëve sesa nevojës së ngutshme shoqërore për të justifikuar ndërhyrjen, si edhe ta fokusojë shqyrtimin e vet te këta faktorë, si edhe te fakti nëse arsyet e dhëna nga autoritetet kombëtare ishin relevante dhe të mjaftueshme për të gjetur baraspeshën mes interesave konkurrues (*Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], § 114). Kështu, në çështjen *Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], ku analizohen parametrat e mbrojtjes që ofron neni 10 për gazetarët që mbulojnë demonstratat në vende publike dhe detyrimet e gazetarëve sipas kësaj dispozite, Dhoma e Madhe nënvizoi së pari se sjellja e kontestuar nuk kishte të bënte në vetvete me veprimtarinë gazetareske të kërkuesit, por më tepër me refuzimin e tij për të vepruar në përputhje me urdhrat e ligjshëm dhe të arsyeshem të policisë. Më tej, theksoi se gazetarët, si rregull, nuk mund të përjashtohen nga detyrimi për t'iu bindur të drejtës penale me idenë se neni 10 u akordon një mbrojtje të hekurt (kjo vlen si krahasim për peshën që Gjykata i dha në arsyetim "nevojës së ngutshme shoqërore" me peshën që i dha gjykimi në Dhomë, shih § 64).

b. Vlerësimi i natyrës dhe ashpërsisë së sanksioneve⁵

75. Gjykata është veçanërisht e vëmendshme ndaj aspektit "censurues" të çdo ndërhyrjeje dhe duhet të bindet që sanksioni të mos arrijë formën e censurës që synon të dekurajojë shtypin në përcjelljen e kritikave (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 79). Kështu, dënimi i një gazetari, para publikimit, krijoi bindjen te Gjykata se kjo ishte formë censure që e dekurajonte gazetarin të bënte kërkimet që ishin të qenësishme për punën e tij, me qëllim që të përgatiste shkrime për problematikën në fjalë (*Dammann k. Zvicrës*, § 57). Gjykata e ka përshkruar "censurën" si një urdhër që pezullon publikimin dhe shpërndarjen e gazetave, që e konsideron të pajustificuar, qoftë edhe për një periudhë të shkurtër (*Ürper dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 44; shih edhe *Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 63).

76. Po kështu, një urdhër gjykate që ndalonte ekspozimin e një pikturë dhe fotografitë e saj që të publikohen, si dhe që nuk kishte kufizim në kohë apo hapësirë, u gjet nga Gjykata si një urdhër joproporcional me qëllimin e ndjekur (*Vereinigung Bildender Künstler k. Austrisë*, § 37; lidhur me relevancën e kalimit të kohës në vlerësimin e proporcionalitetit, shih *Editions Plon k. Francës*, § 53).

i. Masa më pak kufizuese

⁵ Për më shumë informacion për natyrën dhe ashpërsinë e sanksioneve, shih kapitullin "XXX" më poshtë.

77. Gjykata çmon se një masë konsiderohet proporcionale dhe e nevojshme në një shoqëri demokratike vetëm kur nuk ka mjete të tjera për të arritur të njëjtin qëllim që do të ndërhynte ndjeshëm më pak në të drejtën themelore në fjalë (*Glor k. Zvicrës*, § 94).

78. Në analizën që i bën proporcionalitetit, Gjykata i kushtoi rëndësi faktit se gjyqtari vendas zgjodhi masën më pak kufizuese ndër shumë të mundshme (*Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, § 56; *Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 273; *Tagiyev dhe Huseynov k. Azerbajxhanit*, § 49) ose garantoj pengimin minimal të drejtave të shoqatës kërkuese (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 75).

79. Në një çështje, shoqata kërkuese që bënte fushatë në anije për dekriminalizimin e abortit, nuk u lejua me urdhër ministror që të hynte në ujërat territoriale portugeze. Gjykata theksoi se kur autoritetet vendosin të kufizojnë të drejtat themelore, ato duhet të zgjedhin mjetet që shkaktojnë paragjykimin minimal të mundshëm të të drejtave në fjalë, si edhe shembuj të disa masave të mundshme (*Women On Waves dhe Të tjerë k. Portugalisë*, § 41).

80. Në *Amorim Giestas dhe Jesus Costa Bordalo k. Portugalisë*, Gjykata gjeti haptazi joproporcionale dënimet e kërkuesve, së bashku me urdhrat për të paguar gjokat penale dhe dëme; ajo nënvizoi se Kodi Civil parashikonte një mjet specifik lidhur me mbrojtjen e nderit dhe reputacionit (shih edhe *Mätäsaru k. Republikës së Moldavisë*, § 36).

81. Njësoj edhe në çështjen *Fáber k. Hungarisë*, kërkuesi u paraburgos në polici dhe u urdhërua të paguante një gjobë për shkak se refuzoi të hiqte flamurin që tundte kundër një demonstate në formë proteste në atë veprimtari. Duke peshuar të drejtat e kërkuesit për lirinë e shprehjes dhe për tubim paqësor me të drejtën e demonstruesve të tjerë që të mos cenohen, Gjykata vlerësoi se Shteti ka detyrimin pozitiv që të mbrojë të drejtat e të dyja palëve dhe të gjejë mjetet më pak kufizuese të cilat, si rregull, mundësojnë zhvillimin e të dyja demonstratave (§ 43).

ii. Masa të përgjithshme

82. Në një çështje ku shqyrtohej nëse ndalimi i reklamës politike në median radiotelevizive ishte në përputhje me Konventën, Gjykata sqaroi kriteret e veta për të përcaktuar proporcionalitetin e një mase të përgjithshme. Gjykata duhet kryesisht të vlerësojë alternativat normative që qëndrojnë në themel të saj. Cilësia e rishikimit parlamentar dhe gjyqësor për nevojën e masës merr rëndësi të veçantë në këtë drejtim, përfshirë këtu edhe hapësirën e vlerësimit. Është logjike që sa më bindëse të jenë arsyet kryesore për masën e përgjithshme, aq më pak rëndësi Gjykata i kushton ndikimit që ka çështja në fjalë (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 108-109).

83. Me të njëjtat parime, Gjykata konkludoi në një tjetër çështje se autoritetet kombëtare kishin shkelur hapësirën e vlerësimit që ofron neni 10 i Konventës duke miratuar disa masa të përgjithshme dhe duke i zbatuar në rastet e kërkuesve (*Bayev dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 83).

84. Në fund, Gjykata vëren nëse ekziston konsensus evropian kur shqyrtohet hapësira kombëtare e vlerësimit lidhur me arsyetimin për masat e përgjithshme (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 123; *Bayev dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 66).

c. Kërkesa për masa relevante dhe arsye të mjaftueshme

85. Gjykata ka disponuar në mjaft çështje se mungesa e arsyetimit relevant dhe të mjaftueshme nga ana e gjykatave vendase apo mosmarrja parasysh e standardeve në vlerësimin e ndërhyrjes në fjalë, përbën shkelje

të nenit 10 (shih, mes shumë autoriteteve të tjera, *Uj k. Hungarisë*, §§ 25-26; *Sapan k. Turqisë*, §§ 35-41; *Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 58; *Scharsach dhe News Verlagsgesellschaft k. Austrisë*, § 46; *Cheltsova k. Rusisë*, § 100; *Mariya Alekhina dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 264).

C. Konflikti mes dy të drejtave të mbrojtura nga Konventa: baraspeshimi

86. Mund të ndodhë që ushtrimi i të drejtës për lirinë e shprehjes të ndërhyjë në të drejtat e tjera të mbrojtura nga Konventa dhe Protokollet e saj. Në raste të tilla, Gjykata shqyrton nëse autoritetet kombëtare kanë vendosur baraspeshën e duhur midis mbrojtjes së të drejtës së lirisë së shprehjes dhe të drejtave të tjera, si edhe të drejtave dhe vlerave të garantuara prej Konventës (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 274).

87. Gjetja e baraspeshës së drejtë mund të kërkoj peshim të dy të drejtave me status të njëjtë, çka e ka shtyrë Gjykatën të miratojë një metodologji specifike që zbatohet në rastet ku ka një konflikt të qartë mes të drejtës së garantuar nga neni 10 i Konventës dhe një të drejtë tjetër të mbrojtur nga Konventa, sidomos të drejtat e personit të vënë në shënjestër nga deklaratat e kontestuara. Këto raste kanë të bëjnë kryesisht me të drejtat e mbrojtura nga neni 6 § 2 (*Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 65; *Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, §§ 40-42; *Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 60) dhe nga neni 8 i Konventës (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 83-84; *Von Hannover k. Gjermanisë* (nr. 2) [DhM], §§ 104-107).

88. Parimet e përgjithshme që disiplinojnë metodologjinë në këto raste përmbledhen në vendime të ndryshme, veçanërisht në ato të Dhomës së Madhe (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 198; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 83-84; *Von Hannover k. Gjermanisë* (nr. 2) [DhM], §§ 104-107).

89. E drejta e respektimit të jetës private (neni 8 i Konventës), përfshirë të drejtën për mbrojtjen e reputacionit si një element i jetës private, është ndjeshëm konflikti më i shpeshtë që paraqitet para Gjykatës. Kapitulli V më poshtë fokusohet në këtë fushë.

90. Gjithashtu, më poshtë ilustrohen edhe çështje ku nene të tjera të Konventës mund të kenë qenë në konflikt me nenin 10.

1. Neni 6 § 2 i Konventës⁶

91. Liria e shprehjes e garantuar nga neni 10 i Konventës përfshin lirinë për të marrë dhe për të dhënë informacion. Prandaj, neni 6 § 2 nuk ndalon autoritetet që të informojnë publikun për hetimet penale në proces, por kërkon që këtë ta bëjnë me të gjithë diskrecionin dhe kujdesin e nevojshëm që kërkon respektimi i prezumimit të pafajësisë (*Allenet de Ribemont k. Francës*, § 38; *Fatullayev k. Azerbajxhanit*, § 159; *Garycki k. Polonisë*, § 69). Gjykata ka nënvizuar se rëndësinë e zgjedhjes së fjalëve nga zyrtarët publikë në deklaratat e tyre para se personi të gjykohet dhe të shpallet fajtor për një vepër penale të caktuar (*Daktaras k. Lituanisë*, § 41; *Arrigo dhe Vella k. Maltës* (vend.); *Khuzhin dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 94).

92. Sa për fushatat e shtypit kundër të akuzuarit apo publikimet që përmbajnë aspekte akuzuese, Gjykata është shprehur se këto mund të paragjykojnë paanshmërinë e gjyqit duke ndikuar te opinionin publik dhe, rrjedhimisht, te trupa (gjyqësore) që vendos për fajin e të akuzuarit (*Khuzhin dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 93).

2. Neni 9 i Konventës

⁶ Shih Kapitullin “ Mbrojtja e autoritetit dhe paanshmërisë së sistemit të drejtësisë dhe liria e shprehjes: e drejta e lirisë së shprehjes në kontekstin e proceseve gjyqësore dhe pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik” më poshtë.

93. Në çështjet që lidhen me mbrojtjen e moralit dhe fesë, Gjykata peshon të drejtën e [kërkuesit] për të ndarë me publikun pikëpamjet e veta mbi doktrinën fetare nga njëra anë, ndaj të drejtës së besimtarëve për lirinë e mendimit, ndërjegjes dhe besimit/fesë nga ana tjetër (*Aydin Tatlav k. Turqisë*, § 26).

94. Gjykata ka theksuar kërkesën e përgjithshme për të garantuar gëzim paqësor të të drejtave të garantuara nga neni 9 për personat që kanë këto besime, përfshirë detyrimin për të shmangur sa më shumë shprehjet që janë fyese për të tjerët dhe blasfemike – lidhur me objektet e përndërimit. Kështu, Gjykata ka nënvizuar se shprehjet që synojnë të nxitin apo të justifikojnë urrejtjen me bazë intolerancën, përfshirë këtu intolerancën fetare, nuk gëzojnë mbrojtjen e nenit 10 të Konventës (*E.S. k. Austrisë*, § 43; krahaso me konstatimin e shkëljes së nenit 10 lidhur me dënimin penal për deklarata që u cilësuan si sulm abuziv mbi fenë, ku autoritetet kombëtare dështuan të vlerësonin nëse përbënin nxitje të urrejtjes (*Tagiyev dhe Huseynov k. Azerbajxhanit*, §§ 48-50).

95. Në lidhje me lirinë e shprehjes së personave të punësuar në organizata fetare – liri kjo që mbrohet nga neni 10 i Konventës, ish-Komisioni shpalli të papranueshme kërkesën e një mjeku të punësuar në një spital katolik gjerman dhe të shkarkuar për nënshkrimin e një letre të hapur të botuar në shtyp, e cila shprehte një pikëpamje për abortin që binte ndesh me qëndrimin e Kishës Katolike (*Rommelfanger k. Gjermanisë*, vendim i Komisionit).

96. Në të kundërt, Gjykata konstatoi shkelje të nenit 10 në mosrinovimin e kontratës së punës së një pedagogu të filozofisë juridike në Fakultetin e Drejtësisë të Universitetit Katolik të Zemrës së Shenjtë në Milano. Kongregacioni për Edukimin Katolik, një institucion i Selisë së Shenjtë, nuk e kishte miratuar rinovimin me arsyetimin se disa qëndrime të tij "ishin në kundërshtim të qartë me doktrinën katolike", megjithëse pa specifikuar bazën e atyre pozicioneve. Gjykata pranoi se nuk u takonte autoriteteve vendase të shqyrtonin thelbin e vendimit të Kongregacionit. Sidoqoftë, pesha që Universiteti i kushtonte mësimdhënies bazuar në doktrinën katolike nuk mund të kishte aq shtrirje saqë - sipas mendimit të Gjykatës - të dëmtonte vetë përmbajtjen e garancive procedurale që neni 10 i Konventës ia njeht kërkuesit (*Lombardi Vallauri k. Italisë*).

3. Neni 11 i Konventës

97. Në vendimin *Fáber k. Hungarisë*, kërkuesi u paraburgos në polici dhe u urdhërua të paguante një gjobë për shkak se refuzoi të hiqte flamurin që tundte gjatë një demonstrate për qëllime kundërdemonstrate. Në peshimin e të drejtës së kërkuesit për lirinë e shprehjes dhe pretendimit të tij për tubim paqësor, përkund të drejtës së demonstratës të tjerë për mbrojtje nga prishja e veprimtarisë, Gjykata vlerësoi se Shteti ka detyrimin pozitiv që të mbrojë të drejtën e tubimit të të dyja palëve dhe të gjejë mjetet më pak kufizuese të cilat, si rregull, mundësojnë zhvillimin e të dyja demonstratave (§ 43).

4. Neni 1 i Protokollit nr. 1

98. Në një çështje lidhur me dënimin penal të fotografëve për shkelje të të drejtës së autorit përmes publikimit në internet të fotografive të sfilatave të modës, Gjykata çmoi se autoritetet vendase kishin gëzuar hapësirë vlerësimi veçanërisht të gjerë, duke pasur parasysh qëllimin e ndërhyrjes – konkretisht të drejtat e të tjerëve. Në gjykimin e Gjykatës meqë neni 1 i Protokollit nr. 1 zbatohet për pronësinë intelektuale, ndërhyrja gjithashtu synonte të mbronte garancitë e Konventës apo të Protokolleve të saj (*Ashby Donald dhe Të tjerë k. Francës*, § 40).

99. Çështja *Neij dhe Sunde Kolmisoppi k. Suedisë* (vend.) kishte të bënte me faktin se kërkuesit u dënuan me burgim pa kusht dhe u urdhëruan të paguanin dëmin për përfshirjen e tyre në drejtimin e *The Pirate Bay*, faqes më të madhe në internet që shpërndante skedarë torrent (muzikë, filma, lojëra, etj.), në shkelje të së drejtës së autorit. Gjykata shprehimisht njohu faktin se shpërndarja e këtyre skedarëve në internet – madje edhe në mënyrë të paligjshme apo për të nxjerrë fitime – bënte pjesë në të drejtën për "dhënie dhe marrje informacioni"

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

në kuptimin e nenit 10 § 1. Ajo baraspeshoi dy të drejtat që gëzojnë mbrojtje të barabartë sipas Konventës, përkatësisht të drejtën për lirinë e shprehjes dhe të drejtat e pronësisë intelektuale, një fushë në të cilën Shteti gëzonte hapësirë të gjerë vlerësimi. Meqenëse autoritetet suedeze kishin detyrimin të mbronin të drejta pronësore të paditësve sipas Ligjit për Të Drejtën e Autorit dhe sipas Konventës, Gjykata çmoi se ekzistonin arsye të forta për të kufizuar lirinë e shprehjes së kërkuesve. Në këtë kontekst, Gjykata theksoi se kërkuesit janë dënuar vetëm për materiale e drejta e autorit e të cilave ishte e mbrojtur.

IV. Mbrojtja e reputacionit apo e të drejtave të të tjerëve

100. Mbrojtja e reputacionit apo e të drejtave të të tjerëve është qëllimi legjitim më i shpeshtë dhe që evokohet më së shumti në kërkesat pranë Gjykatës në kuadrin e nenit 10.

A. Metodologjia

101. Në arsyetimin e vendimeve për çështjet që kanë të bëjnë me mbrojtjen e reputacionit apo të të drejtave të të tjerëve, zbatohen dy metoda të dallueshme.

102. Gjykata përdor metodën "klasike" në analizën e proporcionalitetit për të konstatuar në bazë të rrethanave të mosmarrëveshjes që i paraqitet, se neni 8 nuk është i zbatueshëm për mbrojtjen e reputacionit apo të të drejtave të të tjerëve.

103. Metoda e dytë ose e ashtuquajtura përjasje e "baraspeshimit të të drejtave" zbatohet për kategorinë e çështjeve ku Gjykata çmon se neni 8 është i zbatueshëm për mbrojtjen e këtyre qëllimeve legjitime. Këto janë zakonisht çështje për publikimin e fotografive, imazheve apo shkrimeve që pasqyrojnë aspekte intime të jetës së një individi apo të familjes së vet (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 79; *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 103; *MGN Limited k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 142).

104. Pas një zhvillimi në jurisprudencë që u konsolidua nga një gjykim i Dhomës së Madhe (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 83), mbrojtja e reputacionit mund të jetë – si element i jetës private – brenda fushëveprimit të nenit 8 të Konventës, me një kusht ama: për të qenë shkelje e të drejtave të garantuara nga neni 8, duhet të tejkalohet një "prag ashpërsie". Që neni 8 të hyjë në lojë në çështjet e shpifjeve, sulmi ndaj reputacionit të një personi duhet të përmbajë njëfarë niveli ashpërsie dhe duhet të jetë në një mënyrë që cenon gëzimin personal të së drejtës për jetë private.

105. Gjykata nënvizoi edhe se neni 8 nuk mund të evokohet për të pretenduar cenim reputacioni që vjen si pasojë e parashikueshme e vetë veprimeve të personit, si për shembull kryerja e një veprë penale (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 83-84; *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 43; *MGN Limited k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 142; *Sidabras dhe Džiautas k. Lituanisë*, § 49).

106. Së pari, Gjykata përcakton parimet e përgjithshme që disiplinojnë metodologjinë për peshimin (apo baraspeshimin) e dy të drejtave dhe, së dyti, një listë joshteruese të kritereve të zbatueshme⁷.

107. Parimet e përgjithshme që zbatohen për metodologjinë e "baraspeshimit të të drejtave" janë përshkruar nga Gjykata në gjykimet e veta në Dhomë të Madhe të çështjeve *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM] (§§ 104-107) dhe *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM] (§§ 85-88), dhe përmbliidhen në gjykimin e *Perinçek k. Zvicrës* [DhM] (§ 198):

i. Në çështje të tilla, vendimmarrja nuk duhet të varet nga fakti nëse kërkesa është depozituar sipas nenit 8 nga personi që ka qenë objekt i deklaratave apo sipas nenit 10 nga personi që i ka bërë deklaratat sepse, në parim, të drejtat sipas këtyre neneve meritojnë respektim të barabartë (shih edhe *Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 110; *Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 163).

ii. zgjedhja e mjetit për të siguruar respektim të nenit 8 të sferën e marrëdhënieve të individëve mes tyre është në parim një çështje që bie brenda hapësirës së vlerësimit të Palës së Lartë Kontraktuese, pavarësisht nëse

⁷ Shih paragrafin XXX dhe në vijim më poshtë.

detyrimet mbi të janë pozitive apo negative. Ekzistojnë mënyra të ndryshme për të siguruar respektimin e jetës private, ndërsa natyra e detyrimit nga aspekti i jetës private që është në diskutim.

iii. Po kështu, sipas nenit 10 të Konventës, Palët e Larta Kontraktuese kanë njëfarë hapësire vlerësimi nëse dhe deri në çfarë mase nevojitet ndërhyrje në të drejtën e lirisë së shprehjes.

iv. Megjithatë, kjo hapësirë shkon dorë për dorë me mbikëqyrjen evropiane, duke përqafuar si legjislacionin edhe vendimet që e zbatojnë, përfshirë ato që jepen nga një gjykatë e pavarur. Në ushtrimin e funksionit mbikëqyrës, detyra e Gjykatës nuk është që të marrë vendin e gjykatave vendase, por të shqyrtojë çështjen në tërësi nëse vendimet e tyre janë në pajtim me dispozitat e Konventës mbi të cilat bazohen.

v. Nëse baraspeshimi i të drejtave kryhet nga autoritetet kombëtare në pajtim me kriteret e përcaktuara në jurisprudencën e Gjykatës, Gjykatës duhet t'i paraqiten arsye të forta që të zëvendësojë pikëpamjet e saj me të tyret (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 139; *MGN Limited k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 150).

108. Kështu, Gjykata mund të zgjedhë ta kryejë vetë baraspeshimin, kur vëren shkaqe të forta për ta bërë diçka të tillë (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], §§ 274-279).

109. Nëse baraspeshimi i gjetur nga autoritetet kombëtare është i pakënaqshëm, sidomos sepse rëndësia apo fushëveprimi i një prej të drejtave nuk është vlerësuar siç duhet, hapësira e vlerësimit që u është akorduar Shteteve do të jetë e ngushtë (*Aksu k. Turqisë* [DhM], § 67).

110. Nëse autoritetet anëtare kanë bërë baraspeshim të cunguar të dy të drejtave që gëzojnë mbrojtje të barabartë nga Konventa, metodologjia e zbatuar prej Gjykatës mund të rezultojë në konstatim të shkeljes procedurale të nenit 10 (*Ibragim Ibragimov dhe Të tjerë k. Rusisë*, §§ 106-111); ose Gjykata vendos të kryejë vetë baraspeshimin kur konstaton shkaqe të rënda për ta bërë këtë (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], §§ 274-279; *Tête k. Francës*, §§ 57-70), ose, pa bërë baraspeshim vetë, konkludon se ndërhyrja nuk ishte e nevojshme në një shtet demokratik (*Ergüdoğan k. Turqisë*, §§ 32-35).

B. Baraspesha e drejtë mes lirisë së shprehjes dhe të drejtës për jetë private në kontekstin e publikimeve (aspektet intime të jetës dhe reputacionit të individit)

111. Parimet e përgjithshme që rrjedhin nga jurisprudenca e Gjykatës lidhur me mbrojtjen e jetës private në kontekstin e një shkrimi shtypi paraqiten ndër të tjera në pikat 83 dhe 87 të vendimit në çështjen *Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM]. Parimet e përgjithshme lidhur me të drejtën e lirisë së shprehjes në këtë kontekst theksohen në pikat 88 dhe 93 të atij vendimi.

112. Kështu, Gjykata është shprehur se megjithëse shtypi nuk duhet të kapërcejë kufij të caktuar, veçanërisht në lidhje me mbrojtjen të reputacionit dhe të të drejtave të të tjerëve, prapëseprapë detyra e tij është të japë informacion dhe ide për çështje me interes publik – në një mënyrë që është në përputhje me detyrimet dhe përgjegjësitë e shtypit.

113. Jo vetëm shtypi ka detyrën që të japë të tillë informacion dhe ide, por edhe publiku ka të drejtë t'i marrë ato. Po të ishte ndryshe, shtypi do ta kishte të pamundur të luante rolin jetik të "rojtarit publik" (*Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], §§ 59 dhe 62; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 71; *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 102).

114. Kështu që detyra e dhënies së informacionit përfshin domosdoshmërisht detyra dhe përgjegjësitë, si dhe kufij që shtypi duhet t'ia imponojë vetes mënyrë spontane (*Mater k. Turqisë*, § 55). Nuk i takon Gjykatës, madje

as gjykatave vendase, që të zëvendësojnë pikëpamjet e tyre me ato të shtypit se çfarë teknike raportimi duhet të përdorin gazetarët në çdo rast specifik (*Jersild k. Danimarkës*, § 31; *Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 146).

1. Publikime (fotografi, imazhe dhe shkrime) lidhur me aspektet intime të jetës së individit apo të familjes së vet

115. Liria e shprehjes përfshin edhe publikimin e fotografive. Në këtë fushë, mbrojtja e të drejtave dhe reputacionit të të tjerëve merr rëndësi të veçantë, pasi fotografitë mund të përmbajnë të dhëna shumë personale dhe madje intime për një individ apo familjen e vet (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 103).

116. Gjykata njih të drejtën e çdo personi për mbrojtjen e imazhit të vet, duke theksuar se imazhi i personit përbën një nga veçoritë kryesore të personalitetit të tij, sepse zbulon karakteristikat unike të personit dhe e dallon atë nga të tjerët. E drejta e mbrojtjes së imazhit personal është kështu një nga komponentët thelbësorë të zhvillimit personal dhe presupozon kryesisht të drejtën e individit që të kontrollojë përdorimin e imazhit të vet, përfshirë të drejtën për të refuzuar publikimin e tij (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 96).

a. Kriteret dhe zbatimi i tyre⁸

117. Gjykata ka përcaktuar parimet përkatëse që duhet të drejtojnë vlerësimin e saj dhe mbi të gjitha vlerësimin e gjykatave vendase, nëse ishte e nevojshme apo jo ndërhyrja në këtë fushë. Kështu, Gjykata ka identifikuar disa kriteresh në kontekstin e baraspeshimit të të drejtave konkurruese (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 90-95).

118. Pesë kriteret përkatëse janë: kontributi në një debat me interes publik; shkalla e famës e personit të prekur; tema e lajmit/shkrimit; sjellja paraprake e personit në fjalë; përmbajtja, forma dhe pasojat e botimit; dhe, sipas rastit, rrethanat në të cilat janë bërë fotografitë (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], §§ 109-113; *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 3)*, § 46; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 89-95; *Tănăe k. Rumanisë*, § 41). Kur shqyrton një kërkesë të depozituar nën nenin 10, Gjykata do të shqyrtojë edhe mënyrën si është përftuar informacioni dhe vërtetësinë e tij, si edhe ashpërsinë e dënimit ndaj gazetarëve apo publikuesve (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 93; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], §§ 90-95).

119. Gjykata analizon në secilën çështje nëse kriteret e përcaktuar mund të transpozohen në çështjen në fjalë, edhe pse ndonjë kriter mund të jetë më shumë apo më pak relevant nisur nga rrethanat e çështjes (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 166).

120. Po edhe kriteret të tjera mund të mbahen parasysh, në varësi të rrethanave të posaçme të çështjes. Kështu, në vendimin për *Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, lidhur me një gjyq për vrasje dhe ndalimin e publikimit të imazheve nga të cilat mund të identifikohet pandehuri, Gjykata shtoi një kriter të ri, konkretisht "influncën e procesi penal" (§ 42).

i. Kontributi në një debat me interes publik

121. Gjykata gjithmonë i ka kushtuar vëmendje të veçantë faktit se publikimi i informacionit, dokumenteve apo fotografive në shtyp i shërben interesit publik dhe kontribuon në një debat me interes të përgjithshëm. Ky interes mund të konstatohet vetëm në dritën e rrethanave të secilës çështje (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 109; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue k. Belgjikës*, § 68; *Standard Verlags GmbH k. Austrisë*, § 46; *Von Hannover k. Gjermanisë*, § 60).

⁸ Këto kriteret janë të zbatueshme edhe për mbrojtjen e reputacionit, për aq sa janë relevante.

122. Në këtë kontekst, Gjykata ka disponuar vazhdimisht se ka pak hapësirë në fushëveprimin e nenit 10 § 2 të Konventës për kufizime në gjuhën politike apo debatin mbi çështje me interes publik (*Castells k. Spanjës*, § 43; *Wingrove k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 58).

123. Sipas Gjykatës, interesi publik zakonisht lidhet me çështje që prekin publikun në një masë të tillë që i legjitimon të kenë interes për to, të cilat tërheqin vëmendjen e publikut ose e shqetësojnë në një shkallë të konsiderueshme, veçanërisht kur ndikojnë në mirëqenien e qytetarëve ose në jetën e komunitetit. Kjo vlen edhe për çështjet që janë në gjendje të krijojnë polemika të mëdha, të cilat kanë të bëjnë me një çështje të rëndësishme shoqërore, ose një problem për të cilin publiku do të kishte interes të informohet (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 171).

124. Gjykata e njohu këtë interes, për shembull, kur publikimi ka të bëjë me informacion për gjendjen mjekësore të një kandidati për një post të lart shtetëror (*Éditions Plon k. Francës* § 44), problematika sportive (*Nikowitz dhe Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë*, § 25; *Colaço Mestre dhe SIC – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. k. Portugalisë*, § 28); artistët performues (*Sapan k. Turqisë*, § 34), procedimet penale në përgjithësi (*Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 42; *July dhe SARL Libération k. Francës*, § 66), krimet e kryera (*White k. Suedisë*, § 29; *Egeland dhe Hanseid k. Norvegjisë*, § 58; *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue k. Belgjikës*, § 72; *Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës* § 59) ose një "skandal seksual" brenda një partie politike me përfshirjen e anëtarëve të caktuar të qeverisë (*Kaçki k. Polonisë*, § 55).

125. Sipas jurisprudencës së Gjykatës, çështjet e interesit publik përfshijnë edhe administrimin e drejtësisë (*Morice k. Francës* [DhM], § 128), mbrojtja e mjedisit dhe shëndetit publik (*Mamère k. Francës*, § 20) dhe ngjarjet historike (*Dink k. Turqisë*, § 135). Gjykata gjithashtu e çmon thelbësore në një shoqëri demokratike që debati për shkaqet e veprimeve të rënda që rezultojnë në krime ndaj njerëzimit duhet të zhvillohet lirshëm (*Giniewski k. Francës*, § 51).

126. Ndërkohë që publiku ka të drejtë të informohet, artikujt ose programet televizive që synojnë vetëm të shuajnë kureshtjen e një audience të veçantë në lidhje me detajet e jetës private të një personi nuk mund të konsiderohet se kontribuojnë në ndonjë debat me interes të përgjithshëm për shoqërinë (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 59; *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 42; *Rubio Dosamantes k. Spanjës*, § 34; *MGN Limited k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 143), madje edhe duke supozuar se personi në fjalë është i mirënjohur mirë (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 95). Në lidhje me këtë, Gjykata ka ritheksuar se interesi publik nuk mund të minimizohet në etjen e publikut për informacion në lidhje me jetën private të të tjerëve, ose në dëshirën e lexuesit për bujë apo edhe soditje (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 101).

127. Në çështjen e *Khurshid Mustafa dhe Tarzibachi k. Suedisë*, në të cilën kërkuesit me origjinë nga Iraku dëshironin të merrnin programe televizive në gjuhët arabe dhe farsi nga vendi ose rajoni i tyre amtar, Gjykata theksoi se liria për të marrë informacion shtrihet jo vetëm në raportimet e ngjarjeve me interes publik, por përfshin në parim edhe shprehje kulturore si dhe argëtimin. Ajo theksoi rëndësinë, veçanërisht për një familje emigrante me tre fëmijë, për të mbajtur kontakte me kulturën dhe gjuhën e vendit të tyre të origjinës (§ 44).

ii. Masa sa i njohur është personi në fjalë

128. Gjykata ka theksuar se masa sa profil publik ka një individ apo sa i mirënjohur është, ndikon te mbrojtja që mund t'i akordohet jetës private të këtij personi. Roli ose funksioni i personit në fjalë dhe natyra e aktiviteteve që janë objekt i raportimit dhe/ose fotografive përbëjnë një tjetër kriter të rëndësishëm, lidhur me të parin (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 110; *Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë (nr. 2)*, § 34; *Alpha Doryforiki Tileorasi Anonymi Etairia k. Greqisë*, § 53).

129. Publiku ka të drejtë të informohet, sepse kjo është një e drejtë thelbësore në një shoqëri demokratike e cila, në rrethana të posaçme, mund të shtrihet edhe në aspekte të jetës private të figurave publike, sidomos politikanët (*Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 64; *Karhuvaara dhe Iltalehti k. Finlandës*, § 45). Edhe pse publikimi i lajmeve për jetën private të figurave publike bëhet zakonisht për argëtim sesa për edukim, prapë kontribuon në larminë e informacionit që i serviret publikut dhe padyshim që përfiton nga mbrojtja e nenit 10 të Konventës. Megjithatë, kjo mbrojtje mund të cedojë para kërkesave të nenit 8 kur informacioni ka natyrë private dhe intime saqë nuk ka interes publik në përhapjen e tij (*Mosley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 131; *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], § 110).

130. Në çështjen *Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], Gjykata përsëriti se e drejta e figurave publike për të mbajtur sekret jetën e tyre private është, në parim, më e gjerë kur nuk mbajnë ndonjë funksion zyrtar dhe është më e kufizuar kur e mbajnë një funksion të tillë. Fakti i ushtrimit të një funksioni publik ose i aspiratës për post politik e ekspozon patjetër individin në vëmendjen e bashkëqytetarëve të vet, përfshirë këtu edhe fushat që hyjnë në jetën private të dikujt. Prandaj, veprime të caktuara private të figurave publike nuk konsiderohen të tilla, duke pasur parasysh ndikimin e tyre të mundshëm nisur nga roli që ata luajnë në skenën politike ose shoqërore dhe interesin rezultues të publikut për t'u informuar për to (§§ 119-120).

131. Kështu, Gjykata theksoi rëndësinë e rolit dhe funksionit të një individi të shënjestruar nga deklaratat e kontestuara që e akuzuan atë se i kishte ofruar një prej ndihmësve të vet punësim të paguar në këmbim të favoreve seksuale, në një kohë kur, përveç se figurë publike, ai ishte edhe anëtar i Parlamentit Evropian, gjatë ushtrimit të funksioneve të tij zyrtare (*Kaçki k. Polonisë*, §§ 54-55).

132. Zbatimi i këtij arsytimi shtrihet përtej figurave politike dhe përfshin çdo person që mund të konsiderohet figurë publike, pra, edhe personat të cilët me veprimet apo pozitën e tyre kanë hyrë në arenën publike (*Kapsis dhe Danikas k. Greqisë*, § 35; shih, për statusin e anëtarëve të Këshillit Konsultativ të cilët ishin të afërta me ekspertët e caktuar nga autoritetet publike për të shqyrtuar çështje specifike, *Kaboğlu dhe Oran k. Turqisë*, § 74).

133. Për rrjedhojë, Gjykata disponoi se biznesmeni ishte figurë publike (*Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë (nr. 2)*, § 36).

134. Nga ana tjetër, në një çështje që ka të bëjë me dënimin e një gazetari për publikimin e informacionit sekret të hetimit penal, posaçërisht letrat e dërguara nga i akuzuari te gjyqtari hetues dhe informacioni i një natyre mjekësore, Gjykata vendosi që autoritetet kombëtare nuk i nënshtrohen thjesht detyrimit negativ për të mos zbuluar me dashje informacionin e mbrojtur nga neni 8, por duhet edhe të kishin ndërmarrë hapa për të siguruar mbrojtje efektive të së drejtës së një personi të akuzuar për të pasur korrespondencë (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 76; shih edhe *Craxi k. Italisë (nr. 2)*, § 73).

Në këndvështrimin e Gjykatës, ky lloj informacioni kërkon shkallë më të lartë mbrojtjeje nën nenin 8; ky vlerësim është veçanërisht i rëndësishëm pasi i akuzuari nuk ishte i njohur publikisht. Thjesht fakti që ai ishte objekt i një hetimi penal për një vepër penale shumë të rëndë, nuk e justifikon trajtimin e tij njësoj si të ishte figurë publike që e ekspozon veten me vullnet të lirë para publicitetit (shih edhe në kontekst krahasues, *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 50; *Egeland dhe Hanseid k. Norvegjisë*, § 62; për detyrimin e mbrojtjes së identitetit të palës së dëmtuar, shih *Kurier Zeitungsoverlag und Druckerei GmbH k. Austrisë*).

iii. Sjellja e mëparshme e personit në fjalë

135. Në çështjen *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], Gjykata çmoi se sjellja e personit në fjalë para publikimit të raportit, apo fakti që fotoja në fjalë dhe informacioni përkatës ishin shfaqur më herët në një tjetër publikim, janë faktorë që duhen mbajtur parasysh (§ 111).

136. Kështu, në çështjen *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, Gjykata çmoi se zbulimet e informacionit për një këngëtar, sapo bëhen publike, dobësojnë shkallën e mbrojtjes për jetën e tij private që ai gëzon, sepse atëherë ishte bërë lajm i ditur gjerësisht. Për sa kohë që gazetari kërkues kishte riprodhuar pa shtrembërime pjesë të informacionit që ishte përhapur dhe bërë publik nga këngëtari, sidomos në autobiografinë e vet, për pasuritë e veta dhe mënyrën si harxhonte paratë, Gjykata vlerësoi se ai nuk kishte më "pritshmërinë legjitime" që jeta e tij private do të mbrojtjen me efektivitet (§§ 52-53; shih edhe *Minelli k. Zvicrës* (vend.)).

137. Nga ana tjetër, Gjykata specifikon se thjesht fakti i bashkëpunimit me shtypin në raste të mëparshme nuk mund të shërbejë si argument për privimin e palës së interesuar nga çdo mbrojtje ndaj publikimit. Toleranca ose shpërfillja e mëparshme e pretenduar ose reale e individit në lidhje me publikime që i prekin jetën private nuk i heq domosdoshmërisht personit në fjalë të drejtën e privatësisë (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 130).

138. Në një kontekst që përveç nenit 8 evokonte edhe nenin 6 § 2 të Konventës, Gjykata u shpreh se rrëfimi i fajtit nuk e privon të akuzuarit nga e drejta që të mos portretizohet si fajtor përmes publikimit të fotografive për të cilat nuk kishte dhënë pëlqimin, deri në momentin e shpalljes së vendimit (*Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, § 51).

139. Gjykata mban parasysh edhe sjelljen e mëparshme të një kompanie për të vlerësuar shkallën e tolerancës ndaj kritikave që pritet prej saj. Në çështjen *Kuliś dhe Różycki k. Polonisë*, ku kërkuesit kishin publikuar një film vizatimor satirik ku përshkruanin patatinat e paditësit - që ishte kompani e prodhimit të artikujve ushqimorë – si plehra, Gjykata e pranoi se fjala e përdorur ishte e ekzagjeruar, por, ata reagues ndaj sloganeve që vetë paditësi kishte përdorur në fushatën e reklamave ku shfaqej një mungesë ndjeshmërie dhe mirëkuptimi për moshën dhe cënueshmërinë e konsumatorëve të synuar të produktit të tyre, konkretisht për fëmijët. Kështu, Gjykata vlerësoi se stili i shprehjes së kërkuesve ishte motivuar nga sloganet ndaj të cilave reagues dhe, duke pasur parasysh këtë kontestit, nuk i tejkaluan kufijtë e lejuar të lirisë së shtypit (§ 39).

iv. Metoda e marrjes së informacionit dhe vërtetësia e tij

140. Gjatë vlerësimit nëse një publikim ndërhyr në të drejtën e kërkuesit për respektimin e jetës së vet, Gjykata merr parasysh mënyrën në të cilën është marrë informacioni ose fotografia. Në veçanti, ajo thekson rëndësinë e marrjes së pëlqimit të personave në fjalë si dhe nëse fotografia shkakton ndërhyrje të vogël apo të madhe në jetën e tjetrit (*Von Hannover k. Gjermanisë*, § 59; *Gurgenidze k. Gjeorgjisë*, §§ 55-60; *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 48).

141. Në lidhje me këtë, Gjykata ka pasur rastin të vlerësojë se fotografitë që shfaqen në shtypin "sensacionalist" ose në revistat "rozë", që përgjithësisht synojnë të shuajnë kureshtjen e publikut për detajet e jetës rreptësisht private të një personi, shpesh merren në një klimë ngacmimi të vazhdueshëm i cili mund të shkaktojë te personi në fjalë një ndjenjë shumë të fortë të ndërhyrjes në jetën e tyre private apo edhe të përndjekjes (*Von Hannover k. Gjermanisë*, § 59; *Société Prisma Presse k. Francës (nr. 1)* (vend.); *Société Prisma Presse k. Francës (nr. 2)* (vend.); *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 40).

142. Sa i përket shpërndarjes së videove të regjistruara me kamera të fshehtë, Gjykata ka shqyrtuar, ndër të tjera, nëse pamjet në fjalë janë filmuar në ambiente publik apo privat. Ajo vendosi që në ambiente publike, një figurë publike, si e tillë, duhet ta presë që sjellja e tij/saj të monitorohet nga afër dhe madje të regjistrohet me

kamera, ndërsa në ambiente private, i njëjti person ka pritshmërinë legjitime të gëzimit të privatësisë (*Alpha Doryforiki Tileorasi Anonymi Etairia k. Greqisë*, §§ 64-65; shih edhe *Von Hannover k. Gjermanisë*, § 52).

143. Në një rast ku një kompani audiovizive u penalizua kryesisht për transmetimin e informacionit që dikush tjetër kishte marrë në mënyrë të paligjshme, Gjykata çmoi se ky fakt, i marrë vetëm, nuk mjafton që të privojë kompaninë ankuese nga mbrojtja e nenit 10 të Konventës. Sa i përket bisedës telefonike ndërmjet anëtarëve të qeverisë të transmetuar nga kompania ankuese, Gjykata theksoi disa pika mbi mënyrën e marrjes së informacionit dhe vërtetësinë e tij: ajo vuri në dukje se në asnjë fazë nuk ishte pretenduar që kompania ankuese apo punonjësit ose agentët e saj ishin në çfarëdo mënyre përgjegjës për regjistrimin ose që gazetarët e saj shkelën ligjin penal kur e morën apo e transmetuan materialin. Gjithashtu, Gjykata vuri në dukje se kurrë nuk pati asnjë hetim nga institucionet vendases për rrethanat në të cilat u bë regjistrimi. Së fundmi, ajo vuri në dukje se nuk ishte vërtetuar para gjykatave vendase që regjistrimi përmbante ndonjë informacion të pavërtetë ose të shtrembëruar, apo që informacioni dhe idetë e shprehura në lidhje me të nga gazetari i kompanisë kërkuese kishin shkaktuar ndonjë dëm të veçantë të ndershmërisë personale dhe reputacionit të paditësit (*Radio Twist a.s. k. Sllovakisë*, §§ 59-62).

144. Për më tepër, marrja e pëlqimit të personave në fjalë bën të mundur vlerësimin e vërtetësisë dhe drejtësisë së mjeteve për marrjen e informacionit dhe bërjen publike të tij (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 134; shih, *a contrario*, *Reklos dhe Davourlis k. Greqisë*, § 41, dhe *Gurgenidze k. Gjeorgjisë*, § 56). Në çështjen *Peck k. Mbretërisë së Bashkuar*, duke iu referuar jurisprudencës përkatëse të ish-Komisionit, Gjykata vendosi se regjistrimi dhe publikimi i një tentative vetëvrasjeje në ambient publik përbënte ndërhyrje të rëndë në të drejtën e kërkuesit për respektimin e jetës së vet private (§§ 61-62).

145. Së fundmi, në një rast ku Gjykata shqyrtoi baraspeshën e duhur që duhet gjetur midis të drejtave të mbrojtura nga neni 10 dhe atyre të mbrojtura nga neni 8 në lidhje me një artikull të shoqëruar me fotografi intime të marra nga pamjet të regjistruara fshehurazi në lidhje me aktivitetet e pretenduara seksuale dhe "naziste" të një figurë publike, Gjykata çmoi se neni 8 i Konventës nuk presupozon njoftim paraprak ligjorësi detyrues para publikimit të informacionit rreth jetës private të një personi (*Mosley k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 132).

v. Përmbajtja, forma dhe pasojat e artikullit të kontestuar

146. Gjykata gjithmonë është shprehur se neni 10 i Konventës mbron jo vetëm substancën e ideve dhe informacionit të shprehur, por edhe formën me të cilën përcillen (*De Haes dhe Gijssels k. Belgjikës*, § 48; *Jersild k. Danimarkës*, § 31; *Oberschlick k. Austrisë (nr. 1)*, § 57).

147. Lidhur me përmbajtjen dhe formën e artikujve të kontestuar, parimi i gjithmonshëm ka qenë që ekziston - e qenësishme në profesionin e gazetarit - liria për të trajtuar subjekte siç e shohin të përshtatshme. Gjykata ka theksuar, për shembull, se nuk i takon as asaj dhe as gjykatave vendase që të zëvendësojnë pikëpamjet e tyre me ato të shtypit në këtë fushë (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 139; *Jersild k. Danimarkës*, § 31). Gjithashtu, Gjykata është shprehur se neni 10 i Konventës ua lë gazetarëve të vendosin cilat detaje duhet të publikojnë për të garantuar besueshmërinë e artikullit (*Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 54).

148. Në çdo rast, Gjykata çmon se kurdo që informacioni përcjell jetën private të një personi, gazetarët duhet të mbajnë parasysh - për aq sa është e mundur - ndikimin e informacionit dhe imazheve që do të publikohen para përhapjes së tyre (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 140).

149. Çështja *Haldimann dhe Të tjerë k. Zvicrës* kishte të bënte me dënimin e gazetarëve për filmimin dhe transmetimin - për qëllime të interesit publike - të një interviste me një broker sigurimesh. Edhe pse regjistrimi

vetë paraqiste vetëm ndërhyrje të kufizuar në interesat e brokerit, për shkak se vetëm një grup i vogël individësh kishin akses në atë regjistrim, fakti i transmetimit të këtij materiali si pjesë e një reportazhi që ishte mjaft poshtërues ndaj brokerit në fjalë, përbënte ndërhyrje më të madhe në të drejtën e privatësisë së brokerit, për shkak se u pa nga një numër i madh shikuesish. Megjithatë, kërkuesit kishin mbuluar me pikselë fytyrën e brokerit, saqë dalloheshin vetëm flokët dhe ngjyra e lëkurës; gjithashtu, ia deformuan edhe zërin. Gjykata u shpreh se këto masa paraprake dhe të tjera, që synonin të mos zbulonin identitetin e brokerit, ishin faktorë vendimtarë në këtë çështje. Për rrjedhojë, Gjykata disponoi se ndërhyrja në jetën private të brokerit nuk ishte aq e rëndë saqë të tejkalonte interesin publik për t'u informuar mbi praktikën e dyshuar si abuzuese në brokerimin me sigurimet (§ 66; krahaso me *Peck k. Mbretërisë së Bashkuar*, ku Gjykata konstatoi shkelje të nenit 8 të Konventës për shkak të transmetimit në media të një videoje e marrë nga kamerat e sigurisë, ku shfaqej një person në tentativë për të kryer vetëvrasje në ambient publik).

150. Gjykata e kupton në përgjithësi se tjetërsimi apo përdorimi abuziv i një fotoje për të cilën personi ka dhënë autorizimin për një qëllim specifik mund të konsiderohet si arsye relevante për të kufizuar të drejtën e lirisë së shprehjes (*Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 46). Faktorë që mbahen parasysh janë edhe mënyra se si fotoja apo raportimi publikohet, si edhe mënyra si paraqitet në të personi në fjalë (*Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft mbH k. Austrisë (nr. 3)*, § 47; *Jokitaipale dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 68).

151. Një tjetër faktor është qëllimi për të cilin përdoret fotografia dhe si mund të përdoret më pas (*Reklos dhe Davourlis k. Greqisë*, § 42; *Hachette Filipacchi Associés k. Francës*, § 52). Në çështjen *Reklos dhe Davourlis k. Greqisë*, Gjykata vendosi se fakti i mbajtjes së fotos së një foshnje nga një fotograf në formë të identifikueshme dhe me mundësinë e përdorimit të mëvonshëm, binte ndesh me dëshirat e personit të interesuar dhe/ose prindërve të tij, kështu që përbën shkelje të nenit 8 të Konventës (§ 42).

152. Së fundmi, Gjykata çmoi se shkalla e përhapjes së raportimit dhe fotos mund të jetë faktor i rëndësishëm, në varësi të faktit nëse gazeta është kombëtare apo vendore dhe nëse ka tirazh të madh apo të kufizuar (*Karhuvaara dhe Iltalehti k. Finlandës*, § 47; *Gurgenidze k. Gjeorgjisë*, § 55; *Klein k. Sllovakisë*, § 48).

153. Lidhur me ndikimin potencial të mediumit në fjalë, Gjykata ka theksuar në mënyrë konsistente se media audiovizive shpesh ka efekt më të menjëhershëm dhe më të fuqishëm sesa media e shkruar (*Purcell dhe Të tjerë k. Irlandës*, vendim i Komisionit; *Jersild k. Danimarkës*, § 31).

154. Gjykata ka pranuar sidomos se ndikimi i medias audiovizive përforcohet ngase vazhdon të jetë burim popullor zbatimjeje në intimitetin e shtëpisë (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 119, me referenca të mëtejshme).

155. Gjykata ka nënvizuar edhe se faqet e internetit janë mjet informacioni dhe komunikimi veçanërisht të dallueshme nga media e shkruar, veçanërisht në lidhje me aftësinë për të ruajtur dhe transmetuar informacion, dhe se rreziku i dëmit që paraqet përmbajtja dhe komunikimet në internet për ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave dhe lirive të njeriut - veçanërisht e drejta për respektimin e jetës private - është sigurisht më i lartë se rreziku që paraqet shtypi, sidomos për shkak të rolit të rëndësishëm të motorëve të kërkimit (*M.L. dhe W.W. k. Gjermanisë*, § 91, me referenca të mëtejshme).

156. Për sa i përket përhapjes në internet të deklaratave që konsiderohen shpifëse, Gjykata ka vërejtur se rreziku i dëmit që paraqetin përmbajtja dhe komunikimet në Internet për ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave dhe lirive të njeriut, veçanërisht të drejtën për jeta private, sigurisht që është më i lartë se rreziku që paraqet shtypi (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 133).

157. Për më tepër, në çështjen *Nilsen dhe Johnsen k. Norvegjisë* [DhM], Gjykata disponoi në thelb se kur deklaratat e kontestuara janë verbale dhe pastaj raportohen nga shtypi, mund të prezumohet në këtë kontekst se kjo i heq mundësinë kërkuesve që t'i riformulojnë, t'i rafinojnë apo t'i tërheqin para publikimit (§ 48). Fakti që deklaratat e kontestuara u bënë në një konferencë për shtyp apo emision radio-televiziv të drejtpërdrejtë gjithashtu reduktonte mundësinë që shpifësi i prezumuar t'i riformulojë, t'i rafinojë apo t'i tërheqë para se të bëheshin publike (*Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 54; *Fuentes Bobo k. Spanjës*, § 46; *Reznik k. Ruisisë*, § 44).

2. Elementët dhe parametrat e arsytimit të Gjykatës posaçërisht për çështjet e shpifjes (mbrojtja e reputacionit)

a. Elementët e përkufizimit dhe inkuadrimin: disa konsiderata

158. Meqë Konventa nuk jep përkufizim për shpifjen, Gjykata i qaset këtij koncepti në jurisprudencën e vet duke iu referuar legjislacionit të brendshëm.

i. Ekzistenca e lidhjes objektive ndërmjet deklaratës së kontestuar dhe personit që pretendon mbrojtje sipas nenit 10 § 2 të Konventës

159. Në konstatimin e elementëve përbërës të shpifjes, Gjykata kërkon që të ketë lidhje objektive mes deklaratës së kontestuar dhe personit që bën padi për shpifje. Në vendimin për *Reznik k. Ruisisë*, lidhur me një pretendim për shpifje kundër Kryetarit të Dhomës së Avokatisë të Moskës, Gjykata theksoi se thjesht supozimi personal apo perceptimi subjekt i një publikimi si shpifës nuk mjafton për të konstatuar se personi është prekur drejtpërdrejtë nga publikimi. Duhet të ketë diçka në rrethanat e një çështjeje për ta bërë lexuesin e zakonshëm të ndiejë se deklarata prek drejtpërdrejt kërkuesin individual ose se ai ishte në shënjestër të kritikave. Ankuesi në këtë rast i përshkruante paditësit si "burra", pa përmendur emrat e tyre ose punëdhënësin, në deklarata që nuk përmbanin asgjë që të çonte në identifikimin e tyre. Gjykata vendosi që autoritetet vendase nuk kishin arritur arsye të mjaftueshme për të vendosur një lidhje objektive midis deklaratës në fjalë dhe paditësve në çështjen e shpifjes (§ 45; shih edhe *Margulev k. Ruisisë*, § 53).

160. Në çështje të caktuara, një grup i vogël personash si Këshilli Administrator i një shoqërie apo organizate mund të paraqesë padi për shpifje kur në shënjestër është grupit, ku anëtarët – edhe pse nuk përmenden me emra - mund të identifikohen nga personat që i njohin apo më përgjithësisht nga "kushdo i arsyeshëm". Kjo ishte situata në çështjen *Ruokanen dhe Të tjerë k. Finlandës*, lidhur me akuza për përdhunim gjatë një feste për një ekip basketbolli (§ 45; shih edhe *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 67).

161. Lidhur me mbrojtjen e reputacionit të individit mbi bazën e identifikimit të tij me një grup, në çështjen *Aksu k. Turqisë* [DhM], Gjykata vendosi se çdo stereotipizim negativ i një grupi – kur arrin një nivel të caktuar – ka gjasa të cenojë sensin e identitetit dhe ndjesinë e vetëvlerësimit dhe vetëbesimit të anëtarëve të grupit. Pikërisht në këtë optikë, stereotipizimi konsiderohet se prek "jetën private" në kuptimin e nenit 8 § 1 të Konventës. Mbi këtë bazë, ajo vendosi se kjo dispozitë ishte e zbatueshme në procesin gjyqësor ku një person me origjinë rome kishte kërkuar masa korrigjuese për shkak se ishte ndier i fyer nga pasazhet e një libri dhe fjalët në një fjalor për romët në Turqi (§§ 58-61 dhe 81).

162. Gjykata çmon se mbrojtja e reputacionit duhet, në parim të kufizohet te personat e gjallë dhe të mos evokohet për personat e vdekur, me përjashtim të disa rrethanave të kufizuara dhe të përcaktuara qartë. Në situatat kur kërkuesi para Gjykatës është familja e të ndjerit, Gjykata ka pranuar se sulmet ndaj reputacionit të të ndjerit mund të intensifikojnë pikëllimin e familjarëve, veçanërisht në periudhën menjëherë pas vdekjes (*Éditions Plon k. Francës*). Po kështu, në rrethana të caktuara, sulmet ndaj reputacionit të personit të vdekur mund të jenë të një natyre dhe intensiteti të tillë që të cenojnë të drejtën për respektimin e jetës private të

familjarëve të të ndjerit, ose madje të përbëjnë shkelje të kësaj të drejte (*Hachette Filipacchi Associés k. Francës*; shih edhe *Dzhugashvili k. Ruisë* (vend.) dhe *Genner k. Austrisë*).

163. Më disa gjykime dhe vendime, Gjykata është shprehur edhe se reputacioni i një paraardhësi mundet në rrethana të caktuara të cenohet "jetën private" dhe identitetin e një personi dhe, kështu, të jetë në fushëveprimin e nenit 8 § 1 të Konventës (shih, për shembull, *Putistin k. Ukrainës*, §§ 33 dhe 36-41; për një punim fikcioni, shih *Jelševar dhe Të tjerë k. Sllovenisë* (vend.), § 37); për një artikull shtypi rreth një figure publike historike, shih *Dzhugashvili k. Ruisë* (vend.), §§ 26-35).

ii. Shkalla e ashpërsisë së sulmit ndaj reputacionit

164. Elementi qendror i shpifjes është sulmi ndaj reputacionit. Por, që neni 8 të hyjë në lojë, duhet që sulmi ndaj reputacionit të personit duhet të ketë një shkallë të caktuar ashpërsie dhe një mënyrë që shkakton paragjykim të gëzimit personal të së drejtës për respektimin e jetës private (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 72; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 83; *A. k. Norvegjisë*, § 64).

165. Gjykata ka çmuar posaçërisht se reputacioni cilësohet e drejtë e pavarur kryesisht kur akuzat faktike janë të një natyre tejet fyese saqë publikimi i tyre ka shkaktuar efekt drejtpërdrejt të pashmangshëm në jetën e paditësit (*Toranzo Gomez k. Spanjës*, § 51; *Karakó k. Hungarisë*, § 23; *Polanco Torres dhe Movilla Polanco k. Spanjës*, § 40; *Yarushkevych k. Ukrainës* (vend.), § 24).

166. Në çështjen *Karakó k. Hungarisë*, shkalla e ashpërsisë së ndërhyrjes që kërkohet për të qenë i zbatueshëm neni 8 i Konventës lidhur me mbrojtjen e reputacionit, përshkruhet si ndërhyrje kaq e rëndë në jetën private saqë integriteti personal në vetvete komprometohet (§ 23).

167. Në një sërë mosmarrëveshjesh lidhur me shpifjen, Gjykata ka çmuar shprehimisht ose në mënyrë të nënkuptuar se niveli i ashpërsisë arrihet dhe neni 8 i Konventës është i zbatueshëm:

- Në një vendim për shpifje të pretenduar nga kërkuesi lidhur me komente fyese ndaj tij, e postuar në mënyrë anonime në një portal interneti, Gjykata vendosi se neni 8 ishte i zbatueshëm (*Pihl k. Suedisë*, §§ 23-25; shih edhe *Fuchsmann k. Gjermanisë*, § 30).

- Në një çështje ku kërkuesi ishte një mashkull i mirënjohur që e kishte përmendur publikisht homoseksualitetin e vet, u ankua sipas nenit 8 të Konventës për refuzimin e autoriteteve vendase për t'i marrë kallëzim penal lidhur me një shaka që e përshkruante si femër gjatë një shfaqjeje komike në televizion, Gjykata çmoi së pari se neni 8 ishte i zbatueshëm, para se të konstatonte se nuk ishte shkelur ajo dispozitë. Në mendimin e Gjykatës, orientimi seksual është pjesë e thellë e identitetit të personit dhe meqë gjinia dhe orientimi seksual janë dy karakteristika të dallueshme nga njëra-tjetra dhe intime, çdo ngatërrim mes të dyjave përbën sulm ndaj reputacionit të dikujt që është në gjendje të arrijë shkallë të mjaftueshme ashpërsie për ta bërë nenin 8 të zbatueshëm (*Sousa Goucha k. Portugalisë*, § 27).

- Gjykata është shprehur se akuzimi i dikujt për mungesë respekti ndaj një grupi të një etnie dhe feje tjetër ishte në gjendje që jo vetëm të përbaltte reputacionin e saj, por edhe t'i shkaktonte paragjykim si në mjedisin profesional edhe atë shoqëror, në mënyrë që akuzat të marrin rekuizitat e shkallës së ashpërsisë që dëmton të drejtat e saj sipas nenit 8 të Konventës (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 79).

- Sulmet ndaj reputacionit profesional të një individi konsiderohen nga Gjykata se mbrohen nga neni 8 i Konventës. Për shembull, një doktor në çështjen *Kanellopoulou k. Greqisë*; drejtori i një kompanie me

subvencionim shtetëror në *Tănăsoaica k. Rumanisë*; gjyqtarët në çështjen *Belpietro k. Italisë*; krahaso me *Shahanov dhe Palfreeman k. Bullgarisë* (§§ 63-64), në kontekstin e denoncimit të parregullsive të pretenduara dhe ankesën ndaj zyrtarëve shtetërorë; dhe *Bergens Tidende dhe Të tjerë k. Noregjisë* (§ 60), ku Gjykata u shpreh se interesi i padiskutueshëm i doktorin për mbrojtjen e reputacionit profesional të vet nuk mjaftonte për të tejkaluar interesin e rëndësishëm të publikut në lirinë e shtypit për të përcjellë informacion mbi çështjet ku publiku ka shqetësim legjitim.

- Në çështjen *Mikolajová k. Sllovakisë*, kërkesja u ankua për publikimin e vendimit të policisë ku thuhej se kishte kryer një vepër penale, edhe pse nuk kishte pasur procedim penal ndaj saj. Meqë përfundimi që përmbante vendimi i policisë ishte i rëndë, konkretisht që kërkesja ishte fajtoreshë për një vepër penale të dhunshme, e kombinuar me njoftimin për këtë të një kompanie sigurimi, Gjykata shqyrtoi zbatueshmërinë e neneve 6 § 2 dhe 8 të Konventës. Ajo vendosi se kishte pasur ndërhyrje në të drejtat e kërkuarës që mbrohen prej nenit 8, duke vërejtur se kërkesja nuk është cenuar ndjeshëm sipas nenit 6 § 2. Ky konstatim nuk e pengoi Gjykatën që të mbante parasysh të drejtat e mbrojtura nga neni 6 § 2 gjatë baraspeshimit të saj (§ 44; shih edhe *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Noregjisë* [DhM], § 65; *A. k. Noregjisë*, § 47).

- Në çështjen *Toranzo Gomez k. Spanjës*, që kishte të bënte me dënimin e kërkuarës për shpifje sepse i cilësoi metodat që përdorte policia si "torturë", në mospajtim me përkufizimin ligjor të atij koncepti, Gjykata e gjeti nenin 8 të zbatueshëm në këtë rast dhe verifikoi nëse standardet e përdorura nga gjykatat vendase kishin garantuar baraspeshim të drejtë ndërmjet interesave dhe të drejtave konkurruese (§§ 56 dhe 59-60).

- Në një çështje ku një profesor universiteti ishte urdhëruar të paguante dëmin civil për shpifje pasi deklaroi se një kandidat në zgjedhjet parlamentare ishte përfshirë në një mosmarrëveshje tregtare, Gjykata vlerësoi se është arritur niveli i ashpërsisë që aktivizon zbatueshmërinë e nenit 8 të Konventës, sidomos sepse informacioni kishte të bënte me çështje të natyrës private (*Prunea k. Rumanisë*, § 36).

168. Në çështje të caktuara në lidhje me shpifjen, Gjykata ka deklaruar shprehimisht se neni 8 nuk zbatohet dhe ka proceduar me shqyrtimin nëse ndërhyrja në lirinë e shprehjes ishte proporcionale (*Falzon k. Maltës*, § 56; *Fedchenko k. Rusisë (nr. 3)*, §§ 48-49).

169. Në këto çështje dhe të tjera ku joshprehimisht Gjykata nuk e gjen të zbatueshëm nenin 8, ajo e bazon analizën në paragrafin e dytë të nenit 10 dhe përdor metodologjinë e analizës së proporcionalitetit, duke ndjekur thelbësisht të njëjtat kritere (shih seksionin më poshtë).

b. Parametrat dhe elementët në vlerësimin nëse ndërhyrja ka qenë proporcionale me qëllimin legjitim të mbrojtjes së reputacionit

170. Për vlerësimin e proporcionalitetit, Gjykata ka zhvilluar në jurisprudencën e vet parametra dhe elementë më të hollësishëm lidhur me mbrojtjen e reputacionit, paraqitur më poshtë.

171. Përcaktimi se në çfarë mase deklaratat në fjalë mund të kontribuojnë në një debat me interes publik është kriteri i parë në analizimin e proporcionalitetit të një ndërhyrjeje në lirinë e shprehjes, pavarësisht qëllimit legjitim që ndiqet dhe metodës së arsytimit që përdor Gjykata. Në përgjithësi, kontributi i një deklaratë në një debat me interes publik e redukton hapësirën e vlerësimit të Shtetit.

172. Në këtë kontekst, Gjykata është shprehur në mënyrë konsistente se ka pak hapësirë në nenin 10 § 2 të Konventës për kufizime ndaj ligjërimit politik apo ndaj debateve mbi çështje me interes publik (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 106; *Castells k. Spanjës*, § 43; *Wingrove k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 58).

i. Elementët e përmbajtjes

à. Format/mjetet e shprehjes

173. Neni 10 përfshin edhe lirinë artistike që ofron mundësinë për pjesëmarrje në shkëmbimin publik të informacionit kulturor, politik dhe shoqëror dhe idetë e të gjitha llojeve. Për rrjedhojë, personat që krijojnë, interpretojnë, shpërndajnë apo eksplorojnë vepra arti kontribuojnë në shkëmbimin e ideve dhe opinioneve, çka është thelbësore në një shoqëri demokratike (*Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës*, §§ 27 e vijues; *Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 47).

174. Gjykata është shprehur në mjaft raste se satira është formë e shprehjes artistike dhe komentari shoqëror e cila, prej veçorive të qenësishme të ekzagjerimit dhe shtrembërimit të realitetit, natyrisht që synon të provokojë dhe të trazojë. Po kështu, çdo ndërhyrje në të drejtën e një artisti – apo të kujtdo tjetër – që të përdorë mjetet e shprehjes duhet të vlerësohet me kujdes të veçantë (*Welsh dhe Silva Canha k. Portugalisë*, § 29; *Eon k. Francës*, § 60; *Alves da Silva k. Portugalisë*, § 27; *Vereinigung Bildender Künstler k. Austrisë*, § 33; *Tuşalp k. Turqisë*, § 48; *Ziemiński k. Polonisë (nr. 2)*, § 45. Në këtë drejtim, në jurisprudencën e Gjykatës vihen re variacione të shumta të shprehjes satirike: piktura (*Vereinigung Bildender Künstler k. Austrisë*, § 33), tabela me një mesazh politik (*Eon k. Francës*, § 53), intervista e trilluar (*Nikowitz dhe Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë*, § 18), reklama (*Bohlen k. Gjermanisë*, § 50), karikatura (*Leroy k. Francës*, § 44), artikulli në një gazetë vendore (*Ziemiński k. Polonisë (nr. 2)*, § 45).

â. Dallimi mes deklaratave faktike dhe gjykimeve vlerësuese

175. Që në vendimet udhëheqëse në *Lingens k. Austrisë* dhe *Oberschlick k. Austrisë (nr. 1)*, Gjykata ka theksuar se duhet bërë dallim i kujdesshëm ndërmjet deklaratave faktike nga njëra anë dhe gjykimeve vlerësuese nga ana tjetër. Ekzistenca e fakteve mund të demonstron, ndërsa e vërteta për gjykimet vlerësuese nuk i nënshtrohet provave (*McVicar k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 83; *Lingens k. Austrisë*, § 46).

176. Kërkesa për të vërtetuar të vërtetën e një gjykimi vlerësues është kështu e pamundur për t'u përmbushur si dhe cenon vetë lirinë e mendimit, që është pjesë thelbësore e të drejtës së siguar nga neni 10 (*Morice k. Francës* [DhM], § 126; *Dalban k. Rumanisë* [DhM], § 49; *Lingens k. Austrisë*, § 46; *Oberschlick k. Austrisë (nr. 1)*, § 63).

177. Gjykata ka theksuar se kur legjislacioni i brendshëm apo gjykatat vendase nuk bëjnë dallimin mes gjykimeve vlerësuese dhe deklaratave të faktit, që shkon deri aty sa kërkohen prova për vërtetësinë e gjykimeve vlerësuese, kjo është përjasje e padallimtë në vlerësimin e shprehjes dhe, në opinionin e Gjykatës, është për se në mospajtim me lirinë e mendimit, një element thelbësor ky i nenit 10 të Konventës (*Gorelishvili k. Gjeorgjisë*, § 38; *Grinberg k. Ruisë*, §§ 29-30; *Fedchenko k. Ruisë (nr. 3)*, § 37). Gjykata ka vënë në dukje mosbërjen e dallimit midis fakteve dhe gjykimeve vlerësuese në disa raste (*OOO Izdatelskiy Tsentri Kvaritirnyy Ryad k. Ruisë*, § 44; *Reichman k. Francës*, § 72; *Paturel k. Francës*, § 35; *Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 55; *De Carolis dhe France Télévisions k. Francës*, § 54).

178. Gjykata ka theksuar se kërkohen shkaqe të posaçme para se një gazetë të çlirohet nga detyrimi i zakonshëm për të verifikuar deklaratat faktike që janë shpifëse për individët privatë. Çështja nëse këto shkaqe kanë ekzistuar, varet sidomos nga natyra dhe shkalla e shpifjes në fjalë dhe masa në të cilën gazeta mund ta konsiderojë burimet e vet të besueshëm në raport me akuzat (*McVicar k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 84; *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 66).

179. Klasifikimi i një deklaratë si fakt apo si gjykim vlerësues është çështje që së pari është në hapësirën e vlerësimit të autoriteteve kombëtare, sidomos të gjykatave vendase (*Peruzzi k. Italisë*, § 48).

180. Në kuadrin e shqyrtimit, Gjykata ndonjëherë vë në diskutim klasifikimin e bërë prej autoriteteve kombëtare në këtë drejtim, duke vlerësuar se deklaratat e kontestuara ishin gjykime vlerësuese e vërteta e të cilave nuk mund të demonstronhet (shih, për shembull, *Feldek k. Sllovakisë*, §§ 35 dhe 86) ose, si alternativë, duhej të konsideroheshin si deklaratat faktike (*Egill Einarsson k. Islandës*, § 52).

181. Në çështjen *Scharsach dhe News Verlagsgesellschaft k. Austrisë*, që ka të bëjë me përdorimin e termit "nazist dollapi" për të përshkruar një politikan, gjykatat vendase e kanë konsideruar termin si deklaratë fakti dhe nuk e vlerësuar fare nëse mund të konsiderohej si gjykim vlerësues (§ 40). Në opinionin e Gjykatës, standardet e zbatuara kur vlerësohen aktivitetet politike të dikujt në raport me moralin janë të ndryshme nga ato që kërkohen për konstatimin e veprës penale sipas të drejtës penale (§ 43; shih edhe *Unabhängige Initiative Informationsvielfalt k. Austrisë*, § 46; *Brosa k. Gjermanisë*, § 48).

182. Për të bërë dallimin mes një akuze faktike dhe një gjykimi vlerësues, nevojitet që të merren parasysh rrethanat e çështjes dhe toni i përgjithshëm i komenteve (*Brasilier k. Francës*, § 37), duke mbajtur në mendje se pohimet për çështje me interes publik mundet, mbi këtë bazë, të përbëjnë gjykime vlerësuese sesa deklaratat fakti (*Paturel k. Francës*, § 37; shih edhe *Lopes Gomes da Silva k. Portugalisë*, lidhur me komentet e bëra nga një gazetar për mendimin politik dhe ideologjinë e një kandidati në zgjedhje vendore; dhe *Hrico k. Sllovakisë*, kritika e një gjyqtari të Gjykatës Supreme).

183. Megjithatë, kur një deklaratë përbën gjykim vlerësues, duhet të ekzistojë bazë faktike e mjaftueshme për ta mbështetur, mungesa e të cilës e bën të tepërt (*Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 76; *De Haes dhe Gijssels k. Belgjikës*, § 42; *Oberschlick k. Austrisë (nr. 2)*, § 33; *Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 55).

184. Në çështjen *Thorgeir Thorgeirson k. Islandës*, Gjykata gjeti se disa elementë faktikë të përfshirë në artikujt e kontestuar, mbi temën e brutalitetit, konsistonin në thelb nga referenca në "histori" ose "zëra" nga persona të tjerë përveç kërkuesit. Gjykata vuri në dukje se artikujt kishin të bënin me një çështje me interes të lartë publik dhe se nuk ishte vërtetuar që historia ishte e pavërtetë dhe krejt e sajuar. Në këndvështrimin e Gjykatës, gazetarit nuk duhet t'i kërkohej që të paraqiste prova të bazës faktike të pretendimeve të tij, sepse në thelb po raportonte atë që thoshin të tjerët për brutalitetin e policisë. Për aq sa iu kërkua kërkuesit të vërtetojë të vërtetën e deklaratave të tij, sipas mendimit të Gjykatës ai ishte përballur me një detyrë të paarsyeshme, në mos të pamundur (§ 65; shih edhe *Dyuldin dhe Kislov k. Rusisë*, § 35).

185. Nevoja e një lidhjeje mes një gjykimi vlerësues dhe fakteve mbështetëse të tij mund të variojë nga rasti në rast sipas rrethanave specifike (*Feldek k. Sllovakisë*, § 86).

186. Në një çështje ku kjo bazë faktike mungonte dhe kërkuesit nuk arritën të paraqesin prova për sjelljen e pretenduar kriminale të paditësit, Gjykata çmoi se nuk kishte pasur shkelje të nenit 10 (*Barata Monteiro da Costa Nogueira dhe Patrício Pereira k. Portugalisë*, § 38; krahaso me *De Lesquen du Plessis-Casso k. Francës*, § 45).

187. Kriteri i pasjes së një baze faktike (të mjaftueshme) duhet të vlerësohet në krahasim me parametrat e tjerë për proporcionalitetin e ndërhyrjes në lirinë e shprehjes. Për shembull, dallimi midis deklaratave faktike dhe gjykimeve vlerësuese ka më pak rëndësi kur deklaratat e kontestuara bëhen gjatë një debati të ndezur politik në nivelin vendor dhe ku zyrtarët e zgjedhur dhe gazetarët duhet të gëzojnë një liri të gjerë për të kritikuar veprimet e një autoriteti vendor, edhe kur deklaratat mund të mos kenë një bazë të qartë faktike (*Lombardo dhe Të tjerë k. Maltës*, § 60; *Dyuldin dhe Kislov k. Rusisë*, § 49).

188. Në *Lopes Gomes da Silva k. Portugalisë*, që kishte të bënte me një editorial të botuar në një gazetë, Gjykata konsideroi se komentet e bëra, në terma relativisht intelektualë, në lidhje me mendimin politik dhe ideologjinë e një kandidati në zgjedhjet vendore kishin një bazë faktike dhe vlerësoi se situata ishte qartazi një debat politik për çështje me interes të përgjithshëm, një fushë në të cilën kufizimet në lirinë e shprehjes duhet të interpretohen ngushtë (§ 33).

189. Po kështu, në *Hrico k. Sllovakisë*, Gjykata vendosi që artikujt e kontestuar që kritikonin një gjyqtar të Gjykatës Supreme shprehnin gjykime vlerësuese që kishin një bazë të mjaftueshme faktike. Po të mos kishte asnjë bazë faktike, një mendim i tillë mund të dukej i tepruar, por vlerësoi se nuk ishte kështu në rastin në fjalë (shih edhe *Fleury k. Francës*, *Cârlan k. Rumanisë*, *Laranjeira Marques da Silva k. Portugalisë*).

190. Në përgjithësi, nuk ka nevojë të bëhet ky dallim kur kemi të bëjmë me ekstrakte nga një roman. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, dallimi bëhet i domosdoshëm kur vepra e kontestuar nuk është një trillim i pastër, por prezanton personazhe ose fakte të vërteta (*Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 55).

191. Gjykata gjithashtu bën dallimin midis deklarimeve faktike dhe gjykimeve vlerësuese në çështjet që përfshijnë satirën. Në lidhje me një artikull satirik për një skiator austriak i cili pretendohet se shprehu kënaqësinë për një dëmtim që pësoi një nga rivalët e tij, Gjykata arriti në përfundimin se komenti në fjalë ishte gjykim vlerësues i shprehur në formën e shakasë dhe mbetet brenda kufijve të komenteve satirike të pranueshme në një shoqëri demokratike (*Nikowitz dhe Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë*).

γ. Çështjet procedurale: standardi dhe barra e provës⁹, barazia e armëve

192. Dallimi midis fakteve dhe gjykimeve vlerësuese, analizuar gjerësisht më lart, ka shumë rëndësi për barrën e provës në rastet e shpifjes. Po kështu, çështjet në lidhje me "gazetarinë e përgjegjshme" lidhen ngushtë me këtë problem në vlerësimin e rrethanave të secilit rast.

193. "Detyrat dhe përgjegjësitë" e qenësishme në ushtrimin e lirisë së shprehjes nënkuptojnë se kërkohen shkaqe të posaçme para se një gazetë të çlirohet nga detyrimi i zakonshëm për të verifikuar deklaratat faktike që janë shpifëse (shih, për shembull, *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 66).

194. Në çështjen *Bozhkov k. Bullgarisë*, Gjykata theksoi se nëse gjykatat vendase ndjekin një përjasje tejet rigorozë në vlerësimin e sjelljes profesionale të gazetarëve, gazetari mundet që padrejtësisht të frenohet në ushtrimin e funksionit për ta mbajtur publikun të informuar. Gjykatat duhet të mbajnë parasysh ndikimin e mundshëm të vendimmarrjeve të tyre jo vetëm në çështjet individuale që u paraqiten, por edhe te media në përgjithësi (§ 51).

195. Kështu, Gjykata konstatoi, në kontekstin e një gjyqi civil për shpifje, që detyrimi për të vërtetuar se akuzat e një shkrimi gazete ishin "thelbësisht të vërteta bazuar në baraspeshën e probabiliteteve" përbënte një kufizim të justifikuar të lirisë së shprehjes sipas nenit 10 § 2 të Konventës (*McVicar k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 84 dhe 87).

196. Në *Kasabova k. Bullgarisë*, Gjykata konsideroi se pretendimet në shtyp nuk mund të vihen në të njëjtin bazë me ato të bëra në procedurat penale. As gjykatat që dëgjojnë një çështje shpifjeje të presin që të pandehurit për shpifje të veprojnë si prokurorë publikë, ose ta varin fatin e tyre në faktin nëse prokuroria vendos të ngrejë

⁹ Për parimet e përgjithshme lidhur me prezumimet e faktit apo ligjit, në kontekstin e prezumimit të pafajësisë sipas nenit 6 § 2 të Konventës, shih *Salabiaku k. Francës*, § 28.

akuza penale dhe arrijnë të sigurojnë dënimin e personelit ndaj të cilit janë bërë akuzat (§ 62; shih edhe *Bozhkov k. Bullgarisë*, § 51; *Rumyana Ivanova k. Bullgarisë*, § 39).

197. Kosova çmoi edhe në *Kasabova k. Bullgarisë* se “prezumimi i falsitetit” mund të shihet si frenues i paligjshëm i publikimit të materialit e vërteta e të cilit mund të jetë e vështirë të vërtetohet në gjykatë, për shembull për shkak se mungojnë prova të pranueshme apo shpenzimet gjyqësore. Gjykata theksoi se përmbysja e barrës së provës nga ky prezumim e bën veçanërisht të rëndësishëm shqyrtimin e kujdesshëm nga gjykata të provave që paraqet i pandehuri, për të mos ia bërë të pamundur këtë përmbysje dhe të realizojë mbrojtjen e të vërtetës (*Kasabova k. Bullgarisë*, §§ 59-62). Gjykata çmoi se gazetarët mund të çlirohen nga detyrimi për të vërtetuar të vërtetën e fakteve të pretenduara në publikimet e tyre dhe t'i shmangen dënimit nëse thjesht tregojnë se kanë vepruar me drejtësi dhe përgjegjësi (§ 61; shih edhe *Wall Street Journal Europe Sprl dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.); *Radio France dhe Të tjerë k. Francës*, § 24; *Standard Verlags GmbH dhe Krawagna-Pfeifer k. Austrisë*, §§ 16, 30 dhe 57).

198. Po kështu, kur baraspeshon të drejtën e punonjësve të policisë për respektimin e jetës private dhe lirinë e shprehjes së individëve që kanë arrestuar, Gjykata vlerësoi se kufizimi i të drejtës së individëve për të kritikuar veprimet e pushtetit publik duke vendosur një detyrim për të respektuar me saktësi përkufizimin ligjor të torturës, siç përcaktohet në legjislacionin e brendshëm, konsiderohet se është barrë e rëndë që u ngarkohet (*Toranzo Gomez k. Spanjës*, § 65).

199. Në çështjen *Rumyana Ivanova k. Bullgarisë*, Gjykata vlerësoi se kërkuesja nuk kishte verifikuar sa duhet akuzat e saj faktike ndaj një politikani para botimit të tyre dhe se, kundër praktikës më të mirë gazetareske, nuk ishte konsultuar me burime të besueshme. Gjykata theksoi që kërkuesja paraqiti akuzat inkriminuese si të vetat dhe rrjedhimisht mbante përgjegjësi për vërtetësinë e tyre. Pra, Gjykata e diferencoi këtë situatë nga ajo në të cilën gazetarët thjesht raportuan çfarë thoshin të tjerët dhe thjesht nuk u distancuan (*Rumyana Ivanova k. Bullgarisë*, § 62; *Radio France dhe Të tjerë k. Francës*, § 38; *Thoma k. Luksemburgut*, §§ 63-64; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 77).

200. Në lidhje me mundësinë që mbrojtja të provojë pretendimet e saj në rastet e shpifjes, Gjykata i kushtoi rëndësi (në një çështje me një urdhër ndalimi që ndalonte një këshilltar bashkiak të përsëriste deklaratat në lidhje me sektet) faktit se provat e propozuara nga kërkuesja ishin konsideruar të parëndësishme dhe gjykata nuk kishte bërë asnjë koment nëse ishte u dha në mënyrë efektive (*Jerusalem k. Austrisë*, § 45; shih edhe *Boldea k. Rumanisë*, §§ 60-61; *Flux k. Moldavisë* (nr. 4), §§ 37-38; *Busuioc k. Moldavisë*, § 88; *Savitchi k. Moldavisë*, § 59; *Folea k. Rumanisë*, §§ 41-43).

201. Për më tepër, Gjykata u kushton rëndësi situatave ku barra e provës e detyron gazetarin të tregojë burimin e informacionit. Kështu, ndërhyrja në parimin e mbrojtjes së burimit gazetaresk është në përputhje me nenin 10 të Konventës vetëm nëse interesi publik e tejkalon këtë parim (*Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ulëta* [DhM], § 90; *Kasabova k. Bullgarisë*, § 65; *Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 106).

202. Në çështjen *Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, Gjykata shqyrtoi barrën e provës që iu ngarkua kërkuesve në një mosmarrëveshje mes tyre dhe kompanisë të madhe shumëkombëshe *McDonalds*. Kërkuesit ishin angazhuar në një fushatë të shpallur nga OJF *London Greenpeace* kundër *McDonalds*, gjatë të cilës u shpërnda një listë faktesh, për publikimin e të cilës u akuzuan. Gjykata vuri në dukje, së pari, se fakti që paditësi ishte një kompani e madhe shumëkombëshe nuk duhet që parimisht ta privojë nga e drejta për t'u mbrojtur nga akuzat shpifëse dhe as të nënkuptojë se kërkuesve nuk u duhej kërkuar të vërtetonin të vërtetën e deklaratave të bëra (§ 94). Së dyti, ajo konsideroi se është thelbësore, në mënyrë që të mbrohen interesat e kundërt në lirinë e shprehjes dhe debatin e hapur, që në njëfarë mase të sigurohet drejtësia procedurale dhe barazia e armëve. Së fundmi, Gjykata vuri në dukje se mungesa e ndihmës juridike e kishte bërë të padrejtë

procesin civil të shpifjes, në shkelje të nenit 6 § 1. Mungesa e drejtësisë procedurale dhe barazisë kishte shkaktuar shkelje të nenit 10 në këtë rast (§ 95).

δ. Mbrojtjet

203. Për shkak të "detyrimeve dhe përgjegjësive" të qenësishme në ushtrimin e lirisë së shprehjes, mbrojtja e dhënë nga neni 10 për gazetarët në lidhje me raportimin për çështje me interes të përgjithshëm i nënshtrohet kushtit që ata të veprojnë me mirëbesim dhe mbi baza të sakta faktike dhe të ofrojnë informacione "të besueshme dhe precize" në përputhje me etikën e gazetarisë (*Bergens Tidende dhe Të tjerë k. Norvegjisë*, § 53; *Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 39; *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 54).

204. Shkaqet e mbrojtjes më poshtë zbatohen në procese gjyqësore të shpifjes, sidomos lidhur me gazetarët.

- *Mbrojtja e të vërtetës (exceptio veritatis)*

205. Ekzistenca e garancive procedurale për të pandehurin në procese gjyqësore për shpifje është ndër faktorët që duhen marrë parasysh gjatë vlerësimit të proporcionalitetit të ndërhyrjes sipas nenit 10. Në veçanti, është e rëndësishme që të pandehurit t'i jepet mundësi realiste për të vërtetuar se ekzistonte një bazë e mjaftueshme faktike për akuzat e veta (*Morice k. Francës* [DhM], § 155, me referenca të mëtejshme).

206. Në këndvështrimin e Gjykatës, pamundësia për të mbrojtur të vërtetën është një masë që shkon përtej asaj që kërkohet për mbrojtjen e reputacionit dhe të drejtave të personit (*Colombani dhe Të tjerë k. Francës*, § 66).

207. Mbrojtja e të vërtetës ka të bëjë vetëm me faktet dhe jo me komentet apo gjykimet vlerësuese, sepse vetëm deklaratat faktike mund të mbështeten me prova (shih, për shembull, *Castells k. Spanjës*, § 48).

208. Megjithatë, dhe kjo vlen sidomos për gazetarët, nuk është gjithmonë e mundur që të konfirmohen plotësisht faktet pasi një ngjarje ka ndodhur, prandaj, për këtë arsye, kërkohet njëfarë hapësire manovrimi në raste të tilla. Gjykata e ka pranuar se lajmet janë një "mall që zhduket" dhe se vonesat në publikimin e tyre qoftë edhe për periudhë të shkurtër mund t'ia bjerrin vlerën dhe interesin (*Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 60).

- *Mirëbesimi*

209. Ekzistenca ose jo e mirëbesimit mund të vërtetohet duke iu referuar fakteve dhe rrethanat të çështjes dhe/ose kodeve të etikës profesionale. Në rastin e gazetarëve, Gjykata ka theksuar rëndësinë e monitorimit të pajtueshmërisë me etikën gazetareske, veçanërisht duke pasur parasysh ndikimin e medias në shoqërinë bashkëkohore dhe në një botë në të cilën individit përballlet me sasi të mëdha informacioni (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 104).

210. Në një çështje për shpifje nga një kirurg plastik, Gjykata vendosi që rrëfimet nga pacientë të pakënaqur, edhe pse të shprehura me gjuhë dhe imazhe të rënda, ishin në thelb të sakta dhe ishin regjistruar me saktësi nga gazeta. Duke lexuar artikujt si një e tërë, Gjykata nuk konstatoi se deklaratat ishin të tepërta apo keqorientuese (*Bergens Tidende dhe Të tjerë k. Norvegjisë*, § 56; shih edhe për mosshqyrtimin e duhur të kriterëve nga gjykatat vendase, *Reichman k. Francës*, § 71).

ii. Elementët e kontekstit

à. Roli dhe statusi i personit që bën deklaratën e kontestuar

211. Mbrojtja e zgjeruar sipas nenit 10 të Konventës u jepet personave të caktuar nisur nga roli dhe statusi i tyre në një shoqëri demokratike. Roli i "rojeve publike" dhe statusi specifik i gjyqtarëve dhe avokatëve analizohet hollësisht në seksione të veçanta më poshtë.

212. Për më tepër, liria e shprehjes është veçanërisht e rëndësishme për përfaqësuesit e zgjedhur, të cilët përfaqësojnë elektoratin e tyre, tërheqin vëmendjen të shtetësimet e tyre dhe u mbrojnë interesat. Prandaj, ndërhyrjet në lirinë e shprehjes së një deputeti të opozitës kërkojnë shqyrtimin të hollësishëm nga ana e Gjykatës (*Karácsony dhe Të tjerët k. Hungarisë* [DhM], § 137; *Castells k. Spanjës*, § 42; *Piermont k. Francës*, § 76; *Jerusalem k. Austrisë*, § 36; *Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 50; *Lacroix k. Francës*, § 40; *Szanyi k. Hungarisë*, § 30).

â. Shënjestra e deklaratës së kontestuar

213. Statusi i individit i shënjestruar nga deklaratat shpifëse është një nga parametrat e marrë në konsideratë nga Gjykata në shqyrtimin e çështjeve të shpifjes. Gjykata vlerëson se "kufijtë e kritikës së pranueshme" janë shumë më të gjerë për sa i përket individëve me një status publik krahasuar me individët privatë.

- **Figurat politike dhe publike**

214. Ishte pikërisht çështja *Lingens k. Austrisë* ku Gjykata shprehu për herë të parë parimin se politikanët në mënyrë të pashmangshme dhe me vullnet e ekspozojnë veten, për çdo fjalë që thonë apo veprim që bëjnë, ndaj shqyrtimit të hollësishëm si të gazetarëve ashtu edhe të publikut të gjerë; rrjedhimisht, politikanët duhet të demonstrojnë një shkallë më të lartë tolerance (§ 42; shih edhe *Nadtoka k. Rusisë*, § 42).

215. Kjo kërkesë e tolerancës theksohet edhe më shumë në rastin e politikanëve që vetë bëjnë deklaratat publike që ngjallin kritika (*Mladina d.d. Ljubljana k. Sllovenisë*, § 40; *Pakdemirli k. Turqisë*, § 45). Kështu, Gjykata çmoi për shembull në çështjen *Oberschlick k. Austrisë (nr. 2)* se komentet e bëra në një raportim për deklaratat që qartësisht synonin të ishin provokuese dhe rrjedhimisht të ngjallnin reagim të fortë (§ 31), nuk mund të përbëjnë sulm personal të vullnetshëm (§ 33), pavarësisht natyrës polemike.

216. Në përgjithësi, parimi i tolerancës është i zbatueshëm për të gjithë anëtarët e klasës politike, qoftë kryeministër (*Tuşalp k. Turqisë*, § 45; *Axel Springer AG k. Gjermanisë (nr. 2)*, § 67), ministër (*Turhan k. Turqisë*, § 25), kryetar bashkie (*Brasilier k. Francës*, § 41), këshilltar politik (*Morar k. Rumanisë*), deputet parlamenti (*Mladina d.d. Ljubljana k. Sllovenisë*), apo kryetar partie politike (*Oberschlick k. Austrisë (nr. 2)*).

217. Është e vërtetë që Gjykata ka theksuar se rritja e mbrojtjes për krerët e shteteve dhe të qeverisë përmes një ligji të posaçëm, në parim, nuk është në pajtim me frymën e Konventës (*Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 55; *Pakdemirli k. Turqisë*, § 52; *Ë dhe Güvener k. Turqisë*, § 31; për krerët e shteteve të huaja, shih *Colombani dhe Të tjerët k. Francës*, § 67). Në çështjen *Otegi Mondragon k. Spanjës*, Gjykata u shpreh se Mbreti mban pozicion neutral në debate politike dhe vepron si arbitër dhe simboli i unitetit të Shtetit nuk duhet ta mbrojë atë nga të gjitha kritikët lidhur me ushtrimin e funksioneve zyrtare (§ 56; shih edhe *Stern Taulats dhe Roura Capellera k. Spanjës*, § 35).

218. Gjykata zbaton të njëjtën logjikë për këdo që, në mënyra të ndryshme, merren me jetën publike. Në çështjen *Kulis k. Polonisë*, ajo deklaroi se kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjera në rastin e një figure publike, pasi ai në mënyrë të pashmangshme dhe me vetëdije e ekspozon veten ndaj vëzhgimit publik dhe për këtë arsye duhet të shfaqë një shkallë veçanërisht të lartë të tolerancës (§ 47; për një profesor që përveç natyrës publike të profesionit të vet, kishte vendosur t'i bënte publicitetet disa prej ideve dhe besimeve të veta dhe për

këtë arsye mund të priste analizë të hollësishme, shih *Brunet-Lecomte dhe Lyon Mag' k. Francës*, § 46; për drejtuesin e një xhamie që u kritikua për kryerjen e detyrave të tij, nisur nga dimensionit institucional dhe rëndësia e funksioneve të tij, shih *Chalabi k. Francës*, § 42; për një biznesmen (*Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë (nr. 2)*, § 36); dhe, në të kundërt, *Kaboğlu dhe Oran k. Turqisë*, § 74, për anëtarët e një Këshilli Konsultativ, detyrat e të cilëve ishin të afërta me ato të ekspertëve të caktuar nga autoritetet publike për të shqyrtuar çështje specifike).

219. Mbrojtja e reputacionit shtrihet edhe te politikanët, edhe kur nuk veprojnë në kapacitetin privat; por, raste të tilla, kriteret e kësaj mbrojtjeje duhet të peshohen përkundër interesit për diskutim të hapur të çështjeve politike (*Lingens k. Austrisë*, § 42; *Nadtoka k. Ruisë*, § 42).

- **Qeveria, autoritetet publike dhe institucionet e tjera**

220. Duke pranuar këndvështrimin se në një sistem demokratik, veprimet ose mosveprimet e qeverisë duhet t'i nënshtrohen vëzhgimit të ngushtë jo vetëm të autoriteteve legjislative dhe gjyqësore por edhe të opinionit publik, Gjykata ka vendosur që kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjera në lidhje me Qeverinë sesa në rastin e qytetarëve të thjeshtë, apo madje edhe të një politikani (*Castells k. Spanjës*, § 46; *Tammer k. Estonisë*, § 62; *Margulev k. Ruisë*, § 53). Në çështjen *Vides Aizsardzības Klubs k. Letonisë*, Gjykata e zgjeroi më tej zbatimin e këtij arsytimi edhe te autoritetet publike, duke çmuar se në një shoqëri demokratike, ato e ekspozonin veten ndaj vëzhgimit publik (§ 46; shih edhe *Dyuldin dhe Kislov k. Ruisë*, § 83; *Radio Twist a.s. k. Sllovakisë*, § 53).

221. Gjykata konsideron se organet shtetërore dhe nëpunësit civilë që veprojnë në cilësinë zyrtare duhet të pranojnë t'i nënshtrohen kufijve më të gjerë të pranueshëm të kritikës, krahasuar me individët e thjeshtë (*Romanenko dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 47; *Toranzo Gomez k. Spanjës*, § 65; shih edhe *Frisk dhe Jensen k. Danimarkës*, § 56, lidhur me kritikën e një spitali dhe *Lombardo dhe Të tjerë k. Maltës*, § 54, për një këshill vendor).

222. Të njëjtat parime zbatohen për institucionet përgjegjëse për ofrimin e një shërbimi publik. Gjykata ka konstatuar se mbrojtja e autoritetit të universitetit është interes i thjeshtë institucional, pra jo domosdo me të njëjtën forcë si mbrojtja e reputacionit ose të drejtave të të tjerëve për qëllimet e nenit 10 § 2 (*Kharlamov k. Ruisë*, § 29). Si pasojë, kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjera për universitetet, edhe nëse kjo kritikë ka një ndikim negativ në reputacionin e tyre. Sipas mendimit të Gjykatës, kjo është pjesë e lirisë akademike, e cila përfshin lirinë e akademikëve për të shprehur lirisht mendimin e tyre në lidhje me institucionin ose sistemin në të cilin ata punojnë dhe lirinë për të shpërndarë njohuritë dhe të vërtetën pa kufizime (*Sorguç k. Turqisë*, § 35; *Kula k. Turqisë*, § 38).

- **Nëpunësit civilë**

223. Megjithëse Gjykata konsideron që nëpunësit civilë duhet të gëzojnë besimin e publikut në kushte pa shqetësime të padrejta që të kryejnë me sukses detyrat e tyre dhe për këtë arsye mund të jetë e nevojshme të mbrohen nga sulmet verbale fyese dhe abuzive kur ushtrojnë detyrën (*Busuioc k. Moldavisë*, § 64; *Lešník k. Sllovakisë*, § 53), gjithashtu u imponon shkallë të lartë tolerance, edhe pse jo identike me atë të politikanëve. Gjykata është shprehur se nëpunësit civilë që veprojnë në cilësi zyrtare, janë si politikanët, pra u nënshtrohet kufijve më të gjerë të pranueshëm të kritikës sesa qytetarët e thjeshtë (*Mamère k. Francës*, § 27). Padyshim që këto kufij në disa rrethana mund të jenë më të gjerë për nëpunësit civilë që ushtrojnë funksionet sesa individët privatë. Sidoqoftë, nuk mund të thuhet se nëpunësit civilë me vetëdije ekspozohen ndaj vëzhgimit të ngushtë për çdo fjalë dhe vepër të tyre deri në atë masë sa politikanët dhe që duhet të trajtohen në të njëjtat baza si politikanët kur bëhet fjalë për kritikën ndaj veprimeve të tyre (*Janowski k. Polonisë* [DhM], § 33; *Mariapori k. Finlandës*, § 56; *Nikula k. Finlandës* § 48).

224. Për më tepër, parimi i tolerancës së shtuar nuk vlen për të gjitha personat e punësuar në shtet apo në ndërmarrje shtetërore (*Busuic k. Moldavisë*, § 64). Në çështjen *Nilsen dhe Johnsen k. Norvegjisë* [DhM],

për shembull, Gjykata refuzoi të krahasonte një ekspert të caktuar nga qeveria me një politikan; kjo do të kishte efektin e detyrimit që të manifestonte shkallë më të lartë tolerancë. Në këndvështrimin e Gjykatës, relevante ishin më shumë veprimet e kërkuesit përtej funksionit të tij duke marrë pjesë në debatin publik (§ 52). Ky vlerësim u ndoq edhe në çështjen *De Carolis dhe France Télévisions k. Francës*, ku Gjykata disponoi se niveli i postit që mbante punonjësi i shtetit ishte kriteri me të cilin vlerësohet shkalla e tolerancës që pritet prej punonjësit (§ 52).

- **Gjyqtarët, dëshmitarët ekspertë**

225. Në çështjen *Morice k. Francës* [DhM], Gjykata pranoi se duke pasur parasysh që gjyqtarët përbëjnë një institucion themelor të Shtetit, ata mund t'i nënshtrohen kritikave personale brenda kufijve të lejueshëm, si dhe jo vetëm në mënyrë teorike dhe të përgjithshme. Kur veprojnë në cilësi zyrtare, për ta mund të vlejë kufij më të gjerë të kritikës së pranueshme krahasuar me qytetarët e thjeshtë (§ 131; shih edhe *July dhe SARL Libération k. Francës*, § 74; *Aurelian Oprea k. Rumanisë*, § 74; *Do Carmo de Portugal e Castro Câmara k. Portugalisë*, § 40; *Radobuljac k. Kroacisë*, § 59).

226. Kufijtë e kritikës së pranueshme duket se arrihen në rastin e sulmeve shkatërruese që janë në thelb të pabazuara (*Prager dhe Oberschlick k. Austrisë*, § 34); prandaj mund të jetë e nevojshme që shteti të mbrojtë gjyqtarët nga akuzat e pabazuara (*Lešník k. Sllovakisë*, § 54; për kritikën e të akuzuarit ndaj prokurorit, shih *Čeferin k. Sllovenisë*, § 56). Po kështu, duke pasur parasysh se veprojnë në cilësinë e tyre zyrtare dhe duke pasur parasysh ndikimin e mundshëm të opinioneve të tyre në rezultatin e procedurës penale, dëshmitarët ekspertë duhet të tolerojnë kritikën për kryerjen e detyrave të tyre (po aty, § 58).

- **Subjektet juridike (shoqëritë tregtare, shoqatat)**

227. Në një çështje për një artikull shtypi që kritikonte një verë të prodhuar nga një ndërmarrje shtetërore, Gjykata pranoi që kompania e prodhimit padyshim kishte të drejtë të mbrohej ndaj akuzave shpifëse dhe se ekziston një interes publik për të mbrojtur suksesin tregtar dhe qëndrueshmërinë e ndërmarrjeve, për të mirën e aksionarëve dhe të të punësuarve, por edhe për të mirën e përbashkët ekonomike. Sidoqoftë, Gjykata nënvizoi se ka ndryshim midis reputacionit të një individi në lidhje me statusin e tij shoqëror, i cili mund të ketë pasoja në dinjitetin e vet, dhe interesave tregtarë dhe reputacionit të një kompanie, e cila nuk ka këtë dimension moral (*Uj k. Hungarisë*, § 22).

228. Gjykata zbaton *mutatis mutandis* parimet e evidentuara në aktgjykimin *Lingens k. Austrisë* për subjektet juridike siç janë kompanitë e mëdha. Në vendimin për *Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, Gjykata vërejtë se kompanitë e mëdha publike në mënyrë të pashmangshme dhe me vetëdije ekspozojnë veten ndaj vëzhgimit të ngushtë të veprimeve të tyre, si në rastin e biznesmenëve dhe grave që i administrojnë, kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjerë në rastin e kompanive të tilla (§ 94; shih edhe *Fayed k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 75). Gjatë vlerësimit të proporcionalitetit, Gjykata ka qenë e vëmendshme edhe për madhësinë dhe natyrën e kompanive që shënjestrohen nga komentet e supozuara shpifëse. Në një tjetër çështje, ajo theksoi se kompania në fjalë nuk mund të konsiderohet si firmë shumëkombëshe si në çështjen *Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, prandaj duhet të gëzojë mbrojtje të shtuar të reputacionit të vet (*Timpul Info-Magazin dhe Anghel k. Moldavisë*, § 34). Gjykata është shprehur se edhe kur një kompani private vendos të marrë pjesë në transaksione për fonde të konsiderueshme publike, ajo me vetëdije e ekspozon veten ndaj vëzhgimit të rritur të opinionin publik (po aty, § 34).

229. Vërtet që Gjykata ka theksuar se ashtu si interesi publik në debatin e hapur për praktikatat e biznesit, ka edhe interes konkurrues në mbrojtjen e suksesit tregtar dhe rentabilitetit të kompanive për të mirën e aksionarëve dhe punonjësve, por edhe për të mirën e përbashkët ekonomike (*Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 94). 230. Vlerësimi i kufijve të kritikës së pranueshme të shoqatave dhe organizatave të tjera joqeveritare varet nga shkalla e përfshirjes së tyre në debatin publik. Siç edhe Gjykata u shpreh, shoqatat e ekspozojnë veten ndaj vëzhgimit kur hyjnë në arenën publike (*Jerusalem k. Austrisë*, § 38).

Për rrjedhojë, sapo bëhen aktive në domenin publik, ato duhet të tregojnë masë më të lartë tolerance ndaj kritikës që bëjnë kundërshtarët lidhur me qëllimet dhe mjetet e përdorura në këtë debat (*Paturel k. Francës*, § 46).

iii. Natyra e masave dhe penaliteteve në përgjigje të shpifjes

231. Natyra dhe ashpërsia e penaliteteve të vendosura janë faktorë që merren parasysh gjatë vlerësimit të proporcionalitetit të një ndërhyrjeje në lirinë e shprehur të garantuar prej nenit 10 të Konventës (*Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 111). Më poshtë jepet analiza e këtij kriteri të rëndësishëm që përdoret në çështjet e shpifjes.

232. Dënimi është çështje që i takon gjykatave vendase (*Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 115), por Gjykata shqyrton proporcionalitetin e saj.

α Sanksionet penale

233. Në optikën e hapësirës së vlerësimit që neni 10 i Konventës u ka lënë Shteteve Kontraktuese, një sanksion penal në përgjigje të një shpifjeje nuk mundet të konsiderohet në vetvete si joproporcional me qëllimin e ndjekur (*Radio France dhe Të tjerë k. Francës*, § 40; *London, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 59).

234. Edhe pse Gjykata e pranon në parim sanksionin penal në përgjigje të akteve të shpifjes, ajo prapë ka çmuar se pozita dominuese e institucioneve shtetërore kërkon që autoritetet të tregojnë vetëpërmbytje për mundësinë që të bëjnë padi penale (*Morice k. Francës* [DhM], § 176; *De Carolis dhe France Télévisions k. Francës* § 44; *Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 58; *Incal k. Turqisë*, § 54; *Öztürk k. Turqisë* [DhM], § 66). Gjykata rekomandon që autoritetet të kërkojnë masa të tjera, si p.sh. mjete juridike civile dhe disiplinore (*Raichinov k. Bullgarisë*, § 50; *Ceylan k. Turqisë* [DhM], § 34).

235. Gjykata i kushton vëmendje të konsiderueshme ashpërsisë së një sanksioni penal në çështjet e shpifjes, veçanërisht në çështje me interes publik. Për këtë, Gjykata ka theksuar se dhënia e një dënimi me burg për një shkelje të shtypit është në përputhje me lirinë e shprehjes së gazetarëve siç e garanton neni 10 i Konventës vetëm në rrethana të jashtëzakonshme, veçanërisht kur të drejtat e tjera themelore janë cenuar rëndë si, për shembull, në rastet e gjuhës së urrejtjes ose nxitjes së dhunës (*Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 115; *Ruokanen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 50; shih edhe *Fatullayev k. Azerbajxhanit*, §§ 129 dhe 177, ku Gjykata e përshkroi dënimin me 2 vjet e 6 muaj burg ndaj kërkuesit si "tmerrësisht joproporcional" dhe udhëzoi që të lirohet menjëherë).

236. Kështu, lidhur me dënimin penal të një biznesmeni për gjuhë të urrejtjes ndaj etnive, e plotësuar edhe me gjobë dhe ndalim dyvjeçar të ushtrimit të aktiviteteve gazetareske apo botuese, Gjykata çmoi se nuk ka asnjë shkelje të nenit 10 (*Atamanchuk k. Rusisë**, § 72).

237. Në çështjen *Bédat k. Zvicrës* [DhM], Gjykata theksoi se synon që penalteti të mos arrijë formën e censurës që ka për qëllim të shkurajojë shtypin që të shprehë kritika. Më tej, u shpreh se ky sanksion ka gjasa të frenojë

gazetarët që të kontribuojnë në debatin publik mbi problematika që prekin jetën e komunitetit (§ 79; shih edhe *Toranzo Gomez k. Spanjës*, § 64; *Lewandowska-Malec k. Polonisë*, § 70; *Barthold k. Gjermanisë*, § 58; *Lingens k. Austrisë*, § 44; *Monnat k. Zvicrës*, § 70).

238. Në çështjet lidhur me shtypin, Gjykata ka disponuar se natyra penale e sanksionit është më e rëndësishme sesa natyra e lehtë e sanksionit të dhënë (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 154; *Haldimann dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 67).

239. Ky arsyetim gjendet edhe në *De Carolis dhe France Télévisions k. Francës*, ku Gjykata theksoi se edhe pse sanksioni është më i lehti i mundshëm, si p.sh. një vendim fajësie që e çliron nga dënimi penal dhe dëmshpërblen me "një euro simbolike", prapë përbën sanksion penal (§ 63; shih edhe *Jersild k. Danimarkës*, § 35; *Brasilier k. Francës*, § 43; *Morice k. Francës* [DhM], § 176).

240. Përkundrazi, në çështjen *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], Gjykata çmoi se ekzistonte "nevojë e ngutshme shoqërore" për të marrë masa lidhur me akuzat e rënda të bëra nga gazetarët, të cilit nuk ishin përpjekur për t'i vërtetuar. Gjykata nuk i gjeti kundërvajtjet penale si të tepërta dhe as se kishin "efekt frenues" në ushtrimin e lirisë së medias (§§ 92-94). Për më tepër, Gjykata Supreme vendase e kishte pranuar shprehimisht peshën që i kushton lirisë së gazetarisë në një shoqëri demokratike (§ 71).

241. Për më tepër, parimi i vetëpërmbytjes para se të bëhet padi penale për shpifje nuk kufizohet vetëm te liria e gazetarisë, por zbatohet për çdo individ. Për ta ilustruar, në çështjen *Kanellopoulou k. Greqisë*, Gjykata çmoi se dënimi me privim lirie i kërkuesit për sulmin ndaj reputacionit të një kirurgu ishte joproporcional. Në atë çështje, mjetet juridike që ofron ligji civil do të ishin të mjaftueshme për të mbrojtur reputacionin e doktorit (§ 38; shih edhe *Mätäsaru k. Republikës së Moldavisë*, § 35; shih *Nikula k. Finlandës*, § 55, lidhur me dënimin penal të një avokati.

242. Në këtë kontekst, Gjykata shpesh i është referuar Rezolutës 1577 (2007) të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës e cila nxit Shtetet legjislatore të cilave ende parashikon dënime me burg për shpifje – edhe pse praktikisht nuk jepen dënime me burg – që t'i shfuqizojnë ato pa vonesë (*Otegi Mondragon k. Spanjës; Artun dhe Güvener k. Turqisë; Mariapori k. Finlandës*, § 69; *Niskasaari dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 77; *Saaristo dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 69; *Ruokanen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 50).

ß. Masat civile restauruese dhe sanksionet

- **Dëmet**

243. Gjykata e pranon se legjislatoret e brendshme lidhur me llogaritjen e dëmshpërblimeve për cenim të reputacionit duhet të mbajnë parasysh larminë e situatave faktike. Mund të duhet një shkallë e konsiderueshme fleksibiliteti për të lejuar juritë të vlerësojnë dëmet që lidhen me faktet e çështjes (*Tolstoy Miloslavsky k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 41).

244. Në konstatimin e vet se ishte dhënë një dëmshpërblim shumë i madh dhe disproporcional në çështjen *Tolstoy Miloslavsky k. Mbretërisë së Bashkuar*, Gjykata theksoi se kjo ndodhi ngaqë mungonin garancitë adekuate dhe efektive në atë kohë ndaj dëmshpërblimeve të mëdha dhe disproporcionale (§ 51; shih, me efektet të njëjtë, *Independent Newspapers (Ireland) Limited k. Irlandës*, § 105).

245. Kur vlerëson proporcionalitetin e dëmshpërblimit, Gjykata mund të marrë parasysh pasojat e shumës së dëmshpërblimit në situatën ekonomike të kërkuesit (për mungesë të efekteve të dëmshme të dëmshpërblimit, shih *Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 161; për natyrën joproporcionale të një dëmshpërblimi monetar në kontekstin e situatës ekonomike të kërkuesit, shih *Kasabova k. Bullgarisë*, § 43).

246. Vlerësimi i proporcionalitetit të dëmshpërblimit mund të varet edhe nga natyra e sanksioneve të tjera dhe shpenzimeve ligjore që i ngarkohen personit që është gjetur përgjegjës për aktet e shpifjes nga gjykatat vendase (*Ileana Constantinescu k. Rumanisë*, § 49).

247. Së fundmi, edhe "efekti frenues" i një urdhri për të paguar dëmshpërblim është parametër në vlerësimin e proporcionalitetit të këtij mjeti si kompensim për komentet shpifëse. Lidhur me lirinë e shprehjes së gazetarëve, Gjykata përpiqet të garantojë që dëmshpërblimet që u ngarkohen kompanive të shtypit të mos jenë aq të larta sa që të kërcënojnë themelet ekonomike të tyre (*Błaja News Sp. z o. o. k. Polonisë*, § 71). Kështu, në çështjen *Timpul Info-Magazin dhe Anghel k. Moldavisë*, Gjykata vërejtë se dëmshpërblimi që iu ngarkua kompanisë çoi në mbylljen e saj (§ 39).

248. Njëkohësisht, lidhur me dëmshpërblimet "një frangë si kompensim simbolik", Gjykata gjeti rastin që të theksonte efektin frenues të sanksionit të drejtë e lirisë së shprehjes, edhe kur sanksioni është relativisht i lehtë (*Brasilier k. Francës*, § 43; *Paturel k. Francës*, § 49; *Desjardin k. Francës*, § 51).

- **E drejta e replikës, heqjes ose korigjimit, urdhri i gjykatës për të kërkuar falje dhe për të botuar përgënjeshttrim**

249. Në çështjen *Melnychuk k. Ukrainës* (vend.), e cila kishte të bënte me refuzimin nga një gazete për të botuar përgjigjen e kërkuarit ndaj kritikës së një prej librave të tij, Gjykata vuri në dukje se Shteti kishte detyrimin pozitiv për të mbrojtur të drejtën e kërkuarit për lirinë e shprehjes në dy mënyra: duke siguruar që ai të kishte mundësi të arsyeshme për të ushtruar të drejtën e replikës duke dërguar një përgjigje në gazetë për botim; dhe duke siguruar që ai të kishte mundësinë për të kundërshtuar refuzimin e gazetës para gjykatave vendase. Gjykata vlerësoi se e drejta e replikës, si element i rëndësishëm i lirisë së shprehjes, rrjedh nga nevoja jo vetëm për të qenë në gjendje të kontestosh informacionin e pavërtetë, por edhe për të siguruar pluralizëm opinionesh, veçanërisht në çështje me interes të përgjithshëm siç janë debatet letrare dhe politike (§ 2).

250. Për pasojë, e drejta e replikës i nënshtrohet njësoj kufizimeve dhe kufijve të nenit 10 § 2 të Konventës.

251. Po kështu, Gjykata është shprehur se publikimi i një përgënjeshtrimi, kërkesë për falje apo madje edhe vendimi gjyqësor në një çështje shpifjeje, është përjashtim ndaj diskrecionit editorial që gëzojnë gazetat dhe mediat e tjera për të vendosur nëse të publikojnë artikuj dhe komente të paraqitura nga individë privatë (*Eker k. Turqisë*, § 45; *Melnychuk k. Ukrainës* (vend.)).

252. Në vendimin e Komisionit në çështjen *Ediciones Tiempo k. Spanjës*, ankesa e kompanisë kërkuese kishte të bënte me një urdhër gjyqësor për të botuar një përgjigje ndaj një artikulli botuar më herët në një gazetë javore në pronësi të saj. Kompania u ankua se ishte urdhëruar të botonte deklarata të cilat e dinte se ishin të rreme. Komisioni i mëparshëm e hodhi poshtë ankesën, duke theksuar se një gazetë nuk mund të refuzonte të drejtën e replikës me arsyen e vetme se informacioni pretendohet se ishte i rremë. Sipas këndvështrimit të Komisionit, neni 10 i Konventës nuk mund të interpretohet si garantim i të drejtës së kompanive botuese për të botuar vetëm informacione që ato gjykojnë se pasqyrojnë të vërtetën, si dhe aq më pak u jep të drejtën kompanive të tilla të vendosin çfarë është e vërtetë përpara se të përmbushin detyrimin për të publikuar replikat që kanë të drejtë të bëjnë individët privatë. Qëllimi i akteve normative që rregullojnë të drejtën e replikës është të mbrojnë interesin publik për të marrë informacion nga një larmi burimesh dhe në këtë mënyrë të garantojë akses sa më të plotë të informacionit. Komisioni gjithashtu vuri në dukje se kompania botuese nuk ishte detyruar të ndryshonte përmbajtjen e artikullit dhe se pati mundësinë të paraqesë sërish versionin e vet të fakteve kur publikoi replikën e personit që ishte kritikuar (*Ediciones Tiempo k. Spanjës*, § 2).

253. Nisur nga fakti që replika duhet të shpërndahet menjëherë në mënyrë që të jetë efektive, Komisioni gjykoi se vërtetësia e fakteve të pretenduara në replikë nuk mund të verifikohet hollësisht në momentin e publikimit.

- **Masat që urdhërojnë heqjen, korrigjimin apo kërkesën për falje**

254. Në aktgjykimin e *Karsai k. Hungarisë* lidhur me urdhrin që gjykata i vendosi një historiani për të tërhequr publikisht deklaratat e tij, Gjykata çmoi se urdhri cenonte besueshmërinë profesionale të tij si historian dhe rrjedhimisht mbartte potencialin e shkaktit të efektit frenues (§ 36).

255. Në çështjen *Smolorz k. Polonisë*, në vlerësimin e proporcionalitetit të një urdhri që detyronte gazetarit të publikonte falje publike pas disa deklaratave shpifëse, Gjykata theksoi se edhe pse sanksioni ndaj z. Smolorz ishte i lehtë, e rëndësishme ishte se iu kërkua që të kërkonte ndjesë publike për komentet e tij (§ 42).

- **Publikime të tjera**

256. Gjykata, gjatë analizimit të një vendimi gjyqësor që urdhëronte kërkuesit të publikonte një vendim gjyqësor në një gazetë kombëtare me shpenzimet e veta, theksoi efektin frenues të sanksionit, nisur nga rëndësia e debatit ku kërkuesi kishte të drejtën legjitime të merrte pjesë (*Giniewski k. Francës*, § 55).

257. Në një tjetër çështje ku shoqata kërkuese u urdhërua të hiqte artikujt fyes nga faqja e vet e internetit, të publikonte konstatimet kryesore të vendimit të gjykatës së kantonit dhe të paguante shpenzimet e procesit gjyqësor, Gjykata çmoi se ky ishte në një masë të madhe një kompensim simbolik dhe nuk mund të konsiderohet i tepërt apo joproporcional (*Cicad k. Zvicrës*, § 62).

- **Vendimet paraprake dhe përfundimtare**

258. Gjykata është shprehur se, në përgjithësi, neni 10 nuk ndalon kufizimet paraprake të publikimeve si të tilla. Sidoqoftë, në këndvështrimin e Gjykatës, kufizimet paraprake mbartin rreziqe dhe kërkojnë analizë të kujdesshme nga ana e Gjykatës, sidomos kur bëhet fjalë për shtypin, sepse lajmet janë një mall që zhduket dhe vonesa e publikimit qoftë edhe për një periudhë të shkurtër mund t'ia bjerrë të gjithë vlerën dhe interesin (*Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 60; shih edhe *Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë* [DhM], § 118). Prandaj, kufizime të tilla duhet të jenë pjesë e një kuadri ligjor që garanton kontroll të fortë mbi objektin e ndalimit dhe shqyrtim gjyqësor efektiv për të parandaluar çfarëdo abuzimi (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 64, me referenca të mëtejshme).

259. Në çështjen *Cumhuriyet Vakfı dhe Të tjerë k. Turqisë*, Gjykata konfirmon të njëjtat parime dhe thekson se duhet të kryejë edhe shqyrtim të hollësishëm të garancive procedurale që parashikon sistemi për të parandaluar cenimin arbitrar të lirisë së shprehjes, si edhe shqyrtoi objektin dhe kohëzgjatjen e vendimit të ndërmjetëm, arsyetimin e tij dhe mundësinë për ta kontestuar masën para se të miratohet (§§ 61-74).

260. Gjykata çmoi se ndalimi 180-ditor i transmetimeve të një radiostacioni për komenteve që bëri një i ftuar ishte joproporcionale me qëllimet e ndjekura (*Nur Radyo Ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş. k. Turqisë*, § 31).

261. Në një tjetër çështje, Gjykata çmoi se një vendim civil që ndalonte transmetimin e filmave të caktuar, që ishte objekt rishikimi në rastin e ndryshimit të rrethanave përkatëse, pasqyronte baraspeshë të drejtë të gjetur nga gjykatat gjermane ndërmjet të drejtës së shoqatës kërkuese për lirinë e shprehjes dhe interesave të kompanisë në fjalë në mbrojtjen e reputacionit të vet (*Tierbefreier e.V. k. Gjermanisë*, § 58).

262. Në një çështje lidhur me ndalimin e përgjithshëm dhe absolut të publikimit si një mjet për të mbrojtur reputacionin e të tjerëve si dhe për të ruajtur autoritetin e gjyqësorit, Gjykata vlerësoi se arsyetimi i gjykatave vendase ishte i pamjaftueshëm, duke vënë në pah se ndalimi gjente zbatim në procese penale të filluara mbi bazën e një kërkesë të një pale civile dhe jo në procese që ngriheshin nga prokuroria apo që nuk shoqëroheshin me kërkesën e një pale civile. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, një ndryshim i tillë në trajtimin e së drejtës për informim nuk dukej se bazohej në ndonjë shkak objektiv, por e pengoi plotësisht të drejtën e shtypit për të informuar publikun për çështje që mund të kishte interes publik, edhe pse kishin të bënin me procese penale ku ishte bërë kërkesë nga një palë civile, si në këtë rast *Du Roy dhe Malaurie k. Francës*, §§ 35-36).

V. Roli i "rojtarit publik": rritja e mbrojtjes, detyrimet dhe përgjegjësitë

A. Roli i rojtarit

263. Gjykata gjithmonë e ka theksuar rolin thelbësor që luan shtypi si "rojtari" në një shoqëri demokratike, si edhe e ka lidhur detyrën e shtypit për dhënie informacioni dhe idesh mbi çështje të interesit publik me të drejtën e publikut për t'i marrë ato (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 126; *Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 51; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 79; *The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2)*, § 50; *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], §§ 59 dhe 62; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 71; *News Verlags GmbH & Co.KG k. Austrisë*, § 56; *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 35; *Campos Dâmaso k. Portugalisë*, § 31).

264. Kur liria e "shtypit" është në rrezik, autoritetet e kanë të kufizuar hapësirën e vlerësimit për të vendosur nëse ekziston "nevojë e ngutshme shoqërore" (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 102).

265. Edhe pse shtypi është në zemër të konceptit "rojtari publik", Gjykata pranon edhe se OJF-të luajnë rol të njëjtë (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 103; *Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 86; *Cangi k. Turqisë*, § 35).

266. Nivel të lartë mbrojtjeje gëzojnë njësoj edhe studiuesit akademikë dhe autorët e literaturës mbi çështje me shqetësime publike. Gjykata ka nënvizuar se nisur nga roli i rëndësishëm i internetit në rritjen e aksesit të publikut në lajme dhe lehtësimin e qarkullimit të informacionit, funksioni i blogerëve dhe përdoruesve popullorë të medias sociale mund të asimilohet edhe si funksion "rojtari publik" për aq sa i takon mbrojtjes që jep neni 10 (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 168).

267. Në veçanti, Gjykata vlerëson se roli i rojtarit publik që luajnë OJF-të është "me rëndësi të ngjashme me atë të shtypit" (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 103; *Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 89; *Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 166. Në këndvështrimin e Gjykatës, krahasuar me shtypin, një OJF që luan rolin e rojtarit publik ka gjasa të ketë ndikim më të madh kur denoncon parregullsitë e zyrtarëve publikë dhe shpesh përdor më shumë mjete verifikimi dhe vërtetimi të vërtetësisë së kritikave, sesa në një rastin kur një individ denoncon se çfarë ka vërejtur personalisht (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 87).

268. Referuar edhe Parimeve Themelore për Statusin e Organizatave Joqeveritare në Evropë (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], §§ 45 dhe 87), Gjykata çmoi se konsideratat që vlejné për "detyrimet dhe përgjegjësitë" të qenësishme në lirinë e shprehjes së gazetarëve¹⁰ duhet të zbatohen njësoj edhe për një OJF që merr përsipër funksionin e rojtarit shoqëror (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], §§ 159 dhe 166).

B. Të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me funksionin e gazetarit

269. Mbrojtja e shtuar që u akordohet "rojtareve publikë" dhe sidomos shtypit nga neni 10 është objekt i kushtit që të respektojnë detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me funksionin e gazetarit si edhe detyrimin rrjedhues të "gazetarisë së përgjegjshme".

270. Më poshtë shtjellohen aspektet më të rëndësishme të kësaj mbrojtjeje si dhe të detyrimeve dhe përgjegjësisive që disiplinojnë në kuadrin e nenit 10 § 2 të Konventës.

¹⁰ Shih pjesën "Të drejtat, detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me funksionin e gazetarit" më poshtë.

1. Mbledhja e informacionit

a. Hapat e kërkimit dhe hetimit

271. Gjykata e ka çmuar se mbledhja e informacionit është hap përgatitur thelbësor në gazetari si edhe një pjesë e qenësishme dhe e mbrojtur e lirisë së shtypit (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 128; *Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 130; *Guseva k. Bullgarisë*, § 37; *Shapovalov k. Ukrainës*, § 68).

272. Gjykata çmon se në mbikëqyrjen e saj janë jo vetëm kufizimet në lirinë e shtypit lidhur me hapin përgatitur para publikimit, por edhe aktivitetet e kërkimit dhe hetimit të gazetarit që imponojnë shqyrtim të ngushtë të Gjykatës sepse kufizimet ndaj këtyre dy hapave paraqesin rrezik të lartë (*Dammann k. Zvicrës*, § 52; *The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2)*, § 51).

273. Gjykata vlerëson se pengesat që krijohen për të penguar aksesin në informacion me interes publik mund të dekurajojnë punën e medias apo sektorëve të tjerë që të ndjekin çështje të tilla (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 167; *Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*, § 38; *Shapovalov k. Ukrainës*, § 68).

274. Në një tjetër çështje, kërkuesi (gazetar), po kryente një hetim mbi dënimet e mëparshme të personave privatë. Ai u dënua për një veprë penale për nxitje të një personi tjetër që të zbulonte sekrete zyrtare në mënyrë që të merrte informacion. Gjykata vendosi se dënimi i tij përbënte një lloj censure që kishte të ngjarë ta dekurajonte nga kryerja e hulumtimeve që janë të qenësishme për punën e tij, me synimin për të përgatitur një artikull të informuar për shtyp mbi një temë aktuale. Duke ndëshkuar një hap që ishte ndërmarrë para publikimit, ky dënim në opinionin e Gjykatës kishte gjasa të frenonte gazetarët që të kontribuonin në debatin publik mbi çështje që prekin jetën e komunitetit (*Dammann k. Zvicrës*, § 57).

275. Po njësoj, në një çështje lidhur me transmetimin e një reportazhi mbi praktikën tregtarë të brokerave të sigurimit që ishin filmuar me kamera të fshehtë, Gjykata, gjatë vlerësimit të metodës së përdorur për marrjen e informacionit, vendosi se kërkuesit që ishin gazetarë nuk mund të akuzohen se vepruan me dashje në shkelje të etikës profesionale (*Haldimann dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 61). Gjykata vërejti edhe se gjykatat vendase dështuan në arritjen e një pozicioni unanim nëse kërkuesit kishin shpërfillur rregullat e gazetarisë gjatë mbledhjes së informacionit. Gjykata çmoi se kërkuesve duhet t'u jepej luksi i dyshimit (*po aty*, § 61).

b. Aksesin në vende specifike dhe prania aty për qëllime të mbledhjes së informacionit

276. Në një çështje ku gazetari nuk i ishte dhënë akses në Davos gjatë Forumit Ekonomik Botëror për shkak të një ndalimi të përgjithshëm të vendosur nga policia, Gjykata vuri në dukje, së pari, se kjo masë kolektive u ngrit në nivelin e "ndërhyrjes" në ushtrimin e lirisë së shprehjes së kërkuesit. Duke arritur në atë konstatim, Gjykata vuri në dukje se kërkuesi dëshironte të udhëtonte në Davos për të shkruar një artikull mbi një temë specifike. Pastaj, theksoi se autoritetet nuk kishin bërë asnjë dallim midis individëve potencialisht të dhunshëm dhe demonstruesve paqësorë. Duke qenë se autoritetet kompetente nuk kishin të drejtë të evokonin klauzolën e policimit të përgjithshëm, moslejimi i kërkuesve në Davos nuk mund të konsiderohet "e parashikuar me ligj" për qëllime të nenit 10 § 2 të Konventës (*Gsell k. Zvicrës*, §§ 49 dhe 61).

277. Për lirinë e shprehjes në Parlament, Gjykata ritheksoi se fjalimi parlamentar gëzon një nivel të lartë të mbrojtjes. Parlamenti është një forum unik për debat në një shoqëri demokratike, që ka rëndësi themelore (*Karácsony dhe Të tjerët k. Hungarisë* [DhM], § 138). Në lidhje me largimin e gazetarëve nga galeria e shtypit gjatë punimeve të parlamentit, Gjykata çmoi se gazetarët në fjalë po ushtronin të drejtën për të përcjellë

informacion te publiku në lidhje me sjelljen e përfaqësuesve të zgjedhur dhe se si autoritetet po trajtonin trazirat që kishin shpërthyer gjatë debateve. Çdo përpjekje për të hequr gazetarët nga vendi i debateve duhej t'i nënshtrohej një kontrolli të rreptë (*Selmani dhe Të tjerë k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë*, § 75; referuar aktgjykimit në *Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], §§ 89 dhe 107). Gjykata theksoi, së pari, se gazetarët nuk përbënin ndonjë kërcënim për sigurinë publike ose rendin në dhomë (§ 80) dhe, së dyti, se largimi i tyre solli efekte të menjëhershme negative që i penguan të merrnin informacion të dorës së parë dhe të drejtpërdrejtë bazuar në perceptimin personal të punimeve në dhomë, megjithëse këto ishin elementë të rëndësishëm në ushtrimin e funksioneve gazetareske të kërkuesve, nga të cilat publiku nuk duhej t'i ishte privuar (§ 84).

278. Në këndvështrimin e Gjykatës, në situata kur autoritetet kryejnë operacione për të ruajtur rendin publik, media luan një rol vendimtar në sigurimin e informacionit, për shembull, se si autoritetet trajtojnë demonstratat publike dhe vënë nën kontroll prishjen e rendit. Roli "rojtar" i medias merr një rëndësi të veçantë në kontekste të tilla pasi prania e medias është një garanci që autoritetet të japin llogari për sjelljen e tyre karshi demonstruesve dhe publikut të gjerë kur bëhet fjalë për policimin e tubimeve të mëdha, përfshirë metodat e përdorura për të kontrolluar ose shpërndajné protestuesit ose për të ruajtur rendin publik (*Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], § 89).

279. Në një çështje në lidhje me një refuzim absolut për të lejuar filmimin e një interviste me një të burgosur brenda burgut, Gjykata vuri në dukje sidomos mungesën e ndonjë nevoje të ngutshme shoqërore për kufizimin në fjalë, dhe mungesën në vendimet e autoriteteve vendase të ndonjë baraspeshimi real të interesave në fjalë (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës*, §§ 22 dhe 65).

280. Në çështjen *Szurovecz k. Hungarisë*, kërkuesi (gazetar investigativ) kishte aplikuar pa sukses për leje që të vizitonte një qendër pritjeje për azilkërkuesit, me qëllim që të bënte intervista me banorët aty për një shkrim mbi kushtet e jetesës brenda qendrës. Gjykata vlerësoi se interesi publik për të raportuar nga vende të caktuara është veçanërisht i rëndësishëm kur ka të bëjë me trajtimin e grupeve të cenushme nga autoritetet. Roli "rojtar" i medias merr rëndësi të veçantë në kontekste të tilla, pasi prania e tyre është një garanci që autoritetet të japin llogari. Meqenëse tema kishte të bënte me një çështje me interes publik, Shteti kishte pak hapësirë që të vendoste kufizime ndaj lirisë së shprehjes (§§ 61-62). Gjykata vendosi që ekzistenca e alternativave të tjera për mbledhjen e drejtpërdrejtë të lajmeve brenda qendrës së pritjes nuk e shteruan interesin e kërkuesit për të pasur diskutime ballë për ballë dhe për të marrë përshtypje të dorës së parë mbi kushtet e jetesës në të (§ 74).

c. Ligjshmëria e sjelljes së gazetarit

281. Koncepti i "gazetarisë së përgjegjshme", si një aktivitet profesional që gëzon mbrojtjen e nenit 10 të Konventës, nuk kufizohet në përmbajtjen e informacionit që mblidhet dhe/ose shpërndahet me mjete gazetarie. Ky koncept gjithashtu përfshin, ndër të tjera, ligjshmërinë e sjelljes së gazetarit, përfshirë bashkëveprimin e tij/saj publik me autoritetet gjatë ushtrimit të funksioneve gazetareske. Fakti që një gazetar shkel ligjin në këtë drejtim është konsideratë shumë e rëndësishme, edhe pse jo vendimtare kur vlerësohet nëse gazetari ka vepruar me përgjegjësi (*Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], § 90).

282. Në këtë kontekst, Gjykata ka pranuar që gazetarët ndonjëherë mund të përballen me një konflikt midis detyrës së përgjithshme për të respektuar ligjin e zakonshëm penal – nga i cili gazetarët nuk çlirohen – dhe detyrës së tyre profesionale për të marrë dhe për të shpërndarë informacion, duke u mundësuar kështu mediave të luajnë rolin e tij thelbësor si rojtare publike. Në sfondin e këtij konflikti interesash, duhet të theksohet se koncepti i "gazetarisë së përgjegjshme" kërkon që sa herë që një gazetar – si dhe punëdhënësi i tij – duhet të bëjë një zgjedhje midis dy detyrave dhe nëse ai zgjedh në dëm të detyrimit që të respektojë ligjin e zakonshëm penal, ky gazetar i tillë duhet të jetë i vetëdijshëm se po merr përsipër rrezikun e sanksioneve ligjore dhe përgjegjësi penale duke mos iu bindur urdhrave të ligjshëm të policisë, ndër të tjera (*Pentikäinen k.*

Finlandës [DhM], § 110). Gjykata vazhdimisht ka përsëritur se gazetarët nuk mund të përjashtohen nga detyrimi që t'i binden ligjit të zakonshëm penal thjesht në bazë të mbrojtjes që u garanton neni 10 (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 102).

283. Me fjalë të tjera, gazetari nuk mund të pretendojë imunitet ekskluziv ndaj përgjegjesisë penale për të vetmen arsye se, ndryshe nga individët e tjerë që ushtrojnë të drejtën e lirisë së shprehjes, shkelja penale në fjalë është kryer gjatë ushtrimit të funksioneve të veta gazetareske (*Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], § 91 dhe referenca të mëtejshme).

284. Kështu, Gjykata çmoi se ndërhyrja në lirinë e shprehjes së gazetarëve pas sjelljes së paligjshme të tyre ishte proporcionale me qëllimet legjitime që ndiqen në rastet e mosbindjes ndaj urdhrave të policisë për shpërndarje sapo demonstrata bëhet e dhunshme (*Pentikäinen k. Finlandës* [DhM]); përgjimi i komunikimeve policore me anë të pajisjeve radio (*Brambilla dhe Të tjerë k. Italisë*); marrja e armës në avion për të konstatuar dështimin e sistemit të sigurisë (*Erdtmann k. Gjermanisë* (vend.)); posedimi i paligjshëm i armës së zjarrit për të ilustruar lehtësinë në sigurimin e armëve të tilla (*Salihu dhe Të tjerë k. Suedisë* (vend.)); publikimi i një shkresë diplomatike të klasifikuar ose konfidenciale (*Stoll k. Zvicrës* [DhM]); blerja dhe transportimi i paligjshëm i fishekzjarrëve të ndaluar (*Mikkelsen dhe Christensen k. Danimarkës* (vend.)); ose shantazhi dhe krimi i organizuar (*Man dhe Të tjerë k. Rumanisë* (vend.)).

285. Në çështjen *Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], megjithëse të dhënat nuk u morën me mjete të paligjshme, Gjykata vlerësoi se kompanitë kërkuese, profesionistët e medias, qartazi kishin një politikë për të anashkaluar kanalet normale për gazetarët që të merrnin të dhëna tatimore dhe, sipas rrethanave, kontrollin dhe balancat e vendosura nga autoritetet vendase për të rregulluar aksesin dhe shpërndarjen e këtij informacioni (§ 185). Gjykata vuri në dukje sidomos se si profesionistë të medias, kompanitë kërkuese duhet të kishin qenë të vetëdijshme për mundësinë që mbledhja masive e të dhënave në fjalë dhe shpërndarja e tyre në një shkallë të tillë nuk mund të konsiderohej si përpunim të dhënash vetëm për qëllime gazetareske (§ 151).

286. Në çështjen *Zarubin dhe Të tjerë k. Lituaniës* (vend.) që kishte të bënte me urdhrin e dëbimit dhe moslejimin e hyrjes në territor kombëtar të gazetarëve, Gjykata vuri në dukje se gjykatat vendase kishin konkluduar se prania e këtyre gazetarëve në Lituani përbënte kërcënim për sigurinë kombëtare për shkak të sjelljes së tyre agresive dhe provokuese në një eveniment politik të nivelit të lartë, dhe jo për shkak të përhapjes së ideve të tyre (§§ 53, 57).

2. Detyrimet dhe përgjegjësitë lidhur me vendimmarrjen editoriale

287. Detyrimet dhe përgjegjësitë që lidhen me vendimmarrjen mbulohen edhe nga koncepte si "etika" gazetareske apo "kodet profesionale", ose nga koncepti i "gazetarisë së përgjegjshme". Elementët e këtyre detyrimeve dhe përgjegjësive ndërveprojnë me kritere të tjera që përdor Gjykata në vlerësimin e vet dhe trajtohen në kapitujt e tjerë të këtij Udhëzimi. Megjithatë, është e përshtatshme të përmbledhim pikat kryesore këtu.

288. Lidhur me lirinë gazetareske, Gjykata gjithmonë ka vlerësuar objektin e këtyre "detyrimeve dhe përgjegjësive" në dritën e rolit udhëheqës që luan shtypi në një Shtet që disiplinohet nga parimi i shtetit të së drejtës (*Thorgeir Thorgeirson k. Islandës*, § 63).

289. Pavarësisht rolit thelbësor që shtypi luan në një shoqëri demokratike, paragrafi 2 i nenit 10 nuk garanton liri shprehje krejtësisht të pakufizuar, edhe kur bëhet fjalë për mbulimin nga shtypi të çështjeve që përbëjnë shqetësim serioz për publikun (*Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 65; *Monnat k. Zvicrës*, § 66).

290. Gjykata çmon se garancia që jep neni 10 për gazetarët lidhur me raportimin e çështjeve me interes të përgjithshëm është objekt i kushtit që ata të veprojnë më mirëbesim dhe mbi një bazë faktike të saktë si dhe të japin informacion "të besueshëm dhe preciz" në përputhje me etikën e gazetarisë (*Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 93; *Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 65; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 78; *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 54; *Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 103; *Kasabova k. Bullgarisë*, §§ 61 dhe 63-68; si shembull se Gjykata aplikon të njëjtin parim edhe për të tjerët që angazhohen në debat publik, shih *Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 90).

291. Këto kushte përshkruhet se veprojnë "në përputhje me bazat e gazetarisë së përgjegjshme" (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 50; *Pentikäinen k. Finlandës* [DhM], § 90).

292. Në këto konsiderata luajnë rol veçanërisht të rëndësishëm në ditët e sotme, duke pasur parasysh ndikimin e medias në shoqërinë bashkëkohore: jo vetëm që informon, por edhe mund të sugjerojë si të vlerësohet informacioni nga mënyra si paraqitet. Në një botë ku individit ballafaqohet me sasi të mëdha informacioni që qarkullon përmes mediave tradicionale dhe elektronike dhe me aktorë mediatikë gjithnjë në rritje, monitorimi i respektimit të etikës gazetareske merr rëndësi të shtuar (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 104).

a. Informacioni i besueshëm dhe preciz: përgjegjësitë lidhur me verifikimin dhe transmetimin

293. Në përgjithësi, Gjykata çmon se gazetarët duhet të jenë të lirë të raportojnë ngjarjet bazuar në informacionin e mbledhur nga burime zyrtare pa qenë nevoja t'i verifikojnë (*Selistö k. Finlandës*, § 60; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 105; *Yordanova dhe Toshev k. Bullgarisë*, § 51).

294. Në një çështje ku kërkuesi bazohej në materialet publike nga një hetim i aktiviteteve të pjesëtarëve të caktuar të njësisë antidrogë dhe një certifikatë mjekësore zyrtare që tregonte numrin e vdekjeve nga mbidoza, Gjykata konkludoi se publikimi i kërkuesit ishte një koment i drejtë për një shqetësim publik, sesa një sulm i paramenduar ndaj reputacionit të efektivëve policorë në fjalë (*Godlevskiy k. Rusisë*, § 47).

295. Në një çështje në lidhje me përmbledhjen nga një gazetar (kërkuesi) situatës financiare të një deputeti të dëbuar në dritën e deklarimit të pasurisë së tij, Gjykata arriti në përfundimin se kërkuesi kishte të drejtë të bazohej në një dokument zyrtar pa qenë nevoja të bëjë kërkime të pavarura (*Gorelishvili k. Gjeorgjisë*, § 41).

296. Në një çështje tjetër, drejtori i botimit të një gazete ditore u gjet përgjegjës në një çështje civile për botimin e deklaratave të përshkruara si shpifëse ndaj një kreu shteti, sipas të cilave ky i fundit ishte implikuar në trafikun ndërkombëtar të drogës. Gjykata vuri në dukje, së pari, se gjykatat vendase nuk kishin mohuar që përmbajtja e informacionit të botuar ishte në thelb e vërtetë. Në lidhje me pretendimin se procesi civil nuk ishte i plotë, Gjykata vuri në dukje se artikulli i botuar i referohej informacionit në dispozicion të gazetares në kohën e përgatitjes së tekstit dhe gjykoj se shkrimtarja e artikullit nuk kishte si të dinte rezultatit e procesit penal dy muaj para dhënies së dënimit, as të kryente kërkime në polici dhe në dokumente gjyqësore që ishin të kufizuara (*Gutiérrez Suárez k. Spanjës*, § 37).

297. Gjykata ka theksuar se është e rëndësishme që gjykatat vendase të bëjnë dallimin midis llojeve të burimeve në të cilat bazohen pretendimet e kundërshtuara. Në lidhje me dyshimet se individit i përkiste mafies, gjykatat vendase vendosën që kompania kërkuesi e kishte tepruar me nivelin e dyshimit që përcillnin raportet e brendshme zyrtare dhe nuk kishte qenë në gjendje vërtetonte këto dyshime të mëdha me anë të fakteve shtesë. Sipas dallimit të gjykatës vendase, edhe pse gazetarët mund të mbështeten në raportet zyrtare publike ose njoftimet zyrtare për shtyp pa hulumtime të mëtejshme, situata nuk ishte e njëjtë për raportet e brendshme zyrtare. Në këndvështrimin e Gjykatës, ky dallim ishte veçanërisht i vërtetë për raportet në lidhje me akuzat

për sjellje kriminale ku bëhej fjalë për të drejtën e prezumimit të pafajësisë (*Verlagsgruppe Droemer Knaur GmbH & Co. KG k. Gjermanisë*, § 48).

298. Në një çështje që përfshin riprodhimin fjalë për fjalë të një materiali nga një portal lajmesh, duke treguar burimin, Gjykata pranoi se ekzistojnë dallime midis shtypit të shkruar dhe internetit dhe që, duke pasur parasysh rolin që luan interneti në kontekstin e aktiviteteve të medias profesionale dhe rëndësinë e tij për ushtrimin e të drejtës së lirisë së shprehjes në përgjithësi, mungesa e një kuadri ligjor të mjaftueshëm kombëtar që lejon gazetarët të përdorin informacionin nga interneti pa pasur frikë nga penalitetet pengon seriozisht ushtrimin e funksionit jetik të shtypit si "rojtari publik" (*Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k.Ukrainës*, § 64).

299. Në çështjen *Kaçki k. Polonisë*, Gjykata deklaroi se "gazetaria e përgjegjshme" nënkupton që gazetarët të kontrollojnë në masë të arsyeshme informacionin që i japin publikut. Kështu, nuk mund të pritët që gjithmonë të kontrollojnë informacionin që japin në një intervistë. Gjykata theksoi dallimin midis riprodhimit në shtypin e shkruar të një interviste në të cilën gazetari kishte transkriptuar deklaratat e personit që intervistohet dhe jo deklaratimet e vetë gazetarit, si dhe faktin që ai kishte treguar mirëbesimin sepse para publikimit kishte lejuar individin në fjalë që të verifikonte që deklaratat e saj ishin cituar me saktësi në artikull (§ 52).

300. Gjykata gjithmonë ka njohur lirinë e gazetarëve në zgjedhjen e teknikave ose metodave për të raportuar thëniet e një pale të tretë që mund të arrijnë nivelin e shpifjes. Ajo ka pranuar se metodat e raportimit objektiv dhe të balancuar mund të ndryshojnë shumë, edhe në varësi të medias në fjalë (*Jersild k. Danimarkës*, § 31).

301. Gjykata vlerëson se kriteri i përgjithshëm për gazetarët që të distancohen sistematikisht dhe formalisht nga përmbajtja e një citimi që mund të fyejë apo të provokojë të tjerët ose të dëmtojë reputacionin, nuk është në pajtim me rolin e shtypit për të dhënë informacione mbi ngjarjet aktuale, opinione dhe ide (*Thoma k. Luksemburgut*, § 64; *Brunet-Lecomte dhe Lyon Mag' k. Francës*, § 47).

302. Në një çështje ku një gazetar u procedua penalisht dhe u dënua për realizimin e një dokumentari televiziv për të rinjtë që konfirmonin racizmin e tyre, Gjykata arriti në përfundimin se kërkuesi nuk kishte për qëllim të përhapte mendime raciste, por të nxirrte në pah një çështje me interes publik: raportimi i lajmeve bazuar në intervista përbënte një nga mjetet më të rëndësishme me të cilat shtypi është në gjendje të luajë rolin jetik të "rojtarit publik" (*Jersild k. Danimarkës*, § 35).

303. Liria e shtypit mbulon edhe njëfarë mase teprimi (ekzagjerimi), apo edhe provokimi (*Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës*, § 71). Nuk i takon as Gjykatës dhe as gjykatave vendase që të zëvendësojnë pikëpamjet e tyre me ato të shtypit se cilat teknika raportimi duhet të përdorin gazetarët në një rast të caktuar (*Jersild k. Danimarkës*, § 31; *Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 65). Gazetarët gëzojnë lirinë të zgjedhin, nga moria e lajmeve që vijnë në vëmendjen e tyre, se cilat lajme të trajtojnë dhe si (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DHM], §§ 31 dhe 139).

304. Thënë kjo, Gjykata i kushtoi rëndësi të konsiderueshme faktit që kërkuesi, drejtor i një gazete ditore, botoi, së bashku me editorialin e kundërshtuar në të cilin kritikonte pikëpamjet politike të një kandidati zgjedhor, ekstrakte të shumta nga artikujt e fundit të shtypit. Gjykata vendosi që kjo praktikë pune e gazetarit ishte në përputhje me rregullat që disiplinojnë profesionin e gazetarit. Ajo shpjegoi se, në reagimin ndaj atyre artikujve, drejtori i kishte lejuar lexuesit të formonin mendimin e tyre duke vendosur editorialin në fjalë krahas deklaratave të bëra nga personi i referuar në atë editorial (*Lopes Gomes da Silva k. Portugalisë*, § 35).

305. Në këtë kontekst, Gjykata çmon se paanshmëria e mjeteve që përdoren për marrjen dhe riprodhimin e informacionit për publikun dhe respekti që tregohet për personin që është objekt i lajmit janë kritere thelbësore që duhen marrë parasysh. Natyra zvogëluese dhe e cinguar e një shkrimi që ka gjasa të keqorientojë lexuesin,

i heq ndjeshëm kontributit të artikullit në fjalë për debatin me interes publik (*Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës* [DhM], § 132; *Travaglio k. Italisë* (vend.), § 34).

306. Gjykata ka theksuar në disa raste se duhet bërë dallimi edhe nëse deklaratat janë opinione të gazetarit apo citime të tjerëve (*Godlevskiy k. Ruisë*, § 45; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 77; *Thorgeir Thorgeirson k. Islandës*, § 65; *Jersild k. Danimarkës*, § 35).

307. Në një çështje lidhur me deklaratat e kërkuesit, një gazetar, në një program televiziv drejtpërdrejt pa qenë në dijeni të pamjeve që redaktori kishte zgjedhur të përdorte si hyrje të debatit, Gjykata vendosi që përgjegjësia e gazetarit nuk mund të shkonte përtej fjalëve të tij dhe ai nuk mund të mbahej përgjegjës për deklaratat ose pretendimet e bëra nga të tjerët - qofshin redaktorë televizivë apo gazetarë (*Reznik k. Ruisë*, § 45).

308. Në një çështje ku gjykatat vendase i kishin mbështetur gjetjet e tyre vetëm në pjesën e artikullit të kontestuar që përmbante akuza për ryshfet, Gjykata vuri në dukje se pjesa e kontestuar ishte nxjerrë nga konteksti. Edhe pse akuzat ishin të rënda, artikulli i lexuar në tërësinë e vet paralajmëronte qartë lexuesin se zërat në fjalë nuk ishin të besueshme. Gjykata përsëriti në këtë aktgjykim se raportimi i medias mbi "histori" ose "zëra" që burojnë nga persona të tjerë ose "opinion publik" duhet të mbrohet edhe kur ato nuk janë plotësisht pa baza (*Timpul Info-Magazin dhe Anghel k. Moldavisë*, § 36).

b. Përgjegjësi të tjera: redaktorët dhe drejtorët botues të gazetarëve, lexuesit, kontribuuesit

309. Gjykata ka vendosur se botuesit jo vetëm që marrin pjesë plotësisht në ushtrimin e lirisë së shprehjes të autorëve të botuar prej tyre, por gjithashtu ndajnë me ta "detyrimet dhe përgjegjësitë" e këtyre të fundit, për shkak se ndihmojnë autoritetet me një medium për shprehjen e ideve të tyre. Me kushtin që të respektohen kërkesat e paragrafit 2, neni nuk i përjashton botuesit nga penalizimi për botimin e një teksti autori i të cilit i ka shpërfillur këto "detyrime dhe përgjegjësi", madje edhe kur botuesi nuk ndan personalisht opinionet e shprehura të autorit (*Orban dhe Të tjerë k. Francës*, § 47, me referenca të mëtejshme).

310. Një çështje tjetër kishte të bënte me një dënim të trefishtë për shpifje në lidhje me një parti të ekstremit të djathtë dhe kryetarin e saj: autori dhe botuesi i një romani dhe drejtori botues i një gazete, pas shtypjes së një peticioni duke cituar pasazhet fyese dhe duke protestuar kundër dy dënimeve të para. Gjykata vendosi që, përveç dy dënimeve të para, ajo e drejtorit botues të gazetës ishte në përputhje me nenin 10, duke pasur parasysh se nuk dukej e paarsyeshme të konsiderohej se i kishte tejkalar kufijtë e "provokimit" të lejueshëm duke riprodhuar pasazhe shpifëse (*Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 66).

311. Në një tjetër çështje për dënimin me burg (por në periudhë prove) të një drejtori gazete për publikimin e një artikulli shpifës për dy gjyqtarë, Gjykata theksoi se si drejtor gazete, kërkuesi kishte fuqinë dhe detyrimin që të garantonte se debati politik të mos degjeneronte në fyerje apo sulme personale (*Belpietro k. Italisë*, § 41).

312. Megjithatë, "për shkak të natyrës së veçantë të Internetit, 'detyrimet dhe përgjegjësitë' që i ngarkohen portalit të internetit për qëllimet e nenit 10 mund të dallojnë në njëfarë mase nga ato të botuesit tradicional, për sa i përket përmbajtjes së palëve të treta" (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 113; shih edhe *Orlovskaya Iskra k. Ruisë*, § 109), fakti i ofrimit të një forumi për ushtrimin e lirisë së shprehjes duke i mundësuar publikut që të japë informacion dhe ideve në internet duhet të vlerësohet në dritën e parimeve të zbatueshme për shtypin (*Magyar Tartalomsgazdálkodók Egyesülete dhe Index.hu Zrt k. Hungarisë*, § 61)¹¹.

¹¹ Për përgjegjësitë e ndërmjetësve në internet, shih Kapitullin "Liria e Shprehjes dhe Interneti" më poshtë.

VI. Mbrojtja e burimeve gazetareske

A. Parime të përgjithshme

313. Mbrojtja e burimeve gazetareske është një nga gurët e themelit të lirisë së shprehjes. Pa një mbrojtje të tillë, burimet mund të frenohen dhe të mos ndihmojnë shtypin në informimin e publikut për çështjet me interes publik. Si rezultat, mund të minohet roli jetik i shtypit si "rojtat publik" dhe të cenohet aftësia e shtypit për të dhënë informacion të saktë dhe të besueshëm (*Ressiot dhe Të tjerë k. Francës*, § 99; *Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 39; *Roemen dhe Schmit k. Luksemburgut* § 57; *Ernst dhe Të tjerë k. Belgjikës*, § 91; *Tillack k. Belgjikës*, § 53).

314. Dy qëllimet legjitime që evokohen shpesh për të justifikuar ndërhyrjen në mbrojtjen e burimeve janë "siguria kombëtare" dhe "për të parandaluar zbulimin e informacionit të marrë në besim". "Parandalimi i prishjes së rendit", "parandalimi i krimit" dhe "mbrojtja e të drejtave të të tjerëve" janë evokuar gjithashtu në disa çështje të kësaj natyre.

315. Duke pasur parasysh rëndësinë e mbrojtjes së burimeve gazetareske për lirinë e shtypit në një shoqëri demokratike dhe efektin potencialisht frenues që ka një urdhër për zbulim burimi të ushtrimit në kësaj të drejte, ndërhyrja nuk mund të jetë në pajtim me nenin 10 të Konventës, përveç se kur ekziston një arsye më të rëndësishme në interes të publikut (*Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 39; *Weber dhe Saravia k. Gjermanisë (vend.)*, § 149; *Financial Times Ltd dhe Të tjerë k. the Mbretërisë së Bashkuar*, § 59; *Tillack k. Belgjikës*, § 53).

Po kështu, kufizimet në konfidencialitetin e burimeve gazetareske kërkojnë shqyrtimin më të kujdesshëm të mundshëm nga ana e Gjykatës (*Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 39-40).

316. Konfidencialiteti i burimeve gazetareske ka dy aspekte: përfshin jo vetëm vetë gazetarët, por sidomos edhe burimet që ndihmojnë shtypin të informojë publikun për çështje me interes publik (*Stichting Ostade Blade k. Vendeve të Ulëta* (vend.), § 64; *Nordisk Film & TV A/S k. Danimarkës* (vend.)).

317. Gjykata ka theksuar se e drejta e gazetarëve për të mos zbuluar burimet e tyre nuk mund të konsiderohet si privilegj i thjeshtë që jepet ose hiqet në varësi të ligjshmërisë ose paligjshmërisë së burimeve të tyre, por është pjesë e pandashme e së drejtës për informim që duhet trajtuar me kujdesin maksimal (*Nagla k. Letonisë*, § 60; *Tillack k. Belgjikës*, § 65).

B. Përkufizime, fusha e zbatimit

318. Në çështjet në lidhje me mbrojtjen e burimeve gazetareske, Gjykata shpesh i referohet Rekomandimit nr. R(2000)7 për të drejtën e gazetarëve për të mos zbuluar burimet e tyre të informacionit, i miratuar nga Komiteti i Ministrave i Këshillit të Evropës më 8 mars 2000 (shih, midis autoriteteve të tjera, *Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ulëta* [DhM], § 44; *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 86).

319. Kështu, kuptimi i Gjykatës për konceptin e "burimit" gazetaresk është "çdo person që i jep informacion gazetarit". Për më tepër, sipas Gjykatës, shprehja "informacioni që identifikon një burim" përfshin - për aq sa mund të çojë në zbulimin e burimit - jo vetëm "rrethanat faktike të marrjes së informacionit nga një burim prej gazetarit", por edhe "përmbajtjen e papublikuar të informacionit që burimi i jep gazetarit" (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 45; *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 86).

320. Në një çështje lidhur me një urdhër që një kompani televizive t'i dorëzonte policinë pamje të pashfaqura që implikonin individë të dyshuar për pedofili, Gjykata vuri në dukje se pari se gazetari kishte punuar i

maskuar dhe se personat që flisnin me të nuk kishin dijeni se ai ishte gazetar. Meqenëse personat pjesëmarrës në program nuk kishin ndihmuar me vullnetin e tyre të lirë shtypin në informimin e publikut për çështje me interes publik, ata nuk mund të konsideroheshin si burime të informacionit gazetaresk në kuptimin tradicional. Përkundër këtij konstatimi, Gjykata vendosi që vendimi i kontestuar nga gjykatat vendase përbënte një ndërhyrje në kuptimin e nenit 10 § 1 të Konventës. Në vendimin e saj, Gjykata pranoi mundësinë që neni 10 i Konventës mund të jetë i zbatueshëm në një situatë të tillë dhe vuri në dukje se një dorëzim i detyrueshëm i materialit kërkimor mund të ketë efekt frenues në ushtrimin e lirisë gazetareske të shprehjes (*Nordisk Film & TV A/S k. Danimarkës* (vend.)).

321. Në një çështje lidhur me bastisjen e ambienteve të një reviste pas publikimit të një letre që merrte përgjegjësinë për një sulm me bombë, Gjykata vërejti se bastisja synonte të hetonte një krim të rëndë dhe të parandalonte sulme. Gjykata theksoi se informatori i revistës, i cili po kërkonte publicitet për sulmet, nuk gëzonte të njëjtën mbrojtje si ajo që u njihet "burimeve" (*Stichting Ostade Blade k. Vendeve të Ullëta* (vend.)).

C. Format dhe proporcionaliteti i ndërhyrjes

1. Urdhrat për zbulimin e burimeve

322. Gjykata ka vërejtur se urdhrat për zbulimin e burimeve kanë ndikim potencialisht dëmtues jo vetëm te burimi, identiteti i të cilit mund të zbulohet, por edhe te gazeta ose publikime të tjera të cilave u drejtohet urdhri, reputacioni i të cilave mund të reduktohet në sytë e burimeve potenciale në të ardhmen dhe në sytë e publikut që kanë interes në marrjen e informacionit përmes burimeve anonime (*Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ullëta* [DhM], § 89; *Financial Times Ltd dhe Të tjerë k. the Mbretërisë së Bashkuar*, § 70).

323. Në një çështje në të cilin një gazetar u ndalua me qëllim që të detyrohej të zbulonte burimin e tij të informacionit në një hetim penal për trafik armësh, Gjykata shfaqti habinë se sa shumë ishin angazhuar autoritetet vendase për të mësuar identiteti i burimit. Masa të tilla të skajshme vetëm sa dekurajojnë personat që kanë informacione të vërteta dhe të sakta për keqberjet që t'i bëjnë të ditura në të ardhmen dhe t'i ndajnë ato me shtypin (*Voskuil k. Vendeve të Ullëta*, § 71).

2. Kontrolllet

324. Gjykata ka vendosur në disa çështje se kontrolli që kryhet për të zbuluar burimin e gazetarit, edhe kur rezulton i pasuksesshëm, është masë më drastike sesa urdhri për të treguar identitetin e burimit. Arsyeja është se hetuesit që bastisin vendin e punës së gazetarit pa njoftim dhe të pajisur vendimin e kontrollit kanë kompetenca shumë të gjera hetuese sepse, për nga vetë përkufizimi, ata kanë akses në të gjithë dokumentacionin që posedon gazetari (*Roemen dhe Schmit k. Luksemburgut*, § 57; *Ernst dhe Të tjerë k. Belgjikës*, § 103; *Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, §§ 57-59).

325. Në çështjen *Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, masa e kontestuar kishte disa aspekte: kontrollin në ambientet e punës së kërkuesve, kopjimin e disqeve të jashtme të të gjithë kompjuterëve të gazetarëve duke marrë të dhënat, si edhe mbajtjen e këtyre disqeve nga prokuroria. Gjykata u shpreh se kjo kërcënon mbrojtjen e burimit shumë më tepër se një urdhër që detyron zbulimin e informatorëve. Autoritetet morën pa dallim të gjitha të dhënat që gjendeshin në softuerë, duke marrë informacion që nuk kishte lidhje me aktet në fjalë.

Në këndvështrimin e Gjykatës, kjo ndërhyrje jo vetëm që mund të kishte pasoja shumë negative të marrëdhëniet e kërkuesve me të gjithë burimet e tyre, por mund të kishte edhe efekt frenues të fortë te gazetarët e tjerë apo sinjalizuesit e punësuar nga Shteti, si dhe mund t'i dekurajonte që të denonconin çdo parregullsi apo veprime të diskutueshme të autoriteteve publike (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, §§ 73-74;

Roemen dhe Schmit k. Luksemburgut, § 57; *Nagla k. Letonisë*, ku u kryen kontrolle urgjente në shtëpinë e një gazetareje, duke sekuestruar pajisjet elektronike me të dhëna për burimet e saj).

3. Mbikëqyrja e përqendruar e gazetarëve për të identifikuar burimet e tyre

326. Në një çështje për mbikëqyrjen e gazetarëve dhe urdhrin që të dorëzonin dokumente të cilat mund të rezultojnë në identifikimin e burimeve të tyre, Gjykata vuri në dukje, së pari, se çështja karakterizohej pikërisht nga mbikëqyrja e përqendruar e gazetarëve për të përcaktuar se nga e kishin marrë informacionin (*Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ullëta*, § 97). Çështja që u ngrit ishte nëse statusi i gazetarit (të kërkuesve) kërkonte garanci të veçanta për të siguruar mbrojtje adekuata të burimeve të tyre. Gjykata theksoi sidomos se mbikëqyrja e përqendruar e gazetarëve ishte autorizuar pa një shqyrtim paraprak nga një organ i pavarur që ka kompetencën për ta parandaluar apo për t'i dhënë fund mbikëqyrjes.

Gjykata çmoi se shqyrtimi *post factum* ishte i pamjaftueshëm, sepse konfidencialiteti i burimeve gazetareske nuk mund të rivendoset pasi shkatërrohet. Gjithashtu, Gjykata gjeti shkelje të nenit 8 të Konventës të parë bashkërisht me nenin 10 (§ 98).

327. Në një tjetër çështje, masat e mbikëqyrjes kishin për qëllim identifikimin dhe parandalimin e një kërcënimi duke mbajtur në minimumin e pashmangshëm zbulimin e burimeve gazetareske. Gjykata vuri në dukje se masa nuk pati qëllim monitorimin e gazetarëve; përgjithësisht, autoritetet konstatojnë se biseda e një gazetari monitorohej vetëm pasi të analizojnë telekomunikimet e përgjuara, nëse ka. Në këndvështrimin e Gjykatës, për sa kohë që masat e mbikëqyrjes nuk synonin direkt zbulimin e burimeve gazetareske, ndërhyrja në lirinë e shprehjes përmes monitorimit strategjik nuk mund të cilësohet si veçanërisht e rëndë (*Weber dhe Saravia k. Gjermanisë* (vend.), § 151).

4. Urdhri për të paraqitur prova në një çështje penale ku akuzohet burimi

328. Në çështjen *Becker k. Norvegjisë*, kur një gazetar u urdhërua të jepte dëshmi kundër një burimi që ishte zbuluar vetë, Gjykata çmoi se urdhri nuk justifikohet nga ndonjë kërkesë thelbësore në interesin publik (§ 83). Gjykata vlerësoi se aktpadia ndaj burimit për shfrytëzimin e kërkuesit si mjet për të manipuluar tregun ishte relevante për vlerësimin e proporcionalitetit. Ama, vuri në dukje se qëllimi dashakeq i burimit kishte peshë të kufizuar në momentin kur u lëshua urdhri për të dëshmuar (§ 77).

D. Garancitë procedurale

329. Nisur nga rëndësia jetike që ka për lirinë e shtypit mbrojtja e burimeve gazetareske dhe e informacionit që mund të çojë në identifikimin e tyre, çdo ndërhyrje në të drejtën e mbrojtjes së burimeve të tilla duhet të shoqërohet me garanci procedurale ligjore në përpjesëtim me rëndësinë e parimit në fjalë (*Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ullëta* [DhM], § 88).

330. Mbi të gjitha, ndër këto garanci është edhe ajo e shqyrtimit nga një gjyqtar apo organ tjetër vendimmarrës i pavarur dhe i paanshëm. Shqyrtimi duhet të kryhet nga një organ i ndarë nga ekzekutivi dhe palët e tjera të interesuara, që gëzojnë kompetencën të përcaktojnë nëse interesi publik e tejkalon parimin e mbrojtjes së burimeve gazetareske para se të bëhet dorëzimi i materialeve të tilla dhe që të parandalojnë aksesin e panevojshëm në informacione që mund të zbulojnë identitetin e burimeve (*Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ullëta* [DhM], § 90). Në këndvështrimin e Gjykatës, shqyrtimi i pavarur së paku para aksesit dhe përdorimit të materialeve të marra duhet të jetë i mjaftueshëm për të përcaktuar nëse lind ndonjë problematikë konfidencialitetit dhe, nëse po, nëse në rrethanat e veçanta të çështjes interesi publik i evokuar nga autoritetet hetuese apo proceduese tejkalon interesin e përgjithshëm publik të mbrojtjes së burimit. Në këndvështrimin e

Gjykatës është e qartë se rishikimi pavarur që kryhet vetëm pas dorëzimit të materialeve që mund të zbulojnë këto burime minon vetë thelbin e së drejtës së konfidencialitetit (*po aty*, § 91; shih edhe *Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 98).

331. Gjykata shtoi se nisur nga natyra parandaluese e një rishikimi të tillë, gjyqtari ose çdo organ tjetër i pavarur dhe i paanshëm duhet të jetë në pozitën që të peshojë rreziqet potenciale dhe interesat përkatëse para marrjes së materialit që kërkohet të zbulohet, në mënyrë që të vlerësohen siç duhet argumentet e autoriteteve që kërkojnë zbulimin. Vendimi duhet të merret mbi kritere të qartë, duke analizuar edhe nëse një masë më pak ndërhyrëse mjafton që të prevalojë interesi publik i konstatuar. Gjyqtari apo çdo autoritet tjetër duhet të ketë diskrecionin që të refuzojë lëshimin e një urdhri zbulimi, ose të lëshojë një urdhër të kufizuar apo të cilësuar me qëllim që të mbrohet moszbulimi i burimeve, pavarësisht nëse janë specifikisht të emërtuar në materialin e bllokuar, mbi bazën/shkakun se përcjellja e materialeve të tilla krijon rrezikun e madh të komprometimit të identitetit të burimeve gazetareske. Në situata urgjence, duhet të ekzistojë një procedurë që - para shfrytëzimit të materialit nga ana e autoriteteve - të identifikojë dhe të izolojë informacionin që mund të çojë në identifikimin e burimeve nga informacioni që nuk mbart këtë rrezik (*Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ulëta* [DhM], § 92).

VII. Parandalimi i përhapjes së informacionit të marrë me konfidencialitet

A. Parime të përgjithshme

332. Parandalimi i përhapjes së informacionit të marrë në konfidencialitet është evokuar para Gjykatës për lloje të ndryshme përmbajtjeje, qoftë "publike" apo "private", si edhe për informacion ushtarak (*Hadjianastassiou k. Greqisë*, § 45; *Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 62); informacion konfidencial lidhur me taksat (*Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 52); informacioni i marrë nga një hetim gjyqësor¹² (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 55); mbrojtja e korrespondencës diplomatike (*Stoll k. Zvicrës* [DhM]); raportet konfidenciale nga shërbimet e sigurisë kombëtare (*Vereniging Weekblad Bluf! k. Vendeve të Ullëta*); konfidencialiteti mjekësor (*Éditions Plon k. Francës*); apo informacioni tregtare, duke ftuar diskutim mbi praktikat e biznesit në një fushë të caktuar të aktivitetit (*Herbai k. Hungarisë*, §§ 41-43).

333. Gjykata e çmon të përshtatshme që të bëjë një interpretim të frazës "parandalimi i zbulimit të informacionit të marrë në konfidencialitet" që përdoret në nenin 10 § 2 të Konventës, i cili përfshin informacionin konfidencial të përhapur nga personi që ka detyrimin e ruajtjes së konfidencialitetit apo nga një palë e tretë dhe sidomos nga gazetari (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 61).

334. Liria e shtypit merr rëndësi edhe më të madhe në rrethanat ku aktivitetet dhe vendimet e Shtetit i shpëtojnë vëzhgimit demokratik ose gjyqësor për shkak të natyrës së tyre konfidenciale ose sekrete. Në një kontekst të tillë, zbulimi i informacionit që mban Shteti luan rol shumë të rëndësishëm në një shoqëri demokratike, sepse i mundëson shoqërisë civile të kontrollojë veprimet e qeverisë së cilës i ka besuar mbrojtjen e interesave të veta (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 48; *Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 110).

335. Në këtë kontekst, Gjykata iu referua parimit të miratuar brenda Këshillit të Evropës ku rregulli është publikimi i dokumenteve dhe klasifikimi është përjashtimi, si edhe Rezolutës 1551 (2007) të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës për aspektet e procesit të rregullt në çështjet penale lidhur me spiunazhin dhe përhapjen e sekreteve shtetërore (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], §§ 40-41).

336. Gjykata ka vënë në dukje dallimet mes Shteteve Anëtare lidhur me rregullat për ruajtjen e informacioneve konfidenciale dhe sekrete, si edhe për aktet e procedimit që bien ndesh me këtë qëllim. Gjykata thekson se Shtetet mund të pretendojnë njëfarë hapësire vlerësimi në këtë sferë (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 107).

337. Dënimi i një gazetari për zbulimin e informacionit të cilësuar konfidencial apo sekret mund të dekurajojë profesionistët e medias që të informojnë publikun për çështje me interes publik. Si rezultat, shtypi nuk arrin më të luajë rolin jetik si "rojtari publik" dhe aftësia e shtypit për të dhënë informacion të saktë dhe të besueshëm mund të dëmtohet (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 110).

338. Sipas jurisprudencës së gjerë të Gjykatës, është e panevojshme të parandalohet zbulimi i informacionit pasi bëhet publik (*Weber k. Zvicrës*, § 49) ose resht së qeni konfidencial (*Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 66-70; *The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2)*, §§ 52-56).

339. Gjykata çmon se për etikën e gazetarisë, dy aspekte duhen marrë parasysh kur vlerësohet sjellja e gazetarit: mënyra se si gazetari e ka siguruar informacionin konfidencial dhe forma e artikujve të kontestuar (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 140).

¹² Shih Kapitullin "Mbrojtja e autoritetit dhe paanshmërisë së sistemit të drejtësisë dhe liria e shprehjes: e drejta e lirisë së shprehjes në kontekstin e proceseve gjyqësore dhe pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik" më poshtë.

B. Kriteret e vlerësimit

340. Në mjaft çështje lidhur me zbulimin nga gazetarët të informacionit konfidencial apo informacionit lidhur me çështje të sigurisë publike, Gjykata u shpreh se masat e Shtetit u ngritën në nivelin e ndërhyrjes në lirinë e shprehjes së gazetarëve (*Gîrleanu k. Rumanisë*, §§ 71-72; *Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës*, § 22; *Dammann k. Zvicrës*, § 28).

341. Gjatë vlerësimit të nevojës për një ndërhyrje specifike në ushtrimin e të drejtës së shprehjes, Gjykata mban parasysh disa kriteret, konkretisht vlerësimin e interesave konkurruese, sjelljen e kërkuesit, shqyrtimin e kryer nga gjykatat vendase dhe proporcionalitetin e masës së dënimit të dhënë (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 112).

342. Gjatë vlerësimit të interesave përkatëse, Gjykata shqyrton së pari nëse përmbajtja e dokumentit në fjalë është në gjendje të kontribuojë në një debat me interes publik (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], §§ 118-124). Nëse po, mban parasysh natyrën e interesave – nëse janë publike apo të tjera – që duhet të peshohen përkundër interesit publik për t'u informuar në lidhje me dokumentet e kontestuara (*po aty*, §§ 115-116). Në këtë kontekst, Gjykata i është referuar interesave të tilla si ruajtja e besimit të qytetarëve te autoritetet kombëtare në fjalë (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 63).

343. Gjithashtu, Gjykata i jep njëfarë peshe edhe faktit nëse përmbajtja e dokumentit ka qenë plotësisht e panjohur për publikun (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 113).

1. Kontributi në një debat publik mbi një çështje me interes të përgjithshëm

344. Në kontekstin e çështjeve lidhur me parandalimin e përhapjes së informacionit të marrë në konfidencialitet, Gjykata ka vlerësuar ndër të tjera aspektet më poshtë si të lidhura me çështjen e interesit të përgjithshëm: zbulimin e shkresave që kanë peshë në çështje si ndarja e pushteteve, sjellja e papërshtatshme e politikanëve të lartë dhe qëndrimi i qeverisë ndaj brutalitetit policor (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 88); lidhjet ndërmjet forcave të armatosura dhe politikës së përgjithshme të një shteti (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 56); publikimin lidhur me proceset penale dhe funksionimin e sistemit të drejtësisë në përgjithësi (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 63; *A.B. k. Zvicrës*, § 47; *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 42); deklaratat lidhur me procese penale për vrasje me dashje të sjellë me nismë të personave që kanë marrë sëmundje pasi janë vaksinuar kundër hepatitit B (*Mor k. Francës*, § 53); çështja e kompensimit për viktimat e Holokaustit lidhur me pasuri të papretenduara që janë depozituar në llogaritë bankare në Zvicër (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 118).

345. Gjithashtu, Gjykata është shprehur se fjala e lirë në vendin e punës mbron jo vetëm komentet që haptazi kontribuojnë në një debat mbi një çështje publike, por edhe se informacioni për një praktikë profesionale që përhapet në internet brenda një rrethi specifik profesionistësh ku ftohen të diskutojnë për praktikat e biznesit të audiencës, nuk mund të përjashtohen nga fushëveprimi i nenit 10 (*Herbai k. Hungarisë*, § 43).

2. Sjellja e personit përgjegjës për përhapjen e informacionit

346. Për etikën e gazetarisë, Gjykata është shprehur deri tani se mban parasysh dy aspekte kur vlerëson sjelljen e gazetarit: mënyrën se si gazetari e ka siguruar informacionin konfidencial dhe formën e artikujve të kontestuar (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 140).

347. Më konkretisht, Gjykata çmon se mënyra se si një person e merr informacionin që cilësohet konfidencial ose sekret mund të ketë njëfarë peshe në baraspeshimin e interesave që kryhet në kuadrin e nenit 10 § 2 (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 141).

348. Në një çështje ku kërkuesi ishte dënuar për përhapjen e informacionit sekret ushtarak në kuadrin e një hetimi gazetaresk, Gjykata vuri në dukje se kërkuesi nuk ishte pjesëtar i forcave të armatosura të cilat duhet të zbatojnë disa "detyra" dhe "përgjegjësi" specifike (*Gîrleanu k. Rumanisë*, § 90). Gjithashtu, nënvizoi se kërkuesi/gazetari nuk e kishte marrë informacionin me mjete të paligjshme, as nuk kishte bërë përpjekje aktive për ta marrë (*po aty*, § 91).

349. Në një çështje ku kërkuesi kishte përgjuar biseda që nuk i takonin, përfshirë komunikime të policisë, Gjykata theksoi se koncepti i gazetarisë së përgjegjshme kërkon që kurdo që gazetari i bën bisht detyrimin që të respektojë të drejtën penale të zakonshme, gazetari duhet të jetë i vetëdijshëm se mund të përballlet me sanksione ligjore, edhe të natyrës penale madje (*Brambilla dhe Të tjerë k.. Italisë*, § 64).

350. Kjo vlen edhe për rastet kur gazetari përdor marifete, kërcënime apo mjete të tjera për t'i bërë presion një personi tjetër që ky të zbulojë informacionin e dëshiruar (*Dammann k. Zvicrës*, § 55).

351. Sidoqoftë, fakti që kërkuesi nuk kreu akte të paligjshme në këtë drejtim nuk është patjetër faktor vendimtar në vlerësimin nëse ka respektuar detyrat dhe përgjegjësitë e veta (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 144; *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 52).

3. Shqyrtimi i gjykatave vendase

352. Gjykata ka theksuar se nuk është roli i saj që të zëvendësojë Shtetet Palë të Konventës në përcaktimin e interesave kombëtare të tyre, sferë kjo që tradicionalisht është pjesë e bërthamës së sovranitetit të një Shteti. Megjithatë, konsideratat lidhur me paanshmërinë e proceseve gjyqësore duhen pasur parasysh gjatë shqyrtimit të ndërhyrjes në kontekstin e ushtrimit të të drejtave të njeh neni 10 (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 64; *Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 137).

Për shembull, zbatimi krejtësisht formal i konceptit të "konfidencialiteti" në atë masë sa që gjykatat vendase nuk kanë konsideruar përmbajtjen materiale të dokumenteve konfidenciale gjatë peshimit të interesave që lindin, bëhet pengesë për gjykatat vendase gjatë shqyrtimit nëse ndërhyrja në të drejtat e mbrojtura nga neni 10 i Konventës është e justifikuar (*Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, §§ 64-66).

Po kështu, lidhur me mbikëqyrjen gjyqësore të masës së dhënë, Gjykata mban parasysh faktin se gjykatat vendase, në analizën e tyre, nuk kanë marrë parasysh elementët specifikë të sjelljes së kërkuesit; gjithashtu, gjykatat vendase nuk kanë verifikuar nëse informacioni në fjalë mundet vërtet të përbëjë kërcënim për strukturat ushtarake. Pra, gjykatat vendase nuk kanë peshuar interesat, konkretisht interesin për ruajtjen e konfidencialitetit të dokumenteve në fjalë përkundër interesit të hetimit gazetaresk dhe interesit të publikut që të informohet mbi informacionin e rrjedhur dhe, ndoshta, edhe mbi përmbajtjen aktuale të dokumenteve (*Gîrleanu k. Rumanisë*, § 95).

4. Proporcionaliteti i masës së dënimit

353. Gjykata ka theksuar se autoriteteve kombëtare u duhet lënë njëfarë hapësire vlerësimi kur bëhet fjalë për sigurinë kombëtare dhe për sanksionet penale si rezultat i zbulimit të informacionit të klasifikuar ushtarak (*Hadjianastassiou k. Greqisë*, § 47).

354. Gjykata konstatoi shkelje të nenit 10 të Konventës edhe në një çështje mase të ulët gjobe të vendosur për një hetim gazetaresk. Gjykata nënvizoi faktin se dënimi i një personi mundet që në disa raste të jetë më i rëndësishëm sesa vetë masa e ulët e dënimit. Për më tepër, penaltetet ndaj kërkuesit synonin që ai të mos publikonte dhe përhapte informacionin e klasifikuar. Por, në këndvështrimin e Gjykatës, pas deklasifikimit të

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

dokumenteve, vendimi nëse të vendoseshin penalitete duhej të ishte peshuar më tërësisht (*Gërleanu k. Rumanisë*, § 98).

VIII. Mbrojtja e posaçme për sinjalizuesit dhe për denoncimin e parregullsive të supozuara të zyrtarëve publikë

355. Neni 10 i Konventës zbatohet për deklarata që synojnë të tërheqin vëmendjen në sjellje të paligjshme apo moralisht të pahijshme, prandaj jurisprudenca e Gjykatës ofron mbrojtje të posaçme për deklarata të tilla. Në këtë kontekst ekzistojnë dy kategori të qarta: sinjalizuesit dhe denoncimi i sjelljeve të parregullta të zyrtarëve shtetërorë apo nëpunësve civilë (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], §§ 80-84). Dallimi ka bërë të mundur identifikimin e kritereve për mbrojtje të posaçme në kuadrin e nenit 10 të Konventës.

Lidhur me kategorinë e parë të çështjeve, qëllimi legjitim që ndiqet ka të bëjë kryesisht me parandalimin e zbulimit të informacionit të marrë në konfidencialitet dhe/ose mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, ndërsa për kategorinë e dytë, qëllimi legjitim që ngrihet më shpesh si arsye është mbrojtja e reputacionit dhe të të drejtave të të tjerëve.

Më poshtë përmbledhen dy veçoritë kryesore dalluese të këtyre dy kategorive.

356. Së pari, statusi i sinjalizuesve patjetër nënkupton një marrëdhënie pune dhe ngre çështjen besnikërisë, rezervimit dhe diskrecionit të punëmarrësve ndaj punëdhënësit (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 70), kurse lloji i marrëdhënies nuk është domosdo kusht për denoncimin e parregullsive.

357. Së dyti, denoncimi ka të bëjë gjithmonë me një zyrtar shtetëror (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 80; *Zakharov k. Rusisë*; *Siryk k. Ukrainës*; *Sofranschi k. Moldavisë*), ndërsa sinjalizimi jo domosdo ka të bëjë me sjelljen e nëpunësve civilë. Jo më kot Gjykata ka çmuar se mbrojtja për sinjalizuesit mund të jepet për punonjësit si në sektorin privat edhe në atë publik (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 8; *Bucur dhe Toma k. Rumanisë*, § 7; *Langner k. Germany*, § 6). Për shembull, lidhur me shkarkimin nga puna të një infermiereje për depozitim të një kallëzimi për mangësi në kujdesin që ofronte punëdhënësi i saj, një shoqëri me përgjegjësi të kufizuar me shumicën e kuotave të zotëruara nga Berlin Land, Gjykata specifikoi se mbrojtja në fjalë zbatohet edhe kur marrëdhëniet mes punëdhënësit dhe punëmarrësit disiplinohen nga e drejta private (si në këtë rast) (*Heinisch k. Gjermanisë*, § 44).

358. Në këtë kontekst, Gjykata i është referuar Rezolutës 1729 (2010) të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Sinjalizuesve, që theksonte rëndësinë e sinjalizimit – nga individë që japin alarmin me qëllim ndalimin e praktikave të parregullta që vënë qytetarët në rrezik - si një mundësi për të forcuar llogaridhënien dhe luftën ndaj korrupsionit dhe keqadministrimit, si në sektorin publik edhe atë privat. Ajo i ftonte të gjitha Shtetet Anëtare që të rishikojnë legjislacionin lidhur me mbrojtjen e sinjalizuesve (*Heinisch k. Gjermanisë*, § 37).

A. Mbrojtja e sinjalizuesve

359. Gjykata çmon se punëmarrësit i detyrohen punëdhënësit të tyre detyrimin e besnikërisë, rezervimit dhe diskrecionit, sidomos në rastin e nëpunësve civilë, nisur nga vetë natyra e shërbimit civil që detyron nëpunësit civilë të jenë besnikë dhe diskretë (*Ahmed dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 56; *De Diego Nafria k. Spanjës*, § 37).

360. Nisur nga roli që luajnë gazetarët në një shoqëri demokratike, detyrimi për diskrecion ndaj punëdhënësit të tyre nuk mund të thuhet se ka të njëjtën peshë, sepse vetë natyra e funksioneve të tyre kërkon përhapjen e informacioneve dhe ideve (*Wojtas-Kaleta k. Polonisë*, § 46; *Matúz k. Hungarisë*, § 39). Gjithashtu, kur gazetari

është i punësuar në një operator radioteleviziv publik, detyrimi i tij për besnikëri dhe vetëpërmbytje duhet të peshohet përkundër karakterit publik të vetë transmetuesit publik (*po aty*, § 39; *Wojtas-Kaleta k. Polonisë*, § 47).

361. Megjithatë, Gjykata është shprehur se disa nëpunës civilë mund të bien në kontakt me informacion të brendshëm gjatë ushtrimit të detyrave të tyre, qoftë edhe informacion sekret, përhapja ose publikimi i të cilit do të merrte interes të fortë publik. Prandaj, çmon se në rrethana të caktuara duhet t'i jepet mbrojtje nëpunësit civil apo punonjësit publik që sinjalizon për praktika të paligjshme apo të parregullta në vendin e punës. Rasti tipik është kur punonjësi apo nëpunësi civil është i vetmi person ose është pjesë e një kategorie të vogël personash që mund të dinë se çfarë po ndodh në punë, prandaj është në pozitë më të mira për të vepruar në dobi të interesit publik duke vënë në dijeni punëdhënësit apo publikun e gjerë (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 72; *Marchenko k. Ukrainës*, § 46; *Heinisch k. Gjermanisë*, § 63). Me fjalë të tjera, Gjykata çmon se sinjalizimi që bën një kërkues për praktikën të supozuara të paligjshme nga punëdhënësi i vet meriton mbrojtje të posaçme nën nenin 10 të Konventës (*Langner k. Germany*, § 47; *Heinisch k. Gjermanisë*, § 43).

362. Gjykata çmoi se informacioni në fjalë i duhej treguar fillimisht eprorit të personit ose një autoriteti apo organi tjetër përgjegjës. Në këtë drejtim, vetëm kur kjo është praktikisht e pamundur mundet që informacioni t'i bëhet i ditur publikut si mjet i fundit (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 73; *Haseldine k. Mbretërisë së Bashkuar*, vendim i Komisionit). Gjithashtu, Gjykata duhet të mbajë parasysh nëse kërkuesi kishte në dispozicion ndonjë mjet efikas për të ndrequr keqbërjen që synoi të zbulonte. Për ilustrim, në çështjen *Bucur dhe Toma k. Rumanisë*, Gjykata çmoi se bërja publike e informacionit ishte e justifikuar, meqë nuk parashikohej ndonjë procedurë zyrtare në këtë fushë, aq më tepër që kërkuesi i kishte vënë në dijeni eprorët për shqetësimet e tij dhe kishte kontaktuar me një deputet i cili ishte anëtar i komisionit parlamentar përgjegjës për mbikëqyrjen e shërbimit ku punonte. Po kështu, në çështjen *Matúz k. Hungarisë*, Gjykata vuri në dukje se libri që zbuloi informacionin në fjalë ishte publikuar vetëm pasi kërkuesi ishte përpjekur pa sukses që t'i ankohej punëdhënësit për censurën e pretenduar (§ 47); përkundrazi, në një çështje ku kërkuesi, një oficer ushtarak, i kishte dërguar e-mail Inspektoratit të Përgjithshëm të Administrimit të Brendshëm të ushtrisë ku kritikonte një komandant për keqpërdorim të fondeve, Gjykata mbajti parasysh ndër të tjera se kërkuesi nuk kishte respektuar zinxhirin e komandës dhe rrjedhimisht i mohoi eprorit direkt mundësinë që të hetonte mbi vërtetësinë e akuzave (*Soares k. Portugalisë*, § 48).

363. Në çështjen *Guja k. Moldavisë* [DhM], Gjykata identifikoi pesë kritere për të vlerësuar proporcionalitetin e ndërhyrjes në lirinë e shprehjes së sinjalizuesve (§§ 74-78).

364. Së pari, vëmendje e veçantë i duhet kushtuar interesit publik nga zbulimi i informacionit (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 74): mangësitë që shfaqin një institucion privat i kujdesit shëndetësor në rastin në fjalë (*Heinisch k. Gjermanisë*, § 3); përvetësimi i fondeve publike (*Marchenko k. Ukrainës*, § 10); sjellja e papërshtatshme e zyrtarëve të lartë që ishte paragjyqese për themelet demokratike të Shtetit apo qëndrimi i Qeverisë kundrejt brutalitetit policor. Në këtë kontekst, Gjykata u shpreh se në një shoqëri demokratike ekzistojnë çështje shumë të rëndësishme për të cilat publiku ka interes të legjitim të informohet (*Bucur dhe Toma k. Rumanisë*, § 103; *Guja k. Moldavisë* [DhM], § 88).

Po kështu, në mjaft çështje lidhur me pavarësinë dhe paanshmërinë e gjyqësorit, zbulimi i informacionit i shërben interesit publik. Në këndvështrimin e Gjykatës, këto çështje kanë të bëjnë me ndarjen e pushteteve: "Problematikat për ndarjen e pushteteve mund të paraqesin çështje shumë të rëndësishme në një shoqëri demokratike për të cilat publiku ka interes legjitim të informohet dhe që bien në objektin e debatit publik" (*Baka k. Hungarisë* [DhM], § 165; *Guja k. Moldavisë* [DhM], § 88). Për ilustrim, në çështjen *Kudeshkina k. Rosisë*, duke nënvizuar se kërkuesja kishte kritikuar publikisht sjelljen e zyrtarëve të ndryshëm dhe pretendonte se presionet mbi gjyqtarët ishin të zakonshme në gjykata, Gjykata, çmoi se ajo kishte ngritur një çështje shumë të

rëndësishme me interes publik, e cila duhet të jetë e hapur për debatin publik në një shoqëri demokratike (§ 94).

365. Faktori i dytë i rëndësishëm është që informacioni i zbuluar të jetë autentik (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 75). Liria e shprehjes mbart në vetvete detyrime dhe përgjegjësi, si dhe çdo person që vendos të zbulojë informacion duhet të verifikojë me kujdes, për aq sa e lejojnë rrethanat, që të jetë i saktë dhe i besueshëm (*Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 65; *Morissens k. Belgjikës*, vendim i Komisionit).

366. Së treti, është e nevojshme të peshohet dëmi (nëse ka) që ka pësuar autoriteti publik si rezultat i zbulimit të informacionit në fjalë dhe të vlerësohet nëse ky dëm tejkalonte interesin e publikut në marrjen e informacionit të zbuluar (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 76; *Hadjianastassiou k. Greqisë*, § 45).

Për ilustrim, interesi publik në zbulimin e informacionit lidhur me keqbërjet brenda shërbimit kombëtar të sigurisë apo praktikat e diskutueshme në forcat e armatosura është kaq i rëndësishëm në një shoqëri demokratike saqë e tejkalon interesin e ruajtjes së besimit publik në këto institucione (*Bucur dhe Toma k. Rumanisë*, § 115; *Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 63). Po kështu, edhe pse akuza se Prokuroria e Përgjithshme ka qenë objekt i ndikimit të paligjshëm mund të jetë efekt të fortë negativ te besimi publik në pavarësinë e këtij institucioni, prapë interesi publik në marrjen e këtij informacioni prevalon (*Guja k. Moldavisë* [DhM], §§ 90-91).

367. Faktori i katërt vendimtar është motivi që shtyn punëmarrësin të sinjalizojë (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 77). Në parim, sipas aktgjykimit në *Heinisch k. Gjermanisë*, ku Gjykata përdori të njëjtat terma si në Rezolutën 1729 (2010) të Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës, "sinjalizuesi konsiderohet se ka vepruar në mirëbesim nëse ka pasur shkaqe të arsyeshme të besojë se informacioni i zbuluar është e vërtetë, edhe pse më vonë rezulton e kundërta, si dhe me kusht që të mos ketë ndjekur ndonjë qëllim të paligjshëm apo joetik" (§ 80). Sidoqoftë, çdo veprim i motivuar nga inati apo antagonizmi personal apo nga pritshmëria për përfitime personale, përfshirë përfitimet monetare, nuk justifikon një nivel veçanërisht të fortë të mbrojtjes (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 77; *Haseldine k. Mbretërisë së Bashkuar*, vendim i Komisionit). Gjatë shqyrtimit të çështjes, Gjykata mban parasysh sidomos nëse punëmarrësi ka pasur ndonjë inat personal ndaj punëdhënësit apo ndaj ndonjë personi tjetër që mund të dëmtohet nga zbulimi i informacionit (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 93). Në këtë kontekst, Gjykata ka refuzuar të njohë mbrojtjen specifike që zakonisht u jepet sinjalizuesve në mjaft çështje që kanë të bëjnë me mosmarrëveshje pune apo ku kritika e kontestuar ndodh në kontekstin e konfliktit të interesave ndërmjet punëdhënësit dhe punëmarrësit (*Rubins k. Letonisë*, § 87; *Langner k. Germany*, § 47; *Aurelian Oprea k. Rumanisë*, §§ 69-70). Gjykata mban parasysh edhe rrethanën ku mirëbesimi i sinjalizuesit nuk atakohet në gjykatat vendase (*Wojtas-Kaleta k. Polonisë*, § 51; *Matúz k. Hungarisë*, § 44).

368. Kriteri i pestë dhe i fundit në shqyrtimin e proporcionalitetit të analizës kërkon një analizë të penaltetit që i është vendosur kërkuesit dhe pasojat e tij (*Guja k. Moldavisë* [DhM], § 78). Në këtë kontekst, në një çështje ku kërkuesit i ishte vendosur penalteti maksimal i parashikuar në ligj (ndërprerja e marrëdhënieve të punës pa kompensim), Gjykata çmoi se ky penalteti ishte tejet i ashpër, sidomos nisur nga mosha e kërkuesit dhe kohëzgjatja e punësimit të tij në kompani, ndërkohë që mund të ishin parashikuar penaltete disiplinore më të buta dhe më të përshtatshme (*Fuentes Bobo k. Spanjës*, § 49). Gjithashtu, duhet mbajtur parasysh edhe efekti frenues i penaltetit te punëmarrësit e tjerë të kompanisë, por edhe te punëmarrësit e tjerë të të njëjtit sektor, në rastet me publicitet mediatik të gjerë, ku ashpërsia e penaltetit mund t'i dekurajojë që të denoncojnë mangësi të tjera (*Heinisch k. Gjermanisë*, § 91).

Në një tjetër çështje, Gjykata çmoi se dënimi me burgim një vit nuk justifikohet dhe fakti që masa e dënimit ishte me kusht nuk e zhbënte këtë konkluzion, sidomos ngaqë vetë masa e dënimit nuk ishte shuar (*Marchenko k. Ukrainës*, §§ 52-53).

369. Gjykata çmon se parimet dhe kriteret më lart të shprehura në aktgjykimin e *Guja k. Moldavisë* [DhM], që kishte të bënte me një punonjës të sektorit publik, janë të transpozueshme edhe për marrëdhëniet e punës sipas të drejtës private dhe se ato zbatohen duke peshuar të drejtën e punëmarrësit për të sinjalizuar sjelljen e paligjshme apo keqbërjet e punëdhënësve të tyre përkundër të drejtës së këtyre të fundit që të mbrojnë reputacionin dhe interesat tregtare (*Heinisch k. Gjermanisë*, § 64).

B. Mbrojtja në kontekstin e denoncimit të sjelljes së parregullt të zyrtarëve shtetërorë

370. Në çështjen *Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], pasi refuzoi të zbatonte mbrojtjen që u njihej sinjalizuesve, Gjykata iu referuara një grupi çështjesh të krahasueshme, në të cilat kishte vendosur që mbrojtja sipas nenit 10 vlerësohet në dritën e të drejtës së kërkuesit për të denoncuar parregullsi të pretenduara në sjelljen e zyrtarëve shtetërorë (*Zakharov k. Ruisisë*, § 23; *Siryk k. Ukrainës*, § 42; *Sofranschi k. Moldavisë*, § 29; *Bezmyanny k. Ruisisë*, § 41; *Kazakov k. Ruisisë*, § 28; *Lešník k. Sllovakisë*).

371. Gjykata çmoi se është "një nga parakushtet e shtetit të së drejtës" që qytetari të ketë mundësinë të njoftojnë zyrtarët shtetërorë përgjegjës për sjellje të nëpunësve civilë që iu duken të parregullta ose të paligjshme (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 82; *Zakharov k. Ruisisë*, § 26; *Kazakov k. Ruisisë*, § 28; *Siryk k. Ukrainës*, § 42) dhe të ruajë besimin te administrata publike (*Shahanov dhe Palfreeman k. Bullgarisë*, § 63). Kjo e drejtë për denoncimin e parregullsive merr rëndësi të shtuar në rastin kur bëhet nga persona nën kontrollin e autoriteteve, si për shembull të burgosurit, edhe kur akuzat në fjalë kanë të ngjarë të jetërsojnë autoritetin e rojeve të burgjeve lidhur me ta (po aty, § 64).

372. Gjykata çmon se për nëpunësit civilë, kur veprojnë në cilësi zyrtare, kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjera sesa për individët e zakonshëm (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 98; *Morice k. Francës* [DhM], § 131). Megjithatë, që nëpunësit civilë të realizojnë me sukses detyrat e tyre, ata duhet të gëzojnë besimin e publikut në rrethana pa turbullira të papërshtatshme, prandaj mund të jetë e nevojshme që gjatë detyrës të mbrohen nga sulme verbale fyese dhe abuzive (*Janowski k. Polonisë* [DhM], § 33). Ndërsa, në rastin konkret të prokurorëve, Gjykata çmon se është në interesin e përgjithshëm që ata të gëzojnë besimin e publikut, ashtu si zyrtarët gjyqësorë. Prandaj, mund të nevojitet që Shteti t'i mbrojë nga akuza të pabaza (*Lešník k. Sllovakisë*, § 54; *Chernysheva k. Ruisisë* (vend.)).

373. Gjykata i kushton "rëndësi thelbësore" faktit se kërkuesit depozituan ankesat përmes korrespondencës private (*Zakharov k. Ruisisë*, § 26; *Sofranschi k. Moldavisë*, § 33; *Kazakov k. Ruisisë*, § 29; *Raichinov k. Bullgarisë*, § 48) dhe pranon që kërkuesit kanë barrë prove të lehtë për të vërtetuar pretendimet në fjalë (shih, për shembull, *Bezmyanny k. Ruisisë*, §§ 40-41, ku kërkuesi denoncon sjelljen e pretenduar si të paligjshme të një gjyqtari që kishte gjykuar çështjen e tij; *Lešník k. Sllovakisë*, § 60, ku kërkuesi ankohet për shpërdorim detyre dhe korrupsion nga një prokuror publik që i kishte rrëzuar kallëzimin penal kundër një pale të tretë; dhe *Boykanov k. Bullgarisë*, § 42, ku kërkuesi denoncon keqadministrimin e një letre që u lexua nga dy persona).

374. Kur denoncimi bëhet përmes një letre, vlerësimi i mirëbesimit të kërkuesit dhe përpjekjeve të tij/saj për të konstatuar të vërtetën duhet të bëhet sipas një përqasjeje më subjektive dhe më të butë krahasuar me llojet e tjera të çështjeve (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 98 dhe referencat e cituara në to).

375. Në lidhje me profilin e individit që bën njoftimin, Gjykata vlerëson se, krahasuar me shtypin e shkruar, një OJF në rolin e rojtarit publik ka gjasa të shkaktojë ndikim më të madh kur denoncon parregullsi të zyrtarëve publikë dhe shpesh disponon më shumë mjete verifikimi dhe konfirmimi për vërtetësinë e kritikave, sesa një individ që denoncon një akt që e ka konstatuar personalisht (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës* [DhM], § 87). Si pasojë, kur parregullsitë i denoncon një OJF, është e udhës që të merren

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

parasysh edhe kriteret që zbatohen zakonisht për përhapjen e deklaratave shpifëse nga media gjatë ushtrimit të funksionit të vet si rojtare publike, konkretisht, shkalla e famës së personit të prekur, tema e lajmit, përmbajtja, forma dhe pasojat e publikimit, si dhe mënyra si është marrë informacioni dhe vërtetësia e tij, dhe ashpërsia e gjobës së vënë (po aty, § 88; *Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2)* [DhM], §§ 108-113; *Axel Springer AG k. Gjermanisë* [DhM], § 83).

IX. Liria e shprehjes dhe e drejta e njohjes me informacionin e Shtetit

376. Çështja nëse e drejta e njohjes me informacionin e mbajtur nga shteti mund të konsiderohet se i takon fushëveprimit të lirisë së shprehjes, ka qenë objekt i sqarimit gradual në jurisprudencën e Konventës, si nga ish-Komisioni, ashtu dhe nga Gjykata.

377. Në çështjen *Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], Gjykata sqaroi parimet e saj në këtë fushë. Një OJF kërkuese kishte kërkuar të njihet me dosjet e departamenteve të policisë, që përmbanin informacione për caktimin e avokatëve dhe emrat e avokatëve të caktuar kryesisht, me synimin për të plotësuar një anketë në mbështetje të propozimeve për reformimin e skemës së caktimit të avokatëve kryesisht. Pjesa më e madhe e departamenteve të policisë e dhanë informacionin e kërkuar, përveç dy të tilla. OJF-ja i hodhi në gjyq për të siguruar informacionin nga këto dy departamente, por humbi. Para Gjykatës, ajo pretendoi se ky refuzim për zbulimin e informacionit përbënte shkelje të të drejtës sipas nenit 10 të Konventës.

A. Parime të përgjithshme

378. Gjykata çmon se "e drejta e lirisë për të marrë informacion në thelb nuk e lejon një Shtet t'i ndalojë një personi marrjen e informacionit të cilin të tjerët duan ose do të ishin të gatshëm t'ia vënë në dispozicion". Për më tepër, "e drejta për të marrë informacion nuk mund të interpretohet se vendos detyrime pozitive mbi Shtetin që të mbledhë dhe shpërndajë informacione me nismë të vet". Gjykata shprehet më tej se neni 10 nuk i jep individit të drejtën e njohjes me informacionin e mbajtur nga një autoritet publik dhe as nuk e detyron Shtetin t'i japë individit informacione të tilla. Megjithatë, një e drejtë ose detyrim i tillë mund të lindë, së pari, kur nxjerrja e informacionit vendoset nga një urdhër gjyqësor që ka fituar forcë ligjore dhe, së dyti, në rrethanat ku njohja me informacionin është vendimtare për ushtrimin e të drejtës së individit për lirinë e shprehjes, në veçanti të "lirisë për të marrë dhe dhënë informacione" dhe ku mohimi i saj përbën ndërhyrje në atë të drejtë (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 156; *Cangi k. Turqisë*).

B. Kriteret e vlerësimit për zbatueshmërinë e nenit 10 dhe ekzistenca e ndërhyrjes

379. Në lidhje me fushën e njohjes me informacionin e mbajtur nga Shteti, çështjet lidhur me zbatueshmërinë e nenit 10 dhe praninë e një ndërhyrjeje, ku kjo e fundit është pjesë e thelbit të ankesës, shpesh janë të lidhura në mënyrë të pandashme (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], §§ 71 dhe 117; *Qendra për Demokraci dhe Shtetin e së Drejtës k. Ukrainës* (vend.), § 55).

380. Gjykata çmon se fakti nëse dhe në çfarë mase mohimi i njohjes me informacionin përbën ndërhyrje në të drejtat e lirisë së shprehjes së kërkuesit, duhet të vlerësohen rast pas rasti dhe në dritën e rrethanave të posaçme, duke pasur parasysh kriteret përkatëse më poshtë, të ilustruara me jurisprudencë për të përcaktuar më tej fushëveprimin e të drejtave të tilla (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 157:

1. Qëllimi i kërkesës për informacion
2. Natyra e informacionit të kërkuar
3. Roli i kërkuesit
4. Disponueshmëria e informacionit

Në rrëzimin e një ankese për njohje me informacion si *ratione materiae* e papajtueshme me dispozitat e Konventës, me arsyetimin se nuk ishte përmbushur një nga katër kriteret, konkretisht "qëllimi i kërkesës për informacion", Gjykata pranoi shprehimisht se ato duhet të shqyrtohen në mënyrë kumulative (*Qendra për Demokraci dhe Shtetin e së Drejtës k. Ukrainës*, §§ 49, 54-59).

1. Qëllimi i kërkesës për informacion

381. Që neni 10 i Konventës të jetë i zbatueshëm, Gjykata çmon se qëllimi i personit në kërkesën për njohje me informacionin e mbajtur nga një autoritet publik është që t'i mundësojë ushtrimin e së drejtës së vet për të marrë ose dhënë informacione apo ide me të tjerë (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 158).

382. Duhet të konstatohet nëse njohja me informacionin e kërkuar është element thelbësor i ushtrimit të lirisë së shprehjes. Kështu, Gjykata vë theksin te fakti nëse mbledhja e informacionit përbën hap përgatitor relevant në aktivitetet gazetareske ose në ndonjë aktivitet tjetër për krijimin e një forumi për debat publik apo element thelbësor i tij (për OJF, shih *Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*, §§ 27-28; për gazetarët, *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung k. Austrisë*, 36; *Roşianu k. Rumanisë*, § 63).

383. Në një çështje lidhur me një individ që kishte kërkuar kopje të një vendimi gjyqësor pa qenë vetë palë në gjykim, Gjykata theksoi se kërkuesi nuk kishte paraqitur ndonjë arsye specifike përse i nevojitej kopja e vendimit që t'i mundësonte ushtrimin e lirisë për të marrë dhe për të ndarë informacione dhe ide me të tjerë (*Sioutis k. Greqisë* (vend.), §§ 26-27; shih me të njëjtin efekt edhe *Tokarev k. Ukrainës* (vend.), § 21; dhe *Studio Monitori dhe Të tjerë k. Gjeorgjisë*, ku anëtarët e një OJF-je që kryenin hetime gazetareske dhe një ish-avokat kishin kërkuar pa sukses akses në vendimet penale lidhur me personat e tretë. Gjykata vlerësoi se kërkuesi nuk arritën t'i shpjegojnë sekretarisë së gjykatës qëllimin e kërkesës së tyre, çka e bën të pamundur për Gjykatën të pranojë se informacioni i kërkuar ishte vendimtar për ushtrimin e të drejtave të tij të lirisë së shprehjes (§§ 40-42).

384. Në çështjen *Qendra për Demokraci dhe Shtetin e së Drejtës k. Ukrainës*, OJF-ja kërkuese u përpoq pa sukses të merrte nga Gjykata Kushtetuese kopje të opinioneve ligjore që i përkisnin dosjes së një çështjeje lidhur me interpretimin e një problematike kushtetuese, të cilave gjykata u ishte referuar në vendimin e vet. Meqenëse OJF-ja nuk kishte paraqitur ndonjë informacion që tregonte se kishte përvojë të veçantë në fushën përkatëse ose se merrej me aktivitete që lidheshin me objektin e interpretimit në fjalë, njohja e saj me materialin e kërkuar nuk u konsiderua vendimtare për ushtrimin e të drejtës për lirinë e shprehjes (§ 57).

2. Natyra e informacionit të kërkuar

385. Gjykata çmon se njohja me informacione, të dhëna apo dokumente, duhet të përmbushë në përgjithësi testin e interesit publik në mënyrë që të diktojë nevojën e zbulimit të informacionit sipas Konventës. Përkufizimi se çfarë mund të përbëjë një temë me interes publik varet nga rrethanat e secilës çështje. Interesi publik lidhet me çështje të cilat prekin publikun deri në atë masë sa që i takon të ketë interes të ligjshëm për to, të cilat tërheqin vëmendjen e publikut ose që e shqetësojnë në një masë të konsiderueshme, sidomos çështjet që ndikojnë në mirëqenien e qytetarëve ose në jetën e komunitetit. Kjo vlen edhe për çështje që kanë gjasa të shkaktojnë polemika të mëdha, siç janë çështjet për problematika të mëdha sociale apo problem për të cilin publiku ka interes të informohet. Interesi publik nuk mund të reduktohet në etjen e publikut për informacion lidhur me jetën private të të tjerëve, apo në dëshirën e audiencës për sensacionalizëm apo edhe vojerizëm (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], §§ 161-162).

386. Gjykata ka theksuar se pozita e privilegjuar që iu ka akorduar në jurisprudencën e saj fjalimeve politike dhe debateve mbi çështje me interes publik është relevante. Arsyeja për lejimin e një fushëveprimi të vogël sipas nenit 10 § 2 të Konventës për kufizime ndaj shprehjeve të tilla gjithashtu militon në favor të njohjes së të drejtës për njohje me informacionin sipas nenit 10 § 1, kur informacioni mbahet nga autoritetet publike (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 163).

387. Për ilustrim, informacionet më poshtë mund të konsiderohen se janë në interes të publikut:

- "Informacione faktike lidhur me përdorimin e masave të mbikëqyrjes elektronike" (*Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut k. Serbisë*, § 24);
- "Informacione mbi një ankesa kushtetuese" dhe "çështje me rëndësi publike" (*Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*, §§ 37-38).
- "Burime dokumentare origjinale për kërkime historike legjitime" (*Kenedi k. Hungarisë*, § 43).
- Vendime lidhur me komisionet e transaksioneve të pronave të paluajtshme (*Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung k. Austrisë*, § 42).

388. Ndryshe nga sa më lart, Gjykata konstatoi se, megjithëse të dyja palët ishin të njohura publikisht, natyra e informacionit të kërkuar lidhur me gjyqin mes një deputeti dhe një biznesmeni nuk përmbushte testin e interesit publik të nevojshëm për të diktuar nevojën e dhënies së informacionit (*Sioutis k. Greqisë* (vend.), § 30).

389. Kjo vlejti edhe për kërkesën për informacion të një avokati që kërkonte të rrëzonte akuzat e ngritura ndaj klientit të vet, më shumë sesa të ekspozonte sjelljen e parregullt të autoriteteve hetuese në çështjen e klientit apo praktikën e zakonshme ose sjelljen e parregullt të përsëritur, çka do t'i vyente një diskutimi më të gjerë publik (*Tokarev k. Ukrainës* (vend.), §§ 22-23).

390. Po kështu, Gjykata çmoi se kërkesa për kopje të plota të urdhrave gjyqësorë në një gjyq në proces, përfshirë dokumentet që nuk përbënin informacion publik sipas legjislacionit vendas në fuqi, me arsyen e vetme që ngriheshin akuzat kundër ish-zyrtarëve të lartë shtetërorë për korrupsion, nuk e përmbush kriterin e interesit publik i cili ndryshon nga kurioziteti publik (*Studio Monitori dhe Të tjerë k. Gjeorgjisë*, § 42).

3. Roli i personit që kërkon informacionin

391. Gjykata çmon se si rrjedhojë logjike e dy kriterëve të përcaktuara më lart - pra, qëllimi i kërkesës për informacion dhe natyra e informacionit të kërkuar – rëndësi të veçantë merr roli specifik i kërkuarit të informacionit në "marrjen dhe dhënien" e informacionit të publiku (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 164).

392. Gjykata pranon se këtë rol e luajnë gazetarët (*Roşianu k. Rumanisë*, § 61) dhe OJF-të, aktivitetet e të cilëve kanë të bëjnë me çështje të interesit publik (*Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*; *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung k. Austrisë*; *Nisma Rinore për të Drejtat e Njeriut k. Serbisë*).

393. Për më tepër, Gjykata shpreh qartë se e drejta për njohje me informacion nuk duhet të zbatohet ekskluzivisht për OJQ-të dhe shtypin. Ajo përsërit se niveli i lartë i mbrojtjes shtrihet edhe tek studiuesit akademikë (*Başkaya dhe Okçuoğlu k. Turqisë* [DhM], §§ 61-67; *Kenedi k. Hungarisë*, § 42; *Gillberg k. Suedisë* [DhM], § 93) dhe autorët e literaturës për çështje të interesit publik (*Chauvy dhe Të tjerë k. Francës*, § 68; *Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 48)¹³.

394. Ndryshe nga më lart, në një çështje ku kërkuari ishte individ privat që kishte kërkuar kopje të një vendimi gjyqësor në një çështje ku nuk ishte palë, pa dhënë argumente se do të jepte ndonjë kontribut për rritjen e aksesit të publikut në informacionin e kërkuar dhe lehtësimin e përhapjes së tij, Gjykata vlerësoi se ai evokoi ndonjë rol specifik për ta përmbushur këtë test (*Sioutis k. Greqisë* (vend.), § 31).

4. Informacioni gati dhe i disponueshëm

¹³ Shih kapitullin më lart "Roli i 'rojtarit publik', rritja e mbrojtjes, detyrimet dhe përgjegjësitë"

395. Gjykata çmon se fakti që informacioni i kërkuar "është gati dhe i disponueshëm" duhet të përbëjë kriter të rëndësishëm në vlerësimin e përgjithshëm nëse mospranimi për dhënien e informacionit mund të konsiderohet si "ndërhyrje" në lirinë për të "marrë dhe dhënë informacione" siç mbrohet nga ajo dispozitë (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 170).

396. Kështu, në një çështje, Gjykata mori parasysh faktin se informacioni i kërkuar ishte "gati dhe i disponueshëm" dhe nuk nevojitej mbledhja e të dhënave nga Shteti (*Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*, § 36; shih, ndryshe, *Guerra dhe Të tjerë k. Italisë* [DhM], § 53 me gjobë).

397. Në një tjetër çështje, qëllimet e shoqatës kërkuese ishin të hulumtonte mbi ndikimet që kishin te shoqëria kalimet e pronësisë mbi tokën bujqësore dhe pyjore si dhe të jepte mendime mbi projektaktin përkatës. Ajo kërkoi informacion që nuk gjendej vetëm në një dokument, por në disa vendime të nxjerra gjatë një periudhe kohore. Gjykata shqyrtoi nëse arsyet e dhëna nga autoritetet vendase për mospranimin e kërkesës së shoqatës ishin "relevante dhe të mjaftueshme" dhe rrëzoi argumentin e paraqitur nga një autoritet vendas që i referohej vështirësive në mbledhjen e materialit përkatës, duke çmuar se shumë nga vështirësitë e pretenduara nga autoriteti në fjalë ishin krijuar nga vetë ky organ dhe rezultoni nga zgjedhja e tij për të mos publikuar asnjë vendim të vetin (*Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung k. Austrisë*, § 46).

398. Në çështjen *Bubon k. Rusisë*, kërkuesi, një avokat që shkruante artikuj për revista të ndryshme juridike dhe baza të dhënash dhe rrjete me informacione ligjore, iu kërkoi autoriteteve informacion për numrin e personave të dënuar administrativisht për prostitucion, numrin e çështjeve penale të ngritura dhe numrin e individëve të dënuar për to. Gjykata çmoi se nuk kishte asnjë ndërhyrje në të drejtat e kërkuesit sipas nenit 10 të Konventës, sepse informacioni i kërkuar nuk ishte "gati dhe i disponueshëm" dhe nuk ekzistonte në formën që e kërkonte kërkuesi (§ 44). Sa i përket informacionit të përgjithshëm mbi dënimet penale ndaj individëve sipas disa dispozitave të Kodit Penal, Gjykata vendosi se kërkuesi kishte pasur një rrugë tjetër për ta gjetur atë informacion dhe nuk e kishte shfrytëzuar (§ 47; shih, me të njëjtin efekt, *Qendra për Demokraci dhe Shtetin e së Drejtës* (vend.), § 58).

C. Kriteret për vlerësimin e nevojës për ndërhyrje (nëse ndërhyrja është proporcionale me qëllimin legjitim apo nëse është gjetur baraspesha e drejtë mes të drejtave dhe interesave të ndryshme)

399. Në shumicën e çështjeve për njohjen me informacion e mbajtur nga Shteti, qëllimi legjitim i pretenduar për të justifikuar kufizimin e të drejtave të individit është mbrojtja e të drejtave të tjerëve (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 186; *Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë*, § 34).

400. Gjykata vlerëson fillimisht nëse të drejtat dhe interesat e pretenduara në lidhje me ndërhyrjen në fjalë janë të një natyre dhe shkalle të tillë saqë të diktojnë aktivizimin e nenit 8 të Konventës dhe vënien më pas në baraspeshë ndaj të drejtës së kërkuesve, siç mbrohet nga paragrafi 1 i nenit 10. Në lidhje me këtë, Gjykata merr në konsideratë kontekstin dhe nëse nxjerrja e informacionit mund të konsiderohej e parashikueshme. Ajo vëren se ka raste kur njerëzit përfshihen me vetëdije ose qëllim në aktivitete që janë ose mund të regjistrohen apo të raportohen publikisht. Sipas Gjykatës, prishmëria e arsyeshme të një personi lidhur me jetën private mund të jetë faktor i rëndësishëm, por jo domosdo vendimtar (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 57).

401. Nëse neni 8 nuk është i zbatueshëm, Gjykata kalon në analizën nëse ndërhyrja është proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur (*Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë* [DhM], § 196). Gjykata shqyrton sidomos nëse gjykatat vendase kanë kryer vlerësim kuptimplotë nëse janë respektuar të drejtat e lirisë së shprehjes sipas nenit 10 të Konventës. Në këtë drejtim, ajo ka theksuar se çdo kufizim për një publikim të propozuar që synohet të kontribuojë në një debat për çështje me interes të përgjithshëm, duhet t'i nënshtrohet një shqyrtimi

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

maksimal (po aty, § 199; shih edhe *Roșianu k. Rumanisë*, § 67, ku Gjykata konstatoi se Shteti nuk kishte paraqitur asnjë argument që tregon se ndërhyrja në të drejtën e kërkuarit ishte e parashikuar me ligji apo se kishte ndjekur një apo disa qëllime legjitime.

X. Mbrojtja e autoritetit dhe paanshmërisë së sistemit të drejtësisë dhe liria e shprehjes: e drejta e lirisë së shprehjes në kontekstin e proceseve gjyqësore dhe pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik

402. Në kategorinë e çështjeve të analizuara në këtë kapitull, e drejta e lirisë së shprehjes mund të bjerë ndesh jo vetëm me interesat legjitime, por edhe me të drejtat e garantuara nga Konventa. Me këtë kemi parasysh sidomos të drejtën për gjykim të drejtë dhe përfundimin e tij, prezumimin e pafajësisë, të cilat mbrohen nga neni 6 i Konventës, si dhe të drejtën për jetë private që mbrohet nga neni 8 i Konventës

403. Kështu, ky kapitull analizon çështjet që përfshijnë lirinë e shprehjes së anëtarëve të shërbimeve juridike kombëtare, avokatëve dhe të të pandehurve në kontekstin e proceseve gjyqësore, lidhur si me sjelljen në sallën e gjyqit, ashtu edhe deklaratat jashtë gjyqit, sidomos ato drejtuar shtypit.

Ky kapitull përshkruan edhe parimet lidhet me pasqyrimin mediatik të proceseve gjyqësore si edhe zbatimin e tyre.

Në fund, përshkruan jurisprudencën e Gjykatës për lirinë e shprehjes të gjyqësorit në një kontekst më të përgjithshëm të debatit publik, në mënyrë të pavarur nga proceset gjyqësore.

A. Statusi i posaçëm i aktorëve në sistemin e drejtësisë dhe liria e shprehjes së tyre në kontekstin e proceseve gjyqësore

1. Pjesëtarët e gjyqësorit¹⁴

404. Parimet e përgjithshme të zbatueshme për lirinë e shprehjes përmbledhen në paragrafët 162-167 të aktgjykimit në *Baka k. Hungarisë* [DhM].

405. Detyra e veçantë e gjyqësorit në shoqëri kërkon që gjyqtarët të respektojnë detyrimin e diskrecionit (*Morice k. Francës* [DhM], § 128). Megjithatë, ky detyrim ndjek një qëllim specifik: fjala e gjyqtarëve, ndryshe nga avokatët, merret si shprehje e vlerësimit objektiv që përkushton jo vetëm personin që shprehet, por përmes tij edhe tërë sistemin e drejtësisë (*po aty*, § 168).

406. Gjatë shqyrtimit të çështjeve mbi të drejtën e nëpunësve civilë për lirinë e shprehjes, Gjykata mban parasysh se "detyrimet dhe përgjegjësitë" e përcaktuara në nenin 10 § 2 marrin peshë të veçantë, prandaj u lejon njëfarë hapësire vlerësimi autoriteteve kombëtare që të konstatojnë nëse ndërhyrja e kontestuar është proporcionale me qëllimin më lart (*Baka k. Hungarisë* [DhM], § 162; *Vogt k. Gjermanisë*, § 53; *Guja k. Moldavisë* [DhM], § 70; *Albayrak k. Turqisë*, § 41).

407. Nisur nga fakti që gjyqësori mban një pozitë të spikatur ndër organet shtetërore në shoqëri demokratike, kjo përjasje zbatohet edhe në rastet kur kufizohet liria e shprehjes së një gjyqtari lidhur me performancën e punës së vet, pavarësisht se gjyqësori nuk është pjesë e shërbimit civil të zakonshëm (*Albayrak k. Turqisë*, § 42; *Pitkevich k. Rusisë* (vend.)).

408. Për sa u përket zyrtarëve publikë që shërbejnë në gjyqësor, Gjykata ka theksuar se nuk mund të pritët prej tyre që të tregojnë vetëpërmbytje në ushtrimin e lirisë së shprehjes në të gjitha rastet ku mund të vihet në diskutim autoriteti dhe paanshmëria e gjyqësorit (*Wille k. Lihtenshtejnit* [DhM], § 64; *Kayasu k. Turqisë*, § 92).

409. Në këndvështrimin e Gjykatës, statusi i prokurorëve publikë, që kanë fuqinë e deleguar direkt nga ligji për qëllime të parandalimit dhe ndjekjes penale dhe mbrojtjen e qytetarëve, u imponon detyrimin që të jenë

¹⁴ Kuptimi i termit "pjesëtar i gjyqësorit" këtu përfshin si gjyqtarët edhe prokurorët.

garantues të lirive individuale dhe shtetit të së drejtës, përmes kontributit të tyre në administrimin e duhur të drejtësisë dhe rrjedhimisht besimit publik te ata (*Kayasu k. Turqisë*, § 91).

410. Gjatë ushtrimit të funksionit të tyre gjykues, nga autoritetet gjyqësore pritet të ushtrojnë diskrecion maksimal në çështjet që shqyrtojnë, në mënyrë që të ruajnë figurën si gjyqtarë të paanshëm (*Olujić k. Kroacisë*, § 59), por edhe kur shprehin kritika ndaj zyrtarëve publikë dhe në veçanti ndaj gjyqtarëve të tjerë (*Di Giovanni k. Italisë*).

411. Gjykata ka theksuar se zyrtarët publikë duhet të tregojnë vigjilencë të shtuar gjatë ushtrimit të së drejtës për lirinë e shprehjes në kontekstin e hetimeve në proces, sidomos kur vetë këta zyrtarë janë të ngarkuar me kryerjen e hetimeve për informacione të klasifikuara për të garantuar administrimin e duhur të drejtësisë (*Poyraz k. Turqisë*, §§ 76-78).

412. Për deklaratat e autoriteteve lidhur me hetime penale në proces, Gjykata ka theksuar se neni 6 § 2 nuk mund të pengojë autoritetet që të informojnë publikun për hetime të tilla; megjithatë, Gjykata kërkon që ky informim të bëhet me të gjithë diskrecionin dhe maturinë e nevojshme me qëllim që të respektohet prezumimi i pafajësisë (*Fatullayev k. Azerbajxhanit*, §§ 159-162; *Garycki k. Polonisë*, § 69; *Lavents k. Letonisë*, §§ 126-127; *Slavov dhe Të tjerë k. Bullgarisë*, §§ 128-130).

413. Gjykata ka theksuar rëndësinë e zgjedhjes së fjalëve nga zyrtarët publikë në deklaratat e tyre, para se një person të gjykohet dhe të shpallet fajtor për një shkelje penale (*Daktaras k. Lituanisë*, § 41; shih edhe në kontekstin e intervistave për shtypin kombëtar, *Butkevičius k. Lituanisë*, § 50; *Gutsanovi k. Bullgarisë*, §§ 197 dhe 202-203).

414. Kur Gjykata thekson rëndësinë që ka ruajtja e autoritetit të gjyqësorit në një Shtet që sundohet nga shteti i së drejtës dhe në një shoqëri demokratike, thekson edhe se funksionimi i duhur i gjykatave do të ishte i pamundur pa marrëdhëniet bazuar në konsideratën dhe respektin e ndërsjellë mes protagonistëve në sistemin e drejtësisë, në ballë të të cilit qëndrojnë gjyqtarët dhe avokatët (*Morice k. Francës* [DhM], § 170).

2. Avokatët

415. Statusi specifik i avokatëve u jep atyre pozitë qendrore në administrimin e drejtësisë, si ndërmjetës mes publikut dhe gjykatave. Prandaj, avokatët luajnë rol kyç që gjykatat – misioni i të cilave është thelbësor në një shtet që sundohet nga shteti i së drejtës – të gëzojnë besimin e publikut (*Morice k. Francës* [DhM], §§ 132-139; *Schöpfer k. Zvicrës*, §§ 29-30; *Nikula k. Finlandës*, § 45; *Amihalachioaie k. Moldavisë*, § 27; *Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 173; *André dhe Një tjetër k. Francës*, § 42; *Mor k. Francës*, § 42).

416. Që pjesëtarët e publikut të kenë besim te administrimi i drejtësisë, ata duhet të kenë besim te aftësia e avokatisë në ofrimin e përfaqësimit efektiv (*Morice k. Francës* [DhM], § 132; *Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 175).

417. Ky rol i posaçëm i avokatëve si profesionistë të pavarur në administrimin e drejtësisë përfshin një sërë detyrimesh, sidomos lidhur me sjelljen e tyre (*Morice k. Francës* [DhM], § 133; *Van der Mussele k. Belgjikës*; *Casado Coca k. Spanjës*, § 46; *Steur k. Vendeve të Ulëta*, § 38; *Veraart k. Vendeve të Ulëta*, § 51; *Coutant k. Francës* (vend.)).

418. Teksa u nënshtrohen kufizimeve në sjelljen e tyre profesionale që duhet të jetë diskrete, e ndershme dhe e denjë, avokatët gëzojnë edhe të drejta dhe privilegje ekskluzive që mund të ndryshojnë nga një juridiksion në tjetrin, si p.sh. një marzh i caktuar në lidhje me argumentet e përdorura në gjykatë (*Morice k. Francës* [DhM], § 133; *Steur k. Vendeve të Ulëta*, § 38).

419. Për më tepër, duke pasur parasysh statusin specifik të avokatëve dhe pozicionin e tyre në administrimin e drejtësisë, Gjykata çmon se avokatët nuk mund të barazohen me gazetarët. Pozicionet dhe rolet e tyre në procedurat gjyqësore janë thelbësisht të ndryshme. Gazetarët kanë për detyrë të japin - në përputhje me detyrimet dhe përgjegjësitë e tyre - informacione dhe ide për të gjitha çështjet me interes publik, përfshirë ato që lidhen me administrimin e drejtësisë. Avokatët, nga ana tjetër, janë protagonistë në sistemin e drejtësisë dhe përfshihen drejtpërdrejt në funksionimin e saj dhe në mbrojtjen e një pale (*Morice k. Francës* [DhM], §§ 148 dhe 168).

B. Përcjellja mediatike e proceseve gjyqësore

1. Metodologjia

420. E drejta e informimit të publikut dhe e drejta e publikut për të marrë informacione përballesh me interesat publike dhe private po aq të rëndësishme që mbrohen nga ndalimi i publikimit të informacionit që kanë të bëjnë me fshehtësinë e hetimeve penale. Këto interesa janë autoriteti dhe paanshmëria e gjyqësorit, efektiviteti i hetimit penal dhe e drejta e të akuzuarit për prezumimin e pafajësisë dhe mbrojtja e jetës së tij private (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 55). Kështu, në lojë janë zakonisht të drejtat e garantuara nga neni 6 § 2 i Konventës (*Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë* [DhM], § 65; *Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, §§ 40-42; *Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 60) dhe nga neni 8 i Konventës (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], §§ 72 e vijues; *Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë*, § 40).

421. Kur Gjykata investohet të gjykojë mbi konfliktin mes dy drejtave që gëzonin mbrojtje të njëjtë sipas Konventës, ajo duhet të peshojë interesat që lindin. Parimisht, vendimmarrja nuk duhet të ndryshojë pavarësisht nëse kërkesa është depozituar nga personi që ka qenë objekt i artikullit të kontestuar apo nga autori i këtij artikulli (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], §§ 52-53; *Egeland dhe Hanseid k. Norvegjisë*, §§ 53 dhe 63).

422. Kështu, kur autoritetet kombëtare kanë bërë këtë baraspeshim të këtyre dy të drejtave në përputhje me kriteret e përcaktuara në jurisprudencën e Gjykatës, Gjykatës i duhen arsye të forta për të zëvendësuar pikëpamjet e saj me ato të gjykatave vendase (*Haldimann dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 55).

423. Kur roli mbikëqyrës i Gjykatës nuk imponon peshimin e dy të drejtave të që gëzojnë mbrojtje të njëjtë, ajo kryen analizën e proporcionalitetit. Gjykata vlerëson ndërhyrjen e pretenduar në dritën e çështjes si e tërë, përfshirë masën e komenteve të kërkesit dhe kontekstin ku janë bërë, si edhe përcakton nëse "i korrespondonte një "nevoje të ngutshme shoqërore", nëse ishte "proporcionale me qëllimin legjitim të synuar" dhe nëse arsyet e autoriteteve kombëtare për ta justifikuar janë "relevante dhe të mjaftueshme" (*Amihalachioaie k. Moldavisë*, § 30).

2. Parime të përgjithshme

424. Gjykata vlerëson se togfjalëshi "autoriteti i gjyqësorit" përfshin konceptin që gjykatat janë dhe pranohen nga publiku i gjerë si forumi i duhur për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve ligjore dhe për përcaktimin e fajësisë apo pafajësisë së personit për një akuzë penale dhe se publiku i gjerë ka respekt dhe besim në kapacitetin e gjykatave për të përmbushur këtë funksion (*Morice k. Francës* [DhM], § 129; *Di Giovanni k. Italisë*, § 71).

425. Besimi që gjykatat në një shoqëri demokratike duhet të ngjallin jo vetëm te i akuzuari, për sa u përket proceseve penale (*Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 172), por edhe te publiku i gjerë (*Morice k. Francës* [DhM], § 130; *Kudeshkina k. Rusisë*, § 86) është themelor.

426. Në mjaft aktgjykime, Gjykata ka theksuar rolin e veçantë të sistemit të drejtësisë, si institucion thelbësor për çdo shoqëri demokratike (*Di Giovanni k. Italisë*, § 71; *Prager dhe Oberschlick k. Austrisë*, § 34).

427. Për pasojë, si garantuese e drejtësisë, vlerë themelore në një Shtet të sunduar nga ligji, gjykata duhet të gëzojë besimin e publikut, në mënyrë që të jetë e suksesshme në kryerjen e detyrave të saj. Prandaj, mund të rezultojë e nevojshme që ky besim të mbrohet ndaj sulmeve të rënda dëmtuese që janë të pabaza, sidomos në dritën e faktit se gjyqtarët e kritikuar i nënshtrohen detyrimit të diskrecionit që ua mohon të drejtën e replikës (*Morice k. Francës* [DhM], § 128; *Di Giovanni k. Italisë*, § 71; *Kudeshkina k. Rusisë*, § 86).

428. Sidoqoftë, kufizimet në lirinë e shprehjes që lejohen nga paragrafi i dytë i nenit 10 "për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor" nuk u japin të drejtën Shteteve të kufizojnë të gjitha format e diskutimit publik mbi çështjet që po shqyrtohen nga gjykatat (*Worm k. Austrisë*, § 50).

429. Vërtet që Gjykata e cilëson të pakonceptueshme që të mos ketë diskutime paraprake apo të njëkohshme për objektin e gjyqeve, qoftë në gazeta të specializuara, në shtypin e zakonshëm apo mes publikut të gjerë. Jo vetëm që mediati kanë detyrën që të shpërndajnë këto informacione dhe ide, por edhe publiku ka të drejtë t'i marrë ato (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 51).

430. Me kusht që të mos kapërcejë kufijtë e vendosur në interes të administrimit të duhur të drejtësisë, raportimi si dhe komentet mbi procedurat gjyqësore kontribuojnë në publicitetin e tyre dhe kështu janë në sintoni të plotë me kërkesën e nenit 6 § 1 të Konventës që seancat të jenë publike. Jo vetëm që media ka për detyrë të japë informacione dhe ide të tilla, por edhe publiku ka të drejtë t'i marrë ato (*Worm k. Austrisë*, § 50).

431. Në këtë kontekst, Gjykata i referohet rregullisht Rekomandimit Rek(2003)13 të Komitetit të Ministrave të Shteteve Anëtare për sigurimin e informacionit përmes medias, miratuar më 10 korrik 2003 (shih, për shembull, *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 42).

432. Gjykata ka vërejtur se gazetarët që raportojnë gjatë zhvillimit të proceseve gjyqësore duhet të mos tejkalojnë kufijtë e vendosur në interesat e administrimit të duhur të drejtësisë dhe të respektojnë të drejtën e të akuzuarit për prezumimin e pafajësisë (*Du Roy dhe Malaurie k. Francës*, § 34), pavarësisht nëse gjyqi i bëhet një figure publike (*Worm k. Austrisë*, § 50).

433. Gjykata është shprehur më tej se konsideratë i duhet të kushtuar të drejtës së gjithkujt që të dëgjohet drejtësisht siç garantohet nga neni 6 § 1 i Konventës, i cili, në çështjet penale, përfshin të drejtën për një gjykatë të paanshme dhe në këtë kontekst kufijtë e komentit të lejueshëm nuk mund të përfshijnë deklarata që mund të paragjykojnë me dashje ose jo shanset e një personi për të pasur proces të rregullt apo që mund të minojnë besimin e publikut te roli i gjykatave në administrimin e drejtësisë penale (*Tourancheau dhe July k. Francës*, § 66).

3. Kriteret për ankim

434. Më poshtë renditen kriteret për depozitim ankimi pranë Gjykatës, por që nuk janë shteruese, ndërsa konsideratat shtesë që zbatohen në varësi të interesave që prekin publikimet e kontestuarra ilustrohen në pjesën 4 në vijim.

a. Kontributi në një debat publik mbi një çështje me interes të përgjithshëm

435. Çështjet lidhur me funksionimin e sistemit të drejtësisë si një institut thelbësor për çdo shoqëri demokratike, janë brenda interesit publik (*Morice k. Francës* [DhM], § 128; *July dhe SARL Libération k. Francës*,

§ 67), prandaj kërkojnë nivel më të lartë mbrojtjeje të lirisë së shprehjes, ku hapësira e vlerësimit që u lejohet autoriteteve është veçanërisht e ngushtë (*Morice k. Francës* [DhM], §§ 125 dhe 153; *July dhe SARL Libération k. Francës*, § 67).

436. Komentet për funksionimin e gjyqësorit duhet të kenë natyrën e "interetit publik; kjo vlen edhe kur po zhvillohet procesi gjyqësor për të pandehur të tjerë (*Morice k. Francës* [DhM], § 125; *Roland Dumas k. Francës*).

437. Edhe nëse komentet kanë një dozë armiqësie (*E.K. k. Turqisë*, §§ 79-80) apo ashpërsie të fortë (*Thoma k. Luksemburgut*, § 57) e drejta për nivel të lartë mbrojtjeje prapë prevalon për shkak se çështja është me interes publik (*Paturel k. Francës*, § 42).

438. Përcjellja e gjerë mediatike e një çështjeje ku janë dhënë deklarata të kontestuara, mund të jetë tregues i kontributit të saj në një debat me interes publik (*Bédât k. Zvicrës* [DhM], § 64; *Morice k. Francës* [DhM], § 151).

b. Natyra ose përmbajtja e komenteve të kontestuara

439. Gjykata shqyrton natyrën e komenteve të kontestuara duke pasur parasysh të gjitha rrethanat e çështjes, sidomos interesat legjitime që lindin përkundër të drejtës për informimin e publikut dhe të drejtën e publikut për të marrë informacione, e mbrojtur nga neni 10 i Konventës (shih, për shembull, *Bédât k. Zvicrës* [DhM], §§ 58 e vijues, për fshehtësinë e hetimit gjyqësor dhe prezumimin e pafajësisë; *Morice k. Francës* [DhM], §§ 154 e vijues, për mbrojtjen e reputacionit të gjyqtarëve).

c. Metoda e marrjes së informacionit të kontestuar

440. Mënyra me të cilin një person merr informacionin e kontestuar është kriter i rëndësishëm, sidomos për publikimet që cenojnë fshehtësinë e hetimeve gjyqësore (*Bédât k. Zvicrës* [DhM], § 56).

441. Në çështjen *Bédât k. Zvicrës* [DhM], Gjykata çmoi se fakti që kërkuesi nuk kishte vepruar në mënyrë të paligjshme për marrjen e informacionit nuk ishte detyrimisht faktor vendimtar në vlerësimin nëse kishte respektuar detyrimet dhe përgjegjësitë e veta kur publikoi informacionin, për shkak se kërkuesi si gazetar profesionist nuk mund të mos ishte në dijeni të natyrës konfidenciale së informacionit që kishte në plan të publikonte (§ 57; shih edhe *Pinto Coelho k. Portugalisë (nr. 2)*, për përdorim të paautorizuar të një incizimi në një seancë gjyqësore; *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës* për përdorimin dhe riprodhimin në një libër të pjesëve të dosjes së një hetimi që ishte ende në proces).

d. Nëse ndalimi i publikimit apo penaliteti ishte proporcional

442. Gjatë shqyrtimit të një ndalimi të përgjithshëm dhe absolut që zbatohet vetëm për proceset penale të filluara mbi një ankesë të shoqëruar nga një kërkesë e palës civile dhe jo për ato të ngritura mbi një kërkesë të prokurorit apo tjetër, Gjykata çmon se ky dallim në trajtimin e së drejtës për informim dukej se nuk bazohet në ndonjë shkak objektiv, teksa pengon plotësisht të drejtën e shtypit për të informuar publikun për çështje të cilat mund të jetë në interes të publikut, megjithëse kishin të bënin me proces penal ku ishte bërë një kërkesë nga pala civile (*Du Roy dhe Malaurie k. Francës*, § 35).

443. Përkundrazi, Gjykata çmon se një kufizim i ngushtë dhe i përkohshëm që thjesht ndalon riprodhimin fjalë për fjalë të dokumenteve procedurale deri në momentin që lexohen në gjykatë, nuk parandalon analizën dhe komentet mbi materialet procedurale ose publikimin e informacionit të marrë nga vetë procesi gjyqësor, dhe nuk kufizon plotësisht të drejtën e shtypit për të informuar publikun (*Tourancheau dhe July k. Francës*, § 73).

444. Në një çështje për një urdhër gjykatë që ndalonte një gazetar të raportonte për një incident që përfshinte një gjyqtar dhe procedurat gjyqësore përkatëse, Gjykata çmoi se masa e kontestuar, nisur nga objekti shumë i gjerë i saj, ishte në dëm të autoritetit të gjyqësorit sepse reduktonte transparencën e procesit gjyqësor dhe mund të ngrinte pikëpyetje për paanshmërinë e gjykatës (*Obukhova k. Rusisë*, § 27).

445. Në këndvështrimin e Gjykatës, çështja e lirisë së shprehjes lidhet me pavarësinë e profesionit të juristit, çka është thelbësore për funksionimin efektiv të administrimit të paanshëm të drejtësisë (*Morice k. Francës* [DhM], § 135; *Sialkowska k. Polonisë*, § 111). Vetëm në raste përjashtimore kufizimi i lirisë së shprehjes së avokatit mbrojtjes, qoftë edhe me sanksion penal të butë, mund të pranohet si i nevojshëm në një shoqëri demokratike (*Nikula k. Finlandës*, § 55; *Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 174; *Mor k. Francës*, § 44).

446. Gjykata vëren se penaliteti ndaj një avokati mund të ketë pasoja të drejtpërdrejta (procedim disiplinor) ose të tërthorta, për shembull në imazhin e avokatëve apo në besimin që publiku dhe klientët e tyre kanë të ata (*Mor k. Francës*, § 176; shih edhe *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës* § 48; *Mor k. Francës*, § 61), ose më përgjithësisht, efekt frenues në profesionin e avokatisë në tërësi (*Pais Pires de Lima k. Portugalisë*, § 67).

447. Gjykata vazhdimisht është shprehur se pozita dominuese e institucioneve shtetërore kërkon që autoritetet të tregojnë vetëpërmbytje në ngritjen e padive penale në çështjet e lirisë së shprehjes, sidomos kur kanë në dispozicion sanksione të tjera nga dënimi me burg.

448. Në një çështje mbi dënimin e një avokati për "përçmim të gjykatës" sepse doli nga kontrolli në një seancë, Gjykata theksoi se ndërkohë që u takon autoriteteve gjyqësore dhe disiplinore që në interes të funksionimit normal të drejtësisë të penalizojnë sjellje të caktuara të avokatëve, këto autoritete duhet të garantojnë që ky shqyrtim të mos përbëjë kërcënim me efekt frenues që do të dëmtonte mbrojtjen e interesave të klientëve të tyre (*Bono k. Francës*, § 55; *Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 181; *Rodriguez Ravelo k. Spanjës*, § 49).

449. Gjykata çmoi ndër të tjera se gjykimi i shkurtuar dhe mungesa e paanshmërisë gjatë procedimit të "përçmimit" që rezultoi në dënim të avokatit bashkërisht përbënin mungesë të proporcionalitetit (*Kyprianou k. Qipros* [DhM], §§ 171 dhe 181).

450. Në një çështje në lidhje me botimin e një artikulli në ballinën e një reviste, me akuza se një studente ishte përdhunuar në festën e një ekipi bejsbolli, Gjykata vendosi se ishte shkelur e drejta e prezumimit të pafajësisë për pjesëtarët e ekipit dhe, në këtë rast, sanksionet penale që janë jashtëzakonisht të pajtueshme me nenin 10, nuk kishin qenë joproporcionale. Këto akuza shumë të rënda ishin paraqitur si fakte dhe ankuesit nuk verifikuan nëse kishin ndonjë bazë faktike; përveç kësaj, akuzat u publikuan para fillimit të hetimit penal (*Ruokanen dhe Të tjerë k. Finlandës*, § 48).

451. Në një çështje ku një avokat që ishte edhe politikan u dënua për shpifje ndaj një prokurori pas botimit të një libri në të cilin përshkruante gjyqin e vet, Gjykata vuri në dukje se komentet e mbajtura si shpifëse ishin të njëjtat me ato të bëra nga kërkuesi dy vjet më parë gjatë një incidenti në gjykim. Gjykata vuri në dukje se nuk kishte filluar asnjë procedim disiplinor ndaj kërkuesit, ose për fyerje siç përcaktonte Kodi Penal, ose në bazë të statusit të tij si avokat. Gjykata nënvizoi edhe se kur kërkuesi përsëriti komentet e kontestuara në librin e vet dy vjet pas incidentit në seancë, dhe pasi u lirua nga akuzat, ai tregoi kujdes t'i vendoste në kontekst dhe t'i shpjegonte. Në vlerësimin nëse masa e kontestuar ishte proporcionale, Gjykata i kushtoi një peshë faktit që gjykatat vendase nuk kishin marrë parasysh këta faktorë të rëndësishëm (*Roland Dumas k. Francës*, §§ 47-49).

4. Konsiderata kontekstuale lidhur me interesat që mund të preken nga publikimet e kontestuara

a. Publikimet/deklaratat që mund të ndikojnë në proceset gjyqësore

452. Gjykata merr parasysh aspekte të ndryshme të çështjes në mënyrë që të vlerësojë ndikimin e mundshëm të një publikimi të kontestuar në zhvillimin e procedurave gjyqësore. Koha e botimit, natyra e përmbajtjes (nëse është provokuese ose jo) dhe statusi (profesional ose jo) i gjyqtarëve që vendosin në një çështje janë ndër aspektet që Gjykata shqyrton më shpesh.

453. Lidhur me rëndësinë e kohës së botimit, Gjykata vuri në dukje në një çështje se artikulli i kontestuar u botua në një moment kritik të procesit penal - kur prokuroria po paraqiste konkluzionet përfundimtare - dhe kur respektimi i prezumimit të pafajësisë të palës së paditur ishte veçanërisht i rëndësishëm (*Campos Dâmaso k. Portugalisë*, § 35; shih, për publikimin para një seance të apelit, *Touranbeau dhe July k. Francës*, § 75; shih edhe *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 44).

454. Gjykata mban parasysh edhe statusin joligjor të anëtarëve të një jurie (porotët) që duhet të vendosin mbi fajësinë e të pandehurve është një tjetër aspekt që Gjykata mban parasysh (*Touranbeau dhe July k. Francës*, § 75) kur vlerëson ndikimin e mundshëm të një artikulli të zhvillimi i procedurave gjyqësore.

455. Duke pasur parasysh hapësirën e vlerësimit të Shtetit, parimisht u takon gjykatave vendase të vlerësojnë gjasat që gjyqtarët porotë të lexojnë artikullin e kontestuar dhe ndikimin që ai mund të ketë (*The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1)*, § 63; *Worm k. Austrisë*, § 54).

456. Në këndvështrimin e Gjykatës, fakti që gjyqtarë porotë mund të investohen për të vendosur çështje, redukton rrezikun që publikimet të prekin rezultatin e procesit gjyqësor (*Campos Dâmaso k. Portugalisë*, § 35; *A.B. k. Zvicrës*, § 55).

457. Ndikimi i një publikimi të kontestuar në proceset e krijimit të opinionit dhe vendimmarrjes brenda gjyqësorit u tregua kur artikulli në fjalë paraqiste një pamje shumë negative të të pandehurit, duke theksuar disa aspekte shqetësuese personaliteti të tij dhe duke konkluduar se ai po bënte gjithçka për ta pamundësuar mbrojtjen e vet (*Bédât k. Zvicrës* [DhM], § 69).

458. Përkundrazi, Gjykata vendosi në një çështje se kërkuesi, një gazetar, nuk kishte mbajtur qëndrim në artikujt e veta lidhur me reduktimin potencial të masës së dënimit të një individi deri në gjobë, çka, sipas Gjykatës reduktohte mundësinë që artikujt të preknin rezultatin e procesit gjyqësor (*Campos Dâmaso k. Portugalisë*, § 35).

b. Publikimet që mund të cenojnë konfidencialitetin e hetimit gjyqësor dhe prezumimin e pafajësisë

459. Gjykata thekson se fshehtësia e hetimeve synon të mbrojë si interesat e proceseve penale duke i paraprirë rrezikut të bashkëpunimit dhe manipulimit ose shkatërrimit të provave, ashtu edhe interesat e të akuzuarit, kryesisht nga optika e prezumimit të pafajësisë, si edhe më përgjithësisht, marrëdhëniet dhe interesat e tij personale. Kjo fshehtësi justifikohet edhe nga nevoja për të mbrojtur proceset e formimit të opinionit dhe vendimmarrjes brenda gjyqësorit (*Bédât k. Zvicrës* [DhM], § 68; *Brisic k. Rumanisë*, § 109; *Touranbeau dhe July k. Francës*, § 63; *Dupuis dhe Të tjerë k. Francës*, § 44).

460. Kur një çështje përcillet gjerësisht në media për shkak të fakteve të rënda dhe individëve që mund të implikohen, një avokat nuk mund të penalizohet për shkeljen e sekretit hetimor kur thjesht bën komente personale mbi informacionin që është e ditur tashmë për gazetarët dhe që synojnë të raportojnë, me ose pa ato komente. Sidoqoftë, kur bën deklarata publike, avokati nuk përjashtohet nga detyrimi që të tregohet i matur mbi fshehtësinë e një hetimi gjyqësor në proces (*Morice k. Francës* [DhM], § 138; *Mor k. Francës*, §§ 55-56).

461. Në një çështje lidhur me shkarkimin e një kryeprokurori sepse iu dha informacione medias mbi një hetim që po kryhej për trafik influencash, Gjykata vuri në dukje se ai kishte dhënë një përshkrim përmbledhës të organit të akuzës në fazën fillestare; kërkuesi nuk kishte nxjerrë emrin e ndonjë individi të përfshirë në pritje të përfundimit të hetimit gjyqësor dhe nuk kishte zbuluar ndonjë informacion ose dokument konfidencial nga dosja. Ajo çmoi edhe se gjykatat vendase nuk dhanë arsye "relevante dhe të mjaftueshme" në mbështetje të vendimit të tyre se ishte shkelur fshehtësia e hetimit penal (*Brisic k. Rumanisë*, §§ 110-115).

462. Në një çështje lidhur me një gazetare që transmetoi pa leje një regjistrim audio nga një seancë gjyqësore, Gjykata konkludoi se interesi për informimin e publikut eklipson "detyrimet dhe përgjegjësitë" që i takojnë gazetares kërkuese. Veprimet e saj synonin të zbulonin një gabim të drejtësisë të cilin ajo besonte se kishte ndodhur në lidhje me një nga personat e dënuar. Gjykata pati parasysh veçanërisht dy elementë: së pari, kur u transmetua raporti i kontestuar, çështja gjyqësore ishte vendosur dhe nuk dihej me siguri se transmetimi i regjistrimeve audio mund të kishte efekt negativ në administrimin e duhur të drejtësisë. Madje, zërat e pjesëmarrësve në seancë ishin shtrembëruar që të mos identifikoheshin (*Pinto Coelho k. Portugalisë (nr. 2)*, §§ 49-50).

463. Në një çështje lidhur me kufizimet në përcjelljen mediatike të një gjyqi penal të rëndësishëm në Norvegji, Gjykata argumentoi që, në varësi të rrethanave, transmetimi i drejtpërdrejtë i pamjeve dhe zërit nga salla e gjyqit mund të tjetërsojë karakteristikat e tij, të krijojë presion shtesë mbi pjesëmarrësit në gjykim dhe madje të ndikojë keq në mënyrën si sillen dhe kështu paragjykon administrimin e drejtë të drejtësisë. Gjykata vërejtiti se nuk kishte asnjë pikë të përbashkët mes sistemeve të brendshme të Shteteve Kontraktuese lidhur me efektet e transmetimit drejtpërdrejtë, qoftë në radio ose televizion, por ai është një mjet jetik për shtypin që të japë informacion dhe ide mbi proceset gjyqësore (*P4 Radio Hele Norge ASA k. Norvegjisë* (vend.)).

c. Publikimi i informacionit për jetën private të palëve në gjyq

464. Në një çështje lidhur me dënimin e një gazetari për zbulimin e informacionit që përbënte sekret hetimor, sidomos letrat që i pandehuri i shkruante gjyqtarit dhe informacionin me natyrë mjekësore, Gjykata çmoi se autoritetet kombëtare nuk ishin thjesht objekt i detyrimit negativ për të mos zbuluar me dashje informacionin e mbrojtur nga neni 8, por se edhe duhej të merrnin masa për mbrojtje efektive të të drejtave të një akuzuari, përfshirë të drejtën për respektimin e korrespondencës së tij (*Bédat k. Zvicrës* [DhM], § 76; shih edhe *Craxi k. Italisë (nr. 2)*, § 73).

465. Në këndvështrimin e Gjykatës, ky lloj informacioni kërkon nivelin më të lartë të mbrojtjes sipas nenit 8; kjo gjetja është veçanërisht e rëndësishme pasi i akuzuari nuk ishte i njohur për publikun. Thjesht fakti se ishte objekt i një hetimi penal për një vepër shumë të rëndë nuk e justifikon trajtimin e tij njësoj si një figurë publike që ekspozohet vullnetarisht ndaj reklamës (shih gjithashtu, në një kontekst të ngjashëm, *Fressoz dhe Roire k. Francës* [DhM], § 50; *Egeland dhe Hanseid k. Norvegjisë*, § 62; lidhur me mbrojtjen e identitetit të palës së dëmtuar, shih *Kurier Zeitungsverlag und Druckerei GmbH k. Austrisë*).

d. Përçmimi i gjykatës

466. Gjykata pranon që gjyqtarët janë pjesë e një institucioni themelor të Shtetit të cilët - përveç sulmeve të rënda dëmtuese që janë thelbësisht të pabazuara – mund të jenë objekt i kritikave personale brenda kufijve të lejueshëm jo vetëm në një mënyrën teorike dhe të përgjithshme. Kur veprojnë në cilësinë e tyre zyrtare, kufijtë e kritikës së pranueshme ndaj tyre mund të jenë më të gjera sesa për qytetarët e zakonshëm (*Morice k. Francës* [DhM], § 131; *July dhe SARL Libération k. Francës*, § 74; *Aurelian Oprea k. Rumanisë*, § 74; *Do Carmo de Portugal e Castro Câmara k. Portugalisë*, § 40).

467. Gjithsesi, mund të rezultojë e nevojshme që gjyqësori të mbrohet ndaj sulmeve të rënda dëmtuese që janë thelbësisht të pabazuara (*Prager dhe Oberschlick k. Austrisë*, § 34; *Lešník k. Sllovakisë*, § 54; për kritikën e të pandehurit ndaj prokurorit, shih *Čeferin k. Sllovenisë*, §§ 56 e 58).

468. Avokatëve u takon të bëjnë komente publike për administrimin e drejtësisë, me kusht që kritika e tyre të mos tejkalojë disa kufij të caktuar (*Amihalachioaie k. Moldavisë*, §§ 27-28; *Foglia k. Zvicrës*, § 86; *Mor k. Francës*, § 43). Këto kufizime përcaktohen zakonisht në kodin e sjelljes së anëtarëve të Dhomës së Avokatisë (*Kyprianou k. Qipros* [DhM], § 173).

469. Në këtë kontekst, Gjykata i është referuar dhjetë parimeve bazë të përcaktuar në Këshillin e Avokatisë dhe Shoqatave të Ligjit të Evropës, me referencë të veçantë të "dinjiteti, nderi dhe integriteti", si edhe të "respektimi i administrimit të drejtë të drejtësisë" (*Morice k. Francës* [DhM], §§ 58 dhe 134). Në opinionin e Gjykatës, rregulla të tilla kontribuojnë në mbrojtjen e gjyqësorit ndaj sulmeve të pabaza të cilat mund të nxiten vetëm nga dëshira apo strategjia që debati gjyqësor të bëhet në media apo që të hakmerren ndaj gjyqtarëve që trajtojnë çështjen.

470. Për më tepër, duhet bërë dallimi nëse avokati shprehet në sallën e gjyqit apo gjetkë. Së pari, sa i përket "sjelljes në sallën e gjyqit", meqë liria e shprehjes mund të ngrejë problematikën e të drejtës së klientit të vet për proces të rregullt, parimi i paanshmërisë shkon në favor të shkëmbimit të lirë dhe madje edhe të detyrueshëm ndërmjet palëve. Avokatët kanë detyrimin "të mbrojnë me zell interesat e klientëve të tyre", që nënkupton se ndonjëherë duhet të vendosin nëse të kundërshtojnë apo të ankohen për sjelljen në gjyq. Gjithashtu, Gjykata mban parasysh faktin se komentet e kontestuara nuk janë përsëritur jashtë sallës së gjyqit (*Morice k. Francës* [DhM], §§ 136-137).

471. Duke iu kthyer komenteve të bëra jashtë sallës së gjyqit, Gjykata thekson se mbrojtja e klientit mund të bëhet përmes shfaqjes në lajmet televizive ose një deklaratë në shtyp, dhe përmes kanaleve të tilla, avokati mund të informojë publikut për mangësitë që mund të cenojnë procedurën para gjyqit (*Morice k. Francës* [DhM], § 138). Për shembull, Gjykata vërejtë se komentet e bëra nga avokati për gazetarët sapo del nga salla e gjyqit ishte pjesë e një përqsajeje analitike me synimin që të bindej prokurori që të ankimonte vendimin për rrëzimin e akuzave, prandaj ishte koment në kuadrin e detyrës për të mbrojtur klientin e vet (*Ottan k. Francës* § 58).

472. Po kështu, Gjykata bën dallimin e personit në fjalë; kështu, prokurori, që është "palë" në procesin gjyqësor, duhet "të tolerojë kritika të ashpra nga... avokati mbrojtës" (*Morice k. Francës* [DhM], § 137; *Nikula k. Finlandës*, §§ 51-52; *Foglia k. Zvicrës*, § 95; *Roland Dumas k. Francës*, § 48).

473. Kështu, në një çështje ku procedimi privat për shpifje u iniciua nga një prokuror kundër një avokateje, gjatë një seance gjyqësore, kishte ngritur kundërshtim dhe kishte lexuar me zë një deklaratë ku kritikonte prokurorin, Gjykata çmoi se kritikën e tilla të bëra nga avokatja brenda sallës së gjyqit dhe jo përmes medias, ishin të natyrës procedurale dhe rrjedhimisht nuk arrinin nivelin e fyerjes personale (*Nikula k. Finlandës*, § 52; shih edhe *Lešník k. Sllovakisë*).

474. Për më tepër, avokatët nuk mund të bëjnë komente aq të rënda saqë të tejkalojnë shprehjen e lejueshme të komenteve pa një bazë të shëndoshë faktike, as nuk mund të parashtrajnë fyerje. Gjykata vlerëson komentet në kontekstin e tyre të përgjithshëm, sidomos për të vlerësuar nëse janë keqorientuese apo sulme personale të qëllimta si edhe për të konstatuar se komentet kanë lidhje mjaftueshëm të ngushtë me faktet e çështjes (*Morice k. Francës* [DhM], § 139, me referenca të mëtejshme).

475. Në një çështje ku një i burgosur (kërkuesi) i dërgon një letër gjykatës së rrethit, Gjykata bëri një dallim të qartë mes kritikës dhe fyerjes. Në këndvështrimin e Gjykatës, kur qëllimi i vetëm i individit është të fyejë gjykatën ose gjyqtarët e trupës, nuk përbën parimisht shkelje të nenit 10 me kusht që të vendoset një ndëshkim i përshtatshëm. Sidoqoftë, dënimi i rëndë me burg u gjet nga Gjykata në tejkallim të ashpërsisë së veprës penale, sidomos ngaqë kërkuesi nuk ishte dënuar më parë për një shkelje të ngjashme dhe letra nuk ishte bërë publike (*Skalka k. Polonisë*, §§ 39-42).

476. Në një çështje tjetër ku kërkuesi ishte ndjekur penalisht, paraburgosur dhe shtruar pastaj në një institucion psikiatrik për 35 ditë për shkak të letrave që u kishte dërguar gjyqtarëve të cilat ishin vlerësuar si përcmuese, Gjykata çmoi se komentet e kërkuesit, të cilat ishin veçanërisht kaustike, virulente dhe fyese ndaj disa anëtarëve të gjyqësorit, ishin regjistruar vetëm me shkrim dhe nuk ishin bërë publike. Si rrjedhojë, ndikimi i tyre te besimi i publikut për administrimin e drejtësisë kishte qenë shumë i kufizuar. Gjykata vëren më tutje se prokuroria që kërkoi burgimin e tij kishte marrë pjesë në procesin gjyqësor për t'i vendosur një kujdestar dhe prandaj ishte e vetëdijshme në momentin kur kërkoi burgosjen se gjendja mendore e kërkuesit ishte më së paku e diskutueshme dhe mund të ishte arsyeja pse veproi ashtu (*Ümit Bilgiç k. Turqisë*, §§ 133-136).

477. Në një çështje ku kërkuesi, një avokat që u ankua pranë Këshillit të Lartë të Gjyqësorit me akuza korrupsioni ndaj një gjyqtari që kishte vendosur në një çështje civile lidhur me një prej klientëve të tij, u urdhërua të paguante 50 000 Euro dëmshpërblim ndaj gjyqtarit në fjalë, Gjykata çmoi se penaliteti ishte i tepërt dhe i mungonte baraspesha e drejtë. Gjykata vërejtë në veçanti se gjykatat vendase vlerësuan se edhe pse akuzat nuk u bënë publike, ato ishin diskutuar në rrethet gjyqësore. Në këtë kuptim, Gjykata çmoi se kërkuesi nuk mund të ngarkohej me përgjegjësi për rrjedhje të informacionit nga procese gjyqësore që supozoheshin të ishin konfidenciale (*Pais Pires de Lima k. Portugalisë*, § 66).

C. Pjesëmarrja e gjyqtarëve në debatin publik

478. Edhe nëse një problematikë e debatuar ka aspekte politike, kjo nuk mjafton për ta ndaluar gjyqtarin që të bëjë deklaratë mbi atë çështje (*Wille k. Lihtenshtejnit* [DhM], § 67).

479. Gjykata e zbatoi këtë parim në një çështje për mbarimin e parakohshëm të mandatit të kërkuesit si Kryetar i Gjykatës së Lartë sepse shprehu pikëpamjet e veta dhe kritika, kryesisht ndaj Parlamentit, lidhur me reformat kushtetuese dhe normative që preknin organizimin e sistemit gjyqësor, edhe pse mbante postin e gjyqtarit brenda gjyqësorit. Në këtë rast, Gjykata i kushtoi rendësi të veçantë postit që mbante kërkuesi, i cili ishte edhe Kryetar i Këshillit Kombëtar të Gjyqësorit, funksionet dhe detyrat e të cilit përfshinin shprehjen e opinionëve për reformat normative që pritej të ndikonin te gjyqësori dhe pavarësia e tij (*Baka k. Hungarisë* [DhM], § 168).

480. Gjykata iu referua instrumenteve të Këshillit të Evropës, të cilat pranojnë se çdo gjyqtar është përgjegjës për promovimin dhe mbrojtjen e pavarësisë gjyqësore dhe se gjyqtarët dhe gjyqësori duhet të konsultohen dhe të përfshihen në hartimin e legjislacionit lidhur me statusin e tyre dhe më përgjithësisht edhe në funksionimin e sistemit gjyqësor (shih paragrafin 34 të Opinionit nr. 3 (2002) të CCJE (Këshilli Konsultativ i Gjyqtarëve Evropianë) dhe paragrafët 3 dhe 9 të Magna Kartës së Gjyqtarëve (*Baka k. Hungarisë* [DhM], §§ 80-81).

481. Në një rast, kërkuesja pretendonte se është larguar nga detyra në gjyqësor për shkak të disa deklaratave që bëri në media gjatë fushatës së zgjedhjeve. Gjykata vuri re në këtë rast që kërkueses nuk i ishin dhënë "garanci të rëndësishme procedurale" në kontekstin e procedimit disiplinor dhe se sanksioni ndaj saj kishte qenë i ashpër dhe joproportional si edhe kishte "efekt frenues" te gjyqtarët që dëshironin të merrnin pjesë në debatin publik mbi efektivitetin e institucioneve gjyqësore (*Kudeshkina k. Ruisë*, §§ 97-99).

482. Në çështjen *Previti k. Italisë* (vend.), Gjykata vendosi që gjyqtarët, në cilësinë e tyre si ekspertë ligjorë, mund të shprehin pikëpamjet e tyre si dhe kritika lidhur me ndryshimet normative që ndërmerret Qeveria. Një qëndrim i tillë i shprehur në mënyrë të përshtatshme, nuk cenon autoritetin e gjyqësorit dhe as nuk paanshmërinë e tyre në një çështje të caktuar. Siç deklaroi Gjykata, fakti që, në zbatim të parimeve të demokracisë dhe pluralizmit, disa gjyqtarë ose grupe gjyqtarësh, në cilësinë e tyre si ekspertë ligjorë, mund të shprehin rezerva ose kritika në lidhje me propozimet normative të Qeverisë nuk cenon paanshmërinë e procedurave gjyqësore për të cilat mund të zbatohen këto propozime.

483. Nga ana tjetër, në një çështje ku një gjyqtar i Gjykatës Kushtetuese u ankua se ishte shkarkuar nga detyra pasi kishte shprehur pikëpamjet e tij publikisht (në një letër dërguar zyrtarëve të lartë publikë dhe në një intervistë për media, si dhe një konferencë për shtyp të paautorizuar, në të cilën foli për punën e Gjykatës Kushtetuese, duke e akuzuar atë për korrupsion), Gjykata vuri në dukje se vendimi i pushimit kishte të bënte me dyshime të arsyeshme për paanshmërinë dhe pavarësinë e tij, dhe sjelljen e papajtueshme me rolin e gjyqtarit, dhe arriti në përfundimin se ankesa e paraqitur nga kërkuesi sipas nenit 10 ishte qartazi e pabazuar (*Simić k. Bosnjë-Hercegovinës* (vend., §§ 35-36).

XI. Liria e shprehjes dhe qëllimet legjitime të sigurisë kombëtare, integritetit territorial apo sigurisë publike, parandalimi i prishjes së rendit apo krimin

484. Qëllimet legjitime që përmenden në këtë kapitull evokohen në kombinim, dhe ndonjëherë njëkohësisht me qëllimet e tjera legjitime, si parandalimi i publikimit të informacionit të marrë në mirëbesim (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 53) ose mbrojtja e të drejtave të të tjerëve (*Brambilla dhe Të tjerë k. Italisë*, § 50). Në disa raste, fokusi vihet te një nga qëllimet legjitime të evokuara, siç është "garantimi i integritetit territorial" në përballjet me të ashtuquajturin diskurs "separatist" (*Sürek dhe Özdemir k. Turqisë* [DhM], § 50).

485. Lufta kundër terrorizmit¹⁵ shpesh citohet si konteksti mbizotërues i çështjeve që futen në këtë kategori.

486. Dispozitat e legjislacionit të brendshëm që parashikojnë këto qëllime legjitime janë shumë të ndryshme dhe zakonisht shfaqen në Kodin Penal ose në legjislacionin kundër terrorizmit, por ndonjëherë madje edhe në Kushtetutë.

A. Parime të përgjithshme

487. Si parim i përgjithshëm, "nevoja" për çdo kufizim mbi ushtrimin e lirisë së shprehjes duhet të konstatohet bindshëm. (*Sürek dhe Özdemir k. Turqisë* [DhM], § 57; *Dilipak k. Turqisë*, § 63). Gjykatës i duhet të përcaktojë nëse arsyet që parashtrijnë autoritetet kombëtare për të justifikuar kufizimin janë "relevante dhe të mjaftueshme" (*Barthold . Gjermanisë*, § 55; *Lingens k. Austrisë*, § 40).

488. Veçanërisht për publikimin e informacionit të marrë në mirëbesim, Gjykata ka theksuar se konceptet e "sigurisë kombëtare" dhe "sigurisë publike" duhet të zbatohen me kursim dhe të interpretohen në mënyrë të kufizuar, si dhe duhet të ngrihen si shkaqe vetëm kur demonstron se janë të nevojshme për të ndaluar publikimin e informacionit për qëllimet e mbrojtjes së sigurisë kombëtare dhe sigurisë publike (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 54; *Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 37).

489. Nga ana tjetër, Gjykata vazhdimisht është shprehur se neni 10 § 2 i Konventës lejon pak fushëveprim për të kufizuar debatin apo të folurin politik (*Brasilier k. Francës*, § 41) ose debatin për çështje me interes publik (*Sürek k. Turqisë (nr. 1)* [DhM], § 61; *Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës* [DhM], § 46; *Wingrove k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 58).

490. Liria e shprehjes është veçanërisht e rëndësishme për partitë politike dhe anëtarët e tyre aktivë. Ndërhyrja në lirinë e shprehjes së politikanëve, veçanërisht kur ata janë anëtarë të një partie opozitare, kërkon analizën më të thellë nga ana e Gjykatës. Kufijtë e kritikës së pranueshme janë më të gjerë në lidhje me Qeverinë sesa në lidhje me një qytetar privat, apo edhe një politikan (*Faruk Temel k. Turqisë*, § 55; *Incal k. Turqisë*, § 54; *Han k. Turqisë*, § 29; *Yalçiner k. Turqisë*, § 43).

491. Sipas Gjykatës, në një shoqëri demokratike të bazuar në shtetin e së drejtës, ideve politike që sfidojnë rendin ekzistues dhe realizimi i të cilave mbështetet në mjete paqësore duhet t'u ofrohet mundësia e duhur e shprehjes (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası k. Turqisë*, § 70).

492. Nga ana tjetër, Gjykata merr parasysh problemet që lidhen me parandalimin e terrorizmit (*Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 55; *Karataş k. Turqisë*, § 51). Në këtë kontekst, Gjykata i kushton vëmendje të veçantë nevojës që autoritetet të jenë vigjilente ndaj veprimeve që mund të ushqejnë dhunë shtesë, konkretisht duhet të mbrojtë

¹⁵ Shih edhe [Udhëzuesin me Jurisprudencën mbi Terrorizmin](#).

sigurinë publike dhe të parandalojë prishjen e rendit apo krimin brenda kuptimit të nenit 10 § 2 (*Leroy k. Francës*, § 36).

493. Gjykata vlerëson se vështirësitë e ngritura nga lufta kundër terrorizmit nuk mjaftojnë vetvetiu për të çliruar autoritetet kombëtare nga detyrimet e tyre sipas nenit 10 të Konventës (*Döner dhe të tjerët k. Turqisë*, § 102). . Me fjalë të tjera, parimet që shfaqen nga jurisprudenca e Gjykatës në lidhje me nenin 10 zbatohen edhe për masat që marrin autoritetet kombëtare për të ruajtur sigurinë kombëtare dhe sigurinë publike në kuadrin e luftës kundër terrorizmit (*Faruk Temel k. Turqisë*, § 58).

494. Duke i kushtuar vëmendjen e duhur rrethanave të secilës çështje dhe hapësirës së vlerësimit të Shtetit, Gjykata duhet të përcaktojë nëse është gjetur baraspesha e drejtë ndërmjet të drejtës themelore të individit për lirinë e shprehjes si edhe të drejtës legjitime të shoqërisë demokratike për t'u mbrojtur ndaj veprimtarive të organizatave terroriste (*Zana k. Turqisë*, § 55; *Karataş k. Turqisë*, § 51; *Yalçın Küçük k. Turqisë*, § 39; *İbrahim Aksoy k. Turqisë*, § 60).

B. Kriteret e vlerësimit lidhur me justifikimin e ndërhyrjes

1. Kontributi në një debat me interes të përgjithshëm

495. Gjykata e ka përcaktuar qartë se çfarë nënkupton me konceptin e çështjes me interes të përgjithshëm: interesi publik zakonisht lidhet me çështje të cilat prekin publikun deri në atë masë sa që i takon të ketë interes të ligjshëm për to, të cilat tërheqin vëmendjen e publikut ose që e shqetësojnë në një masë të konsiderueshme, sidomos çështjet që ndikojnë në mirëqenien e qytetarëve ose në jetën e komunitetit. Kjo vlen edhe për çështje që kanë gjasa të shkaktojnë polemika të mëdha, siç janë çështjet për problematika të mëdha sociale apo problem për të cilin publiku ka interes të informohet (*Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës* [DhM], § 171; *Sürek dhe Özdemir k. Turqisë* [DhM], § 61).

496. Në mjaft çështje lidhur me publikimet që mund të minojnë konfidencialitetin e disa informacioneve për sigurinë kombëtare, Gjykata ka theksuar kontributin që kanë dhënë këto publikime në debate me interes të përgjithshëm. Sipas këndvështrimit të Gjykatës, ato justifikoheshin nga kërkesa për të zbuluar veprime të paligjshme të shërbimeve shtetërore të sigurisë dhe nga e drejta e publikut që të informohet (*Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 69; *The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2)*, §§ 54-55).

497. Në një çështje lidhur me dënimin e pronarit të një reviste pasi botoi një raport me akuza për dhunë ndaj agentëve shtetërorë të përfshirë në luftimin e terrorizmit, Gjykata vuri në dukje se, duke pasur parasysh rëndësinë e shkeljes së pretenduar, publiku kishte interes legjitim të dinte jo vetëm natyrën e sjelljes së agentëve, por edhe identitetin e tyre. Në lidhje me këtë, Gjykata vuri në dukje se informacioni mbi të cilin bazohej raporti ishte raportuar tashmë edhe nga gazeta të tjera ndaj të cilave nuk pati procedim penal (*Sürek k. Turqisë (nr. 2)* [DhM], §§ 39-40).

2. Natyra dhe përmbajtja e deklaratave dhe ndikimi potencial i tyre: analiza e tekstit në kontekst

498. Çështja thelbësore që lind në këtë lloj çështjeje është nëse deklarata ka të ngjarë të përshkallëzojë ose të justifikojë dhunën, urrejtjen ose intolerancën. Në disa çështje të tilla, Gjykata është vënë në lëvizje që të vendosë mbi zbatueshmërinë e nenit 10 të Konventës.¹⁶

¹⁶ Shih Udhëzuesin për nenin 17 të Konventës (ndalimi i abuzimit me të drejtat)

499. Sipas qëndrimit të Gjykatës, për të përcaktuar nëse deklaratat, të marra si një e tërë, mund të klasifikohen si nxitje e dhunës, duhen pasur parasysh fjalët e përdorura dhe konteksti në të cilin janë publikuar, si edhe ndikimi i tyre potencial, *Özgür Gündem k. Turqisë*, § 63; *Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 52).

500. Një nga faktorët kyçë në vlerësimin e Gjykatës është sfondi politik apo social në të cilin janë bërë deklaratat (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 205); për shembull: një sfond i tendosur politik ose social (*Mariya Alekhina dhe Të tjerë k. Ruisisë*, § 218; *Zana k. Turqisë*, §§ 57-60; *Sürek k. Turqisë (nr. 3)* [DhM], § 40), atmosfera gjatë një revolte vdekjeprurëse në burg (*Saygılı and Falakaoğlu (nr. 2) k. Turqisë*, § 28), problemet lidhur me integrimin e emigrantëve joevropianë në Francë dhe sidomos ata myslimanë (*Soulas dhe Të tjerë k. Francës*, §§ 38-39; *Le Pen k. Francës* (vend.)), ose marrëdhëniet me pakicat kombëtare në Lituani pak pas rifitimit të pavarësisë në vitin 1990 (*Balsytė-Lideikienė k. Lituanisë*, § 78)).

501. Një tjetër faktor ka qenë nëse deklaratat, të interpretuara apo të para në kontekstin e ngushtë apo edhe të gjerë, mund të cilësohen si thirrje e drejtpërdrejtë apo e tërthortë për dhunë apo si justifikim i dhunës, urrejtjes apo intolerancës (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 206; shih, ndër të tjera, *Incal k. Turqisë*, § 50; *Sürek k. Turqisë (nr. 1)* [DhM], § 62; *Özgür Gündem k. Turqisë*, § 64; *Gündüz k. Turqisë*, §§ 48 and 51; *Soulas dhe Të tjerë k. Francës*, §§ 39-41 dhe 43; *Balsytė-Lideikienė k. Lituanisë*, §§ 79-80; *Féret k. Belgjikës*, §§ 69-73 dhe 78; *Hizb ut-Tahrir dhe Të tjerë k. Gjermanisë* (vend.), § 73; *Kasymakhunov dhe Saybatalov k. Ruisisë*, §§ 107-112; *Fáber k. Hungarisë*, §§ 52 dhe 56-58; *Vona k. Hungarisë*, §§ 64-67).

502. Gjykata ka theksuar se në vendimmarrjen e saj i kushton rëndësi ndërveprimin mes aktorëve të sipërcituar dhe jo shqyrtimit të tyre më vete (*Perinçek k. Zvicrës* [DhM], § 208).

503. Në çështjen *Savva Terentyev k. Ruisisë*, Gjykata vuri në dukje se autoritetet vendase u përqendruan në formën dhe peshën e deklaratave të kontestuara, pa i analizuar ato në kontekstin e diskutimit përkatës, pa u përpjekur fare të vlerësonin potencialin e këtyre deklaratave për të provokuar ndonjë pasojë të dëmshme duke marrë parasysh sfondin politik dhe social ku janë bërë, si edhe pa analizuar shtrirjen e tyre. Gjykata arriti në përfundimin se, nuk janë marrë parasysh të gjitha faktet dhe faktorët përkatës, prandaj arsyet e paraqitura nuk konsiderohen "relevante dhe të mjaftueshme" për të justifikuar ndërhyrjen në lirinë e shprehjes së kërkuesit (§§ 82-84).

504. Kur pikëpamjet e shprehura nuk përmbajnë nxitje të dhunës ose, thënë ndryshe, nuk mbështesin akte dhunë ose hakmarrje të përgjakshme, nuk justifikojnë kryerjen e akteve terroriste sipas qëllimeve të mbështetësve të tyre ose nuk mund të interpretohen si inkurajim i dhunës përmes shprehjes së urrejtjes së thellë dhe joracionale ndaj personave të identifikuar, atëherë Shtetet Kontraktuese nuk duhet të kufizojnë të drejtën e publikut të gjerë për t'u informuar mbi këto pikëpamje, qoftë edhe në kuadrin e qëllimeve të përcaktuara në nenin 10 § 2 që janë mbrojtja e integritetit territorial dhe sigurisë kombëtare dhe parandalimi i prishjes së rendit ose krimit, duke bërë që peshën e të drejtës penale ta mbajë media (*Sürek k. Turqisë (nr. 4)* [DhM], § 60; *Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 56; *Nedim Şener k. Turqisë*, § 116; *Dilipak k. Turqisë*, § 62).

505. Sidoqoftë, kur komentet e kontestuara nxisin dhunë ndaj një individi ose një zyrtari publik ose një segmenti të popullsisë, atëherë autoritetet shtetërore gëzojnë hapësirë më të gjerë vlerësimi kur shqyrtojnë nevojën për ndërhyrje në lirinë e shprehjes (*Sürek k. Turqisë (nr. 3)* [DhM], § 37). Kjo vlen për komentet që bëjnë thirrje për përdorimin e forcës së armatosur (po aty, § 40; *Taşdemir k. Turqisë* (vend.)) ose komentet që mund të vënë në rrezik stabilitetin shoqëror, edhe nëse individët nuk bëjnë thirrje haptas në komente për përdorimin e forcës së armatosur si mjet veprimi, apo, njësoj e rëndësishme, nuk distancohen nga përdorimi i dhunës (*Yalçınmer k. Turqisë*, § 46; *Zana k. Turqisë*, § 58).

506. Në çështjen *Zana k. Turqisë*, Gjykata theksoi dy kritere në lidhje me konceptin e ndikimit potencial të deklaratave të kontestuara: së pari, roli dhe funksioni i personit që bën deklaratat dhe, së dyti, situata në aspektin e kontekstit shoqëror ku ngrihen problematikat nga këto deklarata *Yalçiner k. Turqisë*, §§ 46-49).

507. Në çështjen *Savva Terentyev k. Rosisë*, lidhur me dënimin me burg të një blogeri për komente fyese në internet kundër oficerëve të policisë, Gjykata vuri në dukje formulimin fyes, ofendues dhe virulent të komenteve të kërkuesit. Sidoqoftë, Gjykata çmoi se këto deklarata nuk mund të konsiderohen si përpjekje për të nxitur urrejtje ose për të provokuar dhunë ndaj oficerëve të policisë, pra, nuk paraqisnin rrezik të qartë dhe të afërt çka do të kërkonte dënimin e kërkuesit. Gjykata theksoi, në veçanti, se kërkuesi nuk ishte as bloger i njohur dhe as përdorues i njohur i mediave sociale dhe se, në këto rrethana, nuk kishte statusin e një figure me influencë (§ 81).

508. Ndër të tjera, Gjykata ka njohur nevojën për të garantuar mbrojtje më të madhe për pakicat e cenueshme, të karakterizuara nga një histori shtypjeje dhe pabarazie, përkundër fyerjes apo diskursit diskriminues (*Savva Terentyev k. Rosisë*, § 76; *Soulas dhe Të tjerë k. Francës*, §§ 38-39; *Le Pen k. Francës* (vend.)). Në çështjen *Savva Terentyev k. Rosisë*, ajo vuri në dukje se gjykatat e brendshme dështuan të shpjegonin pse i konsideronin të cenueshëm oficerët e policisë, për sa kohë që nuk ishin identifikuar me emër (§§ 75-76).

509. Mjetet e komunikimit të deklaratës janë gjithashtu kriter i rëndësishëm në vlerësimin e ndikimit potencial të ligjëritimit. Kështu, Gjykata ka vendosur se dënimi i një individi për botimin e një antologjie me poezi ishte joproporcionale, duke pasur parasysh formën e shprehjes së përdorur, e cila nënkuptonte gjuhë metaforike dhe arrinte te një audiencë të kufizuar (*Karataş k. Turqisë*, § 52; shih edhe *Polat k. Turqisë* [DhM], § 47).

510. Mjeti i komunikimit të përdorur mund të ketë rëndësi të veçantë sidomos kur shpërndahe me pamfletet e partive politike në kontekstin e fushatave zgjedhore (*Féret k. Belgjikës*, § 76), ose përmes internetit, i cili e përforcon ndikimin potencial të deklaratave. Sipas Gjykatës, deklaratat shpifëse dhe deklarata qartësisht të paligjshme, përfshirë gjuhën e urrejtjes dhe gjuhën që nxit dhunë, mund të përhapen si kurrë më parë në të gjithë botën brenda pak sekondash dhe, nganjëherë, mbeten të disponueshme në internet (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 110). Kjo do të thotë se rreziku i dëmit që materialet dhe komunikimit në internet mund të kenë të ushtrimit dhe gëzimit i të drejtave dhe lirive të njeriut është më i lartë sesa rreziku që paraqet shtypi i shkruar; prandaj, për të vlerësuar ndikimin potencial të një publikimi në internet, është thelbësore të përcaktohet rrezja e shtrirjes për të arritur te publiku (*Savva Terentyev k. Rosisë*, § 79; *Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 133).

511. Nga jurisprudenca e Gjykatës mund të evidentohen disa kategori diskursi, në varësi të përmbajtjes dhe ndikimit të tyre të qëllimit legjitimë. Edhe pse disa kategori nuk shquhen qartë, ia vlen të përshkruhen dhe të analizohen kriteret e zbatueshme për secilën. Kategoritë në fjalë përshkruhen një nga një më poshtë.

a. Diskursi separatist dhe publikimi nga organizata të paligjshme

512. Në përgjithësi, Gjykata çmon se thelbi i demokracisë kërkon që të lejohet propozimi dhe debati mbi një shumëllojshmëri programesh politike, madje edhe ato që vënë në pikëpyetje mënyrën se si është i organizuar Shteti, me kusht që të mos dëmtojnë vetë demokracinë (*Partia Socialiste dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 47).

513. Kur vlerëson nëse një ndërhyrje është proporcionale, Gjykata bën dallimin midis diskursit të ashtuquajtur paqësor ose demokratik separatist dhe diskursit separatist që lidhet me kryerjen e veprave penale ose veprimeve që nxisin dhunën. Gjykata ka çmuar se ndërhyrja në lirinë e shprehjes së një udhëheqësi politik të lëvizjes separatiste franceze baske ishte proporcional; masa kishte të bënte me një ndalim - të vlefshëm gjatë periudhës së lirimit me kusht - që të mos shpërndante vepra apo komente publike lidhur me shkeljet për të

cilat ishte dënuar, pasi kërkuesi ende gëzonte të drejtën të shprehte pikëpamjet e veta për çështjen baske, me kusht që të mos përmendte ato shkelje (*Bidart k. Francës*, § 42).

514. Gjykata mban parasysh kontekstin në të cilin bëhen deklaratat, sidomos kur pretendimet separatiste në një rajon të caktuar shoqërohen me konflikte të armatosura. Kështu, edhe pse konceptet e sigurisë kombëtare dhe sigurisë publike duhet të interpretohen në mënyrë kufizuese, Gjykata ka vendosur se çështjet që lidhen me konfliktin në Republikën Çeçene ishin të një natyre shumë të ndjeshme dhe për këtë arsye kërkohej vigjilencë e veçantë nga ana e autoriteteve (*Stomakhin k. Ruisë*, §§ 85-86; *Dmitriyevskiy k. Ruisë*, § 87).

515. Gjykata çmon se ndërhyrja në lirinë e shprehjes cilësohet e justifikuar kur deklaratat separatiste (sidomos në formën e parullave) duhet të ketë një ndikim në sigurinë kombëtare dhe rendin publik dhe të paraqesin rrezik të qartë dhe të afërt në lidhje me këto qëllime legjitime (*Gül dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 42; *Kılıç dhe Eren k. Turqisë*, §§ 29-30; *Bülent Kaya k. Turqisë*, § 42).

516. Sipas Gjykatës, dënimi penal i një redaktori gazete rajonale për botimin e artikujve që supozohej se ishin shkruar nga udhëheqësit e një lëvizjeje separatiste që kërkoheshin për vepra të rënda penale nuk mund të justifikohet vetëm në bazë të profilit të autorëve të supozuar (*Dmitriyevskiy k. Ruisë*, §§ 104 dhe 114; shih, me efekt të njëjtë, *Ceylan k. Turqisë* [DhM], § 36; *Süreç dhe Özdemir k. Turqisë* [DhM], § 61; *Erdoğan dhe İnce k. Turqisë* [DhM], §§ 52 dhe 55; *Faruk Temel k. Turqisë*, §§ 62 dhe 64; *Polat k. Turqisë* [DhM], § 47).

517. Për të vlerësuar nëse publikimi i deklaratave të organizatave terroriste të shpallura të paligjshme shkakton rrezikun e provokimit publik për të kryer akte terroriste ose hakmarrje terroriste, është e nevojshme të merret parasysh jo vetëm natyra e autorit dhe e të adresuesit të mesazhit, por edhe përmbajtja e artikullit në fjalë dhe sfondi në të cilin është publikuar. Për të gjetur baraspeshën mes interesave konkurruese, autoritetet kombëtare duhet të kenë mjaft parasysh të drejtën e publikut për t'u informuar me perspektiva të ndryshme mbi një situatë konfliktit, nga këndvështrimi i njëres prej palëve në konflikt, pavarësisht sa e papëlqyeshme ajo perspektivë mund të jetë për publikun (*Gözel dhe Özer k. Turqisë*, § 56).

518. Kështu, Gjykata ka konstatuar shkelje të nenit 10 të Konventës në shumë çështje kundër Turqisë lidhur me dënimin e pronarëve, botuesve ose redaktorëve të botimeve periodike për publikimin e deklaratave ose trakteve nga organizata të klasifikuara si "terroriste" sipas të drejtës së brendshme (*Gözel dhe Özer k. Turqisë*; *Karakoyun dhe Turan k. Turqisë*; *Çapan k. Turqisë*; *İmza k. Turqisë*; *Kanat dhe Bozan k. Turqisë*; *Demirel et Ateş k. Turqisë*; *Özer k. Turqisë* (nr. 3)). Sipas Gjykatës, këto raste ndërhyrjeje patën efektin pjesërisht të censurimit të profesionistëve të medias dhe kufizimit të aftësisë së tyre për të përcjellë publikisht një opinion – me kusht që të mos mbronin drejtpërdrejtë ose tërthorazi kryerjen e akteve terroriste – që është pjesë e debatit publik (shih, sidomos, *Ali Gürbüz k. Turqisë*, § 77, *Özgür Gündem k. Turqisë*, §§ 62-64, dhe katër aktgjykimet për *Yıldız dhe Taş k. Turqisë* (nr. 1, nr. 2, nr. 3 dhe nr. 4); lidhur me dënimin e një individi për përhapjen e propagandës në favor të një organizate terroriste vetëm sepse mori pjesë në funeralin e anëtarëve të vdekur të asaj organizate, shih *Nejdet Atalay k. Turqisë*, §§ 20-23).

519. Ndryshe nga më lart, në një çështje lidhur me sekuestrimin dhe shkatërrimin nga autoritetet doganore zvicerane të një sasive të madhe materialesh propagandistike të Partisë së Punëtorëve Kurdë (PKK), Gjykata vendosi se materiali i sekuestruar mbronte dhe lavdëronte dhunën dhe synonte të angazhonte sa më shumë persona për luftë të armatosur kundër autoriteteve turke, duke arritur në përfundimin se kufizimi ishte i justifikuar sipas nenit 10 § 2 (*Kaptan k. Zvicrës* (vend.)).

520. Duhet theksuar edhe se në një çështje lidhur me dënimin e një kompanie televizive për transmetimin e programeve që promovonin një organizatë terroriste, Gjykata, që konstatoi se ankesa e kompanisë kërkuese dilte jashtë fushëveprimit të nenit 10 për shkak të nenit 17, shqyrtoi përmbajtjen e programeve, prezantimin

dhe lidhjen, si dhe analizoi elementët e mëposhtëm: paraqitjen e njëanshme të ngjarjeve shoqëruar me nxitje të përsëritur për pjesëmarrje në luftime dhe veprime, nxitje për t'u bashkuar me organizatën ose luftën e armatosur, si dhe portretizimin e anëtarëve të ndjerë të organizatës si heronj. Gjithashtu, Gjykata vuri në dukje se gjykatat kombëtare kishin vërtetuar se në atë kohë kompania kërkuese financohej në një masë të konsiderueshme nga kjo organizatë (*Roj TV A/S k. Danimarkës* (vend.)).

b. Lavdërimi dhe mbrojtja e akteve kriminale dhe/ose terroriste

521. Kur Gjykata shqyrton arsyetimin/justifikimin e ndërhyrjes në diskursin që mbron terrorizmin, ajo shikon ndërhyrjen duke parë çështjen në tërësi, përfshirë përmbajtjen e deklaratave të kontestuara dhe kontekstin në të cilin bëhen (*Erdoğan dhe İnce k. Turqisë* [DhM], § 47), si edhe personalitetin dhe funksionin e personit që i bën deklaratat në fjalë (*Demirel et Ateş k. Turqisë*, § 37).

522. Në një çështje lidhur me dënimin e pronarit të një gazete javore, Gjykata vendosi që përmbajtja e artikullit ishte e aftë të nxiste dhunë të mëtejshme në rajon. Sipas pikëpamjes së Gjykatës, lexuesit i krijohej përshtypja se përdorimi i dhunës është masë e domosdoshme dhe e justifikuar e vetëmbrojtjeje përballë agresorit, dhe doli në përfundimin se ajo që ishte problematike në këtë çështje ishte nxitja e dhunës. Megjithatë kërkuesi nuk u rreshtua personalisht përkaq pikëpamjeve të paraqitura në artikull, ai prapëseprapë i kishte ofruar autorit të artikullit mjetin për nxitjen e dhunës (*Sürek k. Turqisë (nr. 3)* [DhM], §§ 40-41).

523. Në një tjetër çështje, kërkuesi ishte një karikaturist i dënuar për bashkëpunim në mbrojtjen e terrorizmit pas botimit të një karikature dy ditë pas sulmit të 11 shtatorit 2001 ndaj kullave binjake të Qendrës Botërore të Tregtisë. Gjykata theksoi aspektin kohor dhe mungesën e masave paraprake për sa i përket gjuhës, në një kohë kur e gjithë bota ishte ende në një gjendje shoku nga lajmi i sulmit. Gjykata më tej vuri në dukje se publikimi i vizatimit solli reagime që mund të kishin nxitur dhunë dhe tregoi se mund të ketë cenuar në rendin publik në rajonin politikisht të ndjeshëm në të cilin u botua. Kështu, ajo vendosi që sanksioni i moderuar i vendosur ndaj kërkuesit ishte bazuar në shkaqe relevante dhe të mjaftueshme (*Leroy k. Francës*, §§ 45-46).

524. Sa i përket mbrojtjes publike të krimeve të luftës, Gjykata i kushton rëndësi faktit nëse deklaratat kontribuojnë në një debat me interes të përgjithshëm. Në çështjen lidhur me botimin e një libri nga një shkrimtar që kishte qenë anëtar i forcave të armatosura franceze, ku përshkruante torturat gjatë Luftës së Algjerisë, Gjykata vendosi që teksti i kontestuar mbartte rëndësi të veçantë për kujtesën kolektive, duke informuar publikun jo vetëm se praktika të tilla kanë ekzistuar, por për më tepër kishin edhe pëlqimin e autoriteteve franceze (*Orban dhe Të tjerë k. Francës*, § 49).

525. Gjykata ka përsëritur se kërkimi i të vërtetës historike është pjesë e pandarë e lirisë së shprehjes dhe se duhet të ekzistojnë kushtet që debati mbi shkaqet e akteve që mund të përbëjnë krime lufte ose krime kundër njerëzimit duhet të zhvillohet lirisht (*Dmitriyevskiy k. Ruisë*, § 106).

c. Lloje të tjera deklaratash që kufizohen mbi bazën e parandalimit të prishjes së rendit dhe krimin

526. Qëllimi legjitim i parandalimit të prishjes së rendit, siç mishërohet në paragrafin e dytë të nenit 10, është evokuar nga Shtetet Anëtare edhe në kontekstin e deklaratave që kundërshtojnë shërbimin ushtarak ose advokojnë demilitarizimin (*Arrowsmith k. Mbretërisë së Bashkuar*, Raport i Komisionit; *Chorherr k. Austrisë*, § 32). Në çështjen *Ergin k. Turqisë* (nr. 6), Gjykata specifikoi që edhe pse fjalët e përdorura në artikullin fyes i jepnin ngjyrim armiqësor shërbimit ushtarak, për sa kohë që nuk nxiste përdorimin e dhunës ose rezistencë apo kryengritje të armatosur, për më tepër që artikulli nuk kishte gjuhë urrejtjeje, atëherë ndërhyrja nuk mund të justifikohet me qëllimin legjitim të parandalimit të prishjes së rendit. Gjykata vuri në dukje se artikulli

ofendues ishte botuar në një gazetë që i shitej publikut të gjerë. Artikulli nuk kërkonte, qoftë në formë apo në përmbajtje, nxitjen e dezertimit të menjëhershëm (§ 34).

527. Në një çështje tjetër, legjislacioni penal portugez ndalonte hyrjen e një anijeje në ujërat territoriale, ku shoqata kërkuese synonte të përcillte informacion dhe të zhvillonte takime që të bënte fushatë për dekriminalizimin e ndërprerjes vullnetare të shtatzënisë. Gjykata pranoi që ky ndalim ndiqte ndër të tjera qëllimin legjitim të parandalimit të prishjes së rendit (*Women On Waves dhe Të tjerë k. Portugalisë*, § 35). Megjithatë, çmoi se kjo masë radikale dështoi të kishte efekt parandalues, qoftë te shoqata kërkuese, por edhe te palët e tjera që dëshirojnë të ndajnë ide dhe informacion që bie ndesh me rendin e vendosur.

528. Po kështu, Gjykata pranoi se ndalimi i një fushate posterash për sjellje imorale të botuesve dhe referimi te një faqe interneti proselitizuese ndiqte qëllime legjitime siç është parandalimi i prishjes së rendit (*Mouvement raélien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 54). Gjykata vuri në dukje se nuk ishin ngritur pretendime për efektivitetin e shqyrtimit gjyqësor prej gjykatave vendase, të cilat kishin dhënë arsye të hollësishme për vendimet e tyre, referuar promovimit të klonimit njerëzor, advokimit të "gjeniokracisë" dhe mundësisë që literatura dhe idetë e Lëvizjes Raeliane mund të rezultojnë në abuzim seksual të fëmijëve nga disa prej pjesëtarëve të saj.

529. Në një çështje lidhur me një postim në blog që shfaqte simbole antikushtetuese (naziste), Gjykata vendosi, në dritën e kontekstit historik, se Shtetet që kanë përjetuar tmerre naziste mund të konsiderohen se kanë përgjegjësi të veçantë morale për t'u distancuar nga mizoritë masive të kryera, çka mund të justifikojë ndalimin - me qëllim parandalimin e prishjes së rendit - mbi përdorimin e atyre simboleve në të gjitha mjetet e komunikimit në mënyrë që të mos lejojë njerëzit që të mësohen me shfaqjen e tyre dhe ta perceptojnë si diçka të zakonshme (*Nix k. Gjermanisë* (vend.)).

530. Në një çështje lidhur me shkarkimin e diplomatëve të lartë sepse deklaruan publikisht se zgjedhjet presidenciale ishin të pandershme, Gjykata pranoi që ndërhyrja ndiqte qëllimet legjitime të mbrojtjes së sigurisë kombëtare dhe sigurisë publike, si dhe parandalimin e prishjes së rendit. Gjykata theksoi detyrimin e besnikërisë që duhet të respektojnë diplomatët si dhe nevojën që Shteti i paditur të jetë në gjendje të mbështetet në trupa diplomatike politikisht neutrale (*Karapetyan dhe Të tjerë k. Armenisë*, §§ 49-50).

531. Parandalimi i prishjes së rendit apo krimit është evokuar edhe për dënimin e akteve të gazetarëve në shkelje të dispozitave të brendshme të së drejtës penale, me pretendimin se kanë qenë duke bërë gazetari.¹⁷

3. Ashpërsia e dënimit

532. Në një sistem demokratik, qeveria zotëron një pozitë dominuese që i imponon vetëpërmbajtje në përdorimin e procedurave penale, veçanërisht kur ekzistojnë mjete të tjera për t'iu përgjigjur sulmeve të padrejta dhe kritikave të kundërshtarëve të saj. Sidoqoftë, autoritetet shtetërore përgjegjëse janë të lira kompetente të marrin masa qoftë edhe të natyrës penale, në cilësinë e tyre si garantues të rendit publik, që synojnë të reagojnë në mënyrë të përshtatshme dhe pa tejkalar masën e komenteve të tilla (*Incal k. Turqisë*, § 54; për shembuj të dënimeve penale në këtë fushë, shih *Arslan k. Turqisë* [DhM], §§ 49-50; *Stomakhin k. Rusisë*, §§ 128 dhe 132).

533. Në një çështje, Gjykata gjykoi se dënimi ishte proporcional me qëllimin legjitim të synuar, sidomos ngaqë kërkuesi kishte shlyer vetëm një pjesë të vogël të dënimit (*Zana k. Turqisë*, § 61).

¹⁷ Shih seksionin "Ligjshmëria e sjelljes së gazetarit" në Kapitullin V më lart.

534. Gjykata çmoi se një masë për të parandaluar publikimin e informacionit kishte qenë joproportionale, për shkak se informacioni në fjalë ishte bërë tashmë publik (*Vereniging Weekblad Bluf! k. Vendeve të Ullëta*, §§ 44-46).

535. Në çështjet lidhur me lirinë e shtypit në veçanti, rëndësi nuk ka fakti se dënimi është i ulët, por Gjykata kërkon që të mos ketë dënim fare, sepse ka të ngjarë të frenojë gazetarët që të kontribuojnë në debatin publik për çështje që ndikojnë te jeta e komunitetit (*Dammann k. Zvicrës*, § 57). Në lidhje me këtë, Gjykata pati parasysh sidomos faktin që kërkuesi nuk ishte dënuar kurrë për një vepër të ngjashme, përndryshe, ky dënim i ashpër do të kishte qenë i pranueshëm (*Stomakhin k. Ruisë*, § 130).

536. Në një çështje lidhur me paraburgimin e një gazetari, Gjykata vuri në dukje se, edhe në rastet kur janë ngritur akuza të rënda, paraburgimi duhet të përdoret vetëm si një masë e fundit përjashtimore kur të gjitha masat e tjera kanë rezultuar joefikase për të garantuar plotësisht zhvillimin e duhur të procedurave. Gjykata theksoi se paraburgimi i kujtdo që shpreh pikëpamje kritike prodhon efekte të pafavorshme, si për vetë të paraburgosurit, ashtu edhe për shoqërinë si e tërë, si dhe në mënyrë të pashmangshme ka efekt frenues te liria e shprehjes duke frikësuar shoqërinë civile dhe duke i mbyllur gojën zërave kundërshtues (*Şahin Alpay k. Turqisë*, §§ 181-182).

537. Për më tepër, kur shqyrton proporcionalitetin e ndërhyrjes, Gjykata mund t'i referohet edhe kohëzgjatjes së procedimit penal që rezulton në dënimin e autorit të deklaratave përkatëse (*Gül dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 43).

XII. Liria e shprehjes dhe mbrojtja e shëndetit ose moralit

538. Qëllimi i ligjshëm i mbrojtjes së shëndetit ose moralit evokohet shpesh nga Shtetet Kontraktuese njëkohësisht (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 54; *Bayev dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 45). Për më tepër, mbrojtja e moralit apo shëndetit evokohet bashkë me qëllime të tjera legjitime, sidomos me të drejtat e të tjerëve (*Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 30; *Aydın Tatlav k. Turqisë*, § 20; *Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 69), parandalimin e krimit (*Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, § 61; *Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 54)st (*Akdaş k. Turqisë*, § 23).

539. Kjo pjesë e Udhëzimit do të analizojë disa çështje ku "mbrojtja e të drejtave të tjerëve" konsiderohet si qëllim legjitim eklipsues (*Vejdeland dhe Të tjerë k. Suedisë*, § 49; *Mamère k. Francës*, § 18; *Hertel k. Zvicrës*, § 42), për sa kohë që në procedurat gjyqësore vendase dhe/ose para Gjykatës, ky qëllim legjitim është plotësuar me konsiderata lidhur me mbrojtjen e shëndetit ose moralit.

540. Gjykata rezervon të drejtën për të vlerësuar legjitimitetin e qëllimeve që pretendon Shteti i paditur për të justifikuar një ndërhyrje. Kështu, në një çështje lidhur me një ligj që ndalon promovimin e homoseksualitetit midis të miturve, Gjykata vendosi se legjislacioni në fjalë, i cili përkeqëson stigmën dhe paragjykimin dhe inkurajon homofobinë, nuk mund të justifikohet nga ndonjë prej qëllimeve legjitime të garantuara nga neni 10 § 2 i Konventës (*Bayev dhe Të tjerë k. Ruisë*, § 83). Bllokimi i informacionit për marrëdhëniet e të njëjtës gjini, që sipas Shtetit të paditur nevojitej për të ruajtur objektivat demografikë, nuk mund të justifikohet nga qëllimi legjitim i mbrojtjes së shëndetit publik (po aty, § 73).

541. Dispozitat e legjislacionit të brendshëm që lejojnë ndërhyrjen për arritjen këtyre qëllimeve të ligjshme janë shumë të ndryshme. Interesat në fjalë mbrohen nga legjislacioni civil dhe penal, si ato që disjelojnë legjislacionin për përdhosjen e varreve (*Sinkova k. Ukrainës*, § 44), publikimet e turpshme *Perrin k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.); *Akdaş k. Turqisë*, § 19) apo administrimin e posterave në ambiente publike (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 25).

A. Parime të përgjithshme

1. Mbrojtja e shëndetit

542. Qëllimi legjitim i mbrojtjes së shëndetit është evokuar në disa lloje çështjesh që kanë të bëjnë mes të tjerash me shëndetin publik (sidomos në *Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*, § 53, lidhur me kufizimin e reklamave të produkteve të duhanit), biotike (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 54, lidhur me diskursin në favor të klonimit njerëzor dhe transferimit të ndërgjegjes) dhe të drejtat e pacientëve që të mos ekspozohen ndaj informacioneve mjekësore të paverifikuara (*Vérités Santé Pratique SARL k. Francës* (vend.); si edhe diskursin që nxit përdorimin e barnave (*Palusinski k. Polonisë* (vend.)).

543. Gjykata i kushton nivel të lartë mbrojtjeje lirisë së shprehjes ku deklaratat e kontestuara synojnë të diskutojnë mbi problematikat e mbrojtjes së shëndetit. Në këto raste, Gjykata karakterizon deklaratat si pjesëmarrje në debatin publik që prek interesin e përgjithshëm (*Hertel k. Zvicrës*, § 47) dhe rrjedhimisht analizon me kujdes nëse masat kanë qenë proporcionale me qëllimin e synuar.

544. Gjykata çmon se deklaratat që kritikojnë faktin se publiku nuk është informuar mjaftueshëm prej autoriteteve për një fatkeqësi natyrore dhe pasojat e saj të shëndeti publik ishte pjesë e një debati publik jashtëzakonisht të rëndësishëm (*Mamère k. Francës*, § 20; shih edhe, lidhur me një punim shkencor për efektet shëndetësore të konsumimit të ushqimeve të përgatitura në mikrovalë, *Hertel k. Zvicrës*, § 47). Gjykata doli në

përfundimin se hapësira e vlerësimit që kanë autoritetet të cilat përcaktojnë "nevojën" për masën e kontestuar është veçanërisht i ngushtë.

545. Gjatë shqyrtimit të problematikave lidhur me një debat me interes të përgjithshëm, Gjykata çmon se edhe pse mendimi i shprehur është në pakicë dhe mund të duket se nuk ka merita, do të ishte tejet e paarsyeshme që liria e shprehjes të lejohej vetëm për ide të pranuar gjerësisht (*Hertel k. Zvicrës*, § 50). Sidoqoftë, Gjykata ka specifikuar që ndërsa asgjë nuk ndalon përhapjen e informacionit që ofendon, trondit ose shqetëson në një sferë në të cilën ka pak gjasa të ekzistojë ndonjë siguri, kjo mund të bëhet vetëm me ngjyrimë/nuanca (*Vérités Santé Pratique SARL k. Francës* (vend.)).

546. Kur vlerëson nëse një ndërhyrje lidhur me mbrojtjen e shëndetit publik është proporcionale, Gjykata i kushton rëndësi të konsiderueshme ekzistencës së konsensusit evropian. Vërtet që pasi njohu ekzistencën e konsensusit evropian për nevojën e një rregullimi të rreptë të reklamave të duhanit, Gjykata vendosi që konsideratat themelore të shëndetit publik mbi të cilat ishte miratuar legjislacioni në Francë dhe Bashkimin Evropian mund të prevalojnë mbi konsideratat ekonomike madje edhe mbi disa të drejta themelore siç është liria e shprehjes (*Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*, § 56).

2. Mbrojtja e moralit

547. Në jurisprudencën e Gjykatës, mbrojtja e moralit është ngritur si qëllim legjitim që justifikon ndërhyrjen në këto lloje deklaratash:

- politike, përfshirë interpretimet artistike (*Sinkova k. Ukrainës*, § 107; *Mariya Alekhina dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 203),
- letrare (*Akdaş k. Turqisë*, § 30), filozofike ose fetare (*İ.A. k. Turqisë*, § 20; *Aydın Tatlav k. Turqisë*, § 25),
- arsimore (*Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*),
- ose që i ngjajnë një regjistri tregtar (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 62).

548. Në përgjithësi, në çështjet lidhur me kufizimin e lirisë së shprehjes për shkak të moralit, Gjykata ka gjykuar se autoritetet kombëtare gëzojnë hapësirë të gjerë vlerësimi (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 76). Sidoqoftë, gjerësia e kësaj hapësire vlerësimi ndryshon në varësi të një sërë faktorësh, ku rëndësi parësore ka lloji i deklaratave (po aty, § 61). Edhe pse Gjykata e pranon se ka pak fushëveprim sipas Konventës për të kufizuar ligjërimin politik (*Ceylan k. Turqisë* [DhM], § 34), Shtetet Kontraktuale kanë hapësirë të gjerë vlerësimi lidhur me ligjërimin për çështjet tregtare reklamat (*Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 73; *markt intern Verlag GmbH dhe Klaus Beermann k. Gjermanisë*, § 33), lidhur me çështje që mund të cenojnë bindjet personale intime në sferën e moralit, apo sidomos të fesë (*Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 73; *Murphy k. Irlandës*, § 67). Kjo vlen edhe për "moralin seksual" për të cilin gjykatat vendase kanë hapësirë të gjerë vlerësimi (*Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 36).

549. Gjykata është shprehur se nuk është e mundur të gjesh në legjislacionin e brendshëm të Shteteve të ndryshme Kontraktuese një konceptim uniform evropian të moralit. Pikëpamja e marrë nga ligjet e tyre përkatëse për kërkesat e moralit ndryshon nga koha në kohë dhe nga vendi në vend dhe shpesh kërkon që brenda një Shteti të merret parasysh ekzistenca e komuniteteve të ndryshme kulturore, fetare, civile apo filozofike (*Kaos GL k. Turqisë*, § 49). Si pasojë, Gjykata vlerëson se, për shkak të kontaktit të tyre të drejtpërdrejtë dhe të vazhdueshëm me forcat jetike të vendeve të tyre, autoritetet shtetërore janë në parim në një pozitë më të mirë se gjykatësi ndërkombëtar për të dhënë një mendim mbi përmbajtjen e saktë të këtyre kërkesave si dhe mbi "nevojën" e një "kufizimi" ose "ndëshkimi" me synim përmbushjen e tyre (*Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 48, *Otto-Preminger-Institut k. Austrisë*, § 56).

550. Sidoqoftë, Gjykata ka specifikuar se nuk bie dakord që diskrecioni i Shtetit në fushën e mbrojtjes së moralit të jetë i pakufizuar dhe i paankimueshëm (*Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, § 68). Me fjalë të tjera, në lidhje me mbrojtjen e moralit, Gjykata vlerëson se Shtetet Kontraktuese gëzojnë një hapësirë vlerësimi të caktuar, por jo të pakufizuar (shih, për shembull, *Norris k. Irlandës*, § 45). Kështu, në vlerësimin e nevojës për ndërhyrje të Shtetit në një shoqëri demokratike, Gjykata u referohet parimeve tradicionale të zhvilluara në jurisprudencën e saj, të cilat i kërkojnë asaj të përcaktojë nëse ekziston nevoja shoqërore për ndërhyrjen, nëse është proporcionale me qëllimin legjitim të ndjekur dhe nëse arsyet e dhëna nga autoritetet kombëtare për ta justifikuar atë janë relevante dhe të mjaftueshme (*Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, § 70).

551. Mbrojtja e besimit fetar, në varësi të veçorive specifike të secilit Shtet Kontraktues, mund të lindë nga qëllimi legjitim i mbrojtjes së moralit (*Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 69). Në këtë drejtim, Gjykata konsideron se fakti që nuk ka një konceptim uniform evropian të kërkesave të mbrojtjes së të drejtave të tjerëve në lidhje me sulmet ndaj bindjeve të tyre fetare, do të thotë që Shtetet Kontraktuese kanë hapësirë më të gjerë vlerësimi kur rregullojnë lirinë të shprehjes në lidhje me çështje që mund të fyejnë bindjet personale intime brenda sferës së moralit apo fesë (*Aydm Tatlav k. Turqisë*, § 24).

552. Ndryshe nga më lart, sipas Gjykatës, hapësira e vlerësimi e pranuar në këtë mënyrë - me fjalë të tjera, njohja e veçorive kulturore, historike dhe fetare të Shteteve Anëtare të Këshillit të Evropës - nuk mund të shtrihet aq sa të pengojë aksesin e publikut në një vepër që i përket trashëgimisë letrare evropiane një gjuhë të caktuar (*Akdaş k. Turqisë*, § 30). Në këtë çështje që lidhet me dënimin e një botuesi dhe sekuestrimin dhe shkatërrimin e të gjitha kopjeve të një romani që përmbante përshkrime të imta të skenave të marrëdhënies seksuale, me praktika të tilla si sadomazokizmi, vampirizmi dhe pedofilia, Gjykata theksoi se edhe pse u pranonte Shteteve një hapësirë të caktuar vlerësimi në këtë fushë, në këtë rast specifik nuk mund të nënvlerësojë faktin se kishte kaluar më shumë se një shekull nga botimi fillestar i librit në Francë, nga botimi i tij në gjuhë të ndryshme në shumë shtete, apo vlerësimin e tij përmes botimit në prestigjiozen *La Pléiade* rreth dhjetë vjet para sekuestrimit të tij në Turqi (*Akdaş k. Turqisë*, §§ 28-29).

553. Së fundmi, Gjykata vlerëson se neni 10 nuk ndalon në vetvete çdo ndërhyrje paraprake në shprehjen e fjalës apo publikimin e deklaratave të shkruara, siç vjen qartë nga termat e Konventës: "kushte", "kufizime", "parandalim" (*Kaos GL k. Turqisë*, § 50). Sidoqoftë, lajmi është një mall në zhdukje dhe të vonosh publikimin e tij, qoftë edhe për një periudhë të shkurtër, mund ta zhveshë nga e gjithë vlera dhe interesi (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 47), gjë që ka shtyrë Gjykatën të arrijë në përfundimin se rreziqet e qenësishme që mbart kufizimi paraprak janë të tilla që kërkojnë shqyrtim sa më të kujdesshëm (*Kaos GL k. Turqisë*, § 50).

B. Kriteret e vlerësimi lidhur me justifikimin e një ndërhyrjeje

1. Natyra, përmbajtja dhe ndikimi potencial i deklaratave

a. Natyra dhe përmbajtja e deklaratave

554. Kriteri i parë për të analizuar nëse një ndërhyrje në lirinë e shprehjes është proporcionale, pavarësisht qëllimit legjitim të ndjekur, është përcaktimi i shkallës në të cilën deklaratat e kontestuara mund të kontribuojnë në një debat me interes të përgjithshëm. Në përgjithësi, deklaratat që kontribuojnë në një debat me interes të përgjithshëm kanë efektin e zvogëlimit të hapësirës së vlerësimi të Shtetit. Sipas Gjykatës, thjesht fakti se deklaratat nuk pranohen nga shumica e publikut nuk i bën ato automatikisht me përmbajtje imorale (*Alekseyev k. Rusisë*, § 81).

555. Sa për deklaratat për fenë, Gjykata çmon se është e nevojshme të përcaktohet nëse komentet kanë ton fyes dhe u drejtohen drejtpërdrejt personit të besimtarëve, apo janë sulm ndaj simboleve të shenjta. Kështu, ata që

zgjedhin të ushtrojnë lirinë për të shfaqur fenë e tyre nuk mund të kenë pritshmërinë e arsyeshme që të jenë të përjashtuar nga çdo kritikë, dhe duhet të tolerojnë dhe të pranojnë mohimin nga të tjerët të besimit të tyre fetar, madje edhe përhapjen nga të tjerët të doktrinave armiqësore ndaj besimit të tyre (*Otto-Preminger-Institut k. Austrisë*, § 47).

556. Midis detyrimeve dhe përgjegjësive të përmendura në nenin 10 § 2 të Konventës, Gjykata, në kontekstin e besimeve fetare, i referohet kërkesës së përgjithshme për të siguruar gëzim paqësor të të drejtave të garantuara sipas nenit 9 për mbajtësit e besimeve të tilla, duke përfshirë detyrimin për të shmangur sa më shumë të jetë e mundur shprehjet që janë haptazi fyese ndaj të tjerëve dhe blasfemike për sa u përket objekteve të adhurimit (*Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 74; *Giniewski k. Francës*, § 43; *Murphy k. Irlandës*, § 65). Gjykata është shprehur se në parim, autoritetet vendase mund ta konsiderojnë ligjërisht të nevojshme ndëshkimin e sulmeve të pahijshme ndaj objekteve të adhurimit fetar (*I.A. k. Turqisë*, § 24). Gjykata çmon se paraqitja e objekteve të adhurimit fetar në një mënyrë provokuese që arrin të cenojë ndjenjat e ndjekësve të asaj feje mund të konceptohet si shkelje keqdashëse e frymës së tolerancës, e cila është një nga bazat e një shoqërie demokratike (*E.S. k. Austrisë*, § 53). Për ilustrim, Gjykata ka vendosur se dënimi i një folësi që akuzonte Profetin e Islamit për pedofili, me arsyetimin se ato sulme abuzive arrinin të nxisnin paragjykimë dhe të vinin në rrezik paqen fetare, nuk përbënte shkelje të nenit 10 të Konventës (po aty, §§ 57-58).

557. Ndryshe nga më lart, kur shqyrtoi deklaratat e bëra nga një kërkues në një libër ku shpaloste "perspektivën kritike të një jobesimtari në lidhje me fenë në sferën socio-politike", Gjykata nuk perceptoi një ton fyes për komentet drejtuar drejtpërdrejt besimtarëve, apo një sulm abuziv ndaj simboleve të shenjta, veçanërisht ndaj myslimanëve, edhe pse mund të ndiheshin të ofenduar gjatë leximit të librit për shkak të komenteve kaustike lidhur me fenë e tyre. Gjykata doli në përfundimin se ndërhyrja ishte joproporcionale (*Aydm Tatlav k. Turqisë*, §§ 26-31; për një shembull diskursi proselitizues, shih *Kutlular k. Turqisë*, § 48).

558. Në një çështje lidhur me një gjobë të vendosur ndaj një kompanie për reklama veshjesh që përshkruanin figura fetare, Gjykata konstatoi se reklamat nuk dukej se ishin domosdo fyese, profane apo nxisnin urrejtjen mbi bazat e besimit fetar, apo sulm i padrejtë i një feje në mënyrë të papërshtatshme apo abuzive (*Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, § 77).

559. Gjykata shqyrton edhe format e ndryshme të shprehjes që zgjedh autori i deklaratave, duke pasur parasysh ndikimin e tyre te morali apo shëndeti publik. Ky parim është i zbatueshëm kur kërkuesi ka pasur mundësi të tjera që do të preknin më pak mbrojtjen e këtyre qëllimeve legjitime, veçanërisht kur, për shembull, një mënyrë e veçantë e shprehjes shkel ligjin penal dhe fyen kujtimin e ushtarëve të rënë në luftë (*Sinkova k. Ukrainës*, § 110).

560. Në fund, Gjykata vlerëson se, edhe gjatë një diskutimi të ndezur, nuk është në përputhje me nenin 10 të Konventës që deklaratat inkriminuese të 'paketohen' si shprehje e pranueshme opinioni dhe të deduktohet se kjo bën që deklaratat të jenë brenda kufijve të lirisë së shprehjes (*E.S. k. Austrisë*, § 55).

b. Ndikimi i deklaratave: mjetet e përhapjes dhe audiencia e synuar

561. Për vlerësimin e justifikimit të ndërhyrjes që ndjek qëllimet legjitime të mbrojtjes së moralit ose shëndetit publik, cenueshmëria e pjesëtarëve të publikut që kanë akses në tekstin e kontestuar është një kriter i rëndësishëm për matjen e ndikimit potencial të materialit në shoqëri. Në çështjen *Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, libri i kontestuar synohej posaçërisht për nxënësit e shkollave të moshës 12-18 vjeç. Gjykata vendosi që, pavarësisht larmisë dhe evoluimit të vazhdueshëm në Mbretërinë e Bashkuar të pikëpamjeve mbi etikën dhe arsimin, gjyqtarët kompetentë anglezë kishin të drejtë, gjatë ushtrimit të diskrecionit të tyre, që të gjykonin

në atë periudhë se libri shkollor do të kishte efekte të dëmshme në moralin e shumë prej fëmijëve dhe adoleshentëve që do ta lexonin (52 §).

562. Pothuaj në të njëjtën mënyrë, në një çështje ku kërkuesit u dënuan sepse kishin lënë fletushka homofobe në dollapët e nxënësve të arsimit dytësor, Gjykata çmoi se pavarësisht pranueshmërisë së qëllimit të kërkuesve - pra, që të fillonin një debat mbi mungesën e objektivitetit të arsimit në shkollat suedeze - i duhej kushtuar vëmendje formulimit të fletushkave. Fletushkat e përshkruanin homoseksualitetin si "prirje seksuale devijante" që kishte "efekt moralisht shkatërrues" te shoqëria dhe ishte përgjegjës për përhapjen e HIV dhe AIDS. Gjykata vuri në dukje sidomos se nxënësit ishin në një moshë të ndikueshme dhe të ndjeshme (*Vejdeland dhe Të tjerë k. Suedisë*, § 56).

563. Kjo vlen edhe kur deklaratat janë të disponueshme lirshëm, domethënë, nuk i drejtohen posaçërisht një grupi të cënueshëm, por që nuk janë të përshtatshme për të gjitha segmentet e publikut (*Kaos GL k. Turqisë*, §§ 61 dhe 63). Kështu, sipas Gjykatës, një revistë paraqiste një pikturë që tregon marrëdhëniet seksuale mes dy burrave nuk ishte e përshtatshme për të gjitha pjesët e publikut dhe mund të konsiderohet se shkel ndjeshmërinë e pjesëve të paspecializuara të publikut (po aty, §§ 59- 60). Gjykata pranoi që sekuestrimi i të gjitha kopjeve të pajtimtarëve të numrit të revistë përbën ndërhyrje joproporcionale, ndërsa specifikoi që një masë e tillë mund të kishte marrë, për shembull, formën e ndalimit të shitjes së saj personave nën 18 vjeç, ose të kishte paketim të veçantë me një paralajmërim për të miturit, apo edhe tërheqjen e botimit nga kioskat e gazetave (po aty, §§ 61 dhe 63; shih për një përjasje të ngjashme lidhur me një ekspozitë publike të veprave artistike që tregojnë marrëdhëniet seksuale, veçanërisht mes burrave dhe kafshëve, *Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës*, § 36).

564. Ky arsyetim zbatohet edhe për mbrojtjen e shëndetit. Gjykata çmoi se, meqë lexuesit e revistës ishin kryesisht të rinjtë, të cilët janë më të cënueshëm, duhej pasur parasysh ndikimi i mesazheve të ky grup. Për pasojë, Gjykata vendosi në një çështje se fakti që publikimet fyese konsiderohen si të afta që të nxisin njerëzit dhe sidomos të rinjtë për të konsumuar produkte duhani, ishte arsye relevante dhe e mjaftueshme për të justifikuar ndërhyrjen (*Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*, §§ 58-60).

565. Përkundrazi, fakti që mesazhet ishin të aksesueshme nga një publik veçanërisht i cënueshëm, siç janë fëmijët, nuk ishte i mjaftueshëm për të justifikuar ndërhyrjen e shtetit, me kusht që mesazhet të mos jenë agresive, seksualisht të qarta apo të advokojnë një sjellje të caktuar seksuale, si dhe që të miturit të ekspozohen para ideve të diversitetit, barazisë dhe tolerancës (*Bayev dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 82).

2. Ashpërsia e dënimit apo masës

566. Proporcionaliteti i ndërhyrjes duhet të vlerësohet në dritën e objektit të kufizimit apo ndalimit të deklaratave në fjalë. Gjykata ka theksuar se autoritetet, kur vendosin të kufizojnë të drejtat themelore, duhet të zgjedhin mjetet që shkaktojnë cenimin sa më të vogël të mundshëm të së drejtës në fjalë (*Women On Waves dhe Të tjerë k. Portugalisë*, § 41).

567. Gjykata vendosi që kufizimi i vazhdueshëm mbi sigurimin e informacionit grave shtatzëna në lidhje me klinikat e abortit jashtë vendit, pavarësisht nga mosha ose gjendja shëndetësore ose arsyet e tyre për të kërkuar këshillim për ndërprerje të shtatzënisë, ishte tejet e gjerë dhe joproporcionale me qëllimet e ndjekura (*Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës*, §§ 73-80).

568. Po kështu, Gjykata konstatoi se sekuestrimi nga autoritetet vendase të të gjitha kopjeve të një reviste ishte joproporcionale, sepse kishin në dorë alternativa të tjera adekuate (*Kaos GL k. Turqisë*, §§ 61 dhe 63; për një gjobë që u gjykua proporcionale, shih edhe, *E.S. k. Austrisë*, § 56).

569. Gjykata çmon se në parim, format e shprehjes që janë paqësore dhe jo të dhunshme nuk duhet të bëhen objekt i kërcënimit nga dënime me privim të lirisë (*Murat Vural k. Turqisë*, § 66). Për sa u përket deklaratave politike, edhe pse dënimi penal është në diskrecionin e gjykatave vendase, dënimi me burg për një shkelje në fushën e ligjërimit politik do të jetë në pajtim me lirinë e shprehjes siç garantohet nga neni 10 i Konventës vetëm në raste përjashtimore ku janë cenuar rëndë të drejta të tjera themelore, si për shembull në çështjen për gjuhë urretjeje (*Otegi Mondragon k. Spanjës*, § 59). Ky parim nuk vlen për rastet ku materiali i kontestuar ka tërësisht natyrë tregtare dhe nuk synon të kontribuojë në një debat mbi një çështje të interesit publik (*Perrin k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.)).

570. Në një çështje për dënimin pas një demonstrate lidhur me një përkujtimore lufte, Gjykata shqyrtoi se sa nga dënimi me burg ishte shlyer, duke vërejtur se dënimi ishte pezulluar (*Sinkova k. Ukrainës*, § 111).

571. Po kjo situatë ishte edhe në një çështje ku dënimi me dy vjet burg ishte zbutur në një gjobë "të papërfillshme" (*İ.A. k. Turqisë*, § 32).

572. Në një çështje lidhur me një dënim për publikimin e materialeve tejet të pahijshme në një faqe falas në internet, Gjykata vuri në dukje se megjithëse kërkuesi ishte dënuar me 30 muaj burgim, ai mund të kërkonte lirim me kusht pas 15 muajsh. Gjykata vendosi se ishte e arsyeshme për autoritetet vendase të gjykonin se një ndëshkim thjesht financiar nuk përbënte dënim të mjaftueshëm apo parandalues (*Perrin k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.)).

573. Në çështje të tjera, pavarësisht nëse sanksioni është i vogël, rëndësi ka thjesht fakti i dënimit të personit në fjalë, edhe kur dënimi është i natyrës civile (*Société de conception de presse et d'édition k. Francës*, § 49). Gjithashtu, në kontekstin e një profesioni të lirë dhe gamës së sanksioneve të ndryshme, Gjykata çmoi se vendosja e gjobës nuk ishte ndëshkim disiplinor i papërfillshëm (*Stambuk k. Gjermanisë*, § 51).

574. Për më tepër, gjatë vlerësimit të proporcionalitetit të një gjobe ose kompensimit të dëmit, është e nevojshme të merret parasysh situata individuale e personit përgjegjës për deklaratat e kontestuara dhe veçanërisht aftësia e tij për të paguar shumat në fjalë. Në një çështje ku botuesit e materialeve fyese ishin urdhëruar të paguanin shumat "të konsiderueshme" si gjobë dhe si dëmshpërblim, Gjykata vendosi që ashpërsia e dënimit duhet të baraspeshohet përkundër të ardhurave që nxjerr një revistë me tirazh të lartë (*Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*, § 62).

575. Sipas Gjykatës, shqyrtimi nëse kufizimi apo sanksioni është i justifikuar, duhet të shihet edhe në dritën e ndikimit që ka te liria e shprehjes së autorit të materialit në fjalë. Kështu, Gjykata çmoi se ndërsa nxjerrja jashtë ligjit e shoqatës apo e faqes së saj të internetit mund të ishte joproporcionale, kufizimi thjesht në ekspozimin e posterave në ambiente publike ishte një mënyrë për të garantuar dëmtimin minimal të të drejtave të shoqatës kërkuese (*Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës* [DhM], § 75).

XIII. Liria e shprehjes dhe Interneti

A. Veçoritë specifike të Internetit në kontekstin e lirisë së shprehjes

1. Natyra novatore e Internetit

576. Gjykata ka vërejtur në disa raste se interneti ofron një platformë të pashembullt për ushtrimin e lirisë së shprehjes, përmes komenteve të gjeneruara prej përdoruesve (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 110; *Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 52), duke çmuar se nisur nga aksesueshmëria dhe kapaciteti për të ruajtur dhe për të përcjellë sasi të mëdha informacioni, interneti luan rol të rëndësishëm në rritjen e aksesit të publikut te lajmet si dhe në lehtësimin e përhapjes së informacionit në përgjithësi (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 133; *Times Newspapers Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1 dhe nr. 2)*, § 27).

577. Prandaj, Gjykata vlerëson se bllokimi i hyrjes në internet mund të jetë në kundërshtim të drejtpërdrejtë me formulimin aktual të paragrafit 1 të nenit 10 të Konventës, sipas të cilit të drejtat e përcaktuara në atë nen garantojnë "pa marrë parasysh kufijtë" (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 67).

578. Gjithashtu, Gjykata vëren se gjithnjë e më shumë shërbime dhe informacione ofrohen vetëm përmes internetit (*Jankovskis k. Lituanisë*, § 49; *Kalda k. Estonisë*, § 52) dhe se materialet politike që shpërfillen nga media tradicionale shpesh shpërndahen përmes internetit (në këtë rast, në YouTube), duke nxitur kështu shfaqjen e gazetarisë qytetare (*Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 52).

579. Në lidhje me qëllimin material të nenit 10 të Konventës, Gjykata ka theksuar që kjo dispozitë duhet të zbatohet për komunikimet në internet pavarësisht llojit të mesazhit që transmetohet, edhe kur qëllimi ka natyrë fitimprurëse (*Ashby Donald dhe Të tjerë k. Francës*, § 34).

580. Gjykata çmon se ushtrimi i të drejtës së lirisë së shprehjes gjen zbatim veçanërisht në sferat më poshtë:

- mirëmbajtja e arkivave të internetit, për sa kohë përbën një aspekt vendimtar të rolit që luajnë faqet e internetit (*Times Newspapers Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1 dhe nr. 2)*, § 27; *M.L. dhe W.W. k. Gjermanisë; Węgrzynowski dhe Smolczewski k. Polonisë*);
- publikimi i fotove në faqe interneti të specializuara në modë dhe ofrimi i fotove dhe videove të shfaqjeve të modës falas ose me pagesë (*Ashby Donald dhe Të tjerë k. Francës*, § 34);
- fakti që një parti politike ofroi një aplikacion celulari që u mundësonte votuesve të tregonin foto anonime të fletës së pavlefshme të votimit dhe komente për arsyt pse e bëjnë votën e tyre të pavlefshme (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt k. Hungarisë* [DhM], § 91);
- përdorimi i faqeve të caktuara të internetit që mundësojnë qarkullim të informacionit, sidomos YouTube, faqet e videohostimit ku përdoruesit mund të ngarkojnë, të shohin dhe të qarkullojnë video (*Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 52), dhe Google Sites, shërbim ky i Google i ideuar për të lehtësuar krijimin dhe qarkullimin e faqeve të internetit brenda një grupi (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 49).

581. Gjykata ka theksuar se, nisur nga roli që interneti luan në kontekstin e aktiviteteve profesionale mediatike dhe rëndësia e tij për ushtrimin e të drejtës së lirisë së shprehjes në përgjithësi, mungesa e një kuadri ligjor adekuat në nivel kombëtar që lejon gazetarët të përdorin informacionin e marrë prej internetit pa frikën e sanksioneve, pengon rëndë ushtrimin e funksionit jetik të shtypit si "rojtari publik". Sipas Gjykatës, përjashtimi i plotë i një informacioni të tillë nga fushëveprimi i garancive normative për lirinë e gazetareve, mund të rezultojë në ndërhyrje të pajustificuar në lirinë e shtypit sipas nenit 10 të Konventës (*Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k. Ukrainës*, § 64; *Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, § 60).

2. Interneti dhe mediat e tjera

582. Ndërsa njeh përfitimet e internetit, Gjykata pranon edhe se ato shoqërohen me disa rreziqe, pasi deklarata qartësisht të paligjshme, përfshirë gjuhën e urrejtjes dhe gjuhën që nxit dhunë, mund të përhapen si kurrë më parë në të gjithë botën brenda pak sekondash dhe, nganjëherë, mbeten të disponueshme në internet (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 110; *Annen k. Gjermanisë*, § 67).

583. Konkretisht, Gjykata pranon që interneti është një mjet informacioni dhe komunikimi veçanërisht i ndryshëm nga media e shkruar, sidomos për aftësinë që ka për ruajtje dhe përcjelle informacioni. Gjykata ka pranuar se rrjeti elektronik, i cili u shërben miliarda përdoruesve në mbarë botën, nuk i nënshtrohet dhe ndoshta nuk do t'i nënshtrohet kurrë të njëjtit kontroll dhe rregullim, dhe se politikat që disiplinojnë riprodhimin e materialeve nga media e shkruar dhe interneti mund të ndryshojnë. Rregullat që disiplinojnë internetit duhet patjetër të përshtaten sipas veçorive specifike të teknologjisë, në mënyrë që të garantojnë mbrojtje dhe promovim të të drejtave dhe lirive në fjalë (*Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k. Ukrainës*, § 63).

584. Po kështu, Gjykata ka vërejtur se edhe pse interneti dhe media sociale mbeten mjete të fuqishme komunikimi, alternativat e qenësishme të internetit dhe medias sociale bëjnë që informacioni që përcjellin të mos ketë të njëjtin sinkronizim apo ndikim si informacioni i transmetuar (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 119) dhe se një intervistë me celular që transmetohet në një program në internet ka ndikim të drejtpërdrejtë më të vogël të shikuesit sesa një program televiziv (*Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës*, § 64).

B. Mbrojtja e të drejtave të tjerëve në kontekstin e Internetit

1. Komente të përgjithshme

585. Aspektet specifike të ushtrimit të lirisë së shprehjes në kontekstin e internetit kanë bërë që Gjykata të shqyrtojë baraspeshën e drejtë mes lirisë së shprehjes dhe të drejtave e kërkesave të tjera. Në këtë drejtim, Gjykata vlerëson se rreziku i dëmit që materialet dhe komunikimet në internet mund të shkaktojnë në ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave dhe lirive të njeriut, sidomos të drejtën e respektimit të jetës private, është sigurisht më i lartë sesa rreziku që paraqet shtypi. (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 133; *Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k. Ukrainës*, § 63; *Węgrzynowski dhe Smolczewski k. Polonisë*, § 98).

Kështu, teksa nga njëra anë njeh përfitimet e rëndësishme për ushtrimin e lirisë së shprehjes që rrjedhin nga interneti, përgjegjësia për gjuhën shpifëse apo gjuhë të tjera të paligjshme duhet parimisht të ruhet dhe të përballet me mjete efektive për shkeljen e të drejtave të personalitetit (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 110).

586. Për të vlerësuar mbi ashpërsinë e një sulmi mbi reputacionin personal dhe nëse hyn në fushëveprimin e nenit 8, duhen pasur parasysh veçoritë specifike të internetit (*Arnarson k. Islandës*, § 37).

587. Ndikimi i efektit të forcuar të Internetit duket shumë qartë në çështjen e një individi që ishte objekt i akuzave për antisemitizëm; akuzat u botuan në faqen e internetit të një shoqate e cila ishte urdhëruar ta hiqte artikullin në fjalë. Gjykata nënvizoi sidomos se akuzat për antisemitizëm kanë ndikim potencial të konsiderueshëm dhe nuk kufizohet vetëm te lexuesit besnikë të buletinit ku u publikua, sepse përshkrimi i tekstit si antisemit ishte i dukshëm për një numër të madh njerëzish. Mjaftonte të shkruhej emri i individit në një motor kërkimi dhe menjëherë shfaqej artikulli i kontestuar. Prandaj, publikimi në faqen e shoqatës së

kërkuesit pati ndikim të konsiderueshëm në reputacionin dhe të drejtat e individit në fjalë (*Cicad k. Zvicrës*, § 60).

588. Lidhur me hapësirën e vlerësimit që gëzojnë Shtetet Anëtare, Gjykata ka njohur ekzistencën e hapësirës më të gjerë në një çështje për një dënim për shpifje, duke nënvizuar se mosmarrëveshja ishte vetëm mes individëve privatë dhe faktin që deklaratat e pretenduara si shpifëse u bënë në një kontekst gjysmë-publik, konkretisht në një forum të sigurt interneti (*Wrona k. Polonisë* (vend.) [komiteti], § 21; shih edhe *Kucharczyk k. Polonisë* (vend.) [komiteti], lidhur me baraspeshimin e të drejtës së avokatit për respektimin e të drejtës private dhe të drejtën e lirisë së shprehjes së një individi që kishte postuar një koment kritik në një portal privat interneti).

589. Parimet përgjithshme që zbatohen për publikimet *offline*, vlejné edhe për ato *online*:

- Gjykata vlerëson se kur informacioni privat ose personal publikohet në internet, si emri apo përshkrimi i një personi, nevoja për të ruajtur konfidencialitetin nuk përbën kriter prevalues, pasi këto të dhëna kanë reshtur së qeni konfidenciale dhe janë në lëmin publik. Në raste të tilla, parësore është mbrojtja e jetës familjare dhe reputacionit dhe ato duhet të mbrohen (*Aleksey Ovchinnikov k. Rusisë*, §§ 49-50);
- Gjykata e vlerësoi të tepërt dënimin penal të një *webmasteri* për fyerje publike ndaj një kryetari bashkie lidhur me komentet në faqen e internetit të një shoqate të kryesuar prej tij, duke theksuar në veçanti se komentet ishin bërë nga organi përfaqësues i një shoqate, e cila po përcillte pretendimet e anëtarëve të vet për një temë me interes të përgjithshëm në kontekstin e kundërshtimit të një politike bashkiake (*Renaud k. Francës*, § 40);
- po kështu, Gjykata konstatoi shkelje të Konventës për dënimin e një OJF-ve sepse kishte etiketuar gjuhën e një politikanin si "racizëm verbal" (*GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus k. Zvicrës*);
- ndryshe nga më lart, edhe pse mbrojtja e kafshëve dhe mjedisit është padyshim në interesin publik, Gjykata e çmoi proporcional urdhri gjyqësor që e ndalonte një shoqatë për të drejtat e kafshëve që të publikonte në internet një poster fushate ku shfaqeshin foto të burgosurve në kampe përqendrimi përkrah fotove të kafshëve të rritura në kushte blegtorie intensive (*PETA Deutschland k. Gjermanisë*);
- gjithashtu, cilido qoftë mjeti i komunikimit të përdorur, deklaratat që nxisin urrejtjen dhe diskriminimin racial nuk gëzojnë mbrojtjen e akorduar nga neni 10 § 2; Gjykata ka vendosur se dënimi i pronarit të një faqe interneti - që ishte edhe politikan - për përhapjen e komente ksenofobe, korrespondonte me nevojën e ngushtë shoqërore për të mbrojtur të drejtat e komunitetit të emigrantëve (*Féret k. Belgjikës*, § 78; shih edhe *Willem k. Francës*, për dënimin e një përfaqësuesi të zgjedhur për komente që nxisnin diskriminimin, të cilat u përsëritën në faqen e internetit të bashkisë);
- po kështu, publikimi *online* i sulmeve personale që shkojnë përtej betejës legjitime të ideve, nuk mbrohet nga neni 10 § 2 (*Tierbefreier e.V. k. Gjermanisë*, § 56).

590. Në çështjen *Tamiz k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.), kërkuesi, një politikan, u ankua se i ishte dhunuar reputacioni për shkak të refuzimit të gjykatave vendase për të pranuar përgjegjësinë e *Google* për komente që ai i konsideroi si shpifëse, të publikuara në platformën *Google Blogger*. Gjykatat vendase kishin vendosur që nuk përmbushej kushti i shkeljes "reale dhe thelbësore", që kërkonte që gjyqi për shpifje të zhvillohej jashtë juridiksionit të Shtetit. Gjykata theksoi rëndësinë e këtij testi të juridiksionit dhe specifikoi që, në fakt, miliona përdorues të Internetit postojné çdo ditë komente *online* dhe shumë nga këta përdorues shprehen në mënyra që mund të cilësohen fyese ose madje shpifëse. Gjykata pranoi konkluzionet e gjykatave vendase për faktin se

shumica e komenteve për të cilat ankohej kërkuesi ishin padyshim fyese, por shumica ishin diçka më shumë se "abuzim vulgar" që është i zakonshëm në komunikim në plot portale Internet portale, të cilat pritet të tolerohen nga ankuesi si politikan që është. Për më tepër, shumë nga komentet ishin akuza më specifike në një kontest të shkruari që e bënte të kollajhtë për lexuesin të mendojë se janë sajesa që nuk duhen marrë seriozisht (§ 81).

2. Mbrojtja e personave të cenueshëm

591. Mbrojtja e personave të cenueshëm, sidomos për shkak të moshës së re, mund të ketë implikime të shumta për ushtrimin e lirisë së shprehjes në Internet.

592. Kështu, Gjykata gjeti të papranueshme një kërkesë lidhur me një dënim për botimin e dokumenteve të pahijshme në një faqe interneti falas, duke nënvizuar se materiali ishte pikërisht i atij lloji që kërkohet nga të rinjtë të cilët autoritetet vendase përpiqen t'i mbrojnë (*Perrin k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.)).

593. Gjithashtu, në një çështje me natyrë seksuale, Gjykata konstatoi se përmendja e vazhdueshme nga shtypi i identitetit të një të mituri të përfshirë në një incident të dhunshëm i kishte dëmtuar zhvillimin moral dhe psikologjik, si edhe jetën private. Për këtë arsye, Gjykata çmoi se përgjegjësia civile që i ishte ngarkuar gazetarit që shkroi artikullin ishte e justifikuar, edhe pse këto të dhëna personale ishin bërë pjesë e lëmit publik meqë gjendeshin tashmë në Internet (*Aleksey Ovchinnikov k. Ruisë*, §§ 51-52).

594. Sipas Gjykatës, përballë rrezikut të pedofilisë në Internet, nuk mund të justifikohet forcimi i mbrojtjes së konfidencialitetit duke penguar një hetim efektiv me qëllim marrjen nga një ofruer Interneti të identitetit të personit që kishte postuar një reklamë me natyrë seksuale drejtuar një të mituri. Kështu, Gjykata e gjeti të papajtueshme me nenin 8 të Konventës faktin që ofrueri i internetit nuk ishte detyruar të zbulonte identitetin e personit të kërkuar për postimin e reklamës së pahijshme rreth një të mituri në një faqe Interneti njohjesh, duke nënvizuar në këtë kontekst kërcënimin potencial ndaj mirëqenies fizike dhe mendore që i kanosej kërkuesit dhe cenueshmërisë që i krijohet për shkak të moshës së re (*K.U. k. Finlandës*, § 41), teksa theksoi se Interneti mund të përdoret për qëllime kriminale pikërisht sepse ka natyrë anonime (po aty, § 48).

3. "Detyrimet dhe përgjegjësitë" e portaleve të lajmeve

595. Për shkak të natyrës së veçantë të Internetit, "detyrimet dhe përgjegjësitë" që mund t'i ngarkohen një portali lajmesh lidhur me materialet e palëve të treta për qëllimet e nenit 10 mund të ndryshojnë në njëfarë mase nga ato për një botues tradicional (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 113; shih edhe *Orlovskaya Iskra k. Ruisë*, § 109), ofrimi i një forumi për ushtrimin e lirisë së shprehjes, duke i mundësuar publikut që të ndajë informacion dhe ide, duhet të vlerësohet në dritën e parimeve të zbatueshme për shtypin (*Magyar Tartalomsgáltatók Egyesülete dhe Index.hu Zrt k. Hungarisë*, § 61).

596. Gjatë vlerësimit nëse një portal duhet të heqë komentet e postuara nga një palë e tretë, Gjykata ka evidentuar katër kritere për të gjetur baraspeshën e duhur mes të drejtës së lirisë së shprehjes dhe të drejtës së reputacionit të personit apo subjektit që është objekt i komenteve (*Magyar Tartalomsgáltatók Egyesülete dhe Index.hu Zrt k. Hungarisë*, §§ 60 e vijues; *Delfi AS k. Estonisë* [DhM], §§ 142 e vijues), konkretisht:

1. konteksti dhe përmbajtja e komenteve;
2. përgjegjësia e autorëve të komenteve;
3. masat e marra nga kërkuesit dhe sjellja e palës së dëmtuar;
4. pasojat për palën e dëmtuar dhe për kërkuesit.

597. Mbi bazën e këtyre kritereve, Gjykata e gjeti të justifikuar sipas nenit 10 të Konventës faktin që një portal lajmesh u urdhërua të paguante dëmshpërblim për komente anonime fyese të postuara në faqen e saj, nisur nga natyra ekstreme e komenteve që arritën deri në gjuhë urrejtje apo nxitje të dhunës (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM]).

598. Ndryshe nga më sipër, Gjykata konstatoi se komentet e përdoruesit nuk paraqisnin gjuhë urrejtjeje dhe as ndonjë kërcënim të drejtpërdrejtë ndaj integritetit fizik, prandaj e gjeti të papajtueshëm me nenin 10 të Konventës përgjegjësinë objektive që iu ngarkohet portaleve për komentet e palëve të treta, duke argumentuar se nuk ka arsye të pretendohet – kur ekzistojnë procedura efektive për përgjigje të shpejtë – se sistemi i njoftimit dhe heqjes së komenteve nuk kishte funksionuar si mjet adekuat për mbrojtjen e reputacionit tregtar të faqeve të administrimit të pasurive të paluajtshme që ishin përfshirë në çështje (*Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete dhe Index.hu Zrt k. Hungarisë*, § 91; shih edhe, lidhur me rëndësinë e reagimit të shpejtë pas njoftimit për përmbajtje të paligjshme, *Pihl k. Suedisë*, § 32; *Tamiz k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.), § 84; *Høiness k. Norvegjisë*, §§ 73-74).

4. Përgjegjësia që lind nga publikimi i një hiperlinku

599. Në çështjen *Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, shoqëria kërkuese u shpall fajtores për futjen e një hiperlinku gjatë një interviste në YouTube që më pas u konstatua se kishte përmbajtje shpifëse.

Duke pasur parasysh rolin e Internetit në rritjen e aksesit të publikut në lajme dhe informacion, Gjykata nënvizon se vetë qëllimi i hiperlinkeve është që, duke drejtuar përdoruesit në faqe dhe burime të tjera në internet, t'u mundësojë atyre lundrim drejt/nga materialeve në një rrjet që karakterizohet nga një sasi e jashtëzakonshme informacioni. Hiperlinket kontribuojnë në funksionimin normal të Internetit duke i bërë informacionin më të aksesueshëm përmes lidhjes me njëri-tjetrin (*Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, § 73).

600. Hiperlinket, si teknikë raportimi, janë në thelb të ndryshëm nga aktet tradicionale të publikimit, sepse, si rregull i përgjithshëm, thjesht drejtojnë përdoruesit në materiale që gjenden gjetkë në Internet. Ato nuk paraqesin deklaratat e audienca dhe as nuk përcjellin përmbajtje, por thjesht shërbejnë për të tërhequr vëmendjen e lexuesve të prania e një materiali në një tjetër faqe interneti (*Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, § 74).

601. Një tjetër karakteristikë dalluese e hiperlinkeve krahasuar me aktet e shpërndarjes së informacionit është se personi që përcjell hiperlinkun nuk ushtron kontroll mbi përmbajtjen/informacionin e faqes që hapet prej hiperlinkut, i cili edhe mund të jetë ndryshuar pas krijimit të linkut. Për më tepër, përmbajtja e dyshuar si e paligjshme që hapej përmes hiperlinkut ishte postuar tashmë nga botuesi fillestar në faqen e vet të Internetit, duke ofruar kështu akses të pakufizuar të publikut (*Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, § 75).

602. Gjykata çmon se gjykimi nëse postimi i një hiperlinku përbën shpërndarje të deklaratave shpifëse kërkon që gjykatat vendase të shqyrtojnë rast pas rasti dhe të gjejnë krijuesin e hiperlinkut që duhet të japë llogari vetëm mbi baza relevante dhe të mjaftueshme.

Në këtë drejtim, në çështjen nën shqyrtim, Gjykata parashtroi disa pyetje relevante që gjykatat vendase nuk kishin shtuar kur shpallën fajtores kompaninë kërkuese: (i) a e kishte miratuar kompania kërkuese përmbajtjen e kontestuar; (ii) a e kishte përsëritur përmbajtjen e kontestuar (pa e miratuar); (iii) e kishte vënë thjesht një hiperlink në përmbajtjen e kontestuar (pa e miratuar apo përsëritur atë); (iv) a e dinte dhe a ishte e arsyeshme që ta dinte se përmbajtja e kontestuar ishte shpifëse ose e paligjshme në një tjetër mënyrë; (v) a

kishte vepruar në mirëbesim, duke respektuar etikën e gazetarisë dhe vigjilencën e duhur të pritshme gazetarinë e përgjegjshme? (*Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, § 77).

603. Në rrethanat e çështjes *Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë*, Gjykata vuri në dukje se, në të drejtën e brendshme, hiperlinket përbënin përhapje të informacionit dhe përgjegjësi objektive për personin që e fut, çka mund të ketë pasoja negative të rrjedha e informacionit në internet, duke frenuar autorët e artikujve dhe botuesit që të vendosin hiperlinke në materiale që mund të ndërronin përmbajtjen dhe mbi të cilët nuk kishin kontroll. Kjo mund të ketë drejtpërdrejtë ose tërthorazi efekt frenues të liria e shprehjes në Internet (§§ 83-84).

5. "Detyrimet, përgjegjësitë" dhe publikimet e shtypit në Internet

604. Në lidhje me ofrimin e informacionit të besueshëm dhe të saktë në përputhje me etikën e gazetarisë, Gjykata ka shprehur parimin se shtypi ka përgjegjësi të shtuar kur publikon në internet, duke nënvizuar se në një botë ku individit përballlet me sasi të mëdha informacioni që qarkullojnë përmes mediave tradicionale dhe elektronike dhe ku numri i aktorëve rritet vazhdimisht, monitorimi i pajtueshmërisë me etikën gazetareske merr rëndësi të shtuar (*Stoll k. Zvicrës* [DhM], § 104). Në shqyrtimin e "detyrimeve dhe përgjegjësisë" të një gazetari, ndikimi potencial i mediumit në fjalë është një faktor i rëndësishëm dhe metodat e raportimit objektiv dhe të baraspeshuar mund të ndryshojnë shumë, në varësi edhe të medias në fjalë (*Delfi AS k. Estonisë* [DhM], § 134).

605. Po kështu, detyrimi i shtypit që të veprojë në pajtim me parimet e gazetarisë së përgjegjshme duke garantuar saktësi të informacionit historik më shumë sesa të informacionit të zhdukshëm, informacioni i publikuar ka gjasa të jetë më e theksuar në rastet kur nuk ka ndonjë urgjencë në publikimin e materialit (*Times Newspapers Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar* (nr. 1 dhe nr. 2), § 45).

606. Kështu, sipas Gjykatës, kur një gazetë merr dijëni se është depozituar padi ndaj të njëjtit artikull të publikuar në shtypin e shkruar, kërkesa për të publikuar një përgënjeshtim të përshtatshëm të artikullit që gjendet në arkivin e internetit nuk përbën ndërhyrje joproporcionale në të drejtën e lirisë së shprehjes (*Times Newspapers Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar* (nr. 1 dhe nr. 2), § 47).

607. Ndryshe nga më lart, gazetaria e përgjegjshme nuk detyron shtypin të heqë nga arkiva e tyre e internetit të gjitha gjurmët e publikimeve që janë shpallur në të kaluarën si shpifëse sipas një vendimi gjyqësor të formës së prerë (*Węgrzynowski dhe Smolczewski k. Polonisë*, §§ 60-68, për pajtueshmërinë e ruajtjes në arkivin online të gazetës të një artikulli shtypi që është shpallur shpifës me vendim gjykate, sipas nenit 8; shih edhe, për nevojën e anonimizimit të materialit online lidhur me një gjyq dhe dënimin penal, *M.L. dhe W.W. k. Gjermanisë*).

608. Po kështu, redaktori i një faqe interneti nuk mund të konsiderohet përgjegjës për publikimin e akuzave për abuzim seksual të fëmijëve ndaj një kandidati në zgjedhje, meqë ishte siguruar që artikulli në fjalë ishte shkruar në përputhje me detyrimet gazetareske për verifikimin e akuzave (*Ólafsson k. Islandës*). Në fund, "detyrimet dhe përgjegjësitë" e gazetarëve nuk i detyrojnë aspak të njoftojnë paraprakisht subjektin e një raportimi për qëllimin e tyre për ta publikuar, në mënyrë që subjekti të ketë mundësinë të kërkojë vendim të ndërmjetëm me qëllim parandalimin e publikimit (*Mosley k. Mbretërisë së Bashkuar*, §§ 125-129).

609. Është e rëndësishme të theksohet se detyrimet dhe përgjegjësitë e gazetarëve në ushtrimin e lirisë së tyre të shprehjes zbatohen edhe kur publikojnë informacion në internet me emrin e tyre, duke përfshirë faqe të tjera nga ato të gazetës së tyre - specifikisht, në një forum interneti që aksesohet lirisht (shih, për këtë qëllim, *Fatullayev k. Azerbajxhanit*, §§ 94-95).

C. Bllokimi i aksesit në internet

610. Masat e autoriteteve kombëtare që bllokojnë hyrjen në faqet e caktuara të Internetit u gjetën nga Gjykata në mjaft raste në pajtim me nenin 10 të Konventës. Në thelb, kërkuesit u ankuan për efektet anësore të masës bllokuese.

611. Në lidhje me bllokimin e faqes së videohostimit YouTube, Gjykata vuri në dukje se kërkuesit, megjithëse ishin thjesht përdorues të cilët nuk prekeshin drejtpërdrejtë nga vendimi për të bllokuar hyrjen në YouTube, mund të ngrinin pretendimin legjitim se masa e kontestuar kishte prekur të drejtën e tyre për të marrë dhe për të dhënë informacion ose ide, sepse ishin përdorues aktivë të YouTube dhe se kjo platformë ishte unike për shkak të karakteristikave, aksesueshmërisë dhe, mbi të gjitha, ndikimit të saj potencial, aq më tepër që kërkuesit nuk kishin asnjë alternativë tjetër (*Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, §§ 52, 53, 55; shih edhe *Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, §§ 49 dhe 55, për faktin se është e pamundur për një individ që të aksesojë faqen e vet të internetit që hostohet në *Google Sites*).

612. Ndryshe nga më lart, Gjykata çmoi se thjesht fakti që kërkuesi – ashtu si përdoruesit e tjerë turq të faqeve në internet - ishte prekur tërthorazi nga një masë bllokimi ndaj dy faqeve të internetit që përmbajnë muzikë, nuk mjafton që ai të konsiderohej si një "viktimë" (*Akdeniz k. Turqisë* (vend.), § 24).

613. Në lidhje me faktin nëse masa e bllokimit ishte e justifikuar, Gjykata vendosi që edhe kufizime të tilla paraprake nuk ishin parimisht të papajtueshme me Konventën, ato duhet të jenë pjesë të një kuadri ligjor veçanërisht të rreptë që siguron jo vetëm kontroll të fortë mbi objektin e ndalimit, por edhe shqyrtim gjyqësor efektiv për të parandaluar abuzimet. Rishikimi gjyqësor i një mase të tillë, bazuar në peshimin e interesave konkurruese me qëllim që të gjendet një baraspeshë mes tyre, është i pakonceptueshëm pa një kuadër me rregulla të sakta dhe specifike për zbatimin e kufizimeve parandaluese ndaj lirisë së shprehjes (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 64; *Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 62, lidhur me lirinë për të marrë dhe për të dhënë informacion dhe ide).

614. Gjykata ka theksuar, në veçanti, nevojën për të peshuar interesat e ndryshëm në fjalë, duke vlerësuar sidomos nevojën për të bllokuar të gjithë aksesin në faqe interneti të caktuara (*Ahmet Yıldırım k. Turqisë*, § 66) dhe nënvizoi se autoritetet duhet të kishin marrë parasysh, mes të tjerash, faktin se një masë e tillë që bën të paarrtshme një masë të madhe informacioni patjetër që kufizon ndjeshëm të drejtat e përdoruesve të internetit dhe ka efekte anësore të konsiderueshme (po aty; *Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 64).

615. Në çështjen *Kablis k. Ruisë*, Gjykata vlerësoi nëse kufizimi mbi postimet *online* që nxisnin pjesëmarrjen në një event publik të paautorizuar ishin në pajtim me nenin 10 të Konventës. Ajo vendosi që para se të zhvillohej event, duhej të mundësohej shqyrtim gjyqësor i masës bllokuese. Informacioni në postime zhvishet nga çdo vlerë dhe interes pas asaj date, dhe anulimi i masës bllokuese nga gjykata do të ishte i pakuptimtë (§ 96). Po kështu, edhe në çështjen *Elvira Dmitriyeva k. Ruisë*, Gjykata vendosi se thjesht fakti që kërkuesit kishin shkelur një ndalim ligjor duke publikuar një thirrje online për pjesëmarrje në një event publik të mbajtur në shkelje të procedurës, nuk mjafton në vetvete për të justifikuar ndërhyrjen në lirinë e tyre të shprehjes (përkatësisht §§ 103 dhe 84).

D. Aksesi në Internet dhe personat e privuar nga liria

616. Gjykata ka pasur rast të vendosë mbi moslejimin e aksesit në internet për të burgosurit që të shihnin informacionet e publikuara në faqe të ndryshme që ishin lirisht të arritshme në lëmin publik. Ky refuzim bazohej në mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve dhe në parandalimit e prishjes së rendit dhe krimit.

617. Ndërsa theksonte se neni 10 nuk vendos detyrim të përgjithshëm për të ofruar akses në internet ose në faqe të veçanta të internetit për të burgosurit (*Jankovskis k. Lituanië*, § 55; *Kalda k. Estonisë*, § 45), Gjykata disponoi se kishte pasur ndërhyrje të ushtrimin e të drejtës së kërkuesve për të marrë informacion dhe konstatoi shkelje të nenit 10. Me këtë vendimmarrje, Gjykata e bazoi këtë përfundim sidomos te natyra dhe origjina e informacionit përkatës dhe te dështimi i autoriteteve kombëtare për të kryejë një analizë mjaftueshëm të thelluar mbi situatën individuale të të burgosurve, duke nënvizuar se kërkuesit i duhej aksesi në internet për të mbrojtur të drejtat e veta në kontekstin e procedurave gjyqësore vendase (*Kalda k. Estonisë*, § 50) dhe se nuk ishte e paarsyeshme të thuhet se informacioni në fjalë ishte drejtpërdrejt i rëndësishëm për interesin e kërkuesit për edukim, i cili, nga ana tjetër, është i rëndësishëm për rehabilitimin dhe riintegrimin e tij në shoqëri pas lirimit (*Jankovskis k. Lituanië*, § 59).

XIV. Pluralizmi dhe liria e shprehjes

618. Gjykata çmon se nuk mund të ketë demokraci pa pluralizëm (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 129). Një nga karakteristikat kryesore të demokracisë është mundësi që ofron për zgjidhjen e problemeve të një shteti përmes dialogut, pa përdorur dhunë (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 95). Sipas Gjykatës, edhe në një gjendje të jashtëzakonshme e cila është një regjim juridik që synon të rikthejë regjimin normal duke garantuar të drejtat themelore, Shtetet Kontraktuese duhet të mbajnë parasysh se çdo masë e marrë duhet të synojë mbrojtjen e rendit publik nga kërcënimet dhe se duhet bërë çdo përpjekje për të mbrojtur vlerat e shoqërisë demokratike, si pluralizmi, toleranca dhe mendjehapësia (*Şahin Alpay k. Turqisë*, § 180).

619. Demokracia lulëzon nga liria e shprehjes. Është thelbësore për demokracinë që të lejohen propozimet dhe debatet për programe politike të larmishme, edhe për ato që vënë në diskutim mënyrën se si është organizuar Shteti, me kusht që të mos dëmtojnë demokracinë në vetvete (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 129; *Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 95; *Partia Socialiste dhe Të tjerë k. Turqisë*, §§ 41, 45 dhe 47).

620. Për shkak të rëndësisë së vlerave sipas nenit 10, Shteti është garanti parësor i pluralizmit (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 101; *Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 99; *Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë*, § 38).

621. Gjykata vlerëson se në fushën e transmetimeve audiovizive, parimet e mësipërme i vendosin si detyrim Shtetit të garantojë, së pari, që publiku të ketë akses me anë të televizionit dhe radios në informacion të paanshëm dhe të saktë si dhe në një sërë opinionesh dhe komentesh që reflektojnë, ndër të tjera, diversitetin e pikëpamjeve politike brenda vendit dhe, së dyti, që gazetarët dhe profesionistët e tjerë që punojnë në mediat audiovizive të mos pengohen në dhënien e këtyre informacioneve dhe komenteve (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 100).

622. Pluralizmi si vlerë e qenësishme e demokracisë theksohet në jurisprudencën e Gjykatës për nenin 10 të Konventës në disa fusha, veçanërisht në ato të paraqitura më poshtë.

A. Parimet e përgjithshme për pluralizmin në median audiovizive

623. Liria e shprehjes e mishëruar në pikën 1 të nenit 10 përbën një nga themelet e shoqërisë demokratike dhe një nga kushtet bazë për progresin e saj (*Lingens k. Austrisë*, § 41). Liria e shtypit dhe mediave të lajmeve i japin publikut një nga mjetet më të mira për zbulimin dhe formimin e opinionit mbi idetë dhe sjelljet e udhëheqësve politikë. Është detyrë e shtypit që të japë informacione dhe ide mbi çështjet politike dhe tema të tjera në interes të publikut. Jo vetëm që shtypi ka detyrën të japë informacion dhe ide të tilla, por edhe publiku ka të drejtën t'i marrë ato (shih, për shembull, *Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 49, dhe *Lingens k. Austrisë*, §§ 41-42).

624. Media audiovizive si radio dhe televizioni, kanë një rol veçanërisht të rëndësishëm në këtë aspekt. Për shkak të kompetencave të tyre për të përcjellë mesazhe përmes zërit dhe imazheve, këto media kanë efekt më të menjëhershëm dhe më të fuqishëm sesa shtypi (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM]; § 119; *Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës* [DhM], § 79; *Jersild k. Danimarkës*, § 31). Funkzioni i televizionit dhe radios si burime të njohura argëtimi në intimitetin familjar të dëgjuesit ose shikuesit e përforcon më tej ndikimin e tyre (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 97; *Murphy k. Irlandës*, § 74). Për më tepër, sidomos në rajone të veçuara, televizioni dhe radio janë të aksesueshëm më lehtë se mediat e tjera (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 97).

625. Gjykata çmon se respektimi i parimit të pluralizmit në fushën e transmetimeve audiovizive nënkupton edhe detyrimin e Shtetit që të garantojë, së pari, aksesin e publikut në informacion të paanshëm dhe të saktë

me anë të televizionit dhe radios, si dhe në një sërë opinionesh dhe komentesh që pasqyrojnë edhe diversitetin e pikëpamjeve politike brenda vendit (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 20). Mjetet që zgjidhen për arritjen e këtyre qëllimeve duhet të ndryshojnë sipas kushteve vendore, prandaj ato bëjnë pjesë në hapësirën e vlerësimit të Shtetit.

626. Kur një Shtet vendos të krijojë një sistem transmetimi publik, nga parimet e përshkruara më sipër rezulton se ligji dhe praktika e brendshme duhet të garantojnë që ky sistem të ofrojë shërbim pluralist. Për funksionimin e duhur të demokracisë, veçanërisht kur stacionet private janë ende shumë të dobëta për të ofruar alternativë të mirëfilltë dhe ku struktura publike ose shtetërore është transmetuesi i vetëm ose mbizotërues në vend ose rajon, është e domosdoshme që ai të transmetojë lajme, informacion dhe komente të paanshme, të pavarura dhe të balancuara dhe, krahas kësaj, të ofrojë një forum për diskutim publik në të cilin të shprehet një spektër sa më i gjerë pikëpamjesh dhe mendimesh (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 101).

627. Në çështjen *Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, kërkuesit kishin qenë të gjithë gazetarë, redaktorë ose producentë; ata u ankuan për kufizime në lirinë e shprehjes dhe për garanci të pamjaftueshme ligjore në lidhje me pavarësinë e shërbimit të transmetimit publik, i cili gëzonte pothuaj monopolin në vend. Gjykata përsëriti në këtë çështje se, në varësi të kushteve të përcaktuara në nenin 10 § 2, gazetarët kanë të drejtën e dhënies së informacionit. Mbrojtja e nenit 10 shtrihet te gazetarë të punësuar dhe punonjës të tjerë të medias. Një gazetar i punësuar mund të pretendojë se preket drejtpërdrejtë nga një rregull ose politikë e përgjithshme e zbatuar nga punëdhënësi i vet, që i kufizon lirinë gazetareske. Një sanksion ose masë tjetër marrë nga punëdhënësi ndaj një gazetari të punësuar mund të përbëjë ndërhyrje në lirinë e shprehjes (§§ 103 dhe 111; shih edhe *Fuentes Bobo k. Spanjës*, § 38).

628. Në një çështje lidhur me shkarkimin disiplinor të një gazetareshe nga një radio publike, Gjykata pati parasysh parimet e përgjithshme lidhur me pluralizmin në mediat audiovizive dhe të drejtën e transmetuesve publikë për të vendosur politikën e tyre editoriale në përputhje me interesin publik, si dhe me përgjegjësinë e tyre për deklaratat e bëra në transmetim. Gjykata konstatoi se tagri i kërkueses si gazetare nuk i jep automatikisht të drejtën të ndjekë, pa kontroll - një politikë që bie ndesh me politikën e hartuar nga punëmarrësi i saj, gjë që përbënte shpërfillje të vendimeve legjitime editoriale të marra nga drejtuesit (*Nejkova-Lalova k. Bullgarisë*, §§ 59-60).

B. Pluralizmi i medias dhe zgjedhjet

629. Zgjedhjet e lira dhe liria e shprehjes, dhe sidomos liria e debatit politik, formojnë themelet e çdo demokracie. Të dy të drejtat janë të ndërlidhura dhe veprojnë në përfundim të njëra-tjetrës. Është veçanërisht e rëndësishme që, gjatë periudhës parazgjedhore, opinionet dhe informacionet e të gjitha llojeve të lejohen të qarkullojnë lirisht (*Orlovskaya Iskra k. Rusisë*, § 110; *Chelstova k. Rusisë*, § 96; *Długolecki k. Polonisë*, § 40; *Bowman k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 42). Ky parim zbatohet si për zgjedhjet e përgjithshme, ashtu edhe për ato vendore (*Chelstova k. Rusisë*, § 96; *Kwicień k. Polonisë*, § 48).

630. Si pasojë, roli i rojtarit të shtypit nuk është më pak i rëndësishëm në periudhën zgjedhore. Sipas Gjykatës, ky rol përfshin ushtrimin e pavarur të lirisë së shtypit bazuar në zgjedhjen e lirë editoriale që synon dhënien e informacioneve dhe ideve mbi tema me interes publik. Në veçanti, debatet e kandidatëve dhe programeve të tyre kontribuojnë në të drejtën e publikut për të marrë informacione dhe forcon aftësinë e votuesve për të bërë zgjedhje të informuara midis kandidatëve garues (*Orlovskaya Iskra k. Rusisë*, § 130).

631. Gjykata ka përsëritur se një debat politik për çështje me interes të përgjithshëm është fushë në të cilën kufizimet e lirisë së shprehjes duhet të interpretohen ngushtë (*Lopes Gomes da Silva k. Portugalisë*, § 33).

632. Në kontekstin e debateve zgjedhore, Gjykata i ka atribuuar rëndësi të veçantë ushtrimit të papenguar të lirisë së fjalës së kandidatëve (*Kudeshkina k. Ruisë*, § 87).

633. Referuar *travaux préparatoires* për nenin 3 të Protokollit nr.1, Gjykata thekson se fraza "kushtet të cilat garantojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit në zgjedhjen e organit ligjvënës" nënkupton në thelb, krahas lirisë së shprehjes (mbrojtur tashmë me nenin 10 të Konventës), parimin e barazisë në trajtimin e të gjithë shtetasve në ushtrimin e të drejtës së tyre për të votuar si dhe të drejtën për të kandiduar në zgjedhje (*Mathieu-Mohin dhe Clerfayt k. Belgjikës*, § 54).

634. Në rrethana të caktuara, të dy të drejtat mund të kundërshtojnë njëra-tjetrën dhe mund të vlerësohet e nevojshme që, në periudhën para ose pas zgjedhjeve, për lirinë e shprehjes të vendosen kufizime të caktuara të një lloji që zakonisht nuk do të ishin të pranueshme, në mënyrë që të garantohet "shprehja e lirë e mendimit të popullit në zgjedhjen e organit ligjvënës". Gjykata pranon se, për arritjen e baraspeshës midis këtyre dy të drejtave, Shtetet Kontraktuese kanë hapësirë vlerësimi njësoj si në organizimin e sistemeve të tyre zgjedhore (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 123; *Oran k. Turqisë*, § 52; *Bowman k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 43).

C. Aktet normative për reklamat me pagesë

635. Gjykata pranon se grupe të fuqishme financiare mund të kenë avantazhe konkurruese në fushën e reklamave tregtare dhe mund të ushtrojnë presion dhe rrjedhimisht të kufizojnë lirinë e stacioneve radiotelevizive që transmetojnë reklama. Ajo vlerëson se situata të tilla minojnë rolin themelor të lirisë së shprehjes në një shoqëri demokratike sikurse mishëron nga neni 10 i Konventës (*VgT Verein gegen Tierfabriken k. Zvicrës*, § 73).

636. Gjykata çmon se blerja e kohës së transmetimit për reklama priret të ketë objektiv dukshëm të anshëm, që anon në favor të përdorimit të pabalancuar nga grupe me burime më të mëdha se të tjerët (*Murphy k. Irlandës*, § 74). Pluralizmi mediatik rrezikohet sidomos në fushën e reklamave, ku reklamat e kontestuara janë të natyrës politike (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM]) ose fetare (*Murphy k. Irlandës*).

637. Gjykata thekson mungesën e konsensusit evropian për mënyrën si rregullohet transmetimi i reklamave politike me pagesë (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 123). Kjo zgjeron hapësirën e vlerësimit që i akordohet Shtetit, e cila është zakonisht e ngushtë, lidhur me kufizimet në shprehjen e interesit publik (po aty, § 123; *TV Vest AS & Rogaland Pensjonistparti k. Norvegjisë*, § 67; *Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës*, §§ 57 dhe 63). Në çështjen *Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], Gjykata vuri në dukje se interesat që duhen peshuar në lidhje me reklamat politike janë, nga njëra anë, e drejta e OJF-së kërkuese për të dhënë informacion dhe ide me interes të përgjithshëm të cilat publiku ka të drejtë t'i marrë dhe, nga ana tjetër, dëshira e autoriteteve për të mbrojtur debatin dhe procesin demokratik nga shtrembërimi që mund t'i bëjnë grupe të fuqishme financiare që kanë akse më të madh te mediat me influencë. Ajo pranon që grupe të tilla mund të përftojnë avantazhe konkurruese në fushën e reklamave me pagesë dhe rrjedhimisht të kufizojnë debatin e lirë dhe pluralist për të cilin Shteti është garanti kryesor (§ 112).

638. Mbrojtja e pluralizmit mediatik në fushën e reklamave politike është veçanërisht e fortë në rastet ku partive të mëdha u jepet kohë e konsiderueshme transmetimi, ndëkohë që partitë e vogla mezi përmenden. Në situata të tilla, Gjykata ka disponuar se reklamat me pagesë në televizion janë e vetmja mënyrë për një parti të vogël që të përcjellë mesazhin te publiku përmes atij mjeti komunikimi, megjithëse kjo ndalohej me ligj (*TV Vest AS & Rogaland Pensjonistparti k. Norvegjisë*, § 73). Aksesin në mediat alternative është faktor kyç gjatë vlerësimit të proporcionalitetit të një kufizimi në aksesin në media të tjera potencialisht të dobishme siç janë

debatet në radio ose televizion, median e shkruar dhe median sociale (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], § 124).

639. Gjykata gjithashtu mbron pluralizmin mediatik në kontekstin e reklamave fetare, për arsye të ruajtjes së objektivit për promovimin e neutralitetit në transmetim dhe për garantimin e një fushë veprimi të barabartë për të gjitha fetë (*Murphy k. Irlandës*, § 78). Në lidhje me këtë, ajo pranon se një dispozitë që lejon një fe dhe jo një tjetër të reklamojë do të ishte e vështirë të justifikohet dhe se një dispozitë që lejon që Shteti apo ndonjë organ i caktuar nga ai të filtrojë në rast pas rasti reklamave fetare të papranueshme ose të tepruara do të ishte e vështirë të zbatohet në mënyrë të drejtë, objektive dhe koherente (po aty, § 77). Gjithsesi, ishte logjike që një Shtet të konsideronte të mundur se edhe liria e kufizuar në reklamim do të kishte përfitime më shumë për një fe dominuese sesa ato fe me shumë më pak besimtarë dhe burime (po aty, § 78).

D. Shpërndarja e burimeve audiovizive

640. Në përputhje me fjalinë e tretë të nenit 10 § 1, Shtetet mund ta rregullojnë mënyrën e organizimit të transmetimit në territoret e tyre, veçanërisht në aspekte teknike, me anë të një sistemi licencimi (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 139). Pajisja me licencë mund të kushtëzohet nga aspekte si natyra dhe objektivat e kanalit të propozuar, audienca e tij e mundshme në nivelin kombëtar, rajonal ose vendor, të drejtat dhe nevojat e audiencës specifike dhe detyrimet që rrjedhin nga instrumentet ligjore ndërkombëtare (*Demuth k. Zvicrës*, § 33; *Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 139).

641. Teksa kjo mund të çojë në ndërhyrje me qëllime legjitime në përputhje me fjalinë e tretë të nenit 10 § 1, edhe pse nuk korrespondojnë me asnjë nga qëllimet e përcaktuara në paragrafin 2, pajtueshmëria e tyre me Konventën duhet të vlerësohet nga pikëpamja e kërkesave të tjera të paragrafit 2 (*Demuth k. Zvicrës*, § 33; *Tele 1 Privatfernsehgesellschaft mbH k. Austrisë*, § 25; *Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë*, § 32).

642. Gjykata ka disponuar në mjaft çështje se mosdhënia e licencës së transmetimit (shih, ndër shumë shembuj të tjerë, *Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë*, § 27; *Radio ABC k. Austrisë*, § 27; *United Christian Broadcasters Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar* (vend.); *Glas Nadezhda EOOD dhe Elenkov k. Bullgarisë*, § 42) apo e autorizimit të transmetimit të një programi televiziv (*Leveque k. Francës* (vend.); *Demuth k. Zvicrës*, § 30), përbën ndërhyrje me ushtrimin e të drejtave të garantuara nga neni 10 § 1 i Konventës.

643. Gjykata vlerëson se, si rezultat i progresit teknik gjatë dekadave të fundit, këto kufizime nuk mund të justifikohen më sot me numrin e frekuencave dhe kanaleve në dispozicion; mbi të gjitha, nuk mund të argumentohet se nuk ka alternativa më pak kufizuese me të njëjtin efekt (*Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë*, § 39).

644. Sa i takon hapësirës së vlerësimit akorduar Shteteve, Gjykata e konsideron thelbësore në një fushë aq dinamike sa transmetimet tregtare ku, për pasojë, standardet e shqyrtimit mund të jenë më pak rigorozë (*Demuth k. Zvicrës*, § 42; *Markt intern Verlag GmbH dhe Klaus Beermann k. Gjermanisë*, § 33).

645. Në përcaktimin e shtrirjes së hapësirës së vlerësimit në dispozicion të autoriteteve kombëtare, është e nevojshme të merret parasysh edhe struktura politike e një Shteti anëtar dhe pluralizmi i tij kulturor dhe gjuhësor, kryesisht kur këta faktorë - që nxisin në veçanti pluralizmin në transmetim - i nënshtrohen vlerësimit legjitimit gjatë autorizimit të transmetimeve radiotelevizive (*Demuth k. Zvicrës*, § 44).

646. Për më tepër, parimi i paanshmërisë dhe garancive procedurale zbatohet edhe në rastin e refuzimit të dhënies së licencës së transmetimit bazuar në shkaqe të sigurisë kombëtare, ku duhet të jepen edhe arsyet e këtij refuzimi (*Aydoğan dhe Dara Radyo Televizyon Yayınılık Anonim Şirketi k. Turqisë*, § 43).

E. Transparenca lidhur me pronësinë e medias

647. Gjykata është shprehur se për garantimin e pluralizmit të vërtetë në sektorin audioviziv të një shoqërie demokratike, nuk mjafton të sigurohet ekzistenca e disa kanaleve ose mundësia teorike që operatorë potencialë të futen në tregun audioviziv. Duhet të ketë akses efektiv në treg për ofruesit, në mënyrë që të garantohej diversiteti i përmbajtjes së përgjithshme programatike, duke pasqyruar sa më shumë opinionet e ndryshme në shoqëri (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 130).

648. Situata ku një grup i fuqishëm ekonomik ose politik në shoqëri lejohet të përftojë pozitë dominuese në mediat audiovizive dhe në këtë mënyrë të ushtrojë presion mbi transmetuesit, çka kufizon lirinë e tyre editoriale, minon rolin themelor të lirisë së shprehjes në një shoqëri demokratike siç mishërohet në nenin 10 të Konventës, veçanërisht kur pengon dhënien e informacioneve dhe ideve me interesat të përgjithshëm të cilat publiku ka të drejtë t'i marrë (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 98).

649. Gjykata ka vërejtur se në një sektor kaq të ndjeshëm sa media audiovizive, Shteti, krahas detyrimit negative për mosndërhyrje, ka edhe detyrimin pozitiv që të miratojë një kuadër të përshtatshëm normativ dhe administrativ që të garantojë pluralizëm efektiv (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 134).

650. Gjykata është shprehur se detyrimi pozitiv për të miratuar një kuadër të përshtatshëm normativ dhe administrativ për garantimin e pluralizmit efektiv është veçanërisht i dëshirueshëm kur sistemi kombëtar audioviziv karakterizohet nga një duopol (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 134) dhe, aq më tepër, nga një monopol. Për këtë situatë të fundit, Gjykata ka çmuar se, për shkak të natyrës kufizuese, një regjim licencimi që i lejon transmetuesit publik monopolin mbi frekuencat e disponueshme nuk mund të justifikohet, përveç se kur demonstron se ekziston një nevojë e ngutshme për të (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, § 98; *Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë*, § 39).

651. Në jurisprudencën e saj për Rekomandimin KM/REC(2007)2 të Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, Gjykata i referohet pluralizmit mediatik dhe diversitetit të përmbajtjes mediatike (*Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë* [DhM], § 134). Në lidhje me mediat e shërbimit publik, ajo i referohet gjithashtu standardeve për shërbimet e transmetimeve publike të pranuar nga Shtetet Kontraktuese përmes Komitetit të Ministrave të Këshillit të Evropës, që ofrojnë udhëzime edhe në përjasjen që duhet ndjekur për interpretimin e nenit 10 të kësaj fushe (*Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë*, §§ 102 and 51-54).

F. Pluralizmi dhe liria e shprehjes e pakicave

652. Gjykata vlerëson se do është e papajtueshme me vlerat themelore të Konventës nëse ushtrimi i të drejtave të Konventës nga një grup pakice kushtëzohet nga fakti nëse shumica e pranon (*Alekseyev k. Ruisisë*, § 81). Po të ishte kështu, të drejtat e një grupi pakice për lirinë e fesë, shprehjes dhe organizimit do të ngeleshin thjesht teorike sesa praktike dhe efektive, siç kërkohet nga Konventa (po aty, § 81; *Barankevich k. Ruisisë*, § 31).

653. Gjykata bën një dallim të rëndësishëm ndërmjet lejimit të mbështetjes popullore në favor të zgjerimit të fushëveprimit të garancive të Konventës dhe situatës ku kjo mbështetje popullore shfrytëzohet për të ngushtuar fushëveprimin e mbrojtjes thelbësore (*Bayev dhe Të tjerë k. Ruisisë*, §§ 70-71).

654. In çështjen *Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë*, ku kompania kërkuese ishte gjobitur për paraqitjen e reklamave të veshjeve që përshkruanin figura fetare, Gjykata vërejtë se i vetmi grupi fetar që ishte konsultuar në gjyqe ishte Kisha Katolike Romake, edhe pse ekzistonin shumë komunitete të tjera fetare të krishtera ose jo (§ 80). Gjykata disponoi se, edhe nëse supozohet i drejtë pretendimi i Qeverisë se reklamat ishin fyese për shumicën

Udhëzuesi për nenin 10 të Konventës - Liria e shprehjes

e popullsisë lituaneze të besimit të krishterë, prapëseprapë është e papajtueshme me vlerat themelore të Konventës, sepse ushtrimi i të drejtave të Konventës nga një grup pakice kushtëzohet nga fakti nëse shumica e pranon (§ 82).

XV. Neni 10 dhe marrëdhënia e tij me dispozitat e tjera të Konventës dhe Protokolleve të saj: pavarësia, mbivendosja

655. Në disa raste, e njëjta ngjarje mund të jetë objekt i dispozitave të nenit 10 dhe dispozitave të tjera të Konventës njëkohësisht. Kjo situatë ka shtyrë Gjykatën ta shqyrtojë çështjen vetëm sipas dispozitës që e cilëson më relevante në dritën e rrethanave të veçanta të çështjes dhe që është ekuivalente me *lex specialis*, ose ta shqyrtojë ankesën sipas një dispozite dhe "në dritën" e dispozitës tjetër, ose shqyrtojë mosmarrëveshjen sipas të dyja neneve.

1. Neni 8 i Konventës

656. Në një çështje lidhur me survejimin e gazetarëve dhe një urdhër për dorëzimin e dokumenteve prej të cilave mund të identifikoheshin burimet e informacionit, Gjykata u shpreh se ligji nuk parashikonte garanci të përshtatshme ndaj kompetencës së survejimit të ushtruar ndaj kërkuesve me qëllim zbulimin e burimeve të tyre gazetareske dhe kishte konstatuar shkelje të neneve 8 dhe 10 mbi bazën e të njëjtave fakte (*Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ulëta*, § 102; shih edhe vlerësimin e Gjykatës në një kontekst të krahasueshëm: *Saint-Paul Luxembourg S.A. k. Luksemburgut*, § 44; *Ernst dhe Të tjerë k. Belgjikës*, § 116; *Nagla k. Letonisë*, § 101).

2. Neni 9 i Konventës

657. Në disa çështje ku kërkuesit evokonin si nenin 9 ashtu edhe nenin 10 të Konventës, Gjykata vendosi të shqyrtojë ankesat vetëm sipas nenit 10, duke e bërë kështu të pavlefshëm qëllimin e pretendimit për shkelje të nenit 9 (shih për shembull, në lidhje me organin përgjegjës të transmetimeve që ndalon një stacion radiofonik privat të transmetojë një reklamë fetare me pagesë, *Murphy k. Irlandës*, § 71; në lidhje me mosdhënien nga organi përgjegjës i licencës së transmetimit për një stacion radioje të krishterë, *Glas Nadezhda EOOD dhe Elenkov k. Bullgarisë*, § 59; në lidhje me një dënim penal për nxitje publike të krimit përmes një gjuhe fyese që i drejtohej "jobesimtarëve", *Kutlular k. Turqisë*, §§ 35 dhe 48. Në një çështje, Gjykata u shpreh se liria e shprehjes dhe liria e besimit janë të lidhura ngushtë dhe vendosi që t'i shqyrtojë ankesat në këto raste sipas nenit 10, duke i interpretuar, sipas rastit, nga këndvështrimi i nenit 9, shih çështjen *Komuniteti Fetar i Dëshmitarëve të Jehovahit k. Azerbajxhanit*, § 24).

658. Gjykata ka shqyrtuar gjithashtu në një rast kërkesat vetëm sipas nenit 9 dhe nuk ka pranuar t'i shqyrtojë të njëjtat ankesa sipas nenit 10 (*Kokkinakis k. Greqisë*, § 55; *Anëtarët e Kongregacionit Gldani të Dëshmitarëve të Jehovahit dhe Të tjerë k. Gjeorgjisë*, § 144; *Nasirov dhe Të tjerë k. Azerbajxhanit*, § 77).

3. Neni 11 i Konventës

659. Në çështjen e *Women On Waves dhe Të tjerë k. Portugalisë*, Gjykata theksoi që në fillim se çështja e lirisë së shprehjes ishte e vështirë për t'u ndarë nga ajo e lirisë së organizimit dhe ritheksoi se mbrojtja e opinionëve personale, siguruar nga neni 10, është një prej objektivave të lirisë së organizimit paqësor mishëruar në nenin 11 të Konventës (§ 28). Gjykata konstatoi se ishte më e lehtë që situata në fjalë të shqyrtohej vetëm sipas nenit 10. Megjithatë, kjo qasje nuk e ndalon Gjykatën që të marrë parasysh, sipas rastit, nenin 11 të Konventës, në rastet e shqyrtimit të interpretimit të nenit 10 (*Schwabe dhe M.G. k. Gjermanisë*, § 101; *Ezelin k. Francës*, § 37; *Karademirci dhe Të tjerë k. Turqisë*, § 26; *Novikova dhe Të tjerë k. Rusisë*, § 91; shih edhe në lidhje me marrëdhënien mes këtyre dy dispozitave të Konventës, *Öllinger k. Austrisë*, § 38; *Djavit An k. Turqisë*, § 39).

4. Neni 2 i Protokollit nr. 1

660. Në çështjen *İrfan Temel dhe Të tjerë k. Turqisë*, në lidhje me pezullimin e përkohshëm të studentëve për arsye se u kishin kërkuar autoriteteve universitare që të ofronin kurse fakultative në gjuhën kurde, neni 10 i Konventës dhe neni 2 i Protokollit nr. 1 ishin nenet mbi të cilat u mbështet Gjykata; Gjykata vendosi ta interpretojë dispozitën e dytë nga këndvështrimi i së parës (shih edhe *Çölgeçen dhe Të tjerë k. Turqisë*).

661. Ndryshe nga më lart, në një tjetër çështje në lidhje me moslejimin e të burgosurve që të përdornin një kompjuter apo të futeshin në internet - në ambientet e caktuara posaçërisht për këtë qëllim nga autoritetet e burgut - me qëllim vazhdimin e studimeve të tyre të larta, Gjykata e shqyrtoi çështjen nga pikëpamja e fjalisë së parë të nenit 2 të Protokollit nr. 1 (*Mehmet Reşit Arslan dhe Orhan Bingöl k. Turqisë*, § 42).

5. Neni 3 i Protokollit nr. 1

662. Gjykata ka theksuar në mënyrë të përsëritur ndërvarësinë në një shoqëri demokratike mes lirisë së shprehjes dhe të drejtës për zgjedhje të lira. Në mënyrë të veçantë, ajo është shprehur në çështjen *Orlovskaya Iskra k. Rusisë* se ishte me vend që të konsiderohej e drejta e kërkuesit për lirinë e shprehjes nga këndvështrimi i të drejtës për zgjedhje të lira, i mbrojtur nga neni 3 i Protokollit nr. 1, e cila është vendimtare për konsolidimin dhe ruajtjen e themeleve të një demokracie efikase dhe kuptimplotë që qeveriset nga shteti ligjor (§ 110; shih edhe *Hirst k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2)* [DhM], § 58).

663. Liria e shprehjes është një nga “kushtet që garantojnë lirinë e shprehjes së opinionit të njerëzve në zgjedhjen e legjislaturës” (*Mathieu-Mohin dhe Clerfayt k. Belgjikës*, §§ 42 dhe 54). Për këtë arsye, Gjykata vlerësoi se është veçanërisht e rëndësishme në periudhën para zgjedhjeve që opinionet dhe informacionet e të gjitha llojeve të lejohen që të qarkullojnë lirshëm. Ajo është shprehur gjithashtu se në rrethana të caktuara, këto dy të drejta mund të bien ndesh me njëra-tjetrën dhe mund të konsiderohet e nevojshme, në periudhën para zgjedhjeve ose gjatë zgjedhjeve, që të vendosen disa kufizime të një lloji që në kushte të zakonshme nuk do të ishin të pranueshme, ndaj lirisë së shprehjes, me qëllim sigurimin e shprehjes së lirë të opinionit të njerëzve në zgjedhjen e legjislaturës (*Bowman k. Mbretërisë së Bashkuar* [DhM], §§ 41-43). Gjykata vlerësoi se, në krijimin e ekuilibrit mes këtyre dy dispozitave, Shtetet Palë kanë një marzh vlerësimi, siç bëjnë ato përgjithësisht sa i përket organizimit të sistemeve të tyre zgjedhore (*Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 111; *Mathieu-Mohin dhe Clerfayt k. Belgjikës*, § 54; *TV Vest AS & Rogaland Pensjonistparti k. Norvegjisë*, § 62; *Orlovskaya Iskra k. Rusisë*, § 134).

Lista e çështjeve të cituara

Jurisprudenca e cituar në këtë Udhëzues i referohet gjykimeve dhe vendimeve të dhëna nga Gjykata dhe vendimeve ose raporteve të Komisionit Evropian të të Drejtave të Njeriut (“Komisioni”). Përveçse kur përcaktohet ndryshe, të gjitha referencat kanë të bëjnë me gjykime në themel të dhëna nga Dhoma e Gjykatës. Shkurtimi “(ven.)” tregon se citimi është një vendim i Gjykatës, kurse “[DhM]” i referohet çështjeve të shqyrtuara nga Dhoma e Madhe. Gjykimet e Dhomës që nuk kanë qenë të formës së prerë në kuptimin e nenit 44 të Konventës në momentin e përditësimit të këtij udhëzimi janë shënuar me një asterisk (*) në listën më poshtë. Neni 44 § 2 i Konventës parashikon: “Gjykimi i Dhomës merr formë të prerë (a) kur palët deklarojnë se nuk do kërkojnë që çështja të referohet në Dhomën e Madhe; ose (b) tre muaj pas datës së gjykimit, nëse çështja nuk është kërkuar që të referohet në Dhomën e Madhe; ose (c) kur paneli i Dhomës së Madhe nuk e pranon kërkesën për referim sipas nenit 43”. Në rastet kur kërkesa për referim pranohet nga paneli i Dhomës së Madhe, është gjykimi që merr më pas Dhoma e Madhe dhe jo gjykimi i Dhomës, ai që merr formë të prerë.

Hiperlinket e çështjeve të cituara në versionin elektronik të Udhëzuesit e çojnë lexuesin tek baza e të dhënave HUDOC (<https://hudoc.echr.coe.int>), e cila ofron akses në jurisprudencën e Gjykatës (gjykimet dhe vendimet e Dhomës së Madhe, Dhomës dhe Komitetit, çështjet e komunikuar, opinionet këshillimore dhe përmbledhjet ligjore të Informacioneve mbi Jurisprudencën) dhe në (vendimet dhe raportet) të Komisionit, si dhe në rezolutat e Komitetit të Ministrave.

Gjykata i jep gjykimet dhe vendimet në anglisht dhe/ose frëngjisht, dy gjuhët e saj zyrtare.

HUDOC përmban edhe përkthimin e çështjeve shumë të rëndësishme në mbi 30 gjuhë jozyrtare, si dhe linket që të çojnë në rreth 100 koleksione *online* të jurisprudencës, prodhuar nga palë të treta.

— A —

A. k. Norvegjisë, nr. 28070/06, 9 prill 2009

A.B. k. Zvicrës, nr. 56925/08, 1 korrik 2014

Açık dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 31451/03, 13 janar 2009

Ahmed dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, 2 shtator 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-VI

Ahmet Yıldırım k. Turqisë, nr. 3111/10, GJEDNJ 2012

Akdaş k. Turqisë, nr. 41056/04, 16 shkurt 2010

Akdeniz k. Turqisë (vend.), nr. 20877/10, 11 mars 2014

Aksu k. Turqisë [DhM], nr. 4149/04 dhe 41029/04, GJEDNJ 2012

Albayrak k. Turqisë, nr. 38406/97, 31 janar 2008

Aleksey Ovchinnikov k. Ruisë, nr. 24061/04, 16 dhjetor 2010

Alekseyev k. Ruisë, nr. 4916/07 dhe 2 Të tjerë, 21 tetor 2010

Ali Gürbüz k. Turqisë, nr. 52497/08 dhe 6 Të tjerë, 12 mars 2019

Allenet de Ribemont k. Francës, 10 shkurt 1995, Seria A nr. 308

Alpha Doryforiki Tileorasi Anonymi Etairia k. Greqisë, nr. 72562/10, 22 shkurt 2018

Altıntaş k. Turqisë, nr. 50495/08, 10 mars 2020

Altuğ Taner Akçam k. Turqisë, nr. 27520/07, 25 tetor 2011

Alves da Silva k. Portugalisë, nr. 41665/07, 20 tetor 2009

Amihalachioaie k. Moldavisë, nr. 60115/00, ECHR 2004-III

Amorim Giestas dhe Jesus Costa Bordalo k. Portugalisë, nr. 37840/10, 3 prill 2014

Amuur kundër Francës, 25 qershor 1996, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1996-III

André dhe Një tjetër k. Francës, nr. 18603/03, 24 korrik 2008

Animal Defenders International k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 48876/08, GjEDNj 2013 (ekstrakte)
Annen k. Gjermanisë, nr. 3690/10, 26 nëntor 2015
Anthony France dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.) [komiteti], nr. 25357/16 dhe 3 Të tjerë, 26 shtator 2017
(*Arnarson k. Islandës*, nr. 58781/13, 13 qershor 2017
Arrigo dhe Vella k. Maltës (vend.), nr. 6569/04, 10 maj 2005
Arrowsmith k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 7050/75, Raporti i Komisionit datë 12 tetor 1978, Vendime dhe Raporte 19
Arslan k. Turqisë [DhM], nr. 23462/94, 8 korrik 1999
Artun dhe Güvener k. Turqisë, nr. 75510/01, 26 qershor 2007
Ashby Donald dhe Të tjerë k. Francës, nr. 36769/08, 10 janar 2013
Aslı Güneş k. Turqisë (vend.), nr. 53916/00, 13 Maj 2004
*Atamançuk k. Rosisë**, nr. 4493/11, 11 shkurt 2020
Aurelian Oprea k. Rumanisë, nr. 12138/08, 19 janar 2016
Axel Springer AG k. Gjermanisë [DhM], nr. 39954/08, 7 shkurt 2012
Axel Springer AG k. Gjermanisë (nr. 2), nr. 48311/10, 10 korrik 2014
Axel Springer SE dhe RTL Television GmbH k. Gjermanisë, nr. 51405/12, 21 shtator 2017
Aydar k. Turqisë (vend.), nr. 32207/96, 1 korrik 2003
Aydın Tatlav k. Turqisë, nr. 50692/99, 2 Maj 2006
Aydoğan dhe Dara Radyo Televizyon Yayını Anonim Şirketi k. Turqisë, nr. 12261/06, 13 shkurt 2018

—B—

Bahçeci dhe Turan k. Turqisë, nr. 33340/03, 16 qershor 2009
Baka k. Hungarisë [DhM], nr. 20261/12, 23 qershor 2016
Balsytė-Lideikienė k. Lituanisë, nr. 72596/01, 4 nëntor 2008
Bamber k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 33742/96, vendim i Komisionit datë 11 shtator 1997
Barankevich k. Rosisë, nr. 10519/03, 26 korrik 2007
Barata Monteiro da Costa Nogueira dhe Patrício Pereira k. Portugalisë, nr. 4035/08, 11 janar 2011
Barthold . Gjermanisë, 25 mars 1985, Seria A nr. 9
Bartnik k. Polonisë (vend.) [komiteti], nr. 53628/10, 11 mars 2014
Başkaya dhe Okçuoğlu k. Turqisë [DhM], nr. 23536/94 dhe 24408/94, GjEDNj 1999-IV
Bayev dhe Të tjerë k. Rosisë, nr. 67667/09 dhe 2 Others, 20 qershor 2017
Becker k. Norvegjisë, nr. 21272/12, 5 tetor 2017
Bédat k. Zvicrës [DhM], nr. 56925/08, 29 mars 2016
Belpietro k. Italisë, nr. 43612/10, 24 shtator 2013
Bergens Tidende dhe Të tjerë k. Norvegjisë, nr. 26132/95, GjEDNj 2000-IV
Bezmyanny k. Rosisë, nr. 10941/03, 8 prill 2010
Bidart k. Francës, nr. 52363/11, 12 nëntor 2015
Bladet Tromsø dhe Stensaas k. Norvegjisë [DhM], nr. 21980/93, GjEDNj1999-III
Blaja News Sp. z o. o. k. Polonisë, nr. 59545/10, 26 nëntor 2013
Bohlen k. Gjermanisë, nr. 53495/09, 19 shkurt 2015
Boldea k. Rumanisë, nr. 19997/02, 15 shkurt 2007
Bono k. Francës, nr. 29024/11, 15 dhjetor 2015
Boudelal k. Francës (vend.), nr. 14894/14, 13 qershor 2017
Bowman k. Mbretërisë së Bashkuar, 19 shkurt 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-I
Boykanov k. Bullgarisë, nr. 18288/06, 10 nëntor 2016
Bozhkov k. Bullgarisë, nr. 3316/04, 19 prill 2011
Brambilla dhe Të tjerë k. Italisë, nr. 22567/09, 23 qershor 2016

Brasilier k. Francës, nr. 71343/01, 11 prill 2006
Brisce k. Rumanisë, nr. 26238/10, 11 dhjetor 2018
Brosa k. Gjermanisë, nr. 5709/09, 17 prill 2014
Brunet-Lecomte dhe Të tjerë k. Francës, nr. 42117/04, 5 shkurt 2009
Brunet-Lecomte dhe Lyon Mag' k. Francës, nr. 17265/05, 6 May 2010
Bucur dhe Toma k. Rumanisë, nr. 40238/02, 8 janar 2013
Bülent Kaya k. Turqisë, nr. 52056/08, 22 tetor 2013
Burden k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 13378/05, GjEDNj 2008
Busuioc k. Moldavisë, nr. 61513/00, 21 dhjetor 2004
Butkevičius k. Lituanisë, nr. 48297/99, GjEDNj 2002-II (ekstrakte)

—C—

Cangi k. Turqisë, nr. 24973/15, 29 janar 2019
Campos Dâmaso k. Portugalisë, nr. 17107/05, 24 prill 2008
Çapan k. Turqisë, nr. 71978/01, 25 korrik 2006
Cârlan k. Rumanisë, nr. 34828/02, 20 prill 2010
Casado Coca k. Spanjës, 24 shkurt 1994, Seria A nr. 285-A
Castells k. Spanjës, 23 prill 1992, Seria A nr. 236
Čeferin k. Sllovenisë, nr. 40975/08, 16 janar 2018
Cengiz dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 48226/10 dhe 14027/11, GjEDNj 2015 (ekstrakte)
Qendra për Demokraci dhe Shtetin e Së Drejtës k. Ukrainës (vend.), nr. 75865/11, 3 mars 2020
Centro Europa 7 S.r.l. dhe Di Stefano k. Italisë [DhM], nr. 38433/09, GjEDNj 2012
Ceylan k. Turqisë [DhM], nr. 23556/94, GjEDNj 1999-IV
Chalabi k. Francës, nr. 35916/04, 18 shtator 2008
Chauvoy dhe Të tjerë k. Francës, nr. 64915/01, GjEDNj R 2004-VI
Cheltsova k. Ruisë, nr. 44294/06, 13 qershor 2017
Chernysheva k. Ruisë (vend.), nr. 77062/01, 10 qershor 2004
Chorherr k. Austrisë, 25 gusht 1993, Seria A nr. 266-B
Cicad k. Zvicrës, nr. 17676/09, 7 qershor 2016
Clavel k. Zvicrës, nr. 11854/85, vendim i Komisionit of 15 tetor 1987, *Vendime dhe Raporte* 54
Colaço Mestre dhe SIC – Sociedade Independente de Comunicação, S.A. k. Portugalisë, nr. 11182/03 dhe 11319/03, 26 prill 2007
Çölgeçen dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 50124/07 dhe 7 kërkesa të tjera, 12 dhjetor 2017
Colombani dhe Të tjerë k. Francës, nr. 51279/99, GjEDNj 2002-V
Redaksia e Pravoye Delo dhe Shtekel k. Ukrainës, nr. 33014/05, GjEDNj 2011 (ekstrakte)
Couderc dhe Hachette Filipacchi Associés k. Francës [DhM], nr. 40454/07, GjEDNj 2015 (ekstrakte)
Coutant k. Francës (vend.), nr. 17155/03, 24 janar 2008
Craxi k. Italisë (nr. 1), nr. 34896/97, 5 dhjetor 2002
Craxi k. Italisë (nr. 2), nr. 25337/94, 17 korrik 2003
Cumhuriyet Vakfı dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 28255/07, 8 tetor 2013
Cumpănă dhe Mazăre k. Rumanisë [DhM], nr. 33348/96, GjEDNj 2004-XI

—D—

Daktaras k. Lituanisë, nr. 42095/98, GjEDNj 2000-X
Dalban k. Rumanisë [DhM], nr. 28114/95, GjEDNj 1999-VI
Dammann k. Zvicrës, nr. 77551/01, 25 prill 2006
De Carolis dhe France Télévisions k. Francës, nr. 29313/10, 21 janar 2016

De Diego Nafria k. Spanjës, nr. 46833/99, 14 mars 2002
De Haes dhe Gijssels k. Belgjikës, 24 shkurt 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1997-I*
De Lesquen du Plessis-Casso k. Francës, nr. 54216/09, 12 prill 2012
Delfi AS k. Estonisë [DhM], nr. 64569/09, GjEDNj 2015
Demirel et Ateş k. Turqisë, nr. 10037/03 dhe 14813/03, 12 prill 2007
Demuth k. Zvicrës, nr. 38743/97, ECHR 2002-IX
Desjardin k. Francës, nr. 22567/03, 22 nëntor 2007
Di Giovanni k. Italisë, nr. 51160/06, 9 korrik 2013
Dilipak k. Turqisë, nr. 29680/05, 15 shtator 2015
Dimitras dhe Të tjerë k. Greqisë (vend.), nr. 59573/09 dhe 65211/09, 4 korrik 2017
Dink k. Turqisë, nr. 2668/07 dhe 4 Të tjerë, 14 shtator 2010
Djavit An k. Turqisë, nr. 20652/92, ECHR 2003-III
Długolecki k. Polonisë, nr. 23806/03, 24 shkurt 2009
Dmitriyevskiy k. Ruisë, nr. 42168/06, 3 tetor 2017
Do Carmo de Portugal e Castro Câmara k. Portugalisë, nr. 53139/11, 4 tetor 2016
Donaldson k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 56975/09, 25 janar 2011
Döner dhe të tjerët k. Turqisë, nr. 29994/02, 7 mars 2017
Du Roy dhe Malaurie k. Francës, nr. 34000/96, ECHR 2000-X
Dupuis dhe Të tjerë k. Francës, nr. 1914/02, 7 qershor 2007
Dyuldin dhe Kislov k. Ruisë, nr. 25968/02, 31 korrik 2007
Dzhugashvili k. Ruisë (vend.), nr. 41123/10, 9 dhjetor 2014

—E—

E.K. k. Turqisë, nr. 28496/95, 7 shkurt 2002
E.S. k. Austrisë, nr. 38450/12, 25 tetor 2018
Ediciones Tiempo k. Spanjës, nr. 13010/87, vendim i Komisionit of 12 korrik 1989, *Vendime dhe Raporte 62*
Editions Plon k. Francës, nr. 58148/00, GjEDNj 2004-IV
Eerikäinen dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 3514/02, 10 shkurt 2009
Egeland dhe Hanseid k. Norvegjisë, nr. 34438/04, 16 prill 2009
Egill Einarsson k. Islandës, nr. 24703/15, 7 nëntor 2017
Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası k. Turqisë, nr. 20641/05, GjEDNj 2012 (ekstrakte)
Eker k. Turqisë, nr. 24016/05, 24 tetor 2017
Elvira Dmitriyeva k. Ruisë, nr. 60921/17 dhe 7202/18, 30 prill 2019
Eon k. Francës, nr. 26118/10, 14 mars 2013
Erdoğdu dhe İnce k. Turqisë [DhM], nr. 25067/94 dhe 25068/94, GjEDNj 1999-IV
Erdtmann k. Gjermanisë (vend.), nr. 56328/10, 5 janar 2016
Ergin k. Turqisë (nr. 6), nr. 47533/99, GjEDNj 2006-VI (ekstrakte)
Ergündoğan k. Turqisë, nr. 48979/10, 17 prill 2018
Ernst dhe Të tjerë k. Belgjikës, nr. 33400/96, 15 korrik 2003
Ezelin k. Francës, 26 prill 1991, Seria A nr. 202

—F—

Fáber k. Hungarisë, nr. 40721/08, 24 korrik 2012
Falzon k. Maltës, nr. 45791/13, 20 mars 2018
Faruk Temel k. Turqisë, nr. 16853/05, 1 shkurt 2011
Fatullayev k. Azerbajxhanit, nr. 40984/07, 22 prill 2010
Fayed k. Mbretërisë së Bashkuar, 21 shtator 1994, Seria A nr. 294-B

Fedchenko k. Ruisë, nr. 33333/04, 11 shkurt 2010
Fedchenko k. Ruisë (nr. 3), nr. 7972/09, 2 tetor 2018
Feldek k. Sllovakisë, nr. 29032/95, GjEDNj 2001-VIII
Féret k. Belgjikës, nr. 15615/07, 16 korrik 2009
Financial Times Ltd dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 821/03, 15 dhjetor 2009
Fleury k. Francës, nr. 29784/06, 11 May 2010
Foglia k. Zvicrës, nr. 35865/04, 13 dhjetor 2007
Folea k. Rumanisë, nr. 34434/02, 14 tetor 2008
Flux k. Moldavisë (nr. 4), nr. 17294/04, 12 shkurt 2008
Frankowicz k. Polonisë, nr. 53025/99, 16 dhjetor 2008
Fressoz dhe Roire k. Francës [DhM], nr. 29183/95, ECHR 1999-I
Frisk dhe Jensen k. Danimarkës, nr. 19657/12, 5 dhjetor 2017
Fuchsmann k. Gjermanisë, nr. 71233/13, 19 tetor 2017
Fuentes Bobo k. Spanjës, nr. 39293/98, 29 shkurt 2000

—G—

Garycki k. Polonisë, nr. 14348/02, 6 shkurt 2007
Genner k. Austrisë, nr. 55495/08, 12 janar 2016
Gillberg k. Suedisë [DhM], nr. 41723/06, 3 prill 2012
Giniewski k. Francës, nr. 64016/00, GjEDNj 2006-I
Gîrleanu k. Rumanisë, nr. 50376/09, 26 qershor 2018
Glas Nadezhda EOOD dhe Elenkov k. Bullgarisë, nr. 14134/02, 11 tetor 2007
Glaserapp k. Gjermanisë, 28 gusht 1986, Seria A nr. 104
Glor k. Zvicrës, nr. 13444/04, GjEDNj 2009
Godlevskiy k. Ruisë, nr. 14888/03, 23 tetor 2008
Goodwin k. Mbretërisë së Bashkuar, 27 mars 1996, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1996-II*
Gorelishvili k. Gjeorgjisë, nr. 12979/04, 5 qershor 2007
Görmüş dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 49085/07, 19 janar 2016
Gozelik dhe Të tjerë k. Polonisë [DhM], nr. 44158/98, GjEDNj 2004-I
Gurgenidze k. Gjeorgjisë, nr. 71678/01, 17 tetor 2006
Goussev dhe Marenk k. Finlandës, nr. 35083/97, 17 janar 2006
Gözel dhe Özer k. Turqisë, nr. 43453/04 dhe 31098/05, 6 korrik 2010
GRA Stiftung gegen Rassismus und Antisemitismus k. Zvicrës, nr. 18597/13, 9 janar 2018
Grebneva dhe Alisimchik k. Ruisë, nr. 8918/05, 22 nëntor 2011
Grigoriades k. Greqisë, 25 nëntor 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1997-VII*
Grinberg k. Ruisë, nr. 23472/03, 21 korrik 2005
Grupo Interpres SA k. Spanjës, nr. 32849/96, vendim i Komisionit of 7 prill 1997, *Vendime dhe Raporte 89*
Gsell k. Zvicrës, nr. 12675/05, 8 tetor 2009
Guerra dhe Të tjerë k. Italisë, 19 shkurt 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1998-I*
Guja k. Moldavisë [DhM], nr. 14277/04, GjEDNj 2008
Gül dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 4870/02, 8 qershor 2010
Gündüz k. Turqisë, nr. 35071/97, GjEDNj 2003-XI
Guseva k. Bullgarisë, nr. 6987/07, 17 shkurt 2015
Gutiérrez Suárez k. Spanjës, nr. 16023/07, 1 qershor 2010
Gutsanovi k. Bullgarisë, nr. 34529/10, GjEDNj 2013 (ekstrakte)

—H—

Hachette Filipacchi Associés k. Francës, nr. 71111/01, 14 qershor 2007
Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) k. Francës, nr. 12268/03, 23 korrik 2009
Hadjianastassiou k. Greqisë, 16 dhjetor 1992, Seria A nr. 252
Haldimann dhe Të tjerë k. Zvicrës, nr. 21830/09, GjEDNj 2015
Han k. Turqisë, nr. 50997/99, 13 shtator 2005
Handyside k. Mbretërisë së Bashkuar, 7 dhjetor 1976, Seria A nr. 24
Harabin k. Sllovakisë, nr. 58688/11, 20 nëntor 2012
Haseldine k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 18957/91, vendim i Komisionit datë 13 maj 1992, *Vendime dhe Raporte* 73
Heinisch k. Gjermanisë, nr. 28274/08, GjEDNj 2011 (ekstrakte)
Herbai k. Hungarisë, nr. 11608/15, 5 nëntor 2019
Hertel k. Zvicrës, 25 gusht 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-VI
Hirst k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2) [DhM], nr. 74025/01, GjEDNj 2005-IX
Hizb ut-Tahrir dhe Të tjerë k. Gjermanisë (vend.), nr. 31098/08, 12 qershor 2012
Høiness k. Norvegjisë, nr. 43624/14, 19 mars 2019
Hrico k. Sllovakisë, nr. 49418/99, 20 korrik 2004

—I—

İ.A. k. Turqisë, nr. 42571/98, ECHR 2005-VIII
Ibragim Ibragimov dhe Të tjerë k. Ruisë, nr. 1413/08 dhe 28621/11, 28 gusht 2018
İbrahim Aksoy k. Turqisë, nr. 28635/95 dhe 2 Të tjerë, 10 tetor 2000
Ibrahimov dhe Mammadov k. Azerbajxhanit, nr. 63571/16 dhe 5 Të tjerë, 13 shkurt 2020
Ileana Constantinescu k. Rumanisë, nr. 32563/04, 11 dhjetor 2012
İmza k. Turqisë, nr. 24748/03, 20 janar 2009
Incal k. Turqisë, 9 qershor 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-IV
Independent Newspapers (Ireland) Limited k. Irlandës, nr. 28199/15, 15 qershor 2017
Informationsverein Lentia dhe Të tjerë k. Austrisë, 24 nëntor 1993, Seria A nr. 276
İrfan Temel dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 36458/02, 3 mars 2009

—J—

Janowski k. Polonisë [DhM], nr. 25716/94, GjEDNj 1999-I
Jankovskis k. Lituanisë, nr. 21575/08, 17 janar 2017
Jelševar dhe Të tjerë k. Sllovenisë k. Slovenia (vend.), nr. 47318/07, 11 mars 2014
Jersild k. Danimarkës, 23 shtator 1994, Seria A nr. 298
Jerusalem k. Austrisë, nr. 26958/95, GjEDNj 2001-II
Jobe k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 48278/09, 14 qershor 2011
Jokitaipale dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 43349/05, 6 prill 2010
July dhe SARL Libération k. Francës, nr. 20893/03, GjEDNj 2008 (ekstrakte)

—K—

K.U. k. Finlandës, nr. 2872/02, GjEDNj 2008
Kaboğlu dhe Oran k. Turqisë, nr. 1759/08 dhe 2 Të tjerë, 30 tetor 2018
Kablis k. Ruisë, nr. 48310/16 dhe 59663/17, 30 prill 2019
Kaçki k. Polonisë, nr. 10947/11, 4 korrik 2017
Kalda k. Estonisë, nr. 17429/10, 19 janar 2016
Kanat dhe Bozan k. Turqisë, nr. 13799/04, 21 tetor 2008
Kanellopoulou k. Greqisë, nr. 28504/05, 11 tetor 2007

Kaos GL k. Turqisë, nr. 4982/07, 22 nëntor 2016
Kapsis dhe Danikas k. Greqisë, nr. 52137/12, 19 janar 2017
Kaptan k. Zvicrës (vend.), nr. 55641/00, 12 prill 2001
Karácsony dhe Të tjerë k. Hungarisë [DhM], nr. 42461/13 dhe 44357/13, 17 maj 2016
Karademirci dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 37096/97 dhe 37101/97, GjEDNj 2005-I
Karakó k. Hungarisë, nr. 39311/05, 28 prill 2009
Karakoyun dhe Turan k. Turqisë, nr. 18482/03, 11 dhjetor 2007
Karapetyan dhe Të tjerë k. Armenisë, nr. 59001/08, 17 nëntor 2016
Karataş k. Turqisë, nr. 23168/94, GjEDNj 1999-IV
Karhuvaara dhe Iltalehti k. Finlandës, nr. 53678/00, GjEDNj 2004-X
Karsai k. Hungarisë, nr. 5380/07, 1 dhjetor 2009
Kasabova k. Bullgarisë, nr. 22385/03, 19 prill 2011
Kasymakhunov dhe Saybatalov k. Rosisë, nr. 26261/05 dhe 26377/06, 14 mars 2013
Kayasu k. Turqisë, nr. 64119/00 dhe 76292/01, 13 nëntor 2008
Kazakov k. Rosisë, nr. 1758/02, 18 dhjetor 2008
Kenedi k. Hungarisë, nr. 31475/05, 26 maj 2009
Khadija Ismayilova k. Azerbajxhanit, nr. 65286/13 dhe 57270/14, 10 janar 2019
Kharlamov k. Rosisë, nr. 27447/07, 8 tetor 2015
Khurshid Mustafa dhe Tarzibachi k. Suedisë, nr. 23883/06, 16 dhjetor 2008
Khuzhin dhe Të tjerë k. Rosisë, nr. 13470/02, 23 tetor 2008
Kılıç dhe Eren k. Turqisë, nr. 43807/07, 29 nëntor 2011
Klein k. Sllovakisë, nr. 72208/01, 31 tetor 2006
Kokkinakis k. Greqisë, 25 May 1993, Seria A nr. 260-A
Krasulya k. Rosisë, nr. 12365/03, 22 shkurt 2007
Kucharczyk k. Polonisë (vend.) [komiteti], nr. 72966/13, 24 nëntor 2015
Kudeshkina k. Rosisë, nr. 29492/05, 26 shkurt 2009
Kula k. Turqisë, nr. 20233/06, 19 qershor 2018
Kuliś k. Polonisë, nr. 15601/02, 18 mars 2008
Kuliś dhe Różycki k. Polonisë, nr. 27209/03, 6 tetor 2009
Kurier Zeitungsverlag und Druckerei GmbH k. Austrisë, nr. 3401/07, 17 janar 2012
Kutlular k. Turqisë, nr. 73715/01, 29 prill 2008
Kwiecień k. Polonisë, nr. 51744/99, 9 janar 2007
Kyprianou k. Qipros [DhM], nr. 73797/01, GjEDNj 2005-XIII

—L—

Lacroix k. Francës, nr. 41519/12, 7 shtator 2017
Langner k. Germany, nr. 14464/11, 17 shtator 2015
Laranjeira Marques da Silva k. Portugalisë, nr. 16983/06, 19 janar 2010
Lavents k. Letonisë, nr. 58442/00, 28 nëntor 2002
Le Pen k. Francës (vend.), nr. 18788/09, 20 prill 2010
Leander k. Suedisë, 26 mars 1987, Seria A nr. 116
Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue k. Belgjikës, nr. 64772/01, 9 nëntor 2006
Leroy k. Francës, nr. 36109/03, 2 tetor 2008
Lešník k. Sllovakisë, nr. 35640/97, GjEDNj 2003-IV
Lèveque k. Francës (vend.), nr. 35591/97, 23 nëntor 1999
Lewandowska-Malec k. Polonisë, nr. 39660/07, 18 shtator 2012
Lindon, Otchakovsky-Laurens dhe July k. Francës [DhM], nr. 21279/02 dhe 36448/02, GjEDNj 2007-IV
Lingens k. Austrisë, 8 korrik 1986, Seria A nr. 103

Loersch dhe Nouvelle Association du Courrier k. Zvicrës, nr. 23868/94 dhe 23869/94, Vendim i Komisionit datë 24 shkurt 1995, Vendime dhe Raporte 80
Loiseau k. Francës (vend.), nr. 46809/99, GjEDNj 2003 XII (ekstrakte)
Lombardi Vallauri k. Italisë, nr. 39128/05, 20 tetor 2009
Lombardo dhe Të tjerë k. Maltës, nr. 7333/06, 24 prill 2007
Lopes Gomes da Silva k. Portugalisë, nr. 37698/97, GjEDNj 2000-X

—M—

M.L. dhe W.W. k. Gjermanisë, nr. 60798/10 dhe 65599/10, 28 qershor 2018
Magyar Helsinki Bizottság k. Hungarisë [DhM], nr. 18030/11, 8 nëntor 2016
Magyar Jeti Zrt k. Hungarisë, nr. 11257/16, 4 dhjetor 2018
Magyar Kétfarkú Kutya Párt k. Hungarisë [DhM], nr. 201/17, 20 janar 2020
Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete dhe Index.hu Zrt k. Hungarisë, nr. 22947/13, 2 shkurt 2016
Mamère k. Francës, nr. 12697/03, GjEDNj 2006-XIII
Man dhe Të tjerë k. Rumanisë (vend.), nr. 39273/07, 19 nëntor 2019
Manole dhe Të tjerë k. Moldavisë, nr. 13936/02, GjEDNj 2009 (ekstrakte)
Marchenko k. Ukrainës, nr. 4063/04, 19 shkurt 2009
Margulev k. Ruisë, nr. 15449/09, 8 tetor 2019
Mariapori k. Finlandës, nr. 37751/07, 6 korrik 2010
Marinova dhe Të tjerë k. Bullgarisë, nr. 33502/07, 30599/10 dhe 2 Të tjerë, 12 korrik 2016
Mariya Alekhina dhe Të tjerë k. Ruisë, nr. 38004/12, 17 korrik 2018
markt intern Verlag GmbH dhe Klaus Beermann k. Gjermanisë, 20 nëntor 1989, Seria A nr. 165
Mätäsaru k. Republikës së Moldavisë, nr. 69714/16 dhe 71685/16, 15 janar 2019
Mater k. Turqisë, nr. 54997/08, 16 korrik 2013
Mathieu-Mohin dhe Clerfayt k. Belgjikës, 2 mars 1987, Seria A nr. 113
Matúz k. Hungarisë, nr. 73571/10, 21 tetor 2014
McVicar k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 46311/99, GjEDNj 2002-III
Medžlis Islamske Zajednice Brčko dhe Të tjerë k. Bosnjë-Hercegovinës [DhM], nr. 17224/11, 27 qershor 2017
Mehmet Reşit Arslan dhe Orhan Bingöl k. Turqisë, nr. 47121/06 dhe 2 Të tjerë, 18 qershor 2019
Melnichuk k. Ukrainës (vend.), nr. 28743/03, GjEDNj 2005-IX
Anëtarët e Kongregacionit Gldani të Dëshmitarëve të Jehovahit dhe Të tjerë k. Gjeorgjisë nr. 71156/01, 3 maj 2007
Metis Yayıncılık Limited Şirketi dhe Sökmen k. Turqisë (vend.), nr. 4751/07, 20 qershor 2017
MGN Limited k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 39401/04, 18 janar 2011
Mikkelsen dhe Christensen k. Danimarkës (vend.), nr. 22918/08, 24 maj 2011
Mikolajová k. Sllovakisë, nr. 4479/03, 18 janar 2011
Minelli k. Zvicrës (vend.), nr. 14991/02, 14 qershor 2005
Mladina d.d. Ljubljana k. Sllovenisë, nr. 20981/10, 17 prill 2014
Monnat k. Zvicrës, nr. 73604/01, GjEDNj 2006-X
Moohan dhe Gillon k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 22962/15 dhe 23345/15, 13 qershor 2017
Mor k. Francës, nr. 28198/09, 15 dhjetor 2011
Morar k. Rumanisë, nr. 25217/06, 7 korrik 2015
Morice k. Francës [DhM], nr. 29369/10, GjEDNj 2015
Morissens k. Belgjikës, nr. 11389/85, vendim i Komisionit of 3 May 1988, Vendime dhe Raporte 56
Mosley k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 48009/08, 10 maj 2011
Mouvement raëlien suisse k. Zvicrës [DhM], nr. 16354/06, GjEDNj 2012 (ekstrakte)
Müller dhe Të tjerë k. Zvicrës, 24 maj 1988, Seria A nr. 133
Murat Vural k. Turqisë, nr. 9540/07, 21 tetor 2014
Murphy k. Irlandës, nr. 44179/98, GjEDNj 2003 IX (ekstrakte)

—N—

Nagla k. Letonisë, nr. 73469/10, 16 korrik 2013
Nadtoka k. Rosisë, nr. 38010/05, 31 maj 2016
Nasirov dhe Të tjerë k. Azerbajxhanit, nr. 58717/10, 20 shkurt 2020
Nedim Şener k. Turqisë, nr. 38270/11, 8 korrik 2014
Neij dhe Sunde Kolmisoppi k. Suedisë (vend.), nr. 40397/12, 19 shkurt 2013
Nejdet Atalay k. Turqisë, nr. 76224/12, 19 nëntor 2019
Nenkova-Lalova k. Bullgarisë, nr. 35745/05, 11 dhjetor 2012
News Verlags GmbH & Co.KG k. Austrisë, nr. 31457/96, GjEDNj 2000-I
Nikowitz dhe Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë, nr. 5266/03, 22 shkurt 2007
Nikula k. Finlandës, nr. 31611/96, GjEDNj 2002-II
Nilsen k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 36882/05, 9 mars 2010
Nilsen dhe Johnsen k. Norvegjisë [DhM], nr. 23118/93, GjEDNj 1999-VIII
Niskasaari dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 37520/07, 6 korrik 2010
Nix k. Gjermanisë (vend.), nr. 35285/16, 13 mars 2018
Nordisk Film & TV A/S k. Danimarkës (vend.), nr. 40485/02, GjEDNj 2005-XIII
Norris k. Irlandës, 26 tetor 1988, Seria A nr. 142
Novikova dhe Të tjerë k. Rosisë, nr. 25501/07 dhe 4 Të tjerë, 26 prill 2016
Nur Radyo Ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş. k. Turqisë, nr. 6587/03, 27 nëntor 2007
Nurminen dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 27881/95, vendim i Komisionit datë 26 shkurt 1997

—O—

Oberschlick k. Austrisë (nr. 1), 23 maj 1991, Seria A nr. 204
Oberschlick k. Austrisë (nr. 2), 1 korrik 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1997-IV
Observer dhe Guardian k. Mbretërisë së Bashkuar, 26 nëntor 1991, Seria A nr. 216
Obukhova k. Rosisë, nr. 34736/03, 8 janar 2009
Ólafsson k. Islandës, nr. 58493/13, 16 mars 2017
Öllinger k. Austrisë, nr. 76900/01, GjEDNj 2006-IX
Olujić k. Kroacisë, nr. 22330/05, 5 shkurt 2009
ООО Издателски центри Квартирный Ряд k. Rosisë, nr. 39748/05, 25 prill 2017
Open Door dhe Dublin Well Woman k. Irlandës, 29 tetor 1992, Seria A nr. 246-A
Oran k. Turqisë, nr. 28881/07 dhe 37920/07, 15 prill 2014
Orban dhe Të tjerë k. Francës, nr. 20985/05, 15 janar 2009
Orlovskaya Iskra k. Rosisë, nr. 42911/08, 21 shkurt 2017
Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung k. Austrisë, nr. 39534/07, 28 nëntor 2013
Otegi Mondragon k. Spanjës, nr. 2034/07, GjEDNj 2011
Ottan k. Francës, nr. 41841/12, 19 prill 2018
Otto-Preminger-Institut k. Austrisë, 20 shtator 1994, Seria A nr. 295-A
Özgür Gündem k. Turqisë, nr. 23144/93, GjEDNj 2000-III
Özer k. Turqisë (nr. 3), nr. 69270/12, 11 shkurt 2020
Öztürk k. Turqisë [DhM], nr. 22479/93, GjEDNj 1999-VI

—P—

P4 Radio Hele Norge ASA k. Norvegjisë (vend.), nr. 76682/01, GjEDNj 2003-VI

Pais Pires de Lima k. Portugalisë, nr. 70465/12, 12 shkurt 2019
Pakdemirli k. Turqisë, nr. 35839/97, 22 shkurt 2005
Palusinski k. Polonisë (vend.), nr. 62414/00, GjEDNj 2006-XIV
Partia Socialiste dhe Të tjerë k. Turqisë, 25 maj 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-III
Paturel k. Francës, nr. 54968/00, 22 dhjetor 2005
Peck k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 44647/98, GjEDNj 2003-I
Pedersen dhe Baadsgaard k. Danimarkës [DhM], nr. 49017/99, GjEDNj 2004-XI
Pentikäinen k. Finlandës [DhM], nr. 11882/10, GjEDNj 2015
Perinçek k. Zvicrës [DhM], nr. 27510/08, GjEDNj 2015 (ekstrakte)
Perrin k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 5446/03, GjEDNj 2005-XI
Peruzzi k. Italisë, nr. 39294/09, 30 qershor 2015
PETA Deutschland k. Gjermanisë, nr. 43481/09, 8 nëntor 2012
Piermont k. Francës, 27 prill 1995, Seria A nr. 314
Pihl k. Suedisë, nr. 74742/14, 7 shkurt 2017
Pinto Coelho k. Portugalisë (nr. 2), nr. 48718/11, 22 mars 2016
Pinto Pinheiro Marques k. Portugalisë, nr. 26671/09, 22 janar 2015
Pitkevich k. Ruisë (vend.), nr. 47936/99, 8 shkurt 2001
Polanco Torres dhe Movilla Polanco k. Spanjës, nr. 34147/06, 21 shtator 2010
Polat k. Turqisë [DhM], nr. 23500/94, 8 korrik 1999
Poyraz k. Turqisë, nr. 15966/06, 7 dhjetor 2010
Prager dhe Oberschlick k. Austrisë, 26 prill 1995, Seria A nr. 313
Previti k. Italisë (vend.), nr. 45291/06, 8 dhjetor 2009
Prunea k. Rumanisë, nr. 47881/11, 8 janar 2019
Purcell dhe Të tjerë k. Irlandës, nr. 15404/89, vendim i Komisionit of 16 prill 1991, *Vendime dhe Raporte* 70
Putistin k. Ukrainës, nr. 16882/03, 21 nëntor 2013

—R—

Radio ABC k. Austrisë, 20 tetor 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1997-VI
Radio France dhe Të tjerë k. Francës, nr. 53984/00, GjEDNj 2004-II
Radio Twist a.s. k. Sllovakisë, nr. 62202/00, GjEDNj 2006-XV
Radobuljac k. Kroacisë, nr. 51000/11, 28 qershor 2016
Raichinov k. Bullgarisë, nr. 47579/99, 20 prill 2006
Reichman k. Francës, nr. 50147/11, 12 korrik 2016
Reklos dhe Davourlis k. Greqisë, nr. 1234/05, 15 janar 2009
Komuniteti Fetar i Dëshmitarëve të Jehovait k. Azerbajxhanit, nr. 52884/09, 20 shkurt 2020
Renaud k. Francës, nr. 13290/07, 25 shkurt 2010
Ressiot dhe Të tjerë k. Francës, nr. 15054/07 dhe 15066/07, 28 qershor 2012
Reznik k. Ruisë, nr. 4977/05, 4 prill 2013
Roche k. Mbretërisë së Bashkuar [DhM], nr. 32555/96, GjEDNj 2005-X
Rodionov k. Ruisë, nr. 9106/09, 11 dhjetor 2018
Rodriguez Ravelo k. Spanjës. 48074/10, 12 janar 2016
Roemen dhe Schmit k. Luksemburgut, nr. 51772/99, GjEDNj 2003-IV
Roj TV A/S k. Danimarkës (vend.), nr. 24683/14, 17 prill 2018
Roland Dumas k. Francës, nr. 34875/07, 15 korrik 2010
Romanenko dhe Të tjerë k. Ruisë, nr. 11751/03, 8 tetor 2009
Rommelfanger k. Gjermanisë, nr. 12242/86, vendim i Komisionit datë 6 shtator 1989, *Vendime dhe Raporte* 62
Roşianu k. Rumanisë, nr. 27329/06, 24 qershor 2014
Rotaru k. Rumanisë [DhM], nr. 28341/95, GjEDNj 2000-V

Rumyana Ivanova k. Bullgarisë, nr. 36207/03, 14 shkurt 2008
RTBF k. Belgjikës, nr. 50084/06, GjEDNj 2011 (ekstrakte)
Rubins k. Letonisë, nr. 79040/12, 13 janar 2015
Rubio Dosamantes k. Spanjës, nr. 20996/10, 21 shkurt 2017
Ruokanen dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 45130/06, 6 prill 2010

—S—

Saaristo dhe Të tjerë k. Finlandës, nr. 184/06, 12 tetor 2010
Şahin Alpay k. Turqisë, nr. 16538/17, 20 mars 2018
Saint-Paul Luxembourg S.A. k. Luksemburgut, nr. 26419/10, 18 prill 2013
Salabiaku k. Francës, 7 tetor 1988, Seria A nr. 141-A
Salihi dhe Të tjerë k. Suedisë (vend.), nr. 33628/15, 10 maj 2016
Sanoma Uitgevers B.K. k. Vendeve të Ullëta [DhM], nr. 38224/03, 14 shtator 2010
Sapan k. Turqisë, nr. 44102/04, 8 qershor 2010
Satakunnan Markkinapörssi Oy dhe Satamedia Oy k. Finlandës [DhM], nr. 931/13, 27 qershor 2017
Savitchi k. Moldavisë, nr. 11039/02, 11 tetor 2005
Savva Terentyev k. Ruisë, nr. 10692/09, 28 gusht 2018
Saygılı and Falakaoğlu (nr. 2) k. Turqisë, nr. 38991/02, 17 shkurt 2009
Scharsach dhe News Verlagsgesellschaft k. Austrisë, nr. 39394/98, GjEDNj 2003-XI
Schöpfer k. Zvicrës, 20 maj 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1998-III*
Schwabe dhe M.G. k. Gjermanisë, nr. 8080/08 dhe 8577/08, GjEDNj 2011 (ekstrakte)
Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG k. Zvicrës, nr. 34124/06, 21 qershor 2012
Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft dhe Të tjerë k. Zvicrës (vend.), nr. 68995/13, 12 nëntor 2019
Sdružení Jihočeské Matky k. Republikës Çeke (vend.), nr. 19101/03, 10 korrik 2006
Sekmadienis Ltd. k. Lituanisë, nr. 69317/14, 30 janar 2018
Selistö k. Finlandës, nr. 56767/00, 16 nëntor 2004
Selmani dhe Të tjerë k. ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë, nr. 67259/14, 9 shkurt 2017
Semir Güzel k. Turqisë, nr. 29483/09, 13 shtator 2016
Şener k. Turqisë, nr. 26680/95, 18 korrik 2000
Shahanov dhe Palfreeman k. Bullgarisë, nr. 35365/12 dhe 69125/12, 21 korrik 2016
Shapovalov k. Ukrainës, nr. 45835/05, 31 korrik 2012
Shroydika k. Ukrainës, nr. 17888/12, 30 tetor 2014
Siałkowska k. Polonisë, nr. 8932/05, 22 mars 2007
Sidabras dhe Džiautas k. Lituanisë, nr. 55480/00 dhe 59330/00, GjEDNj 2004-VIII
Simić k. Bosnjë-Hercegovinës (vend.), nr. 75255/10, 15 nëntor 2016
Sinkova k. Ukrainës, nr. 39496/11, 27 shkurt 2018
Sioutis k. Greqisë (vend.), nr. 16393/14, 29 gusht 2017
Siryk k. Ukrainës, nr. 6428/07, 31 mars 2011
Skatka k. Polonisë, nr. 43425/98, 27 Maj 2003
Slavov dhe Të tjerë k. Bullgarisë, nr. 58500/10, 10 nëntor 2015
Smolorz k. Polonisë, nr. 17446/07, 16 tetor 2012
Soares k. Portugalisë, nr. 79972/12, 21 qershor 2016
Société de conception de presse et d'édition k. Francës, nr. 4683/11, 25 shkurt 2016
Société de conception de presse et d'édition dhe Ponson k. Francës, nr. 26935/05, 5 mars 2009
Société Prisma Presse k. Francës (nr. 1) (vend.), nr. 66910/01, 1 korrik 2003
Société Prisma Presse k. Francës (nr. 2) (vend.), nr. 71612/01, 1 korrik 2003
Sofranschi k. Moldavisë, nr. 34690/05, 21 dhjetor 2010

Sorguç k. Turqisë, nr. 17089/03, 23 qershor 2009
Soulas dhe Të tjerë k. Francës, nr. 15948/03, 10 korrik 2008
Sousa Goucha k. Portugalisë, nr. 70434/12, 22 mars 2016
Stambuk k. Gjermanisë, nr. 37928/97, 17 tetor 2002
Standard Verlags GmbH k. Austrisë, nr. 13071/03, 2 nëntor 2006
Standard Verlags GmbH dhe Krawagna-Pfeifer k. Austrisë, nr. 19710/02, 2 nëntor 2006
Steel dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar, 23 shtator 1998, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve* 1998-VII
Steel dhe Morris k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 68416/01, GjEDNj 2005-II
Stern Taulats dhe Roura Capellera k. Spanjës, nr. 51168/15 dhe 51186/15, 13 mars 2018
Steur k. Vendeve të Ulëta, nr. 39657/98, GjEDNj 2003-XI
Stevens k. Mbretërisë së Bashkuar, nr. 11674/85, vendim i Komisionit of 3 mars 1986, *Vendime dhe Raporte* 46
Stichting Ostade Blade k. Vendeve të Ulëta (vend.), nr. 8406/06, 27 maj 2014
Stojanović k. Kroacisë, nr. 23160/09, 19 shtator 2013
Stoll k. Zvicrës [DhM], nr. 69698/01, GjEDNj 2007-V
Stomakhin k. Ruisë, nr. 52273/07, 9 maj 2018
Studio Monitori dhe Të tjerë k. Gjeorgjisë, nr. 44920/09 dhe 8942/10, 30 janar 2020
The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1), 26 prill 1979, Seria A nr. 30
The Sunday Times k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 2), 26 nëntor 1991, Seria A nr. 217
Sürek k. Turqisë (nr. 1) [DhM], nr. 26682/95, GjEDNj 1999-IV
Sürek k. Turqisë (nr. 2) [DhM], nr. 24122/94, 8 korrik 1999
Sürek k. Turqisë (nr. 3) [DhM], nr. 24735/94, 8 korrik 1999
Sürek k. Turqisë (nr. 4) [DhM], nr. 24762/94, 8 korrik 1999
Sürek dhe Özdemir k. Turqisë [DhM], nr. 23927/94 dhe 24277/94, 8 korrik 1999
Sylka k. Polonisë (vend.), nr. 19219/07, 3 qershor 2014
Szanyi k. Hungarisë, nr. 35493/13, 8 nëntor 2016
Szurovecz k. Hungarisë, nr. 15428/16, 8 tetor 2019

—T—

Tagiyev dhe Huseynov k. Azerbajxhanit, nr. 13274/08, 5 dhjetor 2019
Tamiz k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 3877/14, 19 shtator 2017
Tammer k. Estonisë, nr. 41205/98, GjEDNj 2001-I
Tănăsoaica k. Rumanisë, nr. 3490/03, 19 qershor 2012
Társaság a Szabadságjogokért k. Hungarisë, nr. 37374/05, GjEDNj 2009
Taşdemir k. Turqisë (vend.), nr. 38841/07, 23 shkurt 2010
Tatár dhe Fáber k. Hungarisë, nr. 26005/08 dhe 26160/08, 12 qershor 2012
Tele 1 Privatfernsehgesellschaft mbH k. Austrisë, nr. 32240/96, 21 shtator 2000
Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.K. dhe Të tjerë k. Vendeve të Ulëta, nr. 39315/06, 22 nëntor 2012
Tête k. Francës, nr. 59636/16, 26 mars 2020
Thoma k. Luksemburgut, nr. 38432/97, GjEDNj 2001-III
Tillack k. Belgjikës, nr. 20477/05, 27 nëntor 2007
Times Newspapers Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar (nr. 1 dhe nr. 2), nr. 3002/03 dhe 23676/03, GjEDNj 2009
Timpul Info-Magazin dhe Anghel k. Moldavisë, nr. 42864/05, 27 nëntor 2007
Thorgeir Thorgeirson k. Islandës, 25 qershor 1992, Seria A nr. 239
Tierbefreier e.V. k. Gjermanisë, nr. 45192/09, 16 janar 2014
Tokarev k. Ukrainës (vend.), nr. 44252/13, 21 janar 2020
Tolstoy Miloslavsky k. Mbretërisë së Bashkuar, 13 korrik 1995, Seria A nr. 316-B
Toranzo Gomez k. Spanjës, nr. 26922/14, 20 nëntor 2018

Tourancheau dhe July k. Francës, nr. 53886/00, 24 nëntor 2005
Travaglio k. Italisë (vend.), nr. 64746/14, 24 janar 2017
Turhan k. Turqisë, nr. 48176/99, 19 Maj 2005
Tuşalp k. Turqisë, nr. 32131/08 dhe 41617/08, 21 shkurt 2012
TV Vest AS & Rogaland Pensjonistparti k. Norvegjisë, nr. 21132/05, GjEDNj 2008 (ekstrakte)

—U—

Uj k. Hungarisë, nr. 23954/10, 19 korrik 2011
Ulusoy dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 34797/03, 3 maj 2007
Ümit Bilgiç k. Turqisë, nr. 22398/05, 3 shtator 2013
Unabhängige Initiative Informationsvielfalt k. Austrisë, nr. 28525/95, GjEDNj 2002-I
United Christian Broadcasters Ltd k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 44802/98, 7 nëntor 2000
Ürper dhe Të tjerë k. Turqisë, nr. 14526/07 dhe 8 Të tjerë, 20 tetor 2009

—V—

Vajnai k. Hungarisë, nr. 33629/06, GjEDNj 2008
Van der Mussele k. Belgjikës, 23 nëntor 1983, Seria A nr. 70
Vejdeland dhe Të tjerë k. Suedisë, nr. 1813/07, 9 shkurt 2012
Veraart k. Vendeve të Ulëta, nr. 10807/04, 30 nëntor 2006
Vereinigung Bildender Künstler k. Austrisë, nr. 68354/01, 25 janar 2007
Vereniging Weekblad Bluf! k. Vendeve të Ulëta, 9 shkurt 1995, Seria A nr. 306-A
Vérités Santé Pratique SARL k. Francës (vend.), nr. 74766/01, 1 dhjetor 2005
Verlagsgruppe Droemer Knaur GmbH & Co. KG k. Gjermanisë, nr. 35030/13, 19 tetor 2017
Verlagsgruppe News GmbH k. Austrisë (nr. 2), nr. 10520/02, 14 dhjetor 2006
VgT Verein gegen Tierfabriken k. Zvicrës, nr. 24699/94, GjEDNj 2001-VI
Vides Aizsardzības Klubs k. Letonisë, nr. 57829/00, 27 maj 2004
Viorel Burzo k. Rumanisë, nr. 75109/01 dhe 12639/02, 30 qershor 2009
Vogt k. Gjermanisë, 26 shtator 1995, Seria A nr. 323
Volkmer k. Gjermanisë (vend.), nr. 39799/98, 22 nëntor 2001
Von Hannover k. Gjermanisë, nr. 59320/00, GjEDNj 2004-VI
Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 2) [DhM], nr. 40660/08 dhe 60641/08, GjEDNj 2012
Von Hannover k. Gjermanisë (nr. 3), nr. 8772/10, 19 shtator 2013
Vona k. Hungarisë, nr. 35943/10, GjEDNj 2013
Voskuil k. Vendeve të Ulëta, nr. 64752/01, 22 nëntor 2007

—W—

Wall Street Journal Europe Sprl dhe Të tjerë k. Mbretërisë së Bashkuar (vend.), nr. 28577/05, 10 shkurt 2009
Wanner k. Gjermanisë (vend.), nr. 26892/12, 23 tetor 2018
Weber k. Zvicrës, 22 maj 1990, Seria A nr. 177
Weber dhe Saravia k. Gjermanisë (vend.), nr. 54934/00, GjEDNj 2006-XI
Węgrzynowski dhe Smolczewski k. Polonisë k. Polonisë, nr. 33846/07, 16 korrik 2013
Welsh dhe Silva Canha k. Portugalisë, nr. 16812/11, 17 shtator 2013
White k. Suedisë, nr. 42435/02, 19 shtator 2006
Wille k. Lihtenshtejnit [DhM], nr. 28396/95, GjEDNj 1999-VII
Willem k. Francës, nr. 10883/05, 16 korrik 2009
Wingrove k. Mbretërisë së Bashkuar, 25 nëntor 1996, *Raportet e Aktgjyqimeve dhe Vendimeve* 1996-V

Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft mbH k. Austrisë (nr. 3), nr. 66298/01 dhe 15653/02, 13 dhjetor 2005

Wojtas-Kaleta k. Polonisë, nr. 20436/02, 16 korrik 2009

Women On Waves dhe Të tjerë k. Portugalisë, nr. 31276/05, 3 shkurt 2009

Worm k. Austrisë, 29 gusht 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1997-V*

Wrona k. Polonisë (vend.) [komiteti], nr. 68561/13, 12 dhjetor 2017

—Y—

Yalçın Küçük k. Turqisë, nr. 28493/95, 5 dhjetor 2002

Yalçiner k. Turqisë, nr. 64116/00, 21 shkurt 2008

Yarushkevych k. Ukrainës (vend.), nr. 38320/05, 31 maj 2016

Yaşar Kaplan k. Turqisë, nr. 56566/00, 24 janar 2006

Yıldız dhe Taş k. Turqisë (nr. 1), nr. 77641/01, 19 dhjetor 2006

Yıldız dhe Taş k. Turqisë (nr. 2), nr. 77642/01, 19 dhjetor 2006

Yıldız dhe Taş k. Turqisë (nr. 3), nr. 477/02, 19 dhjetor 2006

Yıldız dhe Taş k. Turqisë (nr. 4), nr. 3847/02, 19 dhjetor 2006

Yılmaz dhe Kılıç k. Turqisë, nr. 68514/01, 17 korrik 2008

Yordanova dhe Toshev k. Bullgarisë, nr. 5126/05, 2 tetor 2012

Nisma Rinore për Të Drejtat e Njeriut k. Serbisë, nr. 48135/06, 25 qershor 2013

—Z—

Zakharov k. Ruisë, nr. 14881/03, 5 tetor 2006

Zana k. Turqisë, 25 nëntor 1997, *Raportet e Aktgjykimeve dhe Vendimeve 1997-VII*

Zarubin dhe Të tjerë k. Lituanisë (vend.), nr. 69111/17 dhe 3 Të tjerë, 26 nëntor 2019

Ziemiński k. Polonisë (nr. 2), nr. 1799/07, 5 korrik 2016